

Katsotaanpa kaukaloon

*Suomen Jääkiekkoliiton
kansainväliset suhteet ja
maajoukkueen toiminta
1944–1959*

Suomen historian pro gradu -tutkielma
Jyväskylän yliopiston historian laitos
Toukokuu 2000
Pasi Mennander

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta	HUMANISTINEN	Laitos	HISTORIAN LAITOS
Tekijä	PASI MENNANDER		
Työn nimi	KATSOTAANPA KAUKALOON – Suomen Jääkiekkoliiton kansainväliset suhteet ja maajoukkueen toiminta 1944–1959		
Oppiaine	SUOMEN HISTORIA	Työn laji	PRO GRADU
Aika	TOUKOKUU 2000	Sivumäärä	72
Tiivistelmä	<p>Tutkielmassa tarkastellaan, miten jääkiekkomaajoukkueen toiminta oli järjestetty vuosina 1944–1959, miten Suomen Jääkiekkoliitto hoiti suhteitaan muihin jääkiekkomaihin ja miten liiton organisatio toimi suhteessa maajoukkueen toimintaan.</p> <p>Maajoukkuetoiminnan elpyminen alkoi heti toisen maailmansodan päätyttyä. Vastustajat löytyivät aluksi läntisistä naapurimaista, mutta pian syntyi kosketuksia myös muihin jääkiekkovaltioihin. Kotimaassa pelatuilla maaotteluilla oli suuri taloudellinen merkitys Jääkiekkoliiton toiminnalle.</p> <p>Maajoukkuetoiminta tehostui 1950-luvun jälkimmäisellä puoliskolla. Valmentautumisesta tuli ympärivuotista. Myös Suomen osallistuminen arvokisoihin vakiintui 1950-luvun loppupuolella.</p> <p>Suomalaisen jääkiekkoilun keskeisiä kysymyksiä tutkittavana ajanjaksona oli tekojään saaminen. Ensimmäisenä jääkiekkokeskuksena ”tekojääaikaan” ehti Tampere, syksyllä 1956. Helsinkiin tekojää valmistui vuonna 1958.</p> <p>Valmennusosaamista etsittiin paitsi Suomesta myös ulkomailta. Liiton johto pyrki löytämään ulkomailta valmentajia, jotka soveltuisivat tehtäväänsä myös Suomen olosuhteissa. Keskeisenä kysymyksenä pidettiin suomen kielen osaamista.</p>		
Asiasanat	URHEILU – JÄÄKIEKKO – KV. SUHTEET – 1944–1959		
Säilytyspaikka	HISTORIAN LAITOS		
Muita tietoja	TEKIJÄN PUH. NRO 09–621 6598		

Sisältö

1.	Johdanto	5
1.1	Tutkimuksen tausta ja lähteet	5
1.2	Kysymyksenasettelu	6
1.3	Käytettävistä termeistä.	6
2.	Suomalaisen jääkiekon alkutaival 1927–1944	7
2.1	”Pelakkaa pojat” – jääkiekon ensiaskeleet Suomessa	7
2.2	Maajoukkue toiminta ennen sotia	8
2.3	Sota vaatii veronsa	10
3.	Jääkiekon jälleenrakentaminen 1944–48	11
3.1	Ruotsin avulla uuteen alkuun	11
3.2	Ensikosketus Norjaan.	11
3.3	Olympiaunelma ei toteudu	14
4.	Kasvun aikaa 1948–55	17
4.1	Yleisön kiinnostus kasvaa	17
4.1.1	Lisää kansainvälisiä kosketuksia	17
4.1.2	”Julkisuusmatka” Tšhekkoslovakiaan	17
4.1.3	Pettymys Tukholman MM-kisoissa	18
4.2	Kohti olympialaisia	20
4.2.1	Taloudellinen asema kohentuu.	20
4.2.2	Olympiakysymys nousee esiin.	22
4.3	Alta odotusten MM-Pariisissa	23
4.3.1	Palvelukseen halutaan: kanadalainen valmentaja	23
4.3.2	Taas vaikeuksia Tšhekkoslovakian kanssa	24
4.3.3	Ei ainesta kolmimaaoittelulle	25
4.4	Wirkkusen opastuksessa olympialaisiin	25
4.5	Vaatimaton kausi 1952–53	28
4.6	Ensikosketus Neuvostoliittoon	31
4.6.1	Kausi käyntiin Keski-Euroopassa	32
4.6.2	Neljännesvuosisata täyteen juhlaturnauksessa	32
4.7	Aallonpohja Länsi-Saksassa.	34
5.	Toiminta tehostuu 1955–59.	39
5.1	Ympärivuotiseen valmentautumiseen	39
5.1.1	Kasvavaa kritiikkiä maajoukkuetta kohtaan	39
5.1.2	Olympiaovi sulkeutuu	40
5.1.3	Askel eteenpäin valmennuksessa	42
5.2	Ensimmäinen tekojääkausi 1956–57.	43
5.3	Takaisin omalle paikalle MM-kisoissa 1958.	46
5.4	Ensimmäinen piste ”suurilta”.	48
5.5	Suomesta MM- tai olympiaisäntä?	51
6.	Kaksi vastausta keinojääkysymykseen	53
6.1	Luonnonolojen armoilla	53
6.2	Keinojää r.y. tarttuu toimeen	55
6.3	Tampere ensimmäisenä tekojääaikaan	56
6.4	Tekojää Helsinkiin – seitsemän vuoden jälkeen	58

7.	Kotimaisin vai ulkomaisin voimin?	59
7.1	Valmentajakysymys	59
7.2	Valmentajakerho ryhdyttämään valmennusta	59
7.3	Jääkiekon levittämisestä Suomessa	62
8.	Suomalaisen jääkiekon kansainväliset suhteet	63
8.1	Pohjoismainen yhteistyö	63
8.2	Suhteista Keski-Eurooppaan ja Pohjois-Amerikkaan	64
8.3	Maajoukkue toiminnan taloudellinen merkitys	65
8.4	Matkoja yltäkyläisyyden äärelle	66
9.	Lopuksi	68
	Liitteet	69
	Lähteet	72

”Suomen kansa on urheilukansaa. Se on ollut sitä jo ennen nykyaikaisia olympiakisoja ja se on sitä edelleen. Urheilumme alku perustuu suurimaksi osaksi yleisurheilulle ja osaksi myös painille, kun taas muut urheilumuodot, joita meillä nykyisin harrastetaan, ovat nykyajan lapsia. Niiden luku nousee noin kolmeenkymmeneen. Näihin kuuluu mm. jääkiekkoilu, joka ei kuitenkaan vielä ole päässyt sille kuuluvaan asemaan. Syynä tähän ovat sekä pelin uutuus maassamme että ennenkaikkea tietämättömyys jääkiekkoilun edusta jääpalloluun nähden ja puutteelliset tiedot jääkiekkoradan rakennelmista.”

– Jääkiekkoliitto Suomen kaupunkien, kauppaloiden ja maalaiskuntien urheilulautakunnille lähetetyssä kirjeessä.

Liitteessä yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirjassa 3.11.1950.

1. Johdanto

1.1 Tutkimuksen tausta ja lähteet

Antero Raevuori kirjoittaa ”Pitkä kiekko” -kirjan takakannessa:

”Uskomatonta mutta totta: vaikka suomalaiset ovat maailman lätkähulluinta kansaa, tässä maassa ei ole aikaisemmin julkaistu tietopakettia jääkiekkoilun MM-kisoista. Pitkä kiekko paikkaa tämän aukon.”¹

Vielä uskomattomampaa mutta yhtä totta on, ettei tässä maassa ole juurikaan tehty tieteellisen tutkimuksen vaatimuksia täyttäviä jääkiekkotutkimuksia. Tämän tutkimuksen lähdemateriaalia kartoitettaessa aiheeltaan käyttökelpoisia töitä löytyi tasan kaksi, ja molemmat samalta henkilöltä.²

Lisäksi Suomen Jääkiekkoliiton arkistosta löytyi vuodelta 1947 peräisin oleva voimistelunopettajakandidaatti Pentti Saksasen liikuntakasvatustehistorian laudatur-työ ”Suomen jääkiekkourheilun kehitys”. Arkistosta löytynyt versio saattaa olla lopullisen laudaturtyön raakaversio, sillä osan tekstistä yli on vedetty ”hekselit”. Tiedossa ei ole, onko kynää käyttänyt työn tekijä itse, vai joku, joka syyistä tai toisesta on työn luenut.³

Jääkiekkoa on suomalaisessa kirjallisuudessa käsitelty pääosin tilastolähtöisesti tai henkilöiden kautta, ”miehet muistelevat” -periaatteella. Seurahistoriikeista⁴ ovat vastanneet lähes poikkeuksetta lehtitoimittajat. Yhteistä kaikille lähestymistavoille on ollut käytetyn lähdemateriaalin merkitsemisen laiminlyöminen. Lopputuloksena on ollut kirjallisuutta, joka soveltuu seuran ja lajin tarpeisiin fanikulttuurin ylläpitäjänä ja nostattajana, mutta ei tieteellisen tutkimuksen lähteeksi.

Tämän tutkimuksen lähtöajatuksena oli alusta alkaen arkistomateriaalin hyödyntäminen. Suomen Jääkiekkoliiton arkisto sijaitsee Suomen Urheiluarkistossa Helsingin Olympiastadionilla. Lieneekö syy arkiston myöhäisessä järjestämisessä – tämä tapahtui vasta 1995 – vai arkiston laajuudesta, mutta Jääkiekkoliittoa ei mainita lähteenä yhdessäkään tämän työn lähdelistään kirjatussa painatussa

lähteessä. Voikin aiheesta esittää väitteen, että suomalaista jääkiekkohistoriaa on tähän asti kirjattu toiminnassa mukana olleiden henkilöiden muistikuvien ja haastattelujen, sanomalehtiartikkelien ja kirjoittajien omien kokemusten perusteella. Tämän tutkimuksen myötä ainakin pieni siivu suomalaisen jääkiekon historiankirjoitusta voidaan palauttaa myös arkistolähteisiin.

Suomen Jääkiekkoliiton arkisto on tämän tutkimuksen ainoa arkistolähde. Siitä johtuen kaikki viittaukset pöytäkirjoihin, toimintakertomuksiin jne. viittaavat Jääkiekkoliiton arkistoon.

Käsiteltävää aihetta koskeva kirjallisuus on toki käyty tämänkin työn tekovaiheessa läpi. Edellä mainituista syistä johtuen materiaalia on kuitenkin käytetty hyvin valikoiden, lähinnä arkiston puutteita täydentäen.

Jääkiekkoliiton arkistomateriaalissa on heikkoutensa. Pöytäkirjat ovat harvoja poikkeuksia lukuunottamatta ns. päätössiakirjoja, joihin on kirjattu vain tehdyt päätökset. Päätöksiä edeltävistä keskusteluista on merkintöjä hyvin vähän. Arvokasta tietoa on kuitenkin saatu joistakin säilyneistä alustuksista ym. liitteistä. Lisäksi materiaalissa on aukkoja, pöytäkirjoja puuttuu tutkittavaltakin ajanjaksolta paljon.

Päätöksiä edeltäviä keskusteluja tutkittaessa tärkeässä roolissa ovat olleet sanomalehdet. Tärkein sanomalehtilähde on ollut Suomen Urheilu-lehti, joka on käyty läpi vuosilta 1928–60. Muita tärkeimpien jääkiekkokeskusten lehtiä on luettu suppeammin, päivämäärälähtöisesti. Myös Jääkiekkoliiton arkistosta löytyneistä lehtileikkeistä oli apua lehtikirjoituksia etsittäessä.

Sotaa edeltävän ajan osuutta (luku 2) sekä valmentajakysymystä käsittelevää lukua (7.1) varten lehdet käytiin läpi tarkemmin, koska arkistomateriaalia ei sotaa edeltävältä ajalta ole juurikaan säilynyt. Yksittäisiä pöytäkirjoja lukuun ottamatta sotaa edeltävän ajan pöytäkirjat ovat tuhoutuneet tai kadonneet, vasta sodan jälkeisiltä vuosilta materiaalia alkaa löytyä.

Tutkimuksen aikarajaus on tehty juuri arkistotilanteesta johtuen. Sotaa edeltävä aika käsitellään luvussa 2 valikoidummin, pohjatiedoksi varsinaisen tutkimuksen ymmärtämiselle. Tutkimuksen päättäminen vuoteen

1959 perustellaan luvussa 9.

Sanomalehtien rinnalla luvun 2 päälähteenä on toiminut Aarne Honkavaaran vuonna 1960 toimittama Suomen Jääkiekkoliiton 30-vuotishistoriikki. Myös edellä mainittua Pentti Saksasen laudatur-työtä on hyödynnetty toista maailmansotaa edeltävää aikaa käsittelevässä osassa.

Allekirjoittaneella oli myös onni saada luettavakseen Aarne Honkavaaran vuonna 1997 kirjoittama muistelmakäsikirjoitus, jota tähän päivään mennessä ei ole painettu. Kyseessä on hyvin merkittävä aikalaiskuvasuva henkilöltä, joka oli mukana maajoukkue-toiminnassa lähes koko tarkasteltavan ajan, aluksi pelaajana, myöhemmin valmentajana ja Jääkiekkoliiton aktiivina.

Luku 6 keskittyy keinojääkysymykseen. Helge Nygren kirjoitti vuonna 1980 Helsingin Jääkentäsäätiötä käsitelleen historiikin, joka sivusi myös Jääkentäsäätiön aikaa edeltänyttä Keinojäää r.y:tä ja kehitystä, joka johti ensiksi tekojääradan ja myöhemmin Helsingin jäähallin syntyyn. Nygren ei historiikissaan käsittele Jääkiekkoliiton roolia tekojääprosessissa juuri lainkaan. Arvioni mukaan rooli oli kuitenkin tarkastelun arvoisen. Lisäksi luvussa 6 käsitellään Tampereen tekojään syntyyn johtanut prosessi.

Nygren sivuttaa historiikissaan myös Helsingin vuoden 1952 olympialaisten ja samana vuonna Oslossa järjestettyjen talvikisojen merkityksen tekojääprojektissa. Helsingin olympialaiset olivat koko suomalaista urheiluelämää koskettanut voimainponnistus, jonka piiriin 1950-luvun alun urheilurakentaminen oli valjastettu. Oslon olympialaiset puolestaan olivat Jääkiekkoliitolle sen historian suurin voimainponnistus, osallistuihan Suomi ensi kertaa jääkiekkjoukkueellaan olympiaturnaukseen. Tekojäähanke jäi mainittujen syiden takia väkisin muutamaksi vuodeksi taka-alalle.

¹ RAEVUORI 1997, takakansi.

² VALKONEN EERO 1995 ja 1997.

³ Kynänpierrot saattavat olla Erkki Saarisen tekemiä. Jääkiekkoliiton työvaliokunta antoi kokouksessaan 16.11.1949 Saarisen tehtäväksi lukea historiikki läpi. Saksanen, silloin jo voimistelunopettaja, oli tarjonnut tutkimustaan Jääkiekkoliitolle painettavaksi. Saarisen tehtävä oli arvioida, lunastetaanko Saksasen työ. Tehtyä päätöstä työvaliokunnan arkistomateriaalista ei löydy.

⁴ Seurahistoriikkien luonteesta ks. ITKONEN 1996, 51.

1.2 Kysymyksenasettelu

Tutkimuksen kysymyksenasettelu on seuraava: Miten jääkiekkomaajoukkueen toiminta tutkittavana ajanjaksona oli järjestetty? Miten Jääkiekkoliitto hoiti suhteitaan muihin jääkiekkomaihin? Entä miten liiton organisaatio toimi suhteessa maajoukkueen toimintaan?

Tutkimus keskittyy jääkiekon maajoukkue toimintaan ja Jääkiekkoliiton ulkomaansuhteisiin vuosina 1944–59. Aihetta ei tiettävästi ole tutkittu aiemmin. Tutkimuksen tavoitteena on osoittaa, miten neuvottelut maaotteluista tapahtuivat, miten yhteyksiä pidettiin, mitä otteluita suunniteltiin ja mitkä ottelut lopulta pelattiin.

Maajoukkueen peliesityksiä ei kerrata, paitsi tapauksissa, joissa urheilulliset seikat selvästi vaikuttivat maajoukkue toiminnan kehitykseen ja linjoihin. Käytyjen maaottelujen tulokset toki kerrotaan.

Tutkimuksessa on jouduttu tekemään tiettyjä rajauksia. Jääkiekkoliitoiden varusteasioihin ei tässä työssä puututa, vaikka varusteiden hankkiminenkin kuului Jääkiekkoliiton ulkomaansuhteisiin. Jääkiekkovarusteita tuotettiin Suomeen ulkomailta varsinkin tutkittavan ajanjakson alussa, erityisesti Ruotsin kautta ja Ruotsin jääkiekkoliiton avustuksella.

Myös maajoukkueen ottelut seuraajoukkueita vastaan on rajattu tutkimuksen ulkopuolelle, mikäli otteluilla ei ollut huomattavaa merkitystä esimerkiksi maajoukkueen MM-kisavalmisteluissa. Tämän linjauksen myötä rajautuu tutkimusalueen ulkopuolelle myös ottelut englantilaista Wembley Lionsia vastaan, jotka olivat kuitenkin merkittävässä roolissa jääkiekkosuhteissa Iso-Britanniaan. Myös Maajoukkue–Lehdistö -ottelut⁵ on rajattu tutkimuksen ulkopuolelle, mikäli ottelulla ei ollut selkeää merkitystä maajoukkueen toiminnassa.

Ulkomaansuhteisiin kuuluivat myös Ruotsin ja Suomen pohjoisosien keskinäiset ”maaottelut”. Nämä Pohjois-Suomi–Pohjois-Ruotsi -ottelut⁶ sopisivat oman tutkimuksensa aiheeksi, eikä niitä tässä yhteydessä käsitellä.

SVUL:n ja TUL yhteistoimintasopimuksen hengen mukaisesti Jääkiekkoliitto⁷ ja TUL sopivat suomalaisen jääkiekon kokoamisesta saman organisaation alle. Tehdyn yhteistoimintasopimuksen myötä jääkiekkotoiminta lakkasi TUL:n puitteissa ja TUL:n jääkiekkojaosto liittyi Jääkiekkoliiton jäseneksi. Kansallinen ja kansainvälinen jääkiekkotoiminta siirtyi kokonaisuudessaan Jääkiekkoliiton alaisuuteen. Jääkiekkoliitto myös hoiti yhteydet kansainvälisiin liittoihin.

Yhteistoimintasopimus on kilpailullisine ja taloudellisine järjestelyineen niin laaja järjestely, ettei sen käsitteleminen tämän tutkimuksen puitteissa ole tarkoituksenmukaista, eikä käytetyn arkistomateriaalin perusteella mahdollistakaan.

1.3 Käytettävistä termeistä

Jääkiekkoliiton ja TUL:n yhteistoimintasopimuksen ollessa voimassa liitot muodostivat yhteisen elimen, yhteistoimintatoimikunnan, joka viime kädessä siunasi Jääkiekkoliiton valiokunnissa tehdyt päätökset. Koska tutkittavana ajanjaksona löytyy vuosia, jolloin yhteistoimintaa ei ollut, käytetään tutkimuksessa päätöksentekoprosessissa nimitystä ”Jääkiekkoliitto” tai ”liitto”, vaikka kyseessä olisikin ollut yhteistoimintatoimikunnan virallisesti vahvistama päätös. Yhteistoimintatoimikunnastakin tutkimuksessa toki puhutaan, mutta vain osoittaessa päätöksentekoprosessia.

Myös tekojäästä käytetään tutkimuksessa eri nimityksiä. Nimitykset ”keinojää”, ”keinojäärata”, ”tekojää” ja ”tekojäärata” tarkoittavat samaa asiaa, keinokekoisesti jäähdytyslaitteilla aikaansaatuun jääaluetta, johon jääkiekkokaukalo oli rakennettu. Termistöä ei ollut syytä yhtenäistää, koska arkistomateriaalissa ja sanomalehdissä esiintyi kaikkia neljää termiä. Väärinkäsityksen vaaraa tuskin on. Suomen Akatemian kielitoimisto otti kantaa keinojää-terminiin vuonna 1955, jolloin se suositteli tekojää-sanan käyttöä kielellisesti parhaana vaihtoehtona⁸.

Jääkiekossa ”ajanlasku” tapahtuu kausissa, ei kalenterivuosisissa. Kausi alkoi syksyllä ja päättyi keväällä, siksi

läpi tutkimuksen puhutaan kausista tyyliin ”1946–47”. Sama ajattelu näkyy myös lukujen otsikoissa. Ennen keinojääiden valmistumista sääolosuhteet saattoivat kuitenkin lykätä jääkiekkokauden alun yli vuodenvaihteen. Tästä huolimatta kauden katsotaan alkaneen syksyllä ja päättyneen keväällä.

Kausiajattelu esiintyy myös tutkimukseen liitettyssä grafiikassa. Luvuissa 3–5 käytetään grafiikoita, jotka koostuvat taulukoista, tilastoista ja karttapohjista. Niillä havainnollistetaan kunkin kauden kilpailutoimintaa mm. maajoukkueen menestyksen ja maaottelutoiminnan laajuuden näkökulmista. Vaikka tutkimus vain sivuaa jääkiekon mestaruussarjaa, grafiikoihin on liitetty tietoa myös mestaruussarjan joukkueiden maantieteellisestä jakautumisesta sekä joukkueiden menestyksen – esimerkiksi eri jääkiekkokeskusten voimasuhteiden – ymmärtäminen tukee varsinaisen tutkimusongelman käsitellyn ymmärtämistä.

Tutkittavana ajanjaksona maaottelut pyrittiin pelaamaan ns. kaksoismaaotteluina. Joukkueet pelasivat kaksi ottelua, joiden yhteistulos laskettiin koko maaottelun lopputulokseksi. Aina kahteen peliin ei kuitenkaan ollut mahdollisuuksia. Jääkiekkoliiton virallisiin tilastoihin kaksoismaaotteluiden molemmat osat on merkitty omina, itsenäisinä otteluiltaan. Kaksoismaaottelu-termin ymmärtäminen on kuitenkin tärkeää tätä tutkimusta luettaessa. Kun esimerkiksi suunniteltiin ”maaottelua Länsi-Saksaa vastaan”, suunniteltiinkin käytännössä kahta ottelua.

Tutkimuksen otsikko ”Katsotaanpa kaukaloon” on lainattu Suomen Urheilulehdessä julkaistun jääkiekkopalstan otsikosta. Kuvat ovat Arne Honkavaaran kokoelmista, piirroset ”Tiikerin” (julkaistu Suomen Urheilulehdessä).

⁵ Maajoukkue ja lehtimiesten valitsema Lehdistöjoukkue kohtasi tutkittavana ajankohtana kuusi kertaa. Ks. HONKAVAARA 1960, 87.

⁶ Tutkittavana ajanjaksona maiden pohjoisosien pelaajista kootut joukkueet kohtasivat seitsemän kertaa. Ks. HONKAVAARA 1960, 86.

⁷ Jääkiekkoliiton organisaatiosta ks. liite 4.

⁸ NYGREN 1980, 6.

*"On rinnan Fordin ihmeiden
nyt arvostella saatu
sopiiko myöskin Suomehen
tuon hockey-pallon laatu.*

*Soi meille Svea ohjeitaan,
löi maaliin kumiliuskaa.
Ei liene nähty milloinkaan
peliä yhtä riuskaa.*

*Tulokas listaan merkittiin,
nyt alkoi riidat vasta,
kun liitot kilvan ohjelmiin
näet vaatii hockey-lastaa."*

– Palle Suomen Urheilu-
lehdessä 3.2.1928.

2. Suomalaisen jääkiekon alku- taival 1927–1944

2.1 "Pelakkaa pojat" – jääkiekon ensiasiikeleet Suomessa

Jääkiekkopeli teki ensiesiintymisensä Suomessa 1800- ja 1900-lukujen vaihteissa. Professori Leonard Borgströmin johdolla Helsingin Eteläsatamassa tehty ensiyritys ei johtanut kilpailutoimintaan, vaan pelaaminen tapahtui harjoittelumielessä. Harrastus kuitenkin hiipui tiettävästi muutaman vuoden jälkeen.¹

Vuosisadan vaihteen peli oli jonkinlainen sekoitus nykyaikaisesta jääkiekosta ja jääpallosta, ja todennäköisesti kotoisin Englannista. Laitoja kentällä ei ollut, ja maalit erosivat kooltaan ja muotonsa puolesta nykyisistä.²

Todisteita jääkiekkopelin pelaamisesta Suomessa mainitun ensiyrittäjän jälkeen ei seuraavilta vuosikymmeniltä ole. Tietyissä teoksissa jääkiekko, nimellä hockey, kuitenkin kummittelee. Ivar Wilskman listasi vuosina 1904–06 Suomessa harjoitettuja urheilulajeja "Suomen urheilut XX:n vuosisadan alkuvuosina" -teokseen. Wilskmanin talviurheilulajien listalla on myös hockey, tosin lisä-

Suomen Jääkiekkomuseossa säilytettävään tauluun on maalattu alue, jolla pelattiin ensimmäinen seurajoukkueiden välinen ottelu Suomessa. Paikkaa näyttämässä Arne Honkavaara.

huomautuksen "vain Helsingissä ja Viipurissa" kera.³ Wilskman lienee kuitenkin tarkoittanut jääpalloa.

Myös Eija-Leena Wuolio astui samaan termiansaan laatiessaan Suomen liikuntahistoriaa (1982). Wuolio siteeraa kuvatekstissä vuoden 1908 Suomen Urheilulehteä, jossa todettiin hockey-pelin olevan "nyt muodissa meilläkin". Kuvatekstin lopussa Wuolio toteaa: "Kuvassa HIFK:n hockey-joukkue 1910". Kuvan joukkue on kuitenkin 11-miehininen jääpallomiehistö, joka poseeraa jääpallomaalin edustalla käyräkärkiset jääpallomailat käsissään.⁴

1920-luvulla voimistui kuitenkin ajatus lajin tuomisesta uudelleen Suomeen. Laji tuli suomalaisille urheiluihmisille tutuksi mm. Antwerpenin (1920) ja Chamonix'n (1924) kesäolympiakisoiissa, joihin nimellisesti liitettynä pelattiin jääkiekkoturnaus.⁵

Jääkiekon toisen yrityksen Suomessa voi katsoa alkaneen 25.10.1927. Silloin Suomen Urheilulehdessä julkaistiin pieni kirjoitus otsikolla "Jäähockey Suomeen". Toisen yrityksen puuhamiehet löytyivät Suomen Luistinliitosta. Luistinliiton puheenjohtaja insinööri Yrjö Salminen toi ulkomaanmatkaltaan nipun jääkiekkomailoja ja kiekkoja. Hän vei ne Tampereen Pyrinnön luistinradalle seuran jääpalloilijoiden harjoituksiin.

Salminen heitti mailat ja kiekot jälle ja lausahti valmennusohjeenaan sittemmin paljon siteeratut sanat: "Pelakkaa pojat".⁶

Myös ensimmäiset jääkiekkosäännöt saapuivat Suomeen insinööri Salmisen toimesta. Salminen toi Amerikan-matkaltaan säännöt, jotka tamperelainen E.A. Sjöstedt suomensi.⁷

Luistelupiireissä oli katseltu karsaasti jääpalloilijoita, joiden harrastus vaati käyttöön suuren jääalueen, ja joka näin häiritsi luistelijoita. Luistinliitossa oivallettiin, että jääkiekon vaatima kenttäalue on jääpalloa pienempi. Liitto otti jääkiekkoilun viralliseen ohjelmaansa vuonna 1927.⁸

Suurelle yleisölle laji esittäytyi 14.–15.1.1928 Tampereen Pyrinnön järjestämien Suomen pikaluistelumestaruuskilpailujen yhteydessä. Ensimmäisenä kisapäivänä yleisöllä oli mahdollisuus tutustua peliin, kun pyrintöläiset pelasivat keskenään

¹ HONKAVAARA 1960, 10.

² Ibid.

³ WILSKMAN 1907, 477.

⁴ WUOLIO 1982, 112.

⁵ JUKOLA 1952, 69; HONKAVAARA 1960, 10.

⁶ Ks. esim. OTILA 1989/1, 9. Otila kertoo Pyrinnön luistinradan tapahtuman päivämääräksi 26.12.1926. Mistään Jääkiekkoliiton virallisesta historiikista tai esityksestä kyseistä päivämäärää ei kuitenkaan löydy – ei itse asiassa edes mainintaa tarkasta vuodesta. Koska Otila ei ole merkinnyt tekstiinsä lähdeviitteitä, asiaa ei voi tarkistaa.

⁷ Ks. esim. HONKAVAARA 1960, 11.

⁸ HONKAVAARA 1960, 10–11.

Suomen joukkue lähdössä Viroon ensimmäiseen Eesti-maotteluun helmikuussa 1937. Vasemmalta Ilmari Honkanen (joukkueen johtaja), Kalevi Sutinen, Heikki Katajavuori, Risto Tiitola, Edmund Sjöberg, Erkki Rintala, Holger Granström, Matti Wasama, Teuvo Castren, Henry Lindahl, Sulo Salo ja Seppo Jaakkola.

näytösluonteisen ottelun.⁹

Seuraavana päivänä oli vuorossa ensimmäinen seurojen välinen ottelu, kun Pyrintöä vastaan asetui Tampereen Palloilijat (TaPa). Ottelun lopputulos ei ole tiedossa, mutta joukkueiden kokoonpanot ovat säilyneet.¹⁰

Vielä samana vuonna, 1928, Suomen Palloliitto aloitti ”taistelun” ensiaskeleitaan ottavan lajin harrastajista. Palloliitto otti jääkiekon ohjelmaansa ja järjesti lajin ensimmäiset, cup-muotoisena pidetyt Suomen mestaruuskilpailut, joissa mestaruuden voitti Viipurin Reipas.¹¹

Palloliiton ja Luistinliiton kiista jääkiekosta ulottui myös sääntötulkintoihin. Yrjö Salmisen Tampereella vuonna 1927 käännettämä sääntökoelma perustui Kansainvälisen jääkiekkoliiton sääntöihin. Palloliitto puolestaan painatti vuonna 1928 Helsingissä Kanadan amatöörijääkiekkoliiton säännöistä käännetyn versionsa.¹²

Luistinliiton ja Palloliiton kiista jääkiekon isännyydestä Suomessa saatiin sovittua vielä vuoden 1928 aikana. Uuden kauden alussa, 20.1.1929, KIF:n huoneistossa Helsingissä perustettiin jääkiekkoilun erikoisliitto, jonka nimeksi annettiin Suomen Jäähockeyliitto. Perustamiskokouksessa oli läsnä 17 seuraa. Ensimmäisessä varsinaisessa kokouksessa liiton nimeksi muutettiin Suomen

Jääkiekkoliitto. Uusi liitto peri Luisteluliiton paikan Kansainvälisessä Jääkiekkoliitossa.¹³

Jääkiekkoliitto toimi vuodet 1929–36 itsenäisenä liittona, kuulumatta urheilun kansalliseen keskusjärjestöön Suomen Voimistelu- ja Urheiluliittoon. Liiton toimintaa varjosti huono taloudellinen asema sekä vakituisen henkilöstön että toimiston puute.¹⁴

Vuoden 1937 alussa Jääkiekkoliitto liittyi SVUL:n jäseneksi. Varsinkin organisaation kannalta tapaus oli merkittävä. Jääkiekkoliitto pystyi mm. käyttämään SVUL:n toimiston palveluja apunaan käytännön asioiden hoitajana. Liittymisen jälkeen liiton toiminta alkoi kasvaa ja laajentua. Uusia paikkakuntia saatiin lajin pariin, harrastajamäärät kasvoivat, kenttäolot kehittivät ja jääkiekkovälineiden saatavuus parani.¹⁵

Kehitys kuitenkin katkesi talvisodan syttymiseen.

2.2 Maajoukkue toiminta ennen sotia

Suomen taival kansainvälisessä jääkiekkoperheessä käynnistyi 10.2.1928, kun Kansainvälinen jääkiekkoliitto¹⁶ hyväksyi Suomen jäsenekseen. Suomen Luistinliiton edustajana olympialaisten yhteydessä järjestetyssä kokouksessa oli varapuheenjohtaja,

insinööri Walter Jakobsson.¹⁷

Ensimmäinen urheilullinen kosketus ulkomaiseen jääkiekkoujoukkueeseen saatiin kuitenkin Suomen Palloliiton välityksellä. Se kutsui Suomeen ruotsalaisen seurajoukkueen, joka kohtasi Helsingin Pallokentällä 29.1.1928 Suomen yhdistetyn joukkueen. Ottelua mainostettiin maotteluna, ja sellaisena se myöhemmin aikakirjoihin merkittiinkin. Ruotsi voitti ottelun maalein 8–1.¹⁸

Myös ensimmäiset ulkomaiset valmentajat tuotettiin Suomeen heti ensimmäisellä kaudella 1927–28. Palloliitto ennätti ensin, tuoden ruotsalaisen Abbe Janssonin Helsinkiin ohjaamaan lajin pioneereja. Jansson toimi myös tuomarina Suomen ja Ruotsin maottelussa 29.1.1928. Luistinliiton toimesta, pari viikkoa myöhemmin, Suomeen saapui niinkään Ruotsista Kurt Envall, joka vieraili opastamassa lajista kiinnostuneita Tampereella, Kuopiossa, Sortavalassa ja Viipurissa.¹⁹

Envallista tuli myös ensimmäinen Suomeen palkattu valmentaja. Tammikuussa 1929 perustettu Suomen Jääkiekkoliitto sai ensimmäisessä varsinaisessa kokouksessaan Luistinliitolta ja Palloliitolta 7500 markan määrärahan ulkomaisen valmentajan palkkaamiseen pelikaudeksi 1929. Tehtävään kiinnitettiin Envall, joka teki lyhyen valmennusmatkan senaikkaisiin kiekkokeskuksiin.²⁰

Erään tiedon mukaan Suomi olisi ilmoittautunut Budapestin vuoden 1929 EM-kilpailuihin. Osallistuminen olisi kuitenkin peruttu. Jääkiekkoliiton virallisessa arkistomateriaalista EM-ilmoittautumisesta ei kuitenkaan löydy merkintää.²¹

⁹ HONKAVAARA 1960, 11.

¹⁰ Ibid.

¹¹ HONKAVAARA 1960, 12–13. Viipurin Reippaan mestaruudesta ks. esim. NYGREN 1986, 36.

¹² HONKAVAARA 1960, 12–13.

¹³ HONKAVAARA 1960, 14–15. Liittymisestä Kansainväliseen jääkiekkoliittoon ks. luku 2.2.

¹⁴ HONKAVAARA 1960, 19.

¹⁵ HONKAVAARA 1960, 25.

¹⁶ Lyhenne englanniksi IIHF, ranskaksi LIHG ja saksaksi IEHV. Liitto perustettiin Ranskan aloitteesta vuonna 1908. Ks. VALKONEN 1997, 75.

¹⁷ HONKAVAARA 1960, 12. Jakobsson voitti vaimonsa Ludowikan kanssa pariluistelun MM-kultaa 1911, 1914 ja 1921 sekä olympiakultaa 1920 ja -hopeaa 1924. WUOLIO 1982, 134.

¹⁸ HONKAVAARA 1960, 12, 23.

¹⁹ HONKAVAARA 1960, 12–13, 106.

²⁰ HONKAVAARA 1960, 15, 107.

²¹ OTILA 1989/1, 9. Otila viittaa tekstissään ”eräisiin kansainvälisiin teoksiin”. Otilan tekstistä puuttuvat kuitenkin lähdeviitteet, joten tiedossa ei ole, mistä teoksista oli kyse.

Suomen joukkue vaihtopenkillä Baselissa 1939 ennen avausottelun Saksa–Suomi alkua. Vasemmalta Lasse Blom, Teuvo Castren, Olof Nyholm, Edmund Sjöberg, Holger Granström, Erik Hedman, Kalevi Ihalainen, Ronald Mikalunas, Erkki Rintala, Henry Lindahl, Klaus Hagström ja Karl Rask (huoltaja).

Ensimmäinen maaottelumatka Suomen rajojen ulkopuolelle suuntautui näin vasta seuraavalla vuosikymmenellä, helmikuussa 1933, Ruotsiin. Ruotsin jääkiekkoliiton puheenjohtaja Anton Johansson oli tarjonnut suomalaisille maaottelua jo syksyllä 1931, mutta ottelu peruuntui sääolojen takia. Suomi teki näin ensiesiintymisensä Ruotsissa 17.2.1933, häviten Tukholmassa maalein 1–11. Samalla matkalla maajoukkue kohtasi Tukholman kaupungin B-joukkueen (Suomelle tappio 0–6) ja Södertäljen kaupunkijoukkueen (Suomelle tappio 0–1).²² Opetusministeriö osallistui matkan toteuttamiseen apurahalla.²³

Vielä samana talvena (1933) Ruotsista saapui vastavierailulle tukholmalainen seurajoukkue Hammarby IF. Joukkue kohtasi ensin Suomen mestaruuden voittaneen HSK:n, sitten maajoukkueen. Suomi kärsi huonoissa sääolosuhteissa 0–1-tappion.²⁴

Hammarbyn vierailu tuotti Jääkiekkoliitolle huomattavat taloudelliset tappiot. Seuraavina vuosina kansainvälinen toiminta olikin olematonta, kunnes vuonna 1937 se vilkastui. Vuoden 1936

olympialaisten lähestyessä tosin unelmoitiin olympiaosallistumisesta, mutta jo pian selvisi, ettei haave toteutuisi.²⁵

Suomesta matkusti Garmisch-Partenkircheniin kahden miehen ”joukkue”, liiton sihteeri Aaro Kivilinna ja liiton valmennustoiminnassa mukana ollut Niilo Tammissalo. Olympiaotteluiden seuraamisen lisäksi he solmivat yhteyksiä muihin jääkiekkomaihin. Seuraavalla kaudella Suomen Jääkiekkoliitto vastaanottikin ottelutarjouksia ulkomailta. Kosintoihin piti kuitenkin vastata ”ei”, taloudellisista syistä.²⁶

Kauden 1936–37 ainoa maaottelu pelattiin kuitenkin suomalaisten aloitteesta. Jääkiekkoliiton liittohallitus päätti kokouksessaan 18.1.1937 lähestyä Viroa ottelutarjouksella.²⁷

Helmikuun 20. päivänä 1937 Suomi kohtasikin ensimmäisen kerran Viron. Helsingissä pelatussa ottelussa isännät ottivat huonoissa olosuhteissa voiton maalein 2–1. Kyseessä oli Suomen historiallinen ensimmäinen maaotteluvoitto.²⁸

Talvella 1938 Suomi teki Viroon ensivierailunsa, josta oli alustavasti

sovittu jo edellisen talven maaottelun yhteydessä.²⁹ Isännät voittivat 18.2.1938 pelatun ottelun maalein 2–1.³⁰

Viron jälkeen avattiin maaotteluyhteys Romaniaan. Maan mestarijoukkue Telefon Club Romania saapui vierailulle Suomeen, ja pelasi 22.2.1938 Romanian maajoukkueen nimissä 6–6-tasapelin Suomen kanssa.³¹

Romania-ottelun rohkaisemana Jääkiekkoliitto teki päätöksen osallistumisesta vuoden 1939 MM-kisoihin, jotka pelattaisiin Ruotsissa. Käynnistettiin valmennusprojekti, jolla tähdättiin pitemmällä tähtäimellä myös vuoden 1940 olympialaisiin. Liiton tavoitteena oli myös hankkia maajoukkueel-

²² HONKAVAARA 1960, 23; SAKSANEN 1947, 54.

²³ SAKSANEN 1947, 54.

²⁴ HONKAVAARA 1960, 23–24.

²⁵ HONKAVAARA 1960, 30; SAKSANEN 1947, 55.

²⁶ SAKSANEN 1947, 56.

²⁷ SAKSANEN 1947, 56.

²⁸ HONKAVAARA 1960, 30.

²⁹ SAKSANEN 1947, 57.

³⁰ Jääkiekkokirja 1999–2000, 209.

³¹ Jääkiekkokirja 1999–2000, 208. Ks. myös

HONKAVAARA 1960, 30.

le kanadalainen valmentaja, mutta lopulta tyydyttiin omiin valmentajavoimiin.³² Kisoihin valmistautumista vastasi Viljo Pyykkö, jonka ohjeiden mukaan harjoiteltiin Helsingissä, Turussa ja Tampereella.³³

MM-matkasta tuli kuitenkin pitempi kuin oli suunniteltu. Ruotsi luopui kisaisännyydestä, ja järjestelyoikeudet siirtyivät Sveitsiin. Vaikka matka näin pitenikin – ja kallistui – huomattavasti, päätettiin kisoihin osallistua.³⁴

Kauden 1938–39 aluksi Suomen Jääkiekkoliitto juhlisti kymmenvuotista taivaltaan. Juhlaottelussa 20.1.1939 maajoukkue kohtasi Viron, joka kaatui Helsingin Pallokentällä murskaluvuin 9–1. Ottelun jälkeen juhlittiin pienimuotoisesti kymmenvuotista taivalta ja nimettiin Suomen jääkiekkohistorian ensimmäinen MM-joukkue.³⁵

Matkalla Sveitsiin Suomi poikkesi pelaamassa ottelun Ruotsia vastaan. Tammikuun 26. päivänä pelatussa ottelussa Ruotsi oli parempi maalein 6–1. Suomi kohtasi Ruotsin maaperällä myös Västeråsin (Suomelle tappio 2–5) ja Norrköpingin (Suomelle voitto 5–0) kaupunkijoukkueet.³⁶

Ensimmäinen MM-turnaus tarjosi Suomelle vain tappioita. Karsintalohkossaan Suomi hävisi USA:lle, Saksalle ja Italialle. Lohdutussarjassa tulivat vielä niukat 1–2-tappiot Hollannille ja Italialle.³⁷

Baselin MM-kisat tarjosivat kuitenkin suomalaispelaajille ensimmäisen kunnollisen kosketuksen kansainväliseen jääkiekkoon. MM-miehistön Klaus Hagström muisteli 1950-luvun puolivälissä, että erityisesti suomalaisten puolustuslinja vastustajan hyökätessä kirvotti vastustajissa hymyilyä. Kisoissa suomalaiset oppivatkin ns. myötäkarpapuolustuksen.³⁸

2.3 Sota vaatii veronsa

Toinen maailmansota paitsi katkaisi jääkiekkoilun kehityksen Suomessa, myös vaati raskaan veronsa menetettyjen ihmishenkien muodossa. Jääkiekkoliiton 30-vuotishistoriikissa listataan 53 jääkiekkoilijaa, jotka menehtyivät vuosien 1939–44 sotatoimissa.³⁹

Talvisotavuonna 1940 jääkiekkotoiminta oli jäissä. Mutta kun taistelut taukosivat, otettiin mailat jälleen esille. Vuosi 1941 olikin kansainvälisesti vilkas ja menestyksekkäskin. Alku oli

– *Poltatko tupakkaa?*

– *En!*

– *Pelaatko jääkiekkoa?*

– *En!*

– *Käytkö elokuvissa?*

– *En!*

– *Luetko rikosromaaneja?*

– *En!*

– *Siinä tapauksessa olet erehtynyt! Liikkeemme on ilmoittanut tarvitsevansa asiapoikaa, ei enkeliä!*

– Vitsi Kiri-lehdessä 1/1939.

1928–44

Suomen pelaamat viralliset maaottelut kausina 1928–44:

29.01.28	Helsinki	Suomi–Ruotsi	1–8	H
17.02.33	Tukholma	Suomi–Ruotsi	1–11	H
20.02.37	Helsinki	Suomi–Viro	2–1	V
18.02.38	Tallinna	Suomi–Viro	1–2	H
22.02.38	Helsinki	Suomi–Romania	6–6	T
20.01.39	Helsinki	Suomi–Viro	9–1	V
26.01.39	Tukholma	Suomi–Ruotsi	1–6	H
03.02.39	Basel	Suomi–Saksa	MM 1–12	H
04.02.39	Basel	Suomi–Italia	MM 2–5	H
05.02.39	Basel	Suomi–USA	MM 0–4	H
06.02.39	Basel	Suomi–Hollanti	MM 1–2	H
09.02.39	Basel	Suomi–Italia	MM 1–2	H
17.02.41	Helsinki	Suomi–Ruotsi	0–11	H
01.03.41	Basel	Suomi–Sveitsi	0–12	H

Yhteensä 1928–44:

14 ottelua, 2 voittoa, 1 tasapeli, 11 häviötä.

Vasemmalta pelipäivä, pelipaikkakunta, ottelu, MM- tai olympiakisat, lopputulos ja voittotasepelihäviö (Suomen kannalta). Suomi on selvytyden vuoksi mainittu ensin, vaikka kyseessä olisikin ollut ns. vierasottelu.

tosin vähemmän kunniakas, sillä Ruotsi vieraili Helsingissä 17.2.1941 kurittamassa Suomea maalein 11–0. Erikoista ottelussa oli se, että peli pelattiin olympiastadionille väliaikaisesti pystytetyssä kaukalossa.⁴⁰

Ottelun jälkeen Suomi matkusti pitkälle, kuukauden kestäneelle pelimatkalke Keski-Eurooppaan. Avausottelussa joukkue kohtasi Ruotsin maajoukkueen, häviten 1–3. Ottelua ei kuitenkaan laskettu viralliseksi maaotteluksi. Ruotsissa Suomi pelasi vielä kolme ottelua, seura- ja kaupunkijoukkueita vastaan. Saldona oli kaksi voittoa ja yksi tappio.

Ruotsista matka jatkui Saksaan,

jossa Helsingin kaupunkijoukkueen nimellä esiintynyt joukkue kukisti Berliinin kaupunkijoukkueen 1–0. Berliiniläisiä seurajoukkueita vastaan pelatut kaksi ottelua tuottivat voiton ja tappion. Saksan-osuuden paras tulos oli 5–4 voitto berliiniläisestä Rot-Weiss-seurasta, joka aiemmin oli voitannut maalleen epävirallisen Euroopan mestaruuden.⁴¹

Saksasta joukkue jatkoi matkaansa Sveitsiin. Baselissa Sveitsin maajoukkue leikkeli suomalaisista 12–0-voiton ottelussa, joka on kirjattu viralliseksi maaotteluksi. Zürichissä ja Lausannea vastaan Suomi kärsi tappiot, mutta Berniä vastaan se ylisi tasapeliin.⁴²

Vuoden 1941 Keski-Euroopan kiertue on edelleen Suomen maajoukkueen pisin ottelumatka. Lähes kuukauden kiertue toi paitsi hyviä urheilullisia tuloksia myös Jääkiekkoliiton haluamaa huomiota muiden jääkiekkomaiden silmissä.

Jatkosodan punkeamisesta johtuen suomalaisen jääkiekkoilun kehitys kuitenkin katkesi. Sukupolvi, joka haki kokemusta 1930-luvun lopun ja vuoden 1941 vilkkaasta kansainvälisestä toiminnasta, ei sodan takia voinut lunastaa tehdyn työn tuloksia. Kansainvälinen jääkiekkotoiminta lamaantui sodan melkeissä kolmeksi vuodeksi. Seuraava maaottelu pelattiin vasta vuonna 1945.

Helmikuussa 1944 tosin eläteltiin toiveita Suomen ja Ruotsin maaottelusta. Vielä helmikuun alussa Suomen Urheilulehdessä pohjustettiin ”talven suurtapahtumaa”, ja spekulointiin pelaajavälinoilla.⁴³ Kuun puolivälissä jo todettiin, ettei ottelusta tule mitään, Helsingin tilanne olisi pakottanut siirtämään ottelun ”maaseudulle”.⁴⁴ Otte-
lua ei koskaan pelattu.

³² HONKAVAARA 1960, 31.

³³ SAKSANEN 1947, 58.

³⁴ HONKAVAARA 1960, 31.

³⁵ HONKAVAARA 1960, 31; SAKSANEN 1947, 56.

³⁶ HONKAVAARA 1960, 31.

³⁷ Jääkiekkokirja 1999–2000, 199.

³⁸ Jääkiekkokirja 1/1954 ”HSK:n poika jäi kiinni maaliympäriin naulaan”.

³⁹ HONKAVAARA 1960, 25–29.

⁴⁰ Jääkiekkokirja 1999–2000, 209; SAKSANEN 1947, 62.

⁴¹ HONKAVAARA 1960, 31–34.

⁴² Jääkiekkokirja 1999–2000, 209; HONKAVAARA 1960, 34.

⁴³ Suomen Urheilulehti 2.2.44 ”Heikossa jääkiekkokierroksessa kaksi heikkoo ottelua”.

⁴⁴ Suomen Urheilulehti 16.2.1944 ”HJK:n yllätyspeli Tampereella”.

"Eivät he käytä mitään taktiikkaa, jokainen pelaa niinkuin parhaaksi katsoo".

- Suomen huoltaja vuoden 1941 Ruotsi-ottelussa, kun häneltä kysyttiin Suomen käyttämästä taktiikasta.

Lähde: Suomen Urheilulehti 28.3.1945.

3. Jääkiekon jälleerakentaminen 1944–48

3.1 Ruotsin avulla uuteen alkuun

Jääkiekon toipuminen sodasta alkoi taistelujen vielä jatkuessa Pohjois-Suomessa. Kauden 1944–45 mestaruussarja kyettiin pelaamaan Lapin sodasta huolimatta läpi, mestaruuden matkatessa Tampereelle Ilvekselle.¹

Ensimmäisen maaottelunsa toisen maailmansodan jälkeen Suomi pelasi 14.2.1945. Vastaan asettui Tukholmassa Ruotsi, jonka jääkiekkoliiton johtajaan Anton Johanssoniin Suomen liiton johdolla oli hyvät suhteet. Ruotsin jääkiekkoliitto kutsui matkalle myös Suomen jääkiekkojohtoa. Joukkueen mukana matkusti neljä liittojohtokunnan jäsentä.² Ottelussa isännät ottivat voiton maalein 9–0.³

Maajoukkue viipyi ottelumatalla Ruotsissa kymmenen päivää. Maaottelun lisäksi se pelasi kolme ottelua maakuntajoukkueita vastaan, voittaen niistä kaksi.⁴

Jääkiekkoliiton kansainvälisessä ohjelmassa oli vuodenvaihteessa 1945–46 kaksi maaottelua. Norjan piti saapua Helsinkiin 11.2.1946. Lisäksi sen ohjelmassa olivat ottelut Lahdessa ja Turussa. Ohjelmasta kertoneen Suomen Urheilulehden mukaan asiasta ei tosin ollut vielä lopullista varmuutta, Norjan jääkiekkoliiton todettiin suhtautuvan kuluvana talvena hyvin pidättyvästi ulkolaisiin edustuksiinsa. Lopulta vierailu ei toteutunut.

Tampereen Koulukadun kentällä pelattiin ensimmäinen maaottelu 25.2.1946, jolloin Suomi kohtasi Ruotsin. Ennen ottelua otetussa kuvassa joukkueen Ilves-pelaajat Pentti Isotalo, Aarne Honkavaara ja Kalle Havulinna, vielä Ilveksen paidoissa.

kaan.⁵ Kaudelle 1945–46 Tampereella saatiin käyttöön Koulukadun jääkiekkostadion. Kenttä kohosi tamperelaisseurojen yhteisvoimin, talkootyöllä. Noin 4500 katsojaa vetäneen katsomon avulla Tampere sai järjestettäväkseen kaikkien aikojen ensimmäisen jääkiekko-maaottelunsa 25. helmikuuta 1946, jolloin vastaan asettui Ruotsi.⁶ Historiallinen maaottelu herätti Tampereella suurta kiinnostusta. Pääsyliput myytiin loppuun jo viikkoa ennen ottelua.⁷ Ruotsi iski suomalaisten maaliin yhdeksän kiekkoa, mutta Suomikin maalasi viidesti. Aiemmissä viidessä kohtaamisessa Suomi oli onnistunut yllättämään ruotsalaismaalivahdin yhteensä kolme kertaa.⁸

Kauden 1945–46 päättänessä Jääkiekkoliiton vuosikokouksessa⁹ käsiteltiin tulevan kauden (1946–47) valmennusjärjestelyjä. Esille nousi paitsi suomalaisen myös ulkomaisen valmentajan hankkiminen liiton palkkolistoille. Ulkomaanavun piti luotsata Suomi kohti vuoden 1948 olympiakisoja.¹⁰

3.2 Ensikosketus Norjaan

Suomen maajoukkueen kauden 1946–47 kansainvälinen ohjelma sovittiin erikoisella "yhden miehen neuvot-

teluretkellä". Tamperelainen jääkiekkoilija Henry Kvist edusti Suomea Norjassa järjestetyssä Pohjoismaiden maatalousylioppilaiden kongressissa marraskuun lopulla 1946. Samalla matkalla hän neuvotteli Suomen jääkiekkoliiton edustajana tulevan talven maaotteluista.¹¹

Oslossa Kvist tapasi Norjan jääkiekkoliiton puheenjohtajan Johan Narvestadin. Tämä ehdotti, että Suomen joukkue matkustaisi Norjaan tammikuun alussa, ja pelaisi Oslossa järjestettävässä turnauksessa, johon osallistuisivat isäntämaan lisäksi USA

¹ Esim. HONKAVAARA 1978, 13; OTILA 1989/2, 20.

² Suomen Urheilulehti 7.2.1945 "Maakunta kohisee". Urheilulehti arvosteli neljän johtohenkilön lähettämistä "opintomatalle", varsinkin, kun yksi heistä oli aiemminkin ollut useammallakin "opintomatalla".

³ Jääkiekkokirja 1999–2000, 209. Suomen Urheilulehden mukaan kyseessä ei olisi ollut virallinen maaottelu, mutta sellaiseksi se on virallisesti tilastoihin merkitty. Suomen Urheilulehti 14.2.1945 "Jääkiekkosarjan häntäpäässä toistaiseksi epäselvyyttä". Vrt. HONKAVAARA 1960, 39.

⁴ SAKSANEN 1947; HONKAVAARA 1960, 39.

⁵ Suomen Urheilulehti 23.1.1946.

⁶ HONKAVAARA 1997, 54.

⁷ Suomen Urheilulehti 20.2.1946.

⁸ Jääkiekkokirja 1999–2000, 209.

⁹ Kokousta ei hyväksytty viralliseksi, sillä kaikki seurat eivät olleet saaneet ilmoitusta kokouksesta – 25 seurasta paikalla oli 14.

¹⁰ Suomen Urheilulehti 17.4.1946.

¹¹ Aamulehti 5.12.1946 "Jääkiekkomaatottelu Ruotsia ja Norjaa vastaan".

ja Ruotsi. Ajankohta arvioitiin kuitenkin suomalaisille sopimattomaksi. Silti sovittiin, että tulevalla kaudella Suomi ja Norja pelasivat ensimmäisen keskinäisen maaottelunsa.¹²

Neuvotteluissa Ruotsin jääkiekkoiliiton puheenjohtajan Anton Johanssonin kanssa Kvist keskusteli peräti kahdesta maaottelusta. Sovittiin, että Suomi saapuu Ruotsiin pelimatkalle, mutta myös vastavierailua pidettiin mahdollisena. Keskusteluissa ilmeni myös, että muita maaotteluita Suomi tuskin tulisi alkavana kautena pelaamaan. USA:n joukkue saapuisi Eurooppaan niin aikaisin, ettei kausi Suomessa olisi kunnolla ehtinyt alkaakaan. Myös vierailun taloudellisia edellytyksiä ei katsottu riittäviksi. Sveitsin joukkueen saapuminen Suomeen oli myös ollut esillä, mutta vierailun toteutumista pidettiin jouluun alussa hyvin epätodennäköisenä.¹³

Tulevan suunnittelu jatkui joulukuussa 1946 puheenjohtaja Johanssonin Suomen-vierailulla. Keskusteluissa selvisi, että Suomella olisi mah-

dollisuus saada vieraakseen Tanskan maajoukkue. Päivämäärätasolle keskusteluissa ei kuitenkaan päästy.¹⁴

Sitävastoin maaotteluita Ruotsia ja Norjaa vastaan pidettiin jo varmoina, vaikka tarkoista pelipäivistä ei vielä päästyäkään sopimukseen. Suomi kohtaisi molemmat joukkueet sekä vieraisa että kotonaan.¹⁵

Johanssonin vierailulla sovittiin myös Suomen ja Ruotsin erotuomariyhteistyöstä. Tapaninpäivänä 1946 Suomesta matkustaisi neljä valmentajaa Ruotsiin oppia saamaan. Matka kestäisi viikon. Mukaan valittaisiin yksi valmentaja kustakin merkittävästä kiekkokeskuksesta, Hämeenlinnasta, Tampereelta, Turusta ja Helsingistä.¹⁶

Kaudella 1946–47 Suomi avasi maaotteluyhteyden Norjaan. Kauden aikana maat kohtasivat neljä kertaa. Suomi voitti ottelut yhteismaalein 53–8.¹⁷

Maat kohtasivat ensimmäisen kerran helmikuun alussa Oslolla, jossa Suomi otti voiton yhteismaalein 19–3. Ensimmäinen ottelu (6.2.1947) päättyi Suomen 10–2-voittoon, toisessa ottelussa vuorokautta myöhemmin vieraat olivat parempia maalein 9–1.¹⁸ Kyseessä oli Suomen maajoukkueen ensimmäinen voitto vieraalla maapeleillä.¹⁹

Ottelut pelattiin kuuluisalla Bisletin stadionilla, johon oli näitä otteluita varten rakennettu jääkiekkokaukalo pääkatsomon eteen. Kaukaloa rakennettaessa oli tehty erikoisia ratkaisuja. Katsomon puolella laita oli normaalia matalampi, jotta yleisö näkisi tilanteet paremmin. Laitoja ei ollut kiinnitetty, joten kun pelaaja törmäsi laitaan, se antoi periksi ja meni ”mutkalle”.²⁰

Norja saapui vastavierailulle kulkua myöhemmin. Helsingissä 11. maaliskuuta pelatussa ottelussa isännät ottivat voiton maalein 14–4. Seuraavana päivänä Hämeenlinnassa vieraat poistuivat kaukalosta niskasaan tappio maalein 1–20.²¹ Voitto oli Suomen lyhyen maajoukkuehistorian suurin, ja on sitä vielä tätä kirjoitettaessakin.

Ruotsin Suomi kohtasi kevättalvelta neljä kertaa. Koskaan aiemmin Suomi ei ollut pelannut Ruotsia vastaan saman kauden aikana yhtä ottelua useammin.

Ensimmäisen kaksoismaottelun Suomi ja Ruotsi pelasivat 11.–12. hel-

mikuuta 1947. Avausottelun Ruotsi voitti Forshagassa maalein 11–4. Toinen kohtaaminen Upsalassa toi Suomelle voiton maalein 9–3. Kyseessä oli Suomen ensimmäinen maaotteluvoitto Ruotsista – ainakin seuraavaan syksyyn asti.

Upsalan 9–3-voittoa pidetään edelleen suomalaisissa jääkiekon historia-teoksissa²² ja jääkiekkokirjallisuudessa kaikkien aikojen ensimmäisenä voittona länsinaapurista.²³ Jääkiekkoiliiton syyskokous päätti kuitenkin syksyllä 1947, ettei Ruotsissa 11.–12.2. pelattuja otteluita virallisiksi maaotteluiksi. Syytä kokouspöytäkirjassa ei mainita, mutta se lienee Ruotsin joukkueen taso. Kaukalossa esiintyi pääosin toisen divisioonan pelaajista koottu yhdistelmä.²⁴ Jos maaottelulista päivitetttäisiin syyskokouksen päätöksen mukaisesti, Suomen ensimmäinen pisteriisto Ruotsilta ajoittuisi vasta maaliskuulle 1959.²⁵ Ensimmäinen voitto olisi marraskuulta 1959, jolloin Suomi kukisti vieraansa Helsingissä pelatussa ottelussa maalein 4–1.²⁶

Kauden toinen kaksoismaottelu Ruotsia vastaan pelattiin maaliskuussa. Hämeenlinnassa 3.3.1947 Ruotsi vei voiton maalein 13–8.²⁷ Tampereella vuorokautta myöhemmin vieraat juhlivat voittoa niukemmin, 8–5.

1944–45

SM-sarjan lopputilanne:

Ilves	14
Tarmo	13
KIF	12
TPS	11
HSK	7
HJK	6
ÅIFK	5
TBK	2
K-Kissat	2

Mestaruussarja-paikkakunnat:

Suomen pelaamat viralliset maaottelut kaudella 1944–45:

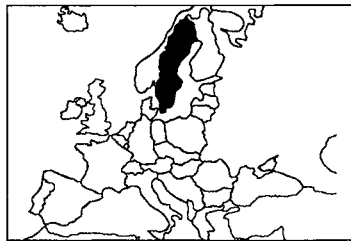
14.02.45 Tukholma Suomi–Ruotsi 0–9 H

Yhteensä:

1 ottelu, 1 häviö.

Vasemmalta pelipäivä, pelipaikkakunta, ottelu, lopputulos ja voitto/tasapeli/häviö (Suomen kannalta). Suomi on selvytyden vuoksi mainittu ensin, vaikka kyseessä olisikin ollut ns. vierasottelu.

Suomen maaotteluvastustajat:

¹² Ibid.

¹³ Ibid.

¹⁴ Aamulehti 11.12.1946 ”Useita jääkiekkomaaotteluita ensi pelikautena”. Ottelu Tanskaa vastaan ei toteutunut.

¹⁵ Aamulehti 11.12.1946 ”Useita jääkiekkomaaotteluita ensi pelikautena”.

¹⁶ Ibid.

¹⁷ Liiton toimintakertomus 1946–47; Jääkiekkokirja 1999–2000, 208. Maaottelut pelattiin tuolloin ns. kaksoismaotteluna, eli joukkueet pelasivat toisiaan vastaan kahdesti. Maaotteluiden tulokset kirjattiin ylös paitsi yksittäisinä otteluin, myös laskemalla maalimäärät yhteen.

¹⁸ Jääkiekkokirja 1999–2000, 208. Ks. myös esim. Uusi Suomi 7.2.1947 ”Suomen jääkiekkoilun ensimmäinen suurvoitto” ja Uusi Suomi 8.2.1947 ”Suomen jääkiekkoilun toinen suurvoitto”.

¹⁹ Uusi Suomi 7.2.1947 ”Suomen jääkiekkoilun ensimmäinen suurvoitto”. Suomalaispelaajille lisäharmia aiheuttaneesta viinanmyynnistä ks. luku 8.4.

²⁰ HONKAVAARA 1997, 70.

²¹ Liiton toimintakertomus 1946–47; Jääkiekkokirja 1999–2000, 208; Aamulehti 13.3.1947.

²² Ks. esim. OTILA 1989/2, 21; Jääkiekkokirja 1999–2000, 209. Ruotsalaisten käsitys asiasta ks. liite 2.

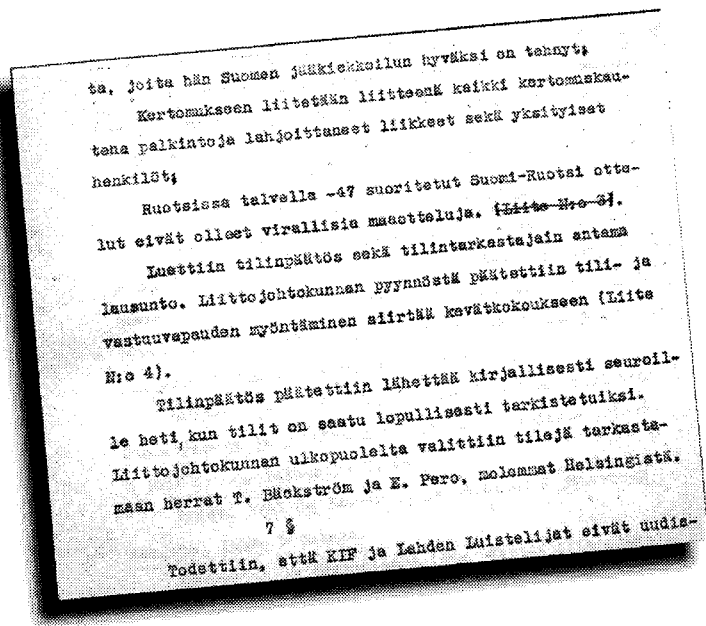
²³ Ks. esim. Jääkiekkokirja 1999–2000, 209; Jääkiekkokirja 1993–94, 193.

²⁴ Ruotsin joukkueesta ks. Aamulehti 19.2.1947.

²⁵ Ostravassa 6.3.1959 maalein 4–4. Jääkiekkokirja 1999–2000, 209. Ks. myös luku 5.4.

²⁶ Jääkiekkokirja 1999–2000, 209.

²⁷ Jääkiekkokirja 1999–2000, 209. Tarkemmin ottelusta esim. Uusi Suomi 4.3.1947 ”Hyvätasoinen jääkiekkomaaottelu”.

1945-46

SM-sarjan lopputilanne:

Ilves	16
Tarmo	14
TBK	10
HJK	10
HSK	8
TPS	7
KIF	5
ÅIFK	1
TaPa	1

Mestaruussarja- paikkakunnat:

Suomen pelaamat viralliset maaottelut kaudella 1945-46:

25.02.46 Tampere Suomi-Ruotsi 5-9 H

Yhteensä:

1 ottelu, 1 häviö.

Vasemmalta pelipäivä, pelipaikkakunta, ottelu, loppuulos ja voitto/tasapeli/häviö (Suomen kannalta). Suomi on selvoitteen vuoksi mainittu ensin, vaikka kyseessä olisikin ollut ns. vierasottelu.

Suomen maaotteluvastustajat:

Jääkiekkoliiton vuoden 1947 syysko-
kouksen pöytäkirjan mukaan Suomen
ja Ruotsin Upsalassa pelaama ottelu
(12.2.1947) ei ollut virallinen maa-
ottelu.

Kaksoismaaottelun yhteistulos oli
Ruotsin hyväksi 21-13.²⁸

Maaliskuussa Hämeenlinnassa
pelatuissa maaotteluissa kaupunki
toimi ensimmäisen kerran maaotte-
luisäntänä. Hämeenlinna vahvistikin
kauden aikana asemiaan Hämeen toi-
sena jääkiekkokeskuksena, Tarmo
hävisi mestaruuden Ilvekselle vasta
uusintaottelussa.²⁹ Helsingiläis-seu-
roille talvi oli vaisu, kaksi turkulais-
joukkuetta (TuPK ja TPS) nousivat
sarjataulukossa helsinkiläisseurojen
Karhu-Kissat, HJK ja KIF edelle. Vain
HSK (loppusijoitus neljäs) pystyi pitä-
mään turkulaiset takanaan.³⁰

Kauden jälkeen laaditussa Jääkiek-
koliiton toimintakertomuksessa aseteti-
tiin mestaruussarja ja maajoukkueoi-
minta vastakkain. Ruotsiin ja Norjaan
helmikuussa tehty maajoukkueen peli-
matka todettiin ajankohdaltaan
huonoksi, sillä pelaajien kunto oli sil-
loin "keskentekoinen". Mestaruussar-
jan ohjelman todettiin asettaneen

rajoituksensa kansainväliselle kanssa-
käymiselle, "ulkomaanmatkoja ei
päästy tekemään siinä laajuudessa
kuin muuten olisi ollut mahdollista."³¹

Vaikka kansainvälinen toiminta
olisi toimintakertomuksen mukaan
voinut olla laajempaa, kertomus
totesi kuitenkin "kotimaisen ja kan-
sainvälisen toiminnan olleen ennätys-
mäistä". Paitsi maajoukkue, myös
seurajoukkueet availivat uudelleen
yhteyksiään ulkomaille. Tamperelaiset
Ilves ja TBK kävivät pelimatkoilla
Ruotsissa.³²

Myös maajoukkue hyödynsi seura-
joukkueiden vierailuja. Tammi-helmi-
kuun alussa Tampereella ja Turussa
vierailut ruotsalainen Mariefreds IF
pelasi Helsingissä ottelun maajouk-
kueen vastaan. Suomi ei pelannut par-
haalla miehistöllään, ja kärsi 2-8-tap-
pion.³³

Maajoukkue pelasi seurajoukkuetta
vastaan myös vieraillessaan Norjassa
helmikuun alussa. Pelattuaan Oslossa
kaksi ottelua Norjan maajoukkuetta
vastaan Suomi kohtasi Sandvikassa
paikallisen seurajoukkueen. Vieraat
voittivat maalein 8-0.³⁴

Kauden 1946-47 lopussa suomalais-
sen jääkiekon arvioitiin toipuneen
sotaa edeltäneelle tasolle. Ruotsi-
ja Norja-otteluiden todettiin osoitta-
neen, että Suomi oli saavuttanut "aina-
kin vuoden 1939 tason kansainvälises-
sä mielessä".³⁵

Vaikka kausi olikin taloudellisesti
tappiollinen³⁶, tulevaisuuteen katsoti-
ttiin luottavaisena. Tulevaisuuden
suunnitelmissa oli ennen kaikkea kan-
sainvälinen menestys, kauden
1947-48 tavoitteeksi otettiin osallistu-
minen St. Moritzin olympialaisiin tal-
vella 1948.³⁷ Näin oli palattu sotaa
edeltävälle tasolle myös lajin kehittä-

²⁸ Jääkiekkokirja 1999-2000, 209. Tarkemmin
ottelusta esim. Aamulehti 4.3.1947 "Ruotsin
jääkiekkoliijat parempia".

²⁹ Jääkiekkokirja 1999-2000, 175.

³⁰ Jääkiekkokirja 1999-2000, 175.

³¹ Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1946-47.

³² Ibid.

³³ Ibid.

³⁴ Ibid.

³⁵ Ibid.

³⁶ Jääkiekkoliiton syyskokouksessa 26.10.1947
esitettyä tilinpäätöksessä ihmeteltiin, miten
toiminta oli voinut tuottaa yhdeksän kuukauden
aikana tappiota 423 804 markkaa. Tilintarkastajat
totesivat tappiota tuottaneen sellainenkin toiminta,
jonka "kaiken järjen mukaan pitäisi tuottaa liitolle
tuloja eikä suinkaan menoja". Jääkiekkoliiton
syyskokous, tilinpäätös 1.10.1946-30.6.1947.

³⁷ Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1946-47.

”Nuorekas ja rohkea liittomme taktikoiden ja taistellen on luovan tauon aikana so. kesällä hankkiutunut uusiin, entistä edullisimpiin asemiin. Puolen miljoonan markan suuruinen olympiavalmennuserä olympialaiskomitealtamme on eräs rohkaiseva saavutus.”

– Helsingin Sanomat
17.10.1947

1946–47

SM-sarjan lopputilanne:

Ilves	14
Tarmo	14
TBK	14
HSK	9
TuPK	6
TPS	6
K-Kissat	5
HJK	2
KIF	2

Uusinta kullasta:
Ilves–Tarmo 10–2

Mestaruussarja-paikkakunnat:

Suomen pelaamat viralliset maaottelut kaudella 1946–47:

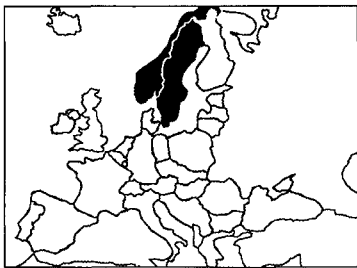
06.02.47	Oslo	Suomi–Norja	10–2	V
07.02.47	Oslo	Suomi–Norja	9–1	V
11.02.47	Forshaga	Suomi–Ruotsi	4–11	H
12.02.47*	Uppsala	Suomi–Ruotsi	9–3	V
03.03.47	H-linna	Suomi–Ruotsi	8–13	H
04.03.47	Tampere	Suomi–Ruotsi	5–8	H
11.03.47	Helsinki	Suomi–Norja	14–4	V
12.03.47	H-linna	Suomi–Norja	20–1	V

Vasemmalta polkipäivä, pelipaikkakunta, ottelu, lopputulokset ja voittotasapelihäviöt (Suomen kannalta). Suomi on selkeyden vuoksi mainittu ensin, vaikka kyseessä olisikin ollut ns. vierasottelu. * Ottelu keskeytettiin kahden erän jälkeen huonon jään takia. Se esiintyy Suomessa virallisten maaottelujen listalla, vaikka Jääkiekkoliiton kauden jälkeen totesi, ettei kyseessä ollut maaottelu.

Yhteensä:

8 ottelua, 5 voittoa, 3 häviötä.

Suomen maaotteluvastustajat:

missuunnitelmissa, suomalaisen jääkiekon viemiseen kansainvälisille kentille.

3.3 Olympiainelma ei toteudu

Kauden 1946–47 päätteeksi Jääkiekkoliitto keskusteli kevätkokouksessaan tulevasta kaudesta. Keskustelujen pääpaino oli jälleen kansainvälisessä toiminnassa – ja olympialaisten suunnittelussa.³⁸

Liittojohtokunnan jäsen Yrjö Rahkamo piti kevätkokouksessa alustuksen kauden 1947–48 kilpailusuunnitelmalle. Alustuksessaan Rahkamo mainitsi, että liitto pyrkii tulevalla kaudella yhä laajempaan kansainväliseen kilpailutoimintaan. Katseet suunnattaisiin myös Pohjolan ulkopuolelle, mm. Hollantiin, Belgiaan ja Puolaan.³⁹

Keväällä 1948 olivat ohjelmassa Sveitsin St. Moritzin olympiakisat. Rahkamon mukaan Suomen oli saatava joukkue kisoihin. Osallistumista varten liiton olisi huolehdittava hyvin miehistön valmentautumisesta. Jo päättyneellä kaudella oli neuvoteltu Ruotsin jääkiekkoliiton kanssa noin 20 suomalaispelaajan lähettamisestä Tukholmaan tulevassa marraskuussa. Koska Suomessa ei ole ainuttakaan keinojäärataa, jäätuntumaa olisi haettava Ruotsista, Rahkamo korosti.⁴⁰

Suunnitelma Tukholman-leiristä tuli julki Aftontidningen-sanomalehden uutisen myötä Hämeenlinnassa pelatun Norja-ottelun (12.3.1947) aikana. Aftontidningenin mukaan Suomen edustusjoukkue matkustaisi kauden 1947–48 alussa, jo marraskuun alkupuolella, Tukholmaan, harjoitellakseen muutamia viikkoja Tukholman stadionin keinojääradalla. Harjoituksista vastaisi ”joku parhaista ruotsalaisista valmentajista”.

Aftontidningenin uutisen yllättämä Suomen Jääkiekkoliiton puheenjohtaja Otto Wuorio vahvisti asiasta käydyn keskustelua. Wuorio oli pyytänyt Ruotsin liiton sihteerii järjestämään suomalaisille harjoittelumahdollisuudet Tukholmaan.

– Ilmeisesti asia on jo saanut suotuisan käänteen, koskapa hän on päästänyt siitä tiedon julkisuuteen, Wuorio lausahi Helsingin Sanomille.⁴¹

Tukholman-matka kariutui alkusyksystä 1947, kun kävi selväksi, ettei liitolla ollut varoja joukkueen lähettämiseksi. Ruotsi olisi järjestänyt mak-

suttoman harjoittelun Tukholman stadionilla, mutta matka-, majoitus- ja muonituskulut olisivat nousseet liiton kukkarolle kohtuuttoman suuriksi.⁴²

Alkusyksystä väläyteltiin myös mahdollisuutta ulkomaisen valmentajan saamiseksi maajoukkueen veturiksi. USA:n MM-joukkueessa vuonna 1939 pelannut Leonard Saari oli ilmoittanut halukkuutensa saapua Suomeen valmentamaan. Helsingin Sanomien lokakuun puolivälissä 1947 kirjaaman tiedon mukaan Saarelle oli lähetetty ”periaatteessa myönteinen vastaus ja nyt odotetaan lopullista tietoa”. Saaren todettiin myös osaavan suomea.⁴³

Saaren saapuminen oli esillä vielä maajoukkueen Kuopion-leirin (22.11.–5.12.1947) aikana. Ajankohta oli tosin muuttunut, Saari saapuisi mahdollisesti vasta olympialaisten jälkeen.⁴⁴

Pääsyä olympialaisiin pidettiin niin varmana, että liitto aloitti miehistön valmennuksen⁴⁵. Suomen Olympialainen Komitea myönsi jääkiekkoilijoille 500 000 markkaa valmennusmäärärahaa.⁴⁶

Tukholman sijasta liitto järjesti leirinsä Kuopiossa. Kaksi viikkoa kestäneelle leirille kutsuttiin 30 pelaajaa⁴⁷, jotka nimettiin olympiaehdokkaiksi lokakuun alussa 1947.⁴⁸ Jo ennen Kuopion-matkaa he harjoittelivat keskitetysti paikallisesti Helsingissä, Hämeenlinnassa, Turussa ja Tampereella.⁴⁹

Paitsi harjoitusleirinä, pariviikkoinen toimi mainostapahtumana lajille. Seurauksena olikin varsinainen jääkiekkoinnostus Kuopion alueella.

³⁸ Jääkiekkoliiton kevätkokouksen pöytäkirja 13.4.1947.

³⁹ Ibid.

⁴⁰ Ibid.

⁴¹ Helsingin Sanomat 13.3.1947 ”Suomen jääkiekkoliiton tarmokasta”.

⁴² Helsingin Sanomat 17.10.1947 ”Uusia kansainvälisiä suhteita”.

⁴³ Ibid.

⁴⁴ Savon Sanomat 6.12.1947.

⁴⁵ Ks. valmennussuunnitelmasta esim. Maakansa 24.10.1947 ”Jääkiekkoilijoiden olympiavalmennus vauhdissa”.

⁴⁶ Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1.7.1947–30.6.1948.

⁴⁷ Toimintakertomuksessa mainittu alkuperäinen luku, jonka joku oli korjannut luvuksi 29. Myös Helsingin Sanomien (17.10.1947), Maakansan (24.10.1947) ja Suomen Urheilulehden (3.12.1947) mukaan luku oli 29.

⁴⁸ HONKAVAARA 1997, 81.

⁴⁹ Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1.7.1947–30.6.1948.

Maajoukkue kokoontui marras-joulukuussa 1947 Kuopioon valmistautumaan kevään 1948 olympialaisiin. Matka ei kuitenkaan toteutunut Olympialaisen Komitean vastustuksen takia. Leirillä oli kuitenkin suuri merkitys savolaiselle jääkiekkoilulle, maajoukkue herätti Kuopion ympäristössä suuren jääkiekkoinnoston.

Maaottelupelaajien saapuminen Savoan herätti paljon huomiota paikallisissa sanomalehdissä ja edelleen kuopiolaisissa. Lisämielenkiintoa toi taitoluistelija Kirsti Linna, joka opetti leiriläisille kuvioluistelua.⁵⁰

Syksyn kääntyessä talveksi kiihtyi kuitenkin kuiskinta olympiamatkan peruuntumisesta. Huhut osoittautuivat todeksi, kun Olympialainen Komitea julkisti kylmäkohteliaan⁵¹ päätöksensä:

*"Kohteliaimmin ilmoitamme, että johtokuntamme on perusteellisesti käsitellyt jääkiekkoilijoiden osanottoa St. Moritzin talvikisoihin ja silloin valitettavasti asettunut sille kannalle, että koska jääkiekkoilijoittemme olympiamatkan on laskettava vaativan suhteellisesti ja Suomen Pankin valuuttavarantoon nähden suureksi katsottavan Sveitsin frangimäärän, ja kun maamme jääkiekkjoukkueen sijoitusmahdollisuudet asiantuntijoiden ennakoarvioinnin mukaan eivät parhaassakaan tapauksessa edellytä mitalisijoituksia, ei jääkiekkoilijoita tällä kertaa voida lähettää kisoihin."*⁵²

Olympiaehdokkaat saivat tiedon matkan kariutumisesta leirilleen Kuopioon. Viimeisiä harjoituksia tulivat seuraamaan Jääkiekkoliiton puheenjohtaja Harald Roos ja liiton johtokunta. Tuliaisinaan he toivat viestin Olympialaiselta Komitealta.⁵³

Jääkiekkujohtajat pyrkivät kyky-

jensä mukaan vaikuttamaan Olympialaiseen Komiteaan, jotta jääkiekkjoukkue saataisiin kisoihin. Toivoa ei heitetty vielä negatiivisen päätöksen saavuttuakaan. Liitto otti välittömästi yhteyden Sveitsin jääkiekkoliittoon ja tiedusteli, olisiko Sveitsi halukas pelaamaan maaottelun Suomen kanssa ennen olympialaisia tai välittömästi niiden jälkeen. Jos Sveitsi olisi suostunut, se olisi vallinneen käytännön mukaisesti maksanut Suomen joukkueen matkat maan rajojen sisäpuolella sekä oleskelun Sveitsissä. Järjestely olisi mahdollistanut Suomen osallistumisen myös olympialaisiin.

Sveitsi ei kuitenkaan kunnolla tarttunut syöttiin, vaikka hieman näykkäisikin. Paikalliselta liitolta tuli vastaus, että se osallistuisi Suomen kustannuksiin 2000 frangilla. Summa oli niin pieni, että asia raukesi.⁵⁴

Myös Olympialaista Komiteaa yritettiin vielä vakuuttaa joukkueen mahdollisuuksista. Tammikuun 6. päivänä maajoukkue kohtasi Lahdessa uuden Radiomäen kentän avajaisottelussa Ruotsin mestarijoukkueen Södertälje SK:n, joka vilisi maajoukkuemiehiä. Suomi voitti tiukan kamppailun maalein 5–4. Olympiapäätäjiin se ei kuitenkaan tehnyt vaikutusta. Tosin tiedossa ei ole, oliko ketään heistä edes katsomassa ottelua.⁵⁵

Kun matka Sveitsiin ei toteutunut-

kaan, Jääkiekkoliitolle tuli kiire järjestää maajoukkueelle otteluita, sillä koko talvi oli suunniteltu olympiaosallistumisen varaan.⁵⁶ Liitto otti yhteyttä Hollantiin, Tshekkoslovakiaan, Ruotsiin ja Norjaan. Hollantiin oltiin oltu yhteydessä jo edellisen kauden jälkeen, mutta vastausta ei ollut saatu. Nytkään yhteydenotto ei tuottanut tulosta.⁵⁷

Ruotsille liitto ehdotti maaottelua olympialaisten aikana. Ruotsalaiset eivät kuitenkaan halunneet saapua Suomeen ennen kuin maan olympiajoukkue palaisi St. Moritzissa. Ruotsi ei enää halunnut peluuttaa Suomea vastaan B- tai C-luokan yhdistelmää, olivathan suomalaiset tammikuussa lyöneet mestarijoukkue Södertäljen.⁵⁸ Kaksoismaottelu järjestyi, mutta vasta olympialaisten jälkeen.⁵⁹

Myös Tshekkoslovakiasta tuli

⁵⁰ Ibid. Ks. myös Savo 25.11.1947

"Kaunoluistelun kuuluu jääkiekkoilijain harjoitusohjelmaan".

⁵¹ Jääkiekkoliiton toimintakertomuksen käyttämä termi.

⁵² Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1.7.1947–30.6.1948.

⁵³ HONKAVAARA 1997, 84.

⁵⁴ Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1.7.1947–30.6.1948.

⁵⁵ HONKAVAARA 1997, 84.

⁵⁶ Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1.7.1947–30.6.1948.

⁵⁷ Ibid.

⁵⁸ Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1.7.1947–30.6.1948.

⁵⁹ Jääkiekkokirja 1999–2000, 209.

1947–48

SM-sarjan lopputilanne:

Tarmo	12
Ilves	8
TBK	8
HSK	8
TuPK	4
ÅIFK	2
TPS	0

Mestaruussarja-paikkakunnat:

Suomen pelaamat viralliset maaottelut kaudella 1947–48:

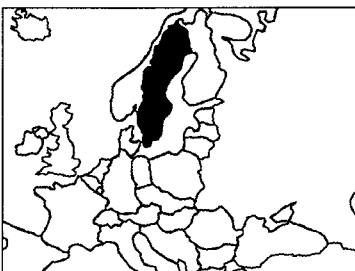
25.02.48 Helsinki	Suomi–Ruotsi	2–4 H
26.02.48 Tampere	Suomi–Ruotsi	0–8 H

Vasemmalta pelipäivä, pelipaikkakunta, ottelu, lopputulos ja voitto/tasapeli/häviö (Suomen kannalta). Suomi on selvytyden vuoksi mainittu ensin, vaikka kyseessä olisikin ollut ns. vierasottelu.

Yhteensä:

2 ottelua, 2 häviötä.

Suomen maaotteluvastustajat:

myönteinen vastaus. Maajoukkuevierailu ei toteutunut, mutta seurajoukkue Stadion Podoli⁶⁰ saapui testaamaan maajoukkueen. Helmikuun 16. päivänä 1948 Suomi kohtasi tšekkoslovakialaisyhdistelmän Helsingissä Hesperian kaukalossa. Ottelu päättyi suomalaisen kiekkohistoriaan siten, että siinä Suomi käytti ensimmäistä kertaa sinistä pelipaitaa, jossa oli Suomen lipun tilalla leijonattunnus. Historian ensimmäisen ”leijonamaalin” iski Matti Rintakoski.⁶¹ Lopputulos oli suomalaisten hyväksi 9–7. Optimistisimmat odottivat voiton tekevän vaikutuksen myös Olympialaiskomiteaan, mutta niin ei käynyt.⁶²

Ikään kuin lohdutukseksi menete-

Leijonattunnukset ilmestyivät pelipaitoihin helmikuussa 1948. Mannekiinina Aarne Honkavaara.

tystä olympiamatkasta Olympialainen Komitea lupasi jääkiekkoilijoille aiemmin päätetyn yhden tarkkailijan lisäksi toisen tarkkailijan⁶³ matkan St. Moritziin. Olympialainen Komitea kohdisti matkan TUL:n edustajalle, mutta Jääkiekkoliitto pääsi TUL:n kanssa sopimukseen, että molemmat tarkkailijat olivat Jääkiekkoliiton edustajia.⁶⁴

St. Moritziin matkustivat keväällä 1947 Jääkiekkoliiton puheenjohtajaksi valittu Harald Roos ja Henry Kvist. Kaksikko seurasi turnauksen otteluita⁶⁵ ja avasi yhteyksiä muiden jääkiekkomaiden johtohenkilöihin. Kisojen yhteydessä järjestettiin Kansainvälisen jääkiekkoliiton kongressi, joka ”vaikuttanut huomattavasti asemaamme

kansainvälisessä jääkiekossa”.⁶⁶

Taloudellisesti liiton asema vahvistui kauden 1947–48 aikana. Kansainväliset ottelut ja mestaruussarja tuottivat kassaan ylijäämää, josta osa päätettiin kauden päätyttyä sijoittaa jääkiekkovarusteisiin, joiden välittämässä seuroille liitolla oli avainrooli.⁶⁷

Kauden päätteeksi järjestämässään tiedotustilaisuudessa liitto määritteli tulevien kausien kehityslinjojaan. Niitä olivat kansainvälisen kokemuksen lisääminen, pelikäsitteiden ja tuomariston toiminnan ohjaaminen kansainvälisesti hyväksytyille raiteille sekä junioritoiminnan kehittäminen.⁶⁸

Kansainvälistymisen arvioitiin tapahtuvan Ruotsin ja arvokisaosallistumisten kautta. ”Mahdollisimman monien kansainvälisten otteluiden nimenomaan ruotsalaisjoukkueiden kanssa” arvioitiin kohottavan suomalaisen jääkiekkoilun tasoa. Lisäksi osallistumista tulevalla kaudella Tshekkoslovakiassa järjestettäviin MM-kisoihin pidettiin välttämättömyytenä.⁶⁹

Keskeiseksi ongelmaksi nostettiin kenttäpula, jota varsinkin Helsingissä pidettiin suorastaan huutavana. Liiton johto totesi, että kansainvälisten suurottelujen järjestäminen ei Helsingissä suju kunnolla sopivan ottelupaikan puuttuessa. Harjoittelun suhteen tilanne todettiin vielä huonommaksi.⁷⁰

⁶⁰ Joukkueen Suomen-vierailu sai dramaattisen lopun, kun kesken vierailun päättäjätalouksellisuuden Tampereella joukkue sai tiedon Tšekkoslovakian vallankaappauksesta, jossa valta siirtyi kommunisteille. Tiettävästi kaksi joukkueen jäsentä jäi paluumatkalla Tukholmaan ja anoi Ruotsista turvapaikkaa. HONKAVAARA 1997, 87.

⁶¹ Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1.7.1947–30.6.1948; HONKAVAARA 1997, 85. HONKAVAARA 1981, 21.

⁶² Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1.7.1947–30.6.1948. Toimintakertomuksessa käytetään termiä ”huomioitsija”.

⁶³ Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1.7.1947–30.6.1948.

⁶⁴ Kvist tallensi turnauksen otteluita kaitafilmikameralla. Tallennetta hyödynnettiin seuraavina vuosina opetustarkoituksessa.

⁶⁵ Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1.7.1947–30.6.1948.

⁶⁶ Ibid.

⁶⁷ Uusi Suomi 10.3.1948.

⁶⁸ Ibid.

⁶⁹ Ibid.

*”Tämä päivä vaati hevosia!
Suomen jääkiekkoilun historiaan se piirtyy tähänastisista kovimpana ja raaimpana. Vastustajat olivat hurjista hurjimpia. Eivät siekailleet iskeä mailloilla päähän ja tökkiä var-silla palleoihin.”*

– Helsingin Sanomat 2.1.1948
”Kiekkoilijamme voittivat Bratislavankin”

4. Kasvun aikaa 1948–55

4.1 Yleisön kiinnostus kasvaa

4.1.1 Lisää kansainvälisiä kosketuksia

Jääkiekkoliitossa tehtiin kaudella 1948–49 entistä selvempi linjaus: lajin kehitystä rakennettaisiin kansainvälisen kilpailutoiminnan kautta. Jo ennen kauden alkua, kesällä 1948, liitto oli yhteydessä Kanadan, USA:n, Sveitsin ja Hollannin liittoihin. Tavoitteena oli saada yhden tai kahden maan joukkueet Suomeen ennen Tukholmassa pelattavia MM-kilpailuja. Houkuttimena olivat maantieteelliset syyt: Ruotsiin MM-kisoihin matkustavat joukkueet saattoivat Pohjolaan matkustaessaan poiketa myös Suomessa.¹ Hollannille ehdotettiin ottelua sen kotikentällä.

Tulevalle kaudelle suunniteltuja maaotteluja ja MM-kisoja varten liittojohtokunta nimesi miehistörungon ja johtajiston jo 17. elokuuta pitämässään kokouksessa. Runkoon nimettiin yhteensä 31 pelaajaa.²

Aktiivisuus palkittiinkin edeltävää kautta vilkkaammalla kansainvälisellä ohjelmalla.³ MM-kilpailut olivat keväällä Tukholmassa, joten joukkueen saaminen naapurimaassa järjestettyihin kisoihin arvioitiin realistiseksi tavoitteeksi. Kauden alussa maajoukkueen ohjelmassa oli matka Tšekkoslovakiaan, lisäksi helmikuussa ennen Tukholman MM-kisoja kohdat-

taisiin Kanada ja Sveitsi.

Sekä Kanadan että Sveitsin vierailut neuvoteltiin loppuun syksyllä. Sveitsin joukkueelle Suomi maksoi 2500 Sveitsin frangia vastaavan markkamäärän neljän päivän vierailulta. Kanadan vierailua neuvoteltiin Kansainvälisen jääkiekkoliiton puheenjohtajan J. F. Ahearnen⁴ kanssa. Suomi lupasi vierailleen vapaat lentomatkat välille Tukholma–Helsinki–Tukholma, vapaat matkat ja ylläpidon sekä 7 dollaria miestä kohti päivässä ajalta, jonka joukkue Suomessa viettäisi.⁵ Lopullisesti vierailu varmistui kuitenkin vasta tammikuun lopulla, Ruotsin jääkiekkoliiton välityksellä.⁶

Suomi tarjosi samoja ehtoja Ahearnen kautta myös USA:lle, joka olisi vierailut Suomessa 25.–26.2.1949. Tämä vierailu ei kuitenkaan toteutunut.⁷

4.1.2 ”Julkisuusmatka” Tšekkoslovakiaan

Uusi jääkiekkokausi käynnistyi vuodenvaihteessa 1948–49 maajoukkueen matkalla Tšekkoslovakiaan. Kyseessä oli vastavierailu seurajoukkue Stadion Podolin helmikuussa 1948 tekemälle Suomen-matkalle.

Ohjelmassa oli viisi ottelua tšekkoslovakialaisia seurajoukkueita vastaan. Vaikka ottelut eivät olleet maaotteluita, ne herättivät suurta huomiota Suomessa. Menestys oli odottamattoman hyvä, viidestä ottelustaan Suomi voitti kolme. Matkan vanhetessa otsikot kotimaisissa lehdissä suurenivat.⁸

Suomen valmentajana – myös titteleitä joukkueenjohtaja käytettiin – toiminut Henry Kvist oli tärkeä tekijä matkan saamassa julkisuudessa. Kvist toimi toimittajien tiedonlähteenä, raportoiden matkan tapahtumia Suomeen. Toimittajat kirjoittivat otteluselostuksensa Kvistin tietojen pohjalta.⁹

Matkaa voi pitää ”voittona” myös tšekkoslovakialaisille isännille, järjestelyt saivat ylistäviä arvioita. Matkanjohtajana toimineen Jalle Vallikarin matkakertomuksen mukaan suomalaisia kohdeltiin kuin valtiovieraita. Majoitukset järjestettiin ensiluokkaisiin hotelleihin, joissa tarjottiin 4–7 ruokalajin aterioita. Järjestelyjen laadun takuumiehenä Suomen joukkueen mukana matkusti Tšekkoslovakian pääurheilujärjestön

Sokolin presidentti tohtori Cletler.¹⁰

Suomen joukkue pyrki vastaamaan saamaansa hyvään kohteluun samalla mitalla. Matkanjohtaja Vallikari opetti joukkueelle tšekkiläisen kansallislaulun, jota esittämällä joukkue sai ”tavattomasti suosiota osakseen”. Matkakertomuksessaan Vallikari arvioi, että Suomen joukkue oli ”populääreini jääkiekkjoukkue, mikä koskaan on Tšekkoslovakiassa vierailut.¹¹ Lauluesityksen suosiota tosin selittää se jälkeenpäin selvinnyt seikka, että suomalaisten esittämä sävelmä oli muodostunut paikallisen vastarintaliikkeen taistelulauluksi. Asiaa ymmärtämättömien vieraiden siivellä paikalliset isännät pystyivät – kukin halutessaan – osallistumaan protestiin uusia vallanpitäjiä vastaan.¹²

Pitkästä matkasta johtuen Jääkiekkoliitto päätti vuokrata Tšekkoslovakian-matkaa varten lentokoneen. Aero Oy:ltä vuokrattiin 21-paikkainen matkustajakone, joka lennätti joukkueen Prahaan.¹³ Lentoreitti vei koneen yli Saksan itäisen miehitysvyöhykkeen ja Puolan. Pilvettömältä taivaalta auennut näkymä raunioiksi pommitettuihin kaupunkeihin teki pelaajiin vahvan vaikutuksen. Saksan yläpuolella joukkueen koneen rinnalle ilmestyi kolme neuvostoliittolaista hävittäjää.¹⁴

Urheilulliset lähtökohdat matkalle eivät olleet parhaat mahdolliset, sillä

¹ Kilpailukertomus 1948–49.

² Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 17.8.1948. Samassa kokouksessa todettiin Kansainvälisen jääkiekkoliiton Zürichin kongressin olleen Pohjoismaille ”täydellinen voitto”. Kongressissa mm. päätettiin, että EM- ja MM-kisoihin saivat osallistua kaikki maat jotka haluavat, ja että jatkossa noudatettaisiin kanadalaisia sääntöjä.

³ Henry Kvistin selvitys menneestä talvesta; liitteenä Jääkiekkoliiton kilpailukertomuksessa 1948–49.

⁴ 30.3.1949 liittojohtokunta myönsi Ahearnelle Jääkiekkoliiton ansiomerkin tunnustukseksi hänen liiton hyväksi tekemästään työstä. Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 30.3.1949.

⁵ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 23.10.1948.

⁶ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 14.1.1949.

⁷ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 23.10.1948.

⁸ Vallikari: Kertomus Suomen jääkiekkjoukkueen matkasta Tšekkoslovakiaan 27.12.48–5.1.49.

⁹ Ibid.

¹⁰ Ibid.

¹¹ Ibid.

¹² HONKAVAARA 1997, 95.

¹³ Vallikari: Kertomus Suomen jääkiekkjoukkueen matkasta Tšekkoslovakiaan 27.12.48–5.1.49.

¹⁴ HONKAVAARA 1997, 90.

"Kaikki puhuvat Tshekkoslovakiassa tällä hetkellä suomalaisten vertaansa vailla olevasta voitontahdosta. Jäästadionien katsomot suosivat meikäläisiä enemmän kuin omia pelaajiaan. Tavan takaa kuului joka taholta "Finsko, finsko!"."

– Helsingin Sanomat 8.1.1949, Suomen joukkueen Tshekkoslovakian-matkalta.

Suomen joukkueen ottelumatka Tshekkoslovakiaan vuodenvaihteessa 1948–49 herätti kotimaassa suurta huomiota. Kuvassa Jääkiekkoliiton puheenjohtaja kenraali Roos onnittelemassa kotiin palannutta joukkuetta. Kättelyvuorossa Unto Wiitala.

jään puutteen vuoksi joukkueella oli takanaan vain yksi Oulussa pelattu harjoitusottelu.¹⁵

Avausottelussaan Suomi kohtasi Prahan joukkueen. Käytännössä Praha edusti kaupunkijoukkueen nimellä pelannut Tshekkoslovakian maajoukkue.¹⁶ Isännät voittivat kankeat, väsyneet ja haluttomat vieraansa maalein 8–4.¹⁷ Yleisöä Suomi houkutteli katsomoihin peräti 7000 silmäparia. Kvistin mukaan yleisön suhtautuminen vierasjoukkueeseen oli ”yllättävän myönteistä”.¹⁸ Myös ottelun tuomaristo herätti huomiota, heitä puikkelehti kaukalossa peräti kolme kappaletta.¹⁹

Toinen ottelu Pardubicea vastaan toi suomalaisille ensimmäisen voiton, maalein 9–3. Katsomossa oli nyt 5000 henkeä, jotka ”kannustivat suomalaisia kuin omiaan ja vaativat kymmentä (maalaa) täyteen”.²⁰

Kolmas ottelu oli myös vieraille voitokas. Brno hävisi maalein 5–6, vaikka johti toisessa erässä 2–0 ja 3–1. Yleisöä oli paikalla noin 6000 henkeä, jotka ottelun jälkeen ”hurrasivat pojillemme”.²¹

Neljäs ottelu toi voiton (9–6) Bratislavasta, mutta yleisön käytös poikkesi aiemmista otteluista. Noin 3000-päinen yleisö oli Kvistin mukaan sokeasti omiensa puolella. Ottelu kulki vihellyskonsertin, ruman mölyn ja lumipallojen heittojen merkeissä. Myös tuomarit olivat puolueellisia, päätuomari Poloni jopa tunnusti viheltäneensä yleisön takia kotijoukkueelle eduksi.²²

Suomalaisten peliä vaikeutti myös

pehmeä jää. Ennen ottelua kourulle teroitettujen luistimien sotkivat suomalaiskuviot, varsinkin ns. tamperelaisketjulta.²³ Pelaajat liukuivat jäällä ”kuin raitiotievaunuilla”.²⁴ Suomi käänsi kuitenkin 1–3-tappioaseman 9–6-voittoon. Lopputulos arvioitiin koko matkan arvokkaimmaksi saavutukseksi, sillä Bratislava oli Tshekkoslovakian mestaruussarjan toinen joukkue.

Kiertueen päätöspeli Budejovicessa tuotti tappion luvuin 4–10. Katsomossa oli nyt noin 6000 henkeä, jotka kannattivat omiaan, mutta edellistä ottelua siistimmin. Kotijoukkueen tolppalaukaus, joka tuomittiin maaliksi, tosin sai yleisön ”pukamaan vihansa tuomareihin”.²⁵

Tshekkoslovakian-matkaa pidettiin Jääkiekkoliitossa kaikin puolin onnistuneena. Matka tuli maksamaan liitolle noin 600 000 markkaa. Tshekkien piti osallistua kustannuksiin 61 000 markalla, mutta varat päätettiin jättää isännille. He lupasivat myöhemmin toimittaa Suomeen kyseisen summan arvosta tshekkiläisiä mailoja.²⁶

Lehdistössä matka arvioitiin osoitukseksi suomalaisen jääkiekon noususta kansainväliselle tasolle. Menestyksen arvioitiin jopa täyttäneen ne vaatimukset, joita vuoden 1948 olympialaisiin osallistumiseen olisi vaadittu.²⁷

Tshekkoslovakian-matka herätti kuitenkin myös vastustusta. Matkan rahoituksesta levitettiin tietoa, jonka

mukaan Jääkiekkoliitto olisi saanut matkarahat lahjaksi SVUL:lta. Rahaa SVUL:lta toki saatiin, mutta velkakirjaa vastaan.²⁸

4.1.3 Pettymys Tukholman MM-kisoissa

Kansainvälinen ohjelma jatkui Tshekkoslovakian-matkan jälkeen maaotteluilla Kanadaa ja Sveitsiä vastaan. Kanada kohdattiin 3. helmikuuta ensimmäisen kerran Suomen maaperällä, Helsingissä. Hesperian jääkiekkoradan katsomoon oli ahtautunut noin 5000 katsojaa, ja osa halukkaista jäi ulkopuolelle.

¹⁵ Kilpailukertomus 1948–49.

¹⁶ HONKAVAARA 1997, 91.

¹⁷ Kilpailukertomus 1948–49. Ks. myös Helsingin Sanomat 29.12.1948 ”Prahan kuulut kiekkoilijat saivat tyytyä 8–4-voittoon”.

¹⁸ Kvist: Ottelukertomus Suomen jääkiekkomaajoukkueen Tshekkoslovakian matkalta.

¹⁹ Helsingin Sanomat 29.12.1948 ”Prahan kuulut kiekkoilijat saivat tyytyä 8–4-voittoon”.

²⁰ Kvist: Ottelukertomus Suomen jääkiekkomaajoukkueen Tshekkoslovakian matkalta.

²¹ Ibid.

²² Kvist: Ottelukertomus Suomen jääkiekkomaajoukkueen Tshekkoslovakian matkalta. Ks. myös Helsingin Sanomat 2.1.1949 ”Kiekkoilijamme voittivat Bratislavan”.²³

²³ Lotfi Nasibullen Ilves – Aarne Honkavaara Ilves – Kalle Havulinna Ilves.

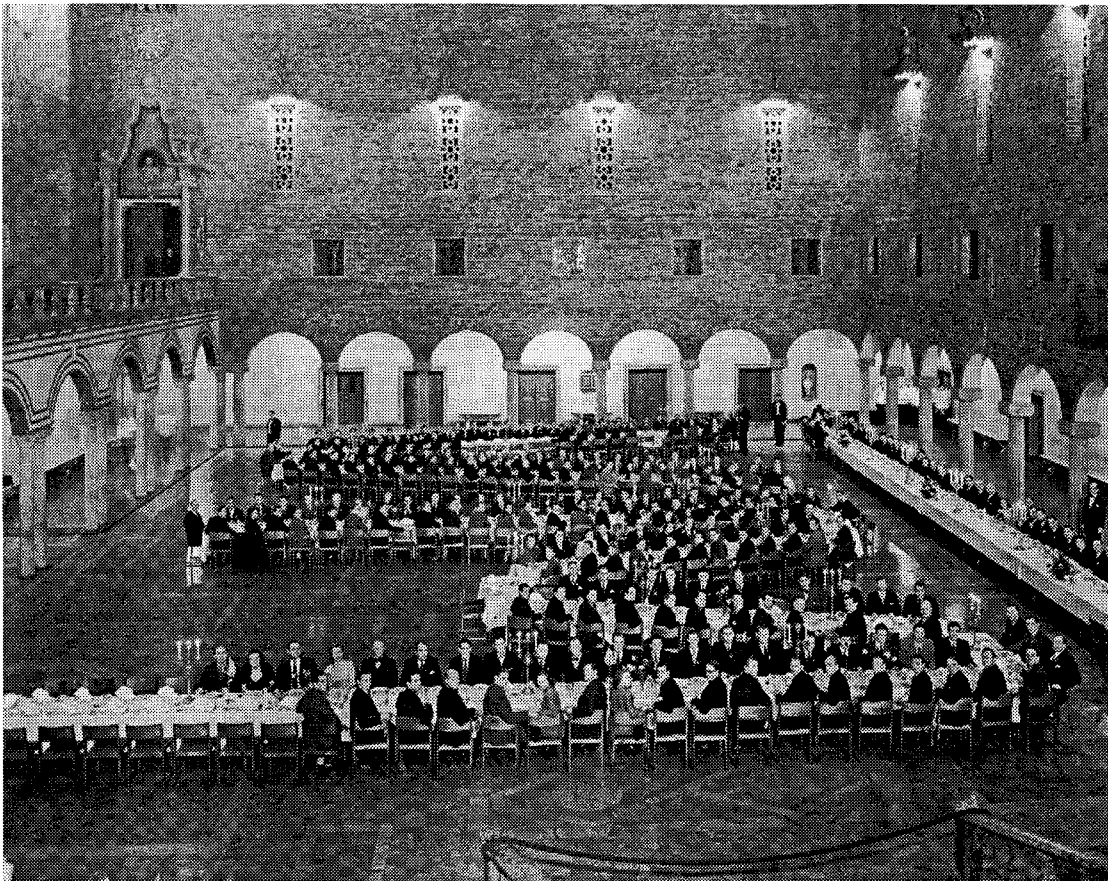
²⁴ Kvist: Ottelukertomus Suomen jääkiekkomaajoukkueen Tshekkoslovakian matkalta.

²⁵ Kvist: Ottelukertomus Suomen jääkiekkomaajoukkueen Tshekkoslovakian matkalta.

²⁶ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 14.1.1949.

²⁷ Ks. esim. Uusi Suomi 3.1.1949 ”Loistavasti”.

²⁸ Uusi Suomi 3.1.1949 ”Loistavasti”.

Tukholman vuoden 1948 MM-kisojen päättäjäisiä vietettiin Tukholman kaupungintalolla. Suomen joukkue etualalla, istuma-suunta kameraan päin.

Kautta aikojen ensimmäinen maaottelu ”jäähkiekon kotimaata” vastaan sujui suomalaisittain hyvin, vaikka vieraat ottivat niukan 5–4-voiton.²⁹ Vielä päätöserään lähdetessä Suomi johti ottelua maalein 4–3.³⁰ Kanadaa edusti Sudbury Wolves -seurajoukkue.³¹

Viisi päivää Kanada-pelin jälkeen (8.2.1949) vierailulle saapui Sveitsin joukkue. Vieraat rökittivät isäntiä Helsingissä maalein 16–1. Suomen joukkue oli puhdas Hämeenlinnan Tarmon seurajoukkue, jota oli vahvistettu kahdella Ilveksen ja yhdellä Karhu-Kissojen pelaajalla.³²

Joukkueet kohtasivat uudelleen seuraavana päivänä Tampereella. Sveitsi oli pyrkinyt siirtämään ottelua 10. päivälle vielä tammikuun alussa, mutta Suomi oli kieltäytynyt MM-kisojen aikatauluun vedoten.³³ Nyt Suomella oli kaukalossa Ilveksen joukkue, vahvistettuna kolmella TBK:n pelaajalla. Lopputulos oli

Suomen eduksi 8–4.³⁴

Tshekkoslovastian-matkan menestys ja hyvät esitykset harjoitusotteluisa herättivät yleisössä ja pelaajissakin odotuksia Tukholman MM-kisoja ajatellen. Joukkueen esitykset MM-jäillä olivat kuitenkin vaatimattomat. Samaan alkulohkoon arvottiin Ruotsi (voitti Suomen 12–1) ja Tshekkoslovakia (19–2), ja jatkopaikka jäi saavuttamatta. Ns. lohduitussarjassa Suomi voitti Norjan (7–3) ja Belgian (17–2), saaden omakseen Tukholman lehtien lahjoittaman muistopalkinnon. Suomen lopullinen sijoitus kisoissa oli seitsemäs.

Kauden päätteeksi Suomi pelasi vielä kaksi maaottelua Ruotsia vastaan. Turussa 3. maaliskuuta pelatussa ottelussa vieraat ottivat voiton luvuin 9–5. Hämeenlinnassa vuorokautta myöhemmin tulos oli Ruotsille 6–2.³⁵

Kauden 1948–49 kuluessa esille nousivat teemat, jotka pysyivät ajankohtaisina koko seuraavan vuosikym-

menen. Vuodenvaihteessa toteutettu matka Tshekkoslovakiaan loi mielikuvan lajista, joka on ennen kaikkea kansainvälinen, ja jolta voi myös odottaa kansainvälistä menestystäkin. Vaikka matka taloudellisena satsauksena herättikin arvostelua – se tuli maksamaan puoli miljoonaa markkaa – sen merkitys osoittautui suureksi. Lajitietoisuus suuren yleisön keskuudessa kasvoi.³⁶

Lajin saama lisähuomio toi puhtia myös Jääkiekkoliiton parannusehdo-

²⁹ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 14.1.1949.

³⁰ HONKAVAARA 1997, 98.

³¹ Jääkiekkoliiton lehdistötiedote ennen Suomi–Kanada-ottelua 18.2.1959.

³² Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 14.1.1949.

³³ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 14.1.1949.

³⁴ Ibid.

³⁵ Jääkiekkoliiton kilpailukertomus 1948–49.

³⁶ Ruotsi pelasi matkallaan myös kolmannen ottelun, Kuopiossa, voittaen sen 12–2. Ottelua ei kuitenkaan laskettu maaotteluksi.

SM-sarjan lopputilanne:

Tarmo	14
Ilves	12
TuPK	10
TBK	8
HJK	6
HSK	4
Arsenal	1
K-Kissat	1

Mestaruussarja-paikkakunnat:

Suomen pelaamat viralliset maaottelut kaudella 1948–49:

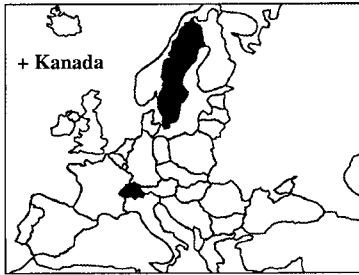
03.02.49 Helsinki	Suomi–Kanada	4–5 H
08.02.49 Helsinki	Suomi–Sveitsi	1–16 H
09.02.49 Tampere	Suomi–Sveitsi	8–4 V
12.02.49 Tukholma	Suomi–Ruotsi MM	1–12 H
14.02.49 Tukholma	Suomi–T-slovakia MM	2–19 H
17.02.49 Tukholma	Suomi–Norja MM	7–3 V
18.02.49 Tukholma	Suomi–Belgia MM	17–2 V
03.03.49 Turku	Suomi–Ruotsi	5–9 H
04.03.49 H-linna	Suomi–Ruotsi	2–6 H

Vasemmalta pelipäivä, pelipaikkakunta, ottelu, MM – tai olympiakisat, lopputulokset ja voittotasapeli/häviö (Suomen kannalta). Suomi on selvyyden vuoksi mainittu ensin, vaikka kyseessä olisikin ollut ns. vierasottelu.

Yhteensä:

9 ottelua, 3 voittoa, 6 häviötä.

Suomen maaotteluvastustajat*:

* Karttaan ei ole merkattu maita, joita vastaan Suomi pelasi MM-kisoissa.

tuksiin. Tšhekkoslovakiassa matkanjohtajana toiminut Jalle Vallikari toi loppuraportissaan esille keinojääratojen puutteen. Vallikari viittasi juuri Tšhekkoslovakiaan, todeten tärkeäksi tasoeron syyksi jääkiekkokauden pituuden. Tšhekkoslovakiassa keinojää mahdollisesti kauden venyttämiseen kuuteen kuukauteen, kun se Suomessa oli vain pari kuukautta.

Vallikari vetosi myös lajin kasvaan kansansuosioon: "Lisääntyvän populaariteetin vuoksi on myös ajan vaatimukset täyttävien katsomoiden saaminen kiekkoradoillemme ensiarvoisen tärkeää."³⁷

4.2 Kohti olympialaisia

4.2.1 Taloudellinen asema kohentuu

Jääkiekkokausi 1949–50 ei ollut kansainväliseltä toiminnaltaan edeltäjänsä tasoinen. Syyinä oli kahden tärkeimmän maajoukkuevierailun peruuntuminen. Myös MM-matka Lontooseen ei toteutunut.

Jääkiekkoliitto sopi jo varhaisessa vaiheessa Tšhekkoslovakian ja Kanadan joukkueiden vierailuista. Tšhekkoslovakian piti pelata Suomessa tammi-helmikuun vaihteessa³⁸, Kanadan tasan kuukautta myöhemmin. Kummatkin joukkueet ilmoittivat kuitenkin kylmästi³⁹ peruuttavansa vierailunsa, joiden järjestämiseksi liitto oli jo suorittanut valmistelut.⁴⁰ Tapaus herätti keskustelua, liiton johtoa syytettiin passiivisuudesta, joka olisi johtanut vierailujen peruuntumiseen.⁴¹

Tšhekkoslovakian vierailu peruuntui aivan vierailun aattona. Työvaliokunta totesi Tšhekkoslovakian kielteisen vastauksen sisältäneen sähkeen saapuneen kokouksessaan 25.1.1950. Matkaliput oli jo lähetetty, hotellihuoneet varattu ja valmistelut ottelupaikkakunnilla käynnissä.⁴²

Myöhemmin saapuneessa kirjeessä Tšhekkoslovakian liitto valitteli jo sovittun vierailun peruuntumista ja ehdotti uusia vierailuja. Työvaliokunta laati kitkerähkön vastauksen: "Toteamme valittaen, että kanssakäymisemme jääkiekkoiulun alalla tänä pelikautena raukeaa. Kiinnitämme liitonne huomiota siihen seikkaan, että liittolamme on vierailumme ajalta Tšhekkoslovakiaan vuodenvaihteessa 1948–49 saatavia 22 552 Kc's ja toivomme, että tämä asia voidaan seuraavana pelikautena saada selvitettyksi. Elämme edelleen siinä uskossa, että kanssakäymisemme tämän reippaan talviurheilulajin alalla jatkuisi."⁴³

Tšhekkoslovakian vierailun peruuntumisen syy lienee ollut maan viranomaisten pelko uusista loikkauksista. Olot vallankumouksen jälkimainingeissa olivat sekavat, ja pelaajien pelättiin jäävän palaamatta matkoiltaan⁴⁴. Tilanne kärjistyi erityisesti maaliskuussa 1950, kun maan edustuspöytäkirja oli lähdyssä MM-kisoihin Lontooseen. Matka katkesi jo lentokentälle, ja pelaajia tuomittiin pitkiin

vankeusrangaistuksiin "loikkauksen suunnittelusta".⁴⁵

Kuten edellisenä vuonna, yhteyksiä kanadalaisiin hoidettiin Ruotsin jääkiekkoliiton kautta.⁴⁶ Joulukuun alussa Ruotsin jääkiekkoliitto ilmoitti Suomen lähettäneensä Suomen toiveen kanadalaisien vierailusta edelleen Englannin jääkiekkoliitolle, joka hoitaisi asian.⁴⁷ Englannista oltiinkin yhteydessä Suomeen asian tiimoilta.⁴⁸ Englannin liitto ilmoitti, että Kanadaa Lontoon MM-kisoissa keväällä edustava Edmonton Mercuries -joukkue olisi halukas saapumaan Suomeen. Kanadalaiset suostuisivat pelaamaan Suomessa kaksi ottelua 27.2.–1.3.1950 välisenä aikana, 100 punnan korvausta vastaan. Työvaliokunta päätti hyväksyä tarjouksen, ja että ensimmäinen ottelu pelattaisiin 28.2.1950 Tampereen kaupunkijoukkuetta vastaan. 1.3.1950 kanadalaisia vastaa asettuisi Suomen maajoukkue.⁴⁹

Viikkoa myöhemmin työvaliokunta viilaili tekemiään päätöksiä. Edellinen (3.2.1950) pöytäkirja hyväksyttiin tietyn muutoksin. Suomen ja Edmonton Mercuries -seuran otteluista käytettäisiin nimitystä "jääkiekko-ottelu Kanada–Suomi", ottelut eivät siis olisi maaotteluita. Myös päätökset otteluiden päivämääristä vedettiin takaisin. Kotimaan lentoliikenteen aikatauluihin muutoksista johtuen päätettiin vielä olla määräämättä tarkkoja pelipäiviä.⁵⁰

Vielä helmikuun puolivälissä liittojohtokunta päätti pääsylippujen hinnat kahteen otteluun. Silloin pelipäiviksi

³⁷ Vallikari: Kertomus Suomen jääkiekkoujoukkueseen matkasta Tšhekkoslovakiaan 27.12.48–5.1.49.

³⁸ Ks. neuvotteluista työvaliokunnan kokouksen pöytäkirjat 21.10.1949, 1.12.1949, 3.1.1950 ja 11.1.1950.

³⁹ Jääkiekkoliiton kilpailukertomuksen käyttämä termi.

⁴⁰ Jääkiekkoliiton kilpailukertomus 1949–50.

⁴¹ Liiton toimintakertomus kertoo arvostelusta, mutta ei erittele arvostelun lähdettä.

⁴² Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 25.1.1950.

⁴³ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 3.2.1950.

⁴⁴ Pelko perustui erityisesti tšhekkoslovakialaisen joukkueen Lontoon-vierailuun syksyllä 1948, jolloin "noin puolet" joukkueesta jätti palaamatta kotimaahansa. Suomen Urheilulehti 24.11.1948.

⁴⁵ HONKAVAARA 1997, 120–122.

⁴⁶ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 21.11.1949. Kanadalle tarjotuista ehdoista ks. työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 16.11.1949.

⁴⁷ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 12.12.1949.

⁴⁸ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 3.1.1950.

⁴⁹ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 3.2.1950.

⁵⁰ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 11.2.1950.

”Suomen jääkiekkohirmut Linkosuo–Nasibullen–Vuolio–Honkavaara–Havulinna lauantaina klo 17 luistinradalla. Vauhtia – jännitystä – rajuja taklauksia – väriä – HUOM! Ei heikkohermoisille.”

– Järjestäjien mainos ennen Ilveksen ja Lapin Poikien (Rovaniemi) näytösottelua keväällä 1949.

Ilves pelasi keväällä 1949 näytösottelun Rovaniemellä. Joukkue huomasi myöhemmin päässeensä myös postikorttiin. Ilveksen pelaajat suksillaan etualalla.

määritettiin 28.2. (Helsingissä) ja 1.3. (Tampereella).⁵¹

Toiveet USA:n joukkueen Suomen-vierailusta kariutuivat tam-

1949–50

SM-sarjan lopputilanne:

Ilves	14
Tarmo	12
TBK	10
HIFK	6
HJK	6
KIF	4
HPK	3
TuPK	1

Mestaruussarjapaikkakunnat:

Suomen pelaamat viralliset maaottelut kaudella 1948–49:

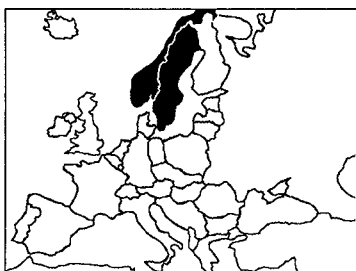
15.02.50 Tampere	Suomi–Ruotsi	2–4	H
16.02.50 Helsinki	Suomi–Ruotsi	4–9	H
22.02.50 Turku	Suomi–Norja	7–7	T
23.02.50 Helsinki	Suomi–Norja	4–1	V

Vasemmalta pelipäivä, pelipaikkakunta, ottelu, lopputulos ja voitto/tasapeli/häviö (Suomen kannalta). Suomi on selohyden vuoksi mainittu ensin, vaikka kyseessä olisikin ollut ns. vierasottelu.

Yhteensä:

4 ottelua, 1 voitto, 1 tasapeli, 2 häviötä.

Suomen maaotteluvastustajat:

mikuun puolivälissä. Työvaliokunnassa todettiin, ettei USA:ta saada Suomeen, koska se ei ottele Ruotsisakaan.⁵²

Kauden ainoiksi kansainvälisiksi kosketuksiksi jäivät kaksoismaaottelut pohjoisia naapureita vastaan. Ruotsi kohdattiin Tampereella (15.2.1950) ja Helsingissä (16.2.1950). Vieraat olivat parempia molemmissa kohtaamisissa, ensin luvuin 4–2 ja sitten 9–4. Kaksoismaaottelussa Suomi kärsi näin tappion yhteismaalein 6–13.⁵³

Ruotsi-otteluista neuvoteltaessa Suomi lupasi, että jos maaottelut nyt järjestetään Suomessa, suomalaiset matkustaisivat Ruotsiin maaotteluihin kahtena seuraavana talvena (1950–51 ja 1951–52).⁵⁴ Lopullisesti talven 1950 Ruotsi-otteluiden päivämäärät vahvistettiin Ruotsin jääkiekkoliiton toimesta vuoden vaihteessa.⁵⁵ Kirjallinen vahvistus ja Ruotsin joukkueen nimilista tosin kuitattiin saapuneeksi vasta 11.2.1950.⁵⁶

Norja saapui vierailulle viikkoa myöhemmin suomalaisten kustannuksella. Norjan jääkiekkoliitto ilmoitti, ettei se huonon taloudellisen tilansa takia pysty lähettämään joukkuetta Suomen-vierailulle. Suomen liiton työvaliokunta kuitenkin päätti, että Suomi kutsuu norjalaiset vierailulle maksamalla vieraiden matkat ja täysihoidon koko vierailun ajan.⁵⁷

Suomi ja Norja päätyivät Turussa (22.2.1950) tasapeliin maalein 7–7,⁵⁸ Helsingissä vuorokautta myöhemmin Suomi varmisti kaksoismaaottelun voiton 4–1-voitollaan. Yhteistulos oli isännille 11–8.⁵⁹

Norjan ja Ruotsin maaotteluedusta-

jat saivat Suomesta erikoiset muistopalkinnot. Maajoukkuepelaajille ojenettiin Suomen jääkiekkoliiton toimesta Vuoden 1940 Helsingin olympiakisoja varten valmistetut kultamitalit.⁶⁰

Vaikka kansainvälinen ohjelma jäi suunniteltua hiljaisemmaksi, kausi 1949–50 oli kotirintamalla Jääkiekkoliitolle menestys. Erityisesti taloudellinen asema kohentui, tilinpäätöksen ylijäämä oli 750 000 markkaa.⁶¹ Liitto anoi SVUL:lta 1 750 000 markan avustusta vuodelle 1950, ja sai 1 602 000 markkaa. Vuoden 1949 avustus oli 1 468 000 markkaa, joten korotus oli lähes 10 prosenttia.⁶²

Myös lajin leviäminen jatkui. Kauden päättyessä liiton jäsenseuroja oli 68, kun niitä vuotta aiemmin oli 53 kappaletta. Prosentuaalisesti kasvua oli yli 25 prosenttia.⁶³ Liiton järjestämiin sarjoihin osallistui kauden aikana 45 joukkuetta, kun se vuotta aiemmin oli 28.⁶⁴

⁵¹ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 16.2.1950.

⁵² Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 11.1.1950.

⁵³ Jääkiekkokirja 1999–2000, 209.

⁵⁴ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 12.12.1949.

⁵⁵ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 3.1.1950.

⁵⁶ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 11.2.1950.

⁵⁷ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 3.2.1950.

⁵⁸ Norjan ensimmäinen tasapeli Suomea vastaan, viisi aiempaa ottelua päättyivät Suomen voittoihin. Jääkiekkokirja 1999–2000, 208.

⁵⁹ Jääkiekkoliiton kilpailukertomus 1949–50.

⁶⁰ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 11.2.1950.

⁶¹ Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1949–50.

⁶² Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 16.11.1949.

⁶³ Ibid.

⁶⁴ Ibid. Ks. myös liite 3.

4.2.2 Olympiakysymys nousee esiin

MM-kisat pelattiin 13.–22.2.1950 Lontoossa, Englannissa. Suomesta ei joukkuetta kisoihin lähetetty. Jääkiekkoliiton johtokunta oli edellisenä kesänä ottanut periaatteessa myönteisen kannan kisaosallistumiseen, vaikka totesikin jo silloin, että taloudelliset seikat saattavat estää kisamatkan.⁶⁵

Virallinen kutsu MM-kisoihin saapui Kansainväliseltä jääkiekkoliitolta loka-kuussa. Jääkiekkoliiton työvaliokunta päätti esittää liittojohtokunnalle, että kisoihin osallistuttaisiin. Liittojohtokunnan hyväksynnän jälkeen asia siirtyisi vielä yhteistoimintavaliokunnan hyväksyttäväksi, jonka nimissä jätettäisiin avustushakemus Opetusministeriöön.⁶⁶

Marraskuussa liittojohtokunta päätti, että Lontooseen matkustetaan vain, jos opetusministeriöltä saadaan tarpeeksi suuri avustus.⁶⁷ Yhteistoimikunta päätti joulukuun alussa lähestyä Englannin jääkiekkoliittoa kirjeellä, jossa ilmoitettiin, että Suomi saapuisi kisoihin mikäli taloudelliset vaatimukset saataisiin täytetyksi. Lopullinen ilmoitus asiasta luvattiin ennen virallista ilmoittautumisten takarajaa 10.2.1950.⁶⁸

Mahdollisen Lontoon-matkan yhteyteen suunniteltiin myös maaotteluja. Työvaliokunta hyväksyi joulukuussa 1949 esityksen, jonka mukaan matkan yhteydessä pelattaisiin ottelut mm. Belgiassa ja Hollannissa. Koska otteluiden toteutuminen oli kuitenkin riippuvainen MM-kisapäätöksestä, työvaliokunta muotoili esityksensä maaotteluista siten, että ne pelattaisiin vasta MM-kisojen jälkeen, Lontoosta palattaessa.⁶⁹

Hollannin liiton kanssa päästiin nopeasti sopimukseen maaottelusta. Työvaliokunta käsittelee Hollannista tulleen tarjouksen 3. tammikuuta, ja lähetti sähköitse tiedon tarjouksen hyväksymisestä. Belgiaan ilmoitettiin, että Hollannin kanssa asiasta on jo sovittu, ja ehdotettiin, että Belgian ja Hollannin liitot sopisivat suomalaisten vierailusta keskenään.⁷⁰

Jääkiekkoliiton 600 000 markan anomus hylättiin Valtion urheilulautakunnassa. Tammikuun 25. päivänä kokoontunut Jääkiekkoliiton työvaliokunta päätti silti vielä jäädä odottamaan opetusministeriön päätöstä ennen lopullisen vastauksen lähettä-

mistä Lontooseen.⁷¹

Lopullinen päätös siitä, ettei kisoihin osallistuta, tehtiin työvaliokunnassa 3. helmikuuta.⁷² Liittojohtokunnassa asia käsiteltiin loppuun 16.2.1950. Liittojohtokunta päätti, että kisoihin lähtisi liiton edustajana Harry Lindblad. Toisena edustajana Lontooseen matkustaisi Ilveksen puheenjohtaja Risto Lindroos, mutta vain sillä ehdolla, että hän kaudella 1950–51 sitoutuisi liiton palvelukseen valmentajana liittojohtokunnan määräämin ehdoin. Lindroos hyväksyi tämän ehdon.⁷³ Lontoossa MM-otteluiden tarkkailusta vastasi Lindroos, Lindblad puolestaan edusti Suomea Kansainvälisen Jääkiekkoliiton puolivuotiskongressissa.⁷⁴

Kongressissa käsiteltiin kysymystä tulevien arvokisojen isäntäkaupungeista. Vuoden 1951 kisaisännäksi valittiin Pariisi, jota myös Suomi kannatti.⁷⁵ Harry Lindblad vakuutti kokoukselle, että Suomi tekee parhaansa ollakseen mukana Pariisissa.⁷⁶ Hollannin liiton edustajan tohtori Bierenbroodspotin kanssa sovittiin, että Suomi ottaa yhteyttä Hollantiin tulevana syksynä (1950), tavoitteena oli järjestää Suomelle otteluita Hollannissa ja Belgiassa matkalla Pariisiin. Bierenbroodspot korosti, että asiasta olisi sovittava jo syys-lokuussa, koska Hollannin jäähallit oli vuokrattava jo syksyllä.⁷⁷

Kansainvälinen Jääkiekkoliitto LIHG ei ollut Kansainvälisen Olympiakomitean jäsen, joten LIHG:n kokouksessa ei voitu tehdä olympialaisia koskevia päätöksiä. Kokous myönsikin Norjan Osolle tulevalle olympiaisännälle, MM-kisat. Kisajärjestelyt saataisiin näin käyntiin. Mikäli jääkiekko olisi jälleen mukana olympialaisissa, jo tehdyt MM-kisajärjestelyt voitaisiin hyödyntää olympialaisia pohjustettaessa.

Kokouksen tärkein kysymys oli LIHG:n rooli olympialaisissa. Päätettiin, että olympialaisissa pelataan vain, jos Kansainvälinen Olympiakomitea hyväksyy ne joukkueet, jotka LIHG esittää. Myös Pohjoismaat sitoutuivat olemaan uskollisia LIHG:lle, ja pelaamaan olympiakisoissa vain, jos ne ovat LIHG:n hyväksymät.

Kongressin istunnon päätyttyä levisi tieto, että Suomen ja Ruotsin jääkiekkoliittojen puheenjohtajat olivat allekirjoittaneet Kansainvälisen Olympia-

komitean kanssa sopimuksen, jonka mukaan maat sitoutuivat pelaamaan ainoastaan olympialaisissa. Ruotsin liiton puheenjohtaja Eklöw ilmoitti pysyvänsä kongressissa tehdyssä päätöksessä. Suomen Lindblad puolestaan ei halunnut ilmoittaa kantaansa asiassa. Norjan edustaja ilmoitti jyrkästi, että hän pysyy asiassa LIHG:n kannattajana.⁷⁸

Asia nousi uudelleen esille Pohjoismaisessa jääkiekkokongressissa myöhemmin keväällä.⁷⁹ Ruotsin liiton varapuheenjohtaja Eklöw korosti, että LIHG:n ja KOK:n välisessä olympiakysymyksessä oli taustalla selkeä Yhdysvaltojen jääkiekkoilussa.⁸⁰ USA:ssa oli kaksi kilpailevaa liittoa, Yhdysvaltain Urheiluliitto AAU ja amatöörikiekkoilun AHA. Kiistassa oli kyse siitä, kumpi liitto edustaisi USA:ta kansainvälisessä jääkiekkoilussa. Koska LIHG ei ollut KOK:n jäsen, AAU:n puolelta kohdistui KOK:hon tietty paine.⁸¹

Kongressi päätti lähettää LIHG:n johdolle kaikkien pohjoismaisten liittojen nimissä kirjeen, jossa se kehotti LIHG:ta sopimaan riitansa KOK:n kanssa ja siten varmistamaan jääkiekkoilun ottamisen vuoden 1952 olympialaisten ohjelmaan.⁸²

Kööpenhaminan kongressissa tuli esille myös LIHG:n Oslo-suunnitelman heikkous. Vaikka LIHG myönsi

⁶⁵ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 9.6.1949.

⁶⁶ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 27.10.1949;

Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 16.11.1949.

⁶⁷ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 21.11.1949.

⁶⁸ Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 7.12.1949.

⁶⁹ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 1.12.1949.

⁷⁰ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 3.1.1950.

⁷¹ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 25.1.1950.

⁷² Virallisesti kielteinen päätös todettiin työvaliokunnan kokouksessa 11.2.1950. Ks. myös työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 3.2.1950.

⁷³ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 16.2.1950; Ks. myös Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 27.3.1950: samassa kokouksessa tehtiin myös esitys 500 000 markan olympiamäärärahan anomiseksi vuoden 1952 olympiakisoja varten.

⁷⁴ Harry Lindbladin matkakertomus MM-kisoista Lontoossa 13.–22.3.1950.

⁷⁵ Ibid.

⁷⁶ Ibid.

⁷⁷ Ibid.

⁷⁸ Ibid.

⁷⁹ Kongressi järjestettiin Kööpenhaminassa 12.–14.5.1950.

⁸⁰ Kiistasta keskusteltiin Suomessakin jo vuonna 1947, ks. Uusi Suomi 20.2.1947.

⁸¹ Björn Wahlin matkakertomus Pohjoismaisesta jääkiekkokongressista Kööpenhaminasta 12.–14.5.1950. Ks. myös työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 21.3.1950.

⁸² Ibid.

vuoden 1952 MM-kisat ”varmuuden varalta” Oslolle, ei ollut varmaa, voisiko Norjan jääkiekkoliitto järjestää niitä, jos olympialaistiin ei päästäisi. Oslossa ei ollut keinojäärataa, ja Norjan jääkiekkoliiton puheenjohtaja Narvestad epäili, ettei sellaista rakennettaisikaan, mikäli laji ei olisi mukana olympialaisten ohjelmassa. Tästäkin syystä LIHG:n oli saatava jääkiekko olympiaohjelmaan.⁸³

4.3 Alta odotusten MM-Pariisissa

4.3.1 Palvelukseen halutaan: kanadalainen valmentaja

Pohdinta kauden 1950–51 valmentajavalinnasta alkoi jo vuoden 1950 alussa. Yhteistoimikunta päätti ryhtyä toimenpiteisiin kanadalaisen valmentajan hankkimiseksi Suomeen seuraavalla pelikaudella. Ehtoina mainittiin, että valmentajan pitää olla ”toimeensa pystyvä, ainakin välttävästi suomenkielentaitoinen ja naimaton”. Tiedustelu päätettiin osoittaa Montrealin lehdielle.⁸⁴

Työvaliokunta siirsi asian maaliskuun lopussa liiton koulutusvaliokunnalle, joka antaisi mietintönsä liittojohtokunnalle hyvissä ajoin ennen keuhkokokousta. Liiton sihteeri Erkki Wuolio veloitettiin hankkimaan koulutusvaliokunnalle sen tarvitsemaan aineistoa. Työvaliokunnan kannan mukaan valmentajan hankkimisessa oli kolme vaihtoehtoa: kanadalainen, ruotsalainen ja suomalainen.⁸⁵

Jääkiekkoliiton kauden 1950–51 valmentajakysymykseen saatiin vastaus keväällä 1950, kun Risto Lindroos sitoutui toimivansa liiton valmentajana tulevalla kaudella.⁸⁶ Hän teki vielä samana keväänä liittojohtokunnalle esityksen tulevan kauden valmennusjärjestelyistä, jotka johtokunta hyväksyi kokouksessaan.⁸⁷

Vaikka valmennuksesta oli Lindroosin kanssa sovittu, liitto jatkoi yhteydenottojaan Kanadaan. Aiemmat tiedustelut olivat tuottaneet hakemuksia, jotka kesän alussa toimitettiin Kanadaan Pentti Lundin arvioitavaksi.⁸⁸ Lund oli Suomessa syntynyt, mutta jo lapsena Kanadaan muuttanut pelaaja, joka kausina 1946–53 pelasi NHL:ssä New York Rangersissa ja Boston Bruinsissa.⁸⁹ Lisäksi yhteistoimikunnan jäsen Björn Wahl veloitet-

③
EIKÄ
OLISI OLLEN-
KAAN POIS
TIELTÄ SAADA
TÄNNE JOKU KANADALAINENKIN
NÄYTTÄMÄÄN „KIEKKO-KIKKOJAAN”

tiin kirjoittamaan Frank Trottierille.⁹⁰

Pisimmälle kanadalais ehdokkaiden kanssa edettiin Trottierin ja Leo Kusti Lespin⁹¹ kanssa. Yhteistoimikunnan kokouksessa 7. syyskuuta päätettiin lähettää Trottierille kirje, jossa häntä kehoitettiin ”odottamaan vielä viikko”. Nipigonissa, Oregonissa asuneelle Kustille puolestaan lähetettiin sähkö, jossa pyydettiin välittömästi sähköttämään ehdot, joilla hän saapuisi Suomeen neljäksi kuukaudeksi, alkaen 1.12. 1950. Loppuun kirjattiin vielä hyvin ratkaisevalta tuntuva kysymys: do you speak finnish?⁹²

Kuukautta myöhemmin yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirjaan kirjattiin, että ”Leo Kusti Lespi ei tule”. Nyt valtuutettiin Kanadaan pelaamaan lähteny⁹³ Aarne Honkavaara haravointitöihin, tehtävänään etsiä sopivaa miestä Kanadasta. Yhteistoimikunta päätti jäädä odottamaan Honkavaaran vastausta, mutta tiedustella samalla ehtoja, joilla Risto Lindroos voisi ryhtyä valmentajaksi olympiakisoihin 1952 mahdollisesti matkustavalle maajoukkueelle.⁹⁴

Kaksi viikkoa myöhemmin yhteistoimikunta edelleen odotti Honkavaaralta tietoa mahdollisista valmentajaehdokkaista. Se lähetti Honkavaaralle sähkö, jossa kehotti tätä kiireesti vastaamaan esitettyihin tiedusteluihin. Yhteistoimikunta päätti, että mikäli vastausta ei saada 15.11. mennessä, Risto Lindroos palkataan olympiavalmentajaksi ajalle 15.11.1950–31.3.1951. Samalla määritettiin Lindroosin tehtäviin kuuluvan maottelumatkat Ruotsiin ja Norjaan sekä MM-kisoihin Ranskaan.⁹⁵

Honkavaara yrittikin luoda yhteyksiä sopiviin valmentajaehdokkaisiin. Kukaan ei kuitenkaan tiennyt ketään suomea puhuvaa valmentajaa. Muutkin valmentajat oli kauden jo alettua kiinnitetty johonkin seuraan.⁹⁶

Lokakuun lopulla 1950 Honkavaara lähetti kuuteen suomalaiseen lehteen oman näkemyksensä valmentajakysymyksestä. Hänen kantansa tuli ilmi jo kirjoituksen otsikossa: ”Ei kannata hankkia tänne kanadalaisvalmentajaa – Suomen jääkiekkoliitua vain keinojäättä ja sisuharjoittelea”.⁹⁷

⁸³ Ibid.

⁸⁴ Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 30.1.1950.

⁸⁵ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 21.3.1950.

⁸⁶ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 16.2.1950; Ks. myös liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 27.3.1950.

⁸⁷ Liittojohtokunnan kokous keväältä 1950. Pöytäkirjasta ei selviä kokouksen tarkka päivämäärä, mutta kokous sijoittuu 23.4.–7.5.1950 väliseen aikaan.

⁸⁸ Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 31.5.1950.

⁸⁹ Jääkiekkokirja 1997–98, 115.

⁹⁰ Trottier-yhteydestä ei löydy tarkempaa selvitystä liiton pöytäkirjoista. Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 31.5.1950.

⁹¹ Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirjassa 7.9.1950 nimi on muodossa Leo Kusti, kuukautta myöhemmin Leo Kusti Lespi.

⁹² Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 7.9.1950.

⁹³ Honkavaara pelasi syyskauden kanadalaisessa Sarnia Sailors Hockey Club -joukkueessa, IHL-liigassa. HONKAVAARA 1997, 134.

⁹⁴ Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 6.10.1950.

⁹⁵ Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 20.10.1950.

⁹⁶ HONKAVAARA 1997, 146–148.

⁹⁷ HONKAVAARA 1997, 146–148. Kirjoitus julkaistiin Urheilussa, Aamulehdessä, Helsingin Sanomissa, Turun Sanomissa, Satakunnan Kansassa ja Länsi-Suomessa.

Honkavaaran mukaan Suomen ja Kanadan tasoero johtui ennen kaikkea olosuhteista. Kanadassa ”jäkäkausi” kesti keinojäistä ja halleista johtuen seitsemän kuukautta, kun Suomessa kauden pituus oli parhaimpinakin talvina vain kolmisen kuukautta. Tason kohotus tapahtuisi Suomessakin erityisesti keinojäiden myötä.⁹⁸

Honkavaaran mukaan kanadalaisvalmentajalta oli turha odottaa ihmeitä, sillä tämä ei tuntisi Suomen olosuhteita, mikä vaikeuttaisi hänen tehtävänsä. Esimerkkinä tästä Honkavaara mainitsi edellisellä kaudella (1949–50) Ruotsissa valmentaneen Frank Trotterin – saman miehen, joka nyt tarjosi palveluksiaan Suomen jääkiekkoliitolle. Ulkomaalaisen valmentajan nostattavan innostavan vaikutuksen Honkavaarakin silti tunnusti.⁹⁹

Kun Honkavaara ei onnistunut löytämään sopivaa valmentajakandidaattia Kanadasta, yhteistoimikunta oikeutti marraskuun alussa jäsenensä Björn Wahlin tekemään sopimuksen Lindroosin kanssa. Sopimusajaksi määrätettiin nyt 1.12.1950–31.3.1951.¹⁰⁰

4.3.2 Taas vaikeuksia Tshekkoslovastian kanssa

Kaudella 1949–50 toteutumatta jäänyt maaottelu Tshekkosloviakia vastaan otettiin suunnitelmiin uudelleen kauden päätyttyä. Yhteistoimikunta lausui, ettei se näe estettä kilpailulliselle kanssakäymiselle tulevalla kaudella. Vahingosta viisastuneena se ehdotti kuitenkin pyydettäväksi takeita siitä, että mahdollisen myöhään tulleen kieltäytymisen aiheuttamia taloudellisia tappioita korvattaisiin.¹⁰¹

Liittojohtokunta päätti esittää Tshekkoslovastian liitolle, että Suomi matkustaisi Tshekkosloviakiaan heti tulevan kauden alussa, 14.–22.12.1950. Vastavierailun ajankohdaksi johtokunta esitti 21.–28.2.1950.¹⁰²

Tshekkosloviakia esitti lokakuisessa ehdotuksessaan, että se lähettäisi joukkueen Suomeen 6.–10.12.1950. Suomen vastavierailun ajankohdaksi se esitti 12.–19.1.1951. Suomelle esitetyt ajankohdat eivät kuitenkaan käyneet. Tshekkosloviakiaan viestitettiin, ettei Suomessa voi pelata ennen tammikuuta, koska maasta ei löydy jäätä. Helmikuu taas olisi poissa suunnitelmista, koska silloin on sovittu pelatta-

1950–51

SM-sarjan lopputilanne:

Lohko A	
Ives	16
HJK	9
Lukko	8
HIFK	6
TP-V	1
Lohko B	
Tarmo	15
TBK	12
K-Kissat	5
KIF	5
TK-V	3

Loppuottelut: Ives–Tarmo 1–1, 4–3

Pronssiottelut: HJK–TBK 2–2, 1–8

Mestaruussarja-paikkakunnat:

Suomen pelaamat viralliset maaottelut kaudella 1950–51:

14.12.50	Praha	Suomi–T-slovakia	2–8	H
16.12.50	Brno	Suomi–T-slovakia	0–7	H
14.01.51	Helsinki	Suomi–T-slovakia	0–2	H
15.01.51	Tampere	Suomi–T-slovakia	2–4	H
05.01.51	Tampere	Suomi–USA	7–2	V
12.02.51	Oslo	Suomi–Norja	4–1	V
13.02.51	Oslo	Suomi–Norja	3–0	V
15.02.51	Fors Haga	Suomi–Ruotsi	2–3	H
16.02.51	Norrköping	Suomi–Ruotsi	1–8	H
10.03.51	Pariisi	Suomi–Kanada	MM 1–11	H
12.03.51	Pariisi	Suomi–USA	MM 4–5	H
13.03.51	Pariisi	Suomi–Sveitsi	MM 1–4	H
15.03.51	Pariisi	Suomi–Ruotsi	MM 3–11	H
16.03.51	Pariisi	Suomi–Norja	MM 3–0	V
17.03.51	Pariisi	Suomi–I-Britannia	MM 3–6	H

Vasemmalta pelipäivä, pelipaikkakunta, ottelu, MM–tai olympiakisat, loppuottelus ja voitto/asapeli/häviö (Suomen kannalta). Suomi on selvyyden vuoksi mainittu ensin, vaikka kyseessä olisikin ollut ns. vierasottelu.

Yhteensä:

15 ottelua, 4 voittoa, 11 häviötä.

Suomen maaotteluvastustajat*:

* Karttaan ei ole merkattu maita, joita vastaan Suomi pelasi MM-kisoissa.

van ottelut Ruotsin ja Norjan kanssa. Yhteistoimikunta ehdottikin, että Suomi matkustaisi Tshekkosloviakiaan ennen joulua 1950, ja vastavierailu tehtäisiin heti uudenvuoden jälkeen. Taloudellisista ehdoista osapuolet olivat jo tässä vaiheessa yksimielisiä.¹⁰³

Marraskuun alussa otteluiden päivämäärät asettuivat kalenterissa paikalleen. Yhteistoimikunta hyväksyi Tshekkoslovastian joukkueen ohjelman, jossa oli kaksi maaottelua (14.–15.1.1951) sekä ystävyysottelut Turussa (17.1.1951) ja Hämeenlinnassa (18.1.1951).¹⁰⁴

Tshekkoslovastian-matkan miehistö valittiin valitsemiskomiteassa 28.11.1950 ja vahvistettiin yhteistoimikunnassa 4.12.1950. Joukkueen valmentajaksi nimettiin Risto Lindroos.¹⁰⁵ Matkalla Suomi pelasi kaksi viralliseksi merkittyä maaottelua. Prahassa 14.12.1950 isännät voittivat 8–2, Brnossa kaksi päivää myöhemmin Suomi jätettiin nolille maalein 7–0.¹⁰⁶

Tshekkoslovastian vastavierailu oli jälleen kaatua viime metreillä. Suomeen ilmoitettiin vuodenvaihteessa, että Romanian kansainvälisten talvikisojen takia Tshekkoslovastian joukkue ei voi saapua Suomeen sovittuna ajankohtana (14.–18.1.1951). Tshekkosloviakia esitti uudeksi saapumispäiväkseen 20.1.1951, mutta se ei suomalaisille sopinut.¹⁰⁷

Yhteistoimikunta laati aiheesta tiukkanaisen vastalauseen Tshekkoslovastian Helsingin lähetystölle. Se esitti, että lähetystö tekisi kaikkensa jo sovitun aikataulun pitämiseksi, vedoten tehtyihin sopimuksiin. Lisäksi todettiin, että Tshekkoslovastian kanssa oli ajauduttu samanlaiseen tilanteeseen myös edellisellä kaudella (1949–50).¹⁰⁸

Tilanne laukesi pian yhteydenoton jälkeen. Yhteistoimikunnan 10.1.1951 pidetyn kokouksen pöytäkirjaan ei vaivauduttu kirjaamaan kiistasta

⁹⁸ HONKAVAARA 1997, 146–148.

⁹⁹ Ibid.

¹⁰⁰ Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirjat 3.11.1950 ja 13.11.1950.

¹⁰¹ Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 31.5.1950.

¹⁰² Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 8.6.1950. Ks. myös työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 23.5.1950.

¹⁰³ Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 6.10.1950.

¹⁰⁴ Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirjat 13.11.1950 ja 1.12.1950.

¹⁰⁵ Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 4.12.1950 ja puhelinneuvottelun pöytäkirja 9.12.1950.

¹⁰⁶ Jääkiekkokirja 1999–2000, 209.

¹⁰⁷ Yhteistoimikunnan kirje Tshekkoslovastian lähetystölle 5.1.1951. Vuorokautta aiemmin (4.1.1951) päivättyssä sähköisessä asiasta ilmoitettiin Tshekkoslovastian jääkiekkoliitolle.

¹⁰⁸ Yhteistoimikunnan kirje Tshekkoslovastian lähetystölle 5.1.1951.

sanallakaan. Järjestelyihin liittyviä yksityiskohtia puolestaan kirjattiin liuskan verran.¹⁰⁹

Suomi kohtasi Tšekkoslovakian Helsingissä (14.1.1951) ja Tampereella (15.1.1951). Molemmista otteluista tuli tappio, ensimmäisestä pelistä maalein 0–2 ja toisesta 2–4.¹¹⁰

4.3.3 Ei ainesta kolmimaaoittelulle

Kansainvälisen kauden 1950–51 maaotteluohjelman runko suunniteltiin Pohjoismaisessa jääkiekkokongressissa Kööpenhaminassa keväällä 1950.

Ruotsin jääkiekkoliiton puheenjohtaja Berglund toi esille ajatuksen kolmimaaoittelusta Ruotsi–Suomi–Norja, mutta epäili itsekkin, ettei idea kantaisi taloudellisesti. Ajatus ei saanutkaan kannatusta. Berglund totesi lisäksi, että Ruotsi tukisi parhaansa mukaan Suomen ja Norjan välistä yhteistyötä, kunhan se ei olisi ristiriidassa Ruotsin liiton etujen kanssa.¹¹¹

Vaikka Pohjoismaat jääkiekkosakin pyrkivät läheiseen yhteistyöhön, sitä vaikeutti suuret tasoerot. Ruotsi, Suomi ja Norja olivat kuin kahden kerroksen väkeä: Ruotsi oli kuului MM-tasolla sijoille 2–4, Suomi ja Norja sijoille 5–10. Tähän tosiasiaan kaatui myös Ruotsin ehdotus pohjoismaisesta kiertopalkinnosta, jossa pokaalin kohtalo olisi ratkennut maaotteluiden tulosten perusteella. Norja ei halunnut pelata Ruotsia vastaan juuri tasoeroon vedoten, Norjassa pelättiin suurten tappioiden vähentävän yleisön mielenkiintoa lajia kohtaan. Idea kiertopalkinnosta raukesi.¹¹²

Kööpenhaminassa sovittiin, että Suomi matkustaisi Ruotsiin helmikuun toisella kolmanneksella (10.–20.2.1951), ja jatkaisi edelleen Norjaan. Molemmissa maissa pelattaisiin kaksoismaoittelu.¹¹³

Keväällä tehty suunnitelma piti, paitsi ottelujärjestyksen kohdalla. Suomi matkustikin ensin Norjaan, kohdaten isännät kahdesti (12. ja 13.2.1951) Oslossa. Suomi voitti ottelut maalein 4–1 ja 3–0. Paluumatkalla Suomi kohtasi Ruotsin Forshagassa (15.2.1951) ja Norrköpingissä (16.2.1951). Ensimmäisen ottelun Ruotsi voitti 3–2, toisen 8–1.¹¹⁴

Jo ennen Norja- ja Ruotsi-otteluja Suomi kohtasi kotonaan USA:n. Ottelu piti alunperin pelata Helsingissä Hesperian kentällä, mutta

yhteistoimintatoimikunta siirsi sen Tampereelle. Syitä oli monta. Tampereella olivat paremmat katsomo-olot, joten lipputulosten laskettiin muodotuvan suuremmiksi. Suomen joukkueen 15:stä pelaajasta 11 oli tamperelaisia, joka myös puolsi ottelun pelamista Tampereella – liitto säästi mm. matkakustannuksissa ja ottelun saama huomio oli ”kotikaupungin poikien” takia taattu. Hesperian rataa hoitanut Karhu-Kissat oli lisäksi kieltäytynyt liiton pyytämästä kenttävuokran alennuksesta.¹¹⁵

Helmikuun 5. päivänä 1951 pelattu USA-ottelu päättyi suomalaisten voittoon maalein 7–2.¹¹⁶ Ottelu todellakin kiinnosti tamperelaisia, sillä katsomoon oli ahtautunut noin 7000 katsojaa.¹¹⁷ USA:ta edusti Bates-seuran miehistö.¹¹⁸

Kauden kansainvälinen huipentuma oli kuitenkin osallistuminen MM-kisoihin Pariisissa. Matka-avustusta anottiin jälleen Opetusministeriöltä. Yhteistoimikunta lähetti ministeriöön 4.1.1951 päivätyä anomuksen, jossa se anoi 500 000 markan avustusta.¹¹⁹

Kilpailut järjestettiin kahdessa sarjassa. Kansainvälinen jääkiekkoliitto tiedusteli Suomelta, halusiko se pelata A- vai B-sarjassa. Liittojohtokunta päätti yksimielisesti, että joukkue on A-sarjatasoa.¹²⁰ Suomen lisäksi A-sarjaan osallistuivat Kanada, Ruotsi, Englanti, Sveitsi, Norja ja USA.

Urheilullisesti matka oli jälleen petymys. Suomi voitti vain Norjan (3–0), viidestä muusta ottelusta tuli tappio. Norja-voitostaan huolimatta Suomi jäi sarjassa viimeiseksi. Mestaruuden vei Kanada (runkona Lethbridge Maple Leafs -joukkue¹²¹) ennen Ruotsia ja Sveitsiä. Norja sijoittui Suomi-tappiostaan huolimatta neljänneksi, jättäen taakseen Englannin ja USA:n.¹²²

Maajoukkueen osallistuminen Pariisiin kisoihin tuli maksamaan noin 1 300 000 markkaa. Matka veti jääkiekkoliiton kauden tuloksen noin 725 000 markkaa tappiolliseksi. Silti matkaa ainakin virallisesti pidettiin onnistuneena. Liiton toimintakertomus totesi, ”ettei Roomaakaan rakennettu päivässä”, kilpailukertomuksen mukaan osallistuminen toi joukkueelle ”paljon uutta oppia ja kokemusta silmäläpikään vastaisia kilpailuja sisähalleissa”.¹²³ Katseet olivat jälleen tulevissa kitoiksissa, erityisesti tule-

vissa olympialaisissa Oslossa. Kilpailukertomuksessa viitattiinkin kannustavana esimerkkinä Norjaan, ”jonka edellisissä MM-kilpailuissa 1950 saama kokemus ja oppi nyt toi sille Euroopan mestaruuskilpailujen pronssimitalin”.¹²⁴

Kotimaan kaukaloissa kauden merkittäviin tapauksiin saattoi laskea ns. Kanada-maljan saapumisen mestaruussarjan palkintopokaaliksi. Suomalais-syntyisen Ed Sandblomin Kanadassa, Sudburyn kaupungissa käynnistämä keräys johti siihen, että kanadansuomalaiset lahjoittivat Suomen jääkiekkoliitolle kiertopalkinnoksi hopeisen palkintopokaalin. Ensimmäisenä mestarijoukkueena pytyyn vastaanotti Ilves, joka voitti kauden 1951 mestaruussarjan.¹²⁵

4.4 Wirkkusen opastuksessa olympialaisiin

Kausi 1951–52 piirtyi suomalaisen jääkiekkoliiton historiaan kahdesta syystä. Maajoukkue osallistui ensimmäisen kerran olympialaisiin, jotka järjestettiin Oslossa. Olympiaryhmän valmennukseen saatiin apua ulkomailta, kun jääkiekkoliitto palkkasi valmentajakseen kanadansuomalaisen Viljo ”Joe” Wirkkusen.

Kysymys ulkomaisesta valmentajasta oli noussut esiin suomalaisen

¹⁰⁹ Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 10.1.1951.

¹¹⁰ Jääkiekkokirja 1999–2000, 209.

¹¹¹ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 8.6.1950. Ks. myös työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 23.5.1950.

¹¹² Ibid.

¹¹³ Ibid.

¹¹⁴ Jääkiekkokirja 1999–2000, 208–209.

¹¹⁵ Suomen Urheilulehti 2.2.1951 ”Kaataako leijonapaita USA:n?”.

¹¹⁶ Jääkiekkokirja 1999–2000, 209.

¹¹⁷ Suomen Urheilulehti 6.2.1951 ”100-kiloisetkin mataliksi!”.

¹¹⁸ USA:n ja Kanadan harjoittamasta käytännöstä lähettää edustustehtäviin seurajoukkueisiin perustuvia miehistöjä ks. esim. Suomen Urheilulehti 24.1.1952 ”VK hylkää seuraketjut”.

¹¹⁹ Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirjan 29.12.1950 liite, anomus Opetusministeriölle. Anomus on erehdyksessä päivätty 4.1.1950, oikea vuosi on 1951.

¹²⁰ Jääkiekkoliiton kilpailukertomus 1950–51.

¹²¹ HONKAVAARA 1997, 160.

¹²² Jääkiekkoliiton kilpailukertomus 1950–51.

¹²³ Ibid.

¹²⁴ Ibid. MM-kisojen yhteydessä pelattiin myös EM-mitaleista, jotka jaettiin MM-talukon perusteella kolmelle parhaalle eurooppalaiselle maalle. Selvytyden vuoksi tässä tutkimuksessa puhutaan vain MM-kilpailuista.

¹²⁵ Suomen Urheilulehti 13.4.1951.

Vuoden 1952 olympialaisiin valmistauduttiin olympialeirillä Kuopiossa joulukuussa 1951 kanadansuomalaisen Joe Wirkkusen valmennuksessa. Takaa vasemmalta Wirkkunen, Esko Tie, Kauko Mäkinen, Matti Rintakoski, Arne Honkavaara. Esko Rekomaa, Teppo Rastio, Matti Karumaa ja Risto Lindroos. Edessä vas. Yrjö Hakala, Pentti Karumaa, Lenni Lainesalo, Lauri Puhakka, Pekka Myllylä, Pentti Toivonen ja Jukka Wuolio.

jääkiekkoihin lyhyen historian aikana useaan otteeseen.¹²⁶ Nyt puheet lopulta johtivat tekoihin.¹²⁷ Wirkkunen oli kotoisin Port Arthurin kaupungista, Ontarion osavaltiosta, Kanadasta. Työsuhde Jääkiekkoliiton kanssa alkoi 1. lokakuuta 1951 ja päättyi 31.3. 1952. Tehdyn sopimuksen mukaan Jääkiekkoliitto maksoi Wirkkusen edestakaisen matkan Port Arthurista Helsinkiin, takasi vapaan asunnon ja vapaat junamatkat sekä 200 Kanadan dollarin kuukausipalkan.¹²⁸

Wirkkusta ei palkattu maajoukkueen valmentajaksi, vaan tekemään ”ruohonjuuritason” valmennustyötä läpi Suomen, ”herättämään ja kehittämään nuorisoa”. Jääkiekkoliitto laati Wirkkuselle matkaohjelman, jonka mukaisesti hän kiersi maata ja antoi opastusta eri paikkakunnilla. Jääkiekkoliitto vastasi Wirkkusen palkasta, matkustamisesta ja päivärahoista, kohdepaikkakunnan seura/seurat huolehtivat valmentajan majoituksesta ja muonituksesta.¹²⁹

Wirkkusen huolehtiessa ”perusvalmennuksesta” maajoukkue oli annettu

Risto Lindroosin valmennettavaksi. Wirkkunen oli toki mukana myös maajoukkueen valmistautumisessa olympialaisiin, mutta varsinaisen vastuun kantoi Lindroos.¹³⁰

Jääkiekkoliitto sai kaipaamansa varmistuksen olympiaosallistumisesta alkusyksystä 1951.¹³¹ Hyvät merkit olivat ilmassa kuitenkin jo syksyllä 1950, kun Olympialainen Komitea luovutti yhteistoimikunnalle 1 000 000 markkaa olympiavalmennusta varten.¹³²

Heti osallistuspäätöksen tultua Jääkiekkoliiton yhteistoimikunta nimensi ns. olympiaehdokkaiden ryhmän, joka aloitti valmentautumisen kohti Oslon turnausta. Ensimmäisessä vaiheessa ryhmään nimettiin 28 pelaajaa ja 15 varamiestä. Valmennus aloitettiin Olympialaiselta Komitealta saadun avustuksen turvin¹³³, liiton asiakirjojen mukaan olympiaehdokkaiden valmennukseen ei käytetty liiton rahoja.¹³⁴

Marraskuun 20. päivänä olympiaehdokkaiden tietoon saatettiin ensimmäisen olympialeirin osallistujalista. Alkuperäisestä ryhmästä mukaan pääsi 26 pelaajaa, varamiehistä ryh-

¹²⁶ Tarkemmin valmentajaksymyksestä luvussa 7.1. Jääkiekkoliiton puheenjohtajaksi vuonna 1957 nousseen Harry Lindbladin mukaan tärkeässä roolissa Wirkkusen hankinnassa oli kauppias K.A. Hjortin sisar Kanadasta. SULKAVA 1978, 25.

¹²⁷ Wirkkuselle tarjottu sopimusehdotuksen jäljennös löytyy Jääkiekkoliiton arkistosta, työvaliokunnan pöytäkirjojen seasta. Ks. myös Jääkiekkoliiton kiertokirje No 1/51–52 (1.10.1951).

¹²⁸ Ibid. Ks. myös Jääkiekkoliiton puheenjohtajan avajaispuhe liiton kevätkokouksesta 27.4.1952 ja Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1951–52.

¹²⁹ Jääkiekkoliiton kiertokirje No 7/1951–52.

¹³⁰ Tarkkaa päätöksen päivämäärää Jääkiekkoliiton arkiston lähteistä ei löydy. Työvaliokunta otti ensimmäisen kerran myönteisen kannan olympiaosallistumiseen kokouksessaan 21.3.1950, jolloin se käsiteli Suomen Olympialaisesta Komiteasta tullutta kirjettä, joka käsiteli avustusrahojen anomista kyseisiin kisoihin, työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 21.3.1950. Ks. myös liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 8.6.1950: 3 miljoonan markan anomus olympiamäärärahaiksi jääkiekkoliiton yhteistoimikunnan kautta.

¹³¹ Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 7.9.1950.

¹³² Ensimmäinen anomus olympiamäärärahasta lähti Olympialaisen komiteaan keuhällä 1950. Yhteistoimikunta päätti anoa tarkoitukseen kolme miljoonaa markkaa. Anomuksessa tehtiin kuitenkin selväksi, ettei summa vielä tarkoitukseen riitä, jos rahan arvo huononisi. Lisäksi päätettiin lähestyä henkilötasolla mm. kaupunginjohtaja von Frenckelliä. Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirjat 22.4.1950 ja 31.5.1950.

¹³⁴ Jääkiekkoliiton syyskokous 28.10.1951.

mään nousi kaksi pelaajaa.¹³⁵

Olympialeiri järjestettiin Kuopiossa 6.–20. joulukuuta 1951. Valmentusjohdon arvion mukaan leiri onnistui hyvin sekä urheilullisesti että sääolosuhteiden osalta.¹³⁶

Vajaata kuukautta myöhemmin sääolot eivät olleet yhtä hyvät. Toinen valmistautumisleiri piti järjestää myös Kuopiossa, mutta huonot jääolot pakottivat leiriläiset Ouluun. Tällä kertaa mukana oli 22 miestä, jotka harjoittelivat Oulussa vajaan viikon (10.–15.1.1952).¹³⁷

Oulun leirin jälkeen käynnistyi

mestaruussarja¹³⁸. Maajoukkueen johto tarkkaili pelaajia vielä sarjaotteluissa sekä Helsingissä 29. tammikuuta pelatussa katsastusottelussa, kunnes olympiajoukkue nimettiin. Lopullisessa ryhmässä oli 17 pelaajaa.¹³⁹

Oslon olympiaturnauksessa pelasi yhdeksän maata. Joukkueet pelasivat yksinkertaisen sarjan, eli maat kohtasivat toisensa kerran.

Suomen turnaus alkoi neljällä tappiolla. Ruotsi voitti luvuin 9–2, Sveitsi 12–0, Kanada 13–3 ja USA 8–2. Viidennessä ottelussa Suomi otti olympiahistoriansa ensimmäisen voi-

ton, Norja kaatui maalein 5–2. Tšekkoslovakia oli jälleen parempi (11–2), mutta Saksa kaatui luvuin 5–1. Päätöspelissä Puola vei voiton maalein 4–2.

Olympiakultaa vei Kanada, USA:n ja Ruotsin korjatessa himmeät mitalit. Suomi sijoittui neljällä pisteellään seitsemänneksi, jättäen taakseen Saksan ja Norjan.¹⁴⁰

Kauden 1951–52 maajoukkueoiminta oli rakennettu vain olympialaisia varten. Olympiakisojen kahdeksan ottelun lisäksi maajoukkue ei pelannut ainuttakaan kokonaista ottelua.¹⁴¹

”Vajaita” maaotteluja joukkueelle kertyi yksi. Paluumatkalla Norjasta Suomen piti pelata kaksoismaaottelu Ruotsia vastaan Ludvikassa ja Falunissa (27.–28.2.1952). Ludvikan ottelu keskeytettiin kuitenkin kahden pelatun erän jälkeen huonon jään takia. Ottelu aloitettiin vain siksi, että katsomo oli loppuunmyyty.¹⁴² Ruotsi johti keskeytyshetkellä maalein 2–0. Myös Falunin ottelu peruttiin jääolojen takia.¹⁴³

Ludvikan kesken jäänyt ottelu kummittelee keskeytyksestä huolimatta edelleen Jääkiekkoliiton virallisissa maaottelutilastoissa.¹⁴⁴ Näin siitä huolimatta, että liiton asiakirjoissa¹⁴⁵ todetaan, ettei kyseessä ollut pelattu ottelu.

¹³⁵ Kauko Mäkinen ja Olavi Knuutinen korvasivat Reijo Levämäen ja Martti Laitisen. Jääkiekkoliiton kiertokirje No 7/1951–52.

¹³⁶ Ibid. Ks. myös Jääkiekkoliiton kilpailukertomus 1951–52.

¹³⁷ Jääkiekkoliiton kiertokirje No 7/1951–52. Valmentaja Viljo Wirkkunen vaati Jääkiekkoliittoa lähettämään maajoukkueen Ouluun jo vuodenvaihteessa, kun etelän sääolot pysyivät huonoina. Suomen Urheilulehti 3.1.1952.

¹³⁸ Leudon alkutalven takia Jääkiekkoliitto muutti mestaruussarjan yksinkertaiseksi. Kun lohkoissa oli viisi joukkuetta, tuli kullekin joukkueelle vain neljä sarjaottelua. Neljä parasta pelasivat lisäksi loppu- ja pronssiottelut. HONKAVAARA 1997, 170.

¹³⁹ Toisen olympialeirin 22 pelaajasta lopulliseen ryhmään pääsi 14 pelaajaa. Erkki Hytönen ja Esko Rekoma nousivat lopulliseen joukkueeseen, vaikka eivät osallistuneet toiselle leirille. Eero Salisma nousi joukkueeseen ehdokas- ja leiriryhmien ulkopuolelta. Jääkiekkoliiton kiertokirje No 7/1951–52.

¹⁴⁰ Jääkiekkoliiton kiertokirje No 7/1951–52.

¹⁴¹ Jääkiekkoliiton kilpailukertomus 1951–52.

¹⁴² HONKAVAARA 1997, 178.

¹⁴³ Jääkiekkoliiton kiertokirje No 7/1951–52.

¹⁴⁴ Jääkiekkokirja 1999–2000, 209.

¹⁴⁵ Jääkiekkoliiton kiertokirje No 7/1951–52: ”Näin ollen vuoden 1952 maaottelut Ruotsin kanssa seniorien kesken jäivät pelaamatta”. Liiton kilpailukertomus 1951–52: ”Ainoatakaan seniorimaaottelua ei pelikauden aikana pelattu, kun Ruotsiakin vastaan pelattavaksi tarkoitetut ottelut huonot sääolot estivät. Näin jäivät Oslon talviolympialaisissa joukkueemme pelaamat ottelut edustamaan yhteyttämme muihin maihin.”

1951–52

SM-sarjan lopputilanne:

Lohko A	
Ilves	8
HJK	4
TBK	4
HIFK	2
Pyrkivä	2

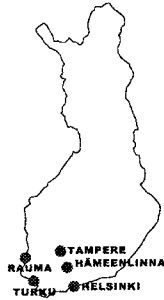
Lohko B

HPK	8
Tarmo	6
Lukko	3
K-Kissat	2
KIF	1

Loppuottelut: HPK–Ilves 1–6, 3–4

Pronssiottelut: HJK–Tarmo 3–8, 1–7

Mestaruussarja-paikkakunnat:

Suomen pelaamat viralliset maaoottelut kaudella 1951–52:

15.02.52	Oslo	Suomi–Ruotsi	OK	2–9	H
16.02.52	Oslo	Suomi–Ruotsi	OK	0–12	H
17.02.52	Drammen	Suomi–Kanada	OK	3–13	H
18.02.52	Oslo	Suomi–USA	OK	2–8	H
20.02.52	Oslo	Suomi–Norja	OK	5–2	V
21.02.52	Sandvika	Suomi–T-slovakia	OK	2–11	H
22.02.52	Oslo	Suomi–L-Saksa	OK	5–1	V
23.02.52	Lilleström	Suomi–Puola	OK	2–4	H
27.02.52	Ludvika	Suomi–Ruotsi*		0–2	H

Vasemmalta pelipöytä, pelipaikkakunta, ottelu, MM- tai olympiakisat, loppuottelut ja voitto/asempeli/häviö (Suomen kannalta). Suomi on selvyden vuoksi mainittu ensin, vaikka kyseessä olisikin ollut ns. vierasottelu.

* Ottelu todettiin myöhemmin epäviralliseksi maaoitteluksi Ruotsin joukkueen tason takia. Silti ottelu esiintyy Suomessa virallisten maaoittelujen listalla.

Yhteensä:

9 ottelua, 2 voittoa, 7 häviötä.

Suomen maaoitteluvastustajat*:

* Karttaan ei ole merkattu maita, joita vastaan Suomi pelasi olympiakisoissa.

Kauden päätyttyä oli yhteenveton aika. Liiton toiminnan painopiste oli olympiaprojektin takia kallistunut entistä vahvemmin maajoukkueen puolelle¹⁴⁶. Liiton kevätkokouksen avajaispuheessaan puheenjohtaja Roos joutui puolustelemaan valittua tietä:

”Olemme joutuneet tavallaan noituttuun ympyrään. Edustuspelaa-

*jiemme kehittäminen kansainväliselle tasolle on edellytyksenä suurten otteluiden saamiselle maahamme, ja näiden otteluiden kautta vasta saadaan tuloja jääkiekkoilun huipun kehittämistä ja pohjan laajentamista sekä lujittamista varten. ... Epäilemättä on menty liian pitkälle joukkourheilun suosimisessa, mutta ei voida kieltää, etteikö kysymys ole tärkeä ja etteikö jääkiekkoilun tulevaisuus maassamme suuresti ole riippuvainen siitä, kykenemmekö kehittämään huipun kyllin teräväksi ja samalla huolehtimaan siitä, että on perustaa ja pohjaa kylliksi tuon huipun jatkuvaksi syöttämiseksi.”*¹⁴⁷

*”Kaikki väitteet siitä, että liitto pyrki taloudellisesti hyötymään tähtiseurojen kustannuksella, ovat iskulauseita, joilla ei ole todellisuuspohjaa. Liiton ainoana pyrkimyksenä on ollut ja täytyy aina olla hoitaa asiat niin, että jääkiekkoilu kokonaisuudessaan kehittyi, ja tällöin eivät toimenpiteet pohjan laajentamiseksi suinkaan ole vähiten tärkeitä.”*¹⁴⁸

Roosin mukaan myös valmentaja Wirkkusen palkkaaminen oli onnistunut ratkaisu. Myös jatkoa yhteistyölle oli luvassa, *”mikäli Wirkkunen vain saa Isabellaltaan siihen suostumuksen”*. Roosin mukaan Wirkkusen työkuva tulisi olemaan jatkossa toisenlainen.¹⁴⁹

Liiton kilpailukertomuksessa kritisoitiin sanomalehtien olympia uutisointia. Kertomuksen mukaan Oslossa ei ollut ainoatakaan erityisesti jääkiekkoilua seuraamaan pantua suomalaista lehtimiestä. *”Oli otteluita, joita seuraamassa ei ollut ainoatakaan suomalaista lehtimiestä. Siitä huolimatta niistä kirjoitettiin selostuksia sanomalehtiin, vaikka ei ollut tietoa edes joukkueen kokoonpanosta.”*

Kilpailukertomus arvosteli myös Suomen joukkueen vertailua *”keinojäämaihin”* ilman *”lieventäviä asiahaaroja”*.¹⁵⁰

Olympiamatkan mahdollistaneelle Suomen Olympialaiselle Komitealle sitävastoin annettiin kiitosta kauden päättyessä. Liiton toimintakertomuksessa korostettiin osallistumisen suurta opetuksellista ja mainoksellista arvoa, *”vaikka meidän menestyksemme siellä ei asetettuja toiveita sanottavasti ylittänyt jos ei alittanutkaan”*. Toimintakertomus esitti *”hartaana toivomuksestaan”*, että saadut kokemukset ja opit

tulisivat pian näkyviin jääkiekkoilusamme siten *”osoittaaksemme osanotomme Oslon kisoihin oikeutetuksi”*.¹⁵¹

Wirkkusen aiheuttamista menoista ja maaoitteluiden puuttumisesta huolimatta Jääkiekkoliiton taloudellinen tulos kaudelta 1951–52 oli voitollinen. Ylijäämällä kuitattiin edellisellä kaudella syntynyt alijäämä.¹⁵²

4.5 Vaatimaton kausi 1952–53

Kausi 1952–53 oli maajoukkueen näkökulmasta vaatimaton. Liitto ei onnistunut hankkimaan joukkueelle vakituista valmentajaa. Neuvottelut Joe Wirkkusen kanssa päättyivät kesäkuussa. Hän ilmoitti 19.6.1952 päivämässään kirjeessä, ettei hän voi Suomeen saapua, eikä hän tiedä ketään toista kanadalaisista ehdokasta tilalleen. Syyksi kieltäytymiselleen Wirkkunen esitti *”hänelle sopimattoman suomalaisen ruoan”*. Vastaanotettuaan kirjeen liittojohtokunta päätti, ettei kaudelle 1952–53 palkata ulkomaista valmentajaa. Työvaliokunnalle annettiin tehtäväksi ryhtyä toimenpiteisiin kotimaisen päävalmentajan hankkimiseksi ja koulutussuunnitelman laatimiseksi.¹⁵³

Merkittävimpiin saavutuksiin päättiinkin kabinetin puolella. Urheiluvuoden 1952 huipputapahtuma, kesäolympialaiset, osoittautui hyödylliseksi tapaukseksi myös jääkiekkoilulle. Liittojohtokunta antoi heinäkuun kokouksessaan olympialaisissa tulkeina toimineiden Björn Wahlin ja Harry Lindbladn tehtäväksi avata yhteyksiä vierailevien maiden urheilujohtajiin tarkoituksena saada aikaan kanssakäymistä jääkiekkoilussa. Liittojohtokunta totesi, että mm. Neuvostoliittoon olisi pyrittävä saamaan kosketus.¹⁵⁴

Olympialaiset poikivatkin merkittävän tuloksen juuri Neuvostoliittoon päin. Kisojen yhteydessä valmisteltiin

¹⁴⁶ Ks. esim. Suuri jääkiekkoteos 1, 76.

¹⁴⁷ Jääkiekkoliiton kevätkokous 27.4.1952, puheenjohtajan avauspuhe.

¹⁴⁸ Ibid.

¹⁴⁹ Ibid. Ks. myös Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1951–52.

¹⁵⁰ Jääkiekkoliiton kilpailukertomus 1951–52.

¹⁵¹ Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1951–52.

¹⁵² Ibid.

¹⁵³ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 9.7.1952. Ks. myös Jääkiekkoliiton syyskokous 25.10.1953 ja liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 19.12.1952.

¹⁵⁴ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 9.2.1952.

Suomen maajoukkue pelasi vuodenvaihteessa 1953–54 ensimmäisen kerran Puolaan. Katowicessa suomalaisia tervehti kyltti, jossa luki: ”Eläköön urheilijoiden yhteistyö ja yhteisymmärrys taistelussa rauhan ja edistyksen puolesta”.

maiden välistä jääkiekkoyhteistyötä. Asiasta keskusteltiin tiettävästi vasta korkealla tasolla, kontaktia neuvostoliittolaisiin jääkiekkojohtajiin ei vielä kesällä saatu. Työvaliokunnan kokouksessa 18.11.1952 annettiin sihteeriksi Reijo Mannerlan tehtäväksi ”ottaa selvälle, mitä kautta voitaisiin saada yhteys Neuvostoliiton jääkiekkoilijoihin”. Valmistelujen hedelmät poimittiin kaudella 1953–54, jolloin maat kohtasivat ensimmäisen kerran.¹⁵⁵

Maajoukkue pelasi kauden aikana kolme kaksoismaaottelua. Vuodenvaihteessa joukkue matkusti ensimmäistä kertaa Puolaan. Puolan jääkiekkoliitto esitti vierailun ajankohdaksi aluksi 1.–10.1.1953. Suomen jääkiekkoliiton työvaliokunta totesi, ettei päivämäärä sovellu, ja esitti vierailupäiviksi 27.12.–3.1.1953. Puola suostui suomalaisten esittämään ajankohtaan. Liittojohtokunta myös päätti, ettei neuvotteluissa mainittaisi mitään vastavuoroisuudesta, eli puolalaisia ei aiottu kutsua vastavierailulle, kuten

normaalisti tapana oli.¹⁵⁶ Vuodenvaihteen molemmiin puolin¹⁵⁷ Katowicessa pelatut ottelut päättyivät 3–3-tasapeliin ja Suomen 5–4-voittoon. Yhteisluvut olivat näin Suomen eduksi 8–7.

Maajoukkueen ja koko suomalaisen jääkiekkoliiton tulevaisuuden kannalta Puolan-matkan tärkein tapaus oli hyökkääjä Arne Honkavaaran vakava loukkaantuminen. Jalkavamman katkaisi Honkavaaran pelaajauran, mutta hän pysyi lajin parissa. Hän toimi jatkossa mm. Ilveksen ja maajoukkueen valmentajana.

Kuukausi Puolan-matkan jälkeen Suomi sai vieraakseen Ruotsin. Helsingissä (1.2.1953) vieraat veivät voiton sankassa lumipyryssä maalein 5–0. Tampereella vuorokautta myöhemmin Ruotsi oli parempi maalein 6–4. Ottelu ja erinomaiset olosuhteet houkuttelivat jääkiekkostadionille ennätyskelliset 7 000 katsojaa. Kaksoismaaottelun yhteistulos oli vieraille 11–4.¹⁵⁸

Kauden viimeisessä maaottelussa Suomi kohtasi Norjan. Ottelun ajan-

kohdan määrittäminen vaati maiden liitoilta melkoisen neuvottelukierroksen, sillä lähtökohta oli, että ottelu olisi pelattu Norjassa. Norjalaiset ehdottivat, että suomalaiset olisivat saapuneet maahan Holmenkollenin kisojen aikana, ja ottelut olisi pelattu

¹⁵⁵ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 18.11.1952.

¹⁵⁶ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 11.11.1952, ks. myös työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 18.11.1952 ja Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 1.12.1952.

¹⁵⁷ Jääkiekkoliiton kilpailukertomuksessa 1952–53 maaottelujen päivämääräksi kerrotaan 30.12.52–3.1.53. Päivämäärillä tarkoitettaneen kuitenkin ajankohtaa, jolloin joukkue oli Puolan-matkallaan. Jääkiekkokirja 1999–2000 (s. 208) kertoo otteluiden päivämääräksi 31.12.1952 ja 2.1.1953.

¹⁵⁸ Jääkiekkoliiton kilpailukertomus 1952–53; Jääkiekkokirja 1999–2000, 209. Joukkueen nimeämisestä ks. Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 30.1.1953. Ruotsin piti lähettää Suomeen paras mahdollinen miehistönsä, mutta samaan ajankohtaan osunut maaottelu Tšekkoslovakiassa vei parhaat miehet sinne. Suomeen matkusti joukkue, jossa pelasi nuoria lupaavia pelaajia ja konkareita. Ks. esim. Suomen Urheilulehti 2.2.1953 ”Yrittävää mieltä oli, mutta ei järjestelijää”.

27. ja 28.2.1953. Suomalaisten kanta oli, että vierailu toteutettaisiin viikkoa myöhemmin, 3.–4.3.1953. Koska ajankohdasta ei virallisen kirjeenvaihdon kautta päästy yhteisymmärrykseen, Björn Wahl valtuutettiin sopimaan asiasta Norjan liiton puheenjohtajan Narvestadin kanssa.¹⁵⁹

Lopullinen päätös ottelupaikasta saatiin vasta helmikuun puolivälissä. Norjan jääkiekkoliitto lähestyi Suomen liittoa sähköllä ja ehdotti, että ottelu pelattaisiin Suomessa 1.–3.3.1953 välisenä aikana. Norjalaiset halusivat saapua Suomeen matkallaan Neuvostoliittoon, jonka kans-

sa se oli sopinut maaottelun.¹⁶⁰

Liittojohtokunta päätti ehdottaa ottelupäiviksi 1.3.1953 (Tampereella) ja 2.3.1953 (Helsingissä). Siirron ehtona oli, että Norja suostuisi matkustamaan Suomeen myös vuonna 1954.¹⁶¹ Lopulta Norja ilmoitti, että se saapuu Suomeen pelaamaan. Vahvistusta kauden 1953–54 maaottelun pitopaikkaan norjalaisilta ei silti saatu.¹⁶²

Tampereella vieraat kärsivät tappion maalein 1–3, Helsingissä päädyttiin 1–1-tasapeliin. Suomi vei kaksoismaaottelun voiton maalein 4–2. Jääkiekkoliiton kilpailukertomuksen mukaan norjalaisten pelissä ”kuului keinojään vaikutus, mutta ainakin toistaiseksi osoittivat meikäläiset olevansa jääkiekkolisesti heitä vähän edellä”.¹⁶³

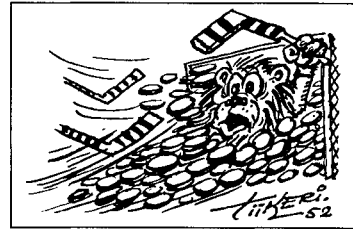
Myös Länsi-Saksan maajoukkueen Suomen-vierailua suunniteltiin. Länsi-Saksan¹⁶⁴ jääkiekkoliitolta saapui 14.8.1952 päivätty kirje, jossa se ilmoitti olevansa halukas maaotteluun Suomen kanssa. Työvaliokunnassa todettiin, että ottelu pelattaisiin alkavana talvena Suomessa ja jatkossa vuorovuosin kummassakin maassa.¹⁶⁵

Ruotsin jääkiekkoliitto ehdotti suomalaisille, että Suomi, Ruotsi ja Norja toteuttaisivat saksalaisten kiertueen Skandinaviassa. Suomen osuus kustannuksista olisi ollut ruotsalaislaskelmien mukaan 302 600 markkaa.¹⁶⁶

Suomi oli yhteydessä Länsi-Saksan liittoon myös suoraan, ehdottaen, että saksalaiset saapuisivat historian ensimmäiselle Suomen-vierailulle tammikuun alkupuoliskolla.¹⁶⁷

Länsi-Saksa-maaotteluottelu pyyhkiytyi suunnitelmista lokakuussa. Länsi-Saksan jääkiekkoliitto ilmoitti 4.10.1952 päivättyssä kirjeessään, että heidän alkavan kauden kansainvälinen ohjelmansa oli jo lyöty lukkoon. He kuitenkin ehdottivat maaottelua kaudella 1953–54. Suomen liiton työvaliokunta suhtautui esitykseen positiivisesti ja ilmoitti saksalaisille, että asiaan palataan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa vuoden 1953 puolella. Samalla työvaliokunta päätti ilmoittaa Ruotsiin, että saksalaiset ovat olleet yhteydessä suoraan Suomeen.¹⁶⁸

Vuoden 1953 MM-kilpailut järjestettiin Sveitsissä. Kuten vuonna 1948, suomalaispelaajilta jäi sveitsiläiskalot kokematta. Taloudellisten syiden takia Suomi ei MM-kisoihin osallistunut.¹⁶⁹

Mahdollisia avustusrahanhoja yritettiin kuitenkin väänellä syksyn aikana. Liitto teki periaatepäätöksen, että kisoihin lähdetään, jos jostain saadaan tarvittavat varat matkakassaan. Jääkiekkoliiton sihteeriin tehtäväksi annettiin lokakuun lopussa kisamatkan kustannusarvion laatiminen. Sihteeri Reijo Mannerla laski matkan tulevan maksamaan 800 000 markkaa. Ensisijaisesti avustusta yritettiin saada SVUL:lta, käyttäen hyväksi sen liittohallituksessa Jääkiekkoliiton edustajana istunutta Harald Roosia. Mikäli tämä anomus ei tuottaisi tulosta, anotaisiin Yhteistoimikunnan nimissä avustusta Opetusministeriöltä Valtion Urheilulautakunnan kautta.¹⁷⁰

Vielä 19. joulukuuta liittojohtokunta piti mahdollisena kisoihin osallistumista. Se päätti lähettää Sveitsiin ehdollisen ilmoittautumisensa.¹⁷¹ Sihteeri Mannerla sai tehtäväkseen tutkia vielä lisämahdollisuuksia matkakus-

1952–53

SM-sarjan lopputilanne:

Lohko A

Tarmo	19
HIFK	17
Ilves	10
K-Kissat	9
Lukko	4
Pyrkivä	1

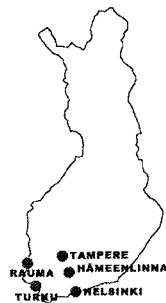
Lohko B

TBK	16
TPS	14
HPK	12
HJK	9
TP-V	7
KIF	2

Loppuottelut: TBK–Tarmo 5–4, 3–2

Pronssiottelut: TPS–HIFK 10–6, 4–3

Mestaruussarja-paikkakunnat:

Suomen pelaamat viralliset maaottelut kaudella 1952–53:

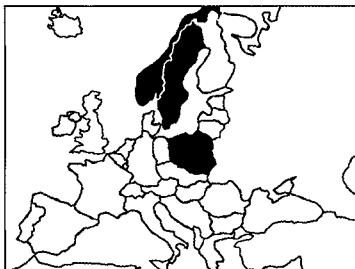
31.12.52	Katowice	Suomi–Puola	3–3	T
02.01.53	Katowice	Suomi–Puola	5–4	V
01.02.53	Helsinki	Suomi–Ruotsi	0–5	H
02.02.53	Tampere	Suomi–Ruotsi	4–6	H
01.03.53	Tampere	Suomi–Norja	3–1	V
02.03.53	Helsinki	Suomi–Norja	1–1	T

Vasemmalta pelipäivä, pelipaikkakunta, ottelu, MM- tai olympiakisat, lopputulokset ja voitto/tasapeli/häviö (Suomen kannalta). Suomi on selvyden vuoksi mainittu ensin, vaikka kyseessä olisikin ollut ns. vierasottelu.

Yhteensä:

6 ottelua, 2 voittoa, 2 tasapeliä, 2 häviötä.

Suomen maaotteluvastustajat:

¹⁵⁹ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja

30.10.1952. Ks. neuvotteluista myös työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 10.9.1952, 9.10.1952.

¹⁶⁰ Suomen Urheilulehti 16.2.1953

”Juniorimaajoukkueelta puuttui yhteisharjoitusta”.

¹⁶¹ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja

13.2.1953; ks. myös Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 17.2.1953.

¹⁶² Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja

23.2.1953.

¹⁶³ Jääkiekkoliiton kilpailukertomus 1952–53;

Jääkiekkokirja 1999–2000, 208.

¹⁶⁴ Jääkiekkoliiton asiakirjoissa käytetään usein termiä ”Saksa”, mutta selvyden vuoksi tässä työssä käytetään tilanteen mukaan Länsi- ja Itä-Saksaa.

¹⁶⁵ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 10.9.1952.

¹⁶⁶ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja

24.9.1952.

¹⁶⁷ Ibid.

¹⁶⁸ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 9.10.1952.

¹⁶⁹ Jääkiekkoliiton kauden 1952–53 budjetissa ei ollut

MM-kisoja varten määrärahaa. Tilanne todettiin

liittojohtokunnassa 24.9.1952, mutta lopullisesti

osallistumista ei silloin haudattu. Ks. myös

Jääkiekkoliiton kilpailukertomus 1952–53. Ks.

myös liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja

11.1952.

¹⁷⁰ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja

30.10.1952. Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja

18.11.1952 Sveitsin-matkan kokonaiskustannuksi-

ksi arvioitiin noin 700 000 markkaa. Ks.

myös liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja

11.1952.

¹⁷¹ Alustava ilmoittautumisaika MM-kisoihin päättyi

1.1.1953. Lopullisesti osallistuminen piti vahvi

taal. 2.1953. Liittojohtokunnan kokouksen pöytä

kirja 11.1952.

Suomi kohtasi Neuvostoliiton ensimmäisen kerran Suomen Jääkiekkoliiton 25-vuotisturnauksessa tammikuussa 1954. Neuvostoliittolaiset käyttivät ”kypärinään” panssarimiesten pääsuojuksia.

tannusten supistamiseksi. Koska SVUL:n kautta ei rahoitus järjestynyt, päätettiin kääntyä Opetusministeriön puoleen. Opetusministeriöltä anottiin kisamatkaa varten 400 000 markan avustusta.¹⁷²

Liittojohtokunta kokoontui seuraavan kerran 24. tammikuuta 1953. Ministeriöltä ei vielä kukaan ollut tullut vastausta anomukseen, vaikka lopullinen osallistumisvahvistus piti jättää vain viikko myöhemmin.¹⁷³

Lopullisesti MM-kisat haudattiin liittojohtokunnan kokouksessa 13.2.1953. Todettiin, ettei Opetusministeriöltä ollut tullut vastausta, ja ilmoittautumisaika oli kulunut umpeen. Johtokunta vahvisti kuitenkin suomalaistarkkailijan lähettämisen kisakaupunkiin.¹⁷⁴ Kisoihin matkusti Harry Lindblad.¹⁷⁵

Sveitsin kisat olivat ns. tynkäkisat, poissa olivat Suomen lisäksi Kanada ja USA.¹⁷⁶ Lisäksi Tšekkoslovakia keskeytti turnauksen. Mestaruuden vei Ruotsi, Saksa otti hopeaa ja Sveitsi pronssia. Muita maita A-sarjaan ei osallistunutkaan.¹⁷⁷ B-sarjan ykkönen Italia sijoittui näin MM-kisojen virallisessa lopputaulukossa sijalle neljä.¹⁷⁸

Myös Björn Wahl osallistui kisoihin tarkkailijana. Hän teki kotimaanhan

palattuaan liitolle selvityksen kisahavainnoistaan, ja arvioi Suomenkin tasoa MM-maihin verrattuna. Wahlin arvion mukaan ”olisimme tuskin saavuttaneet paremman kuin neljännen sijan. Tämä sijoittuminen olisi kuitenkin saavutettu huomattavasti tasaisemmillä ja paremmilla tuloksilla kuin mikä on ollut laita aikaisemmissa mestaruuskisoissa.”¹⁷⁹

4.6 Ensikosketus Neuvostoliittoon

”Välikauden” 1952–53 jälkeen kaudesta 1953–54 tuli kansainvälisesti vilkas. Suomi osallistui keväällä MM-kisoihin, mutta merkitykseltään yhtä suuri oli tammikuun lopussa vietetty Jääkiekkoliiton 25-vuotisjuhla.

Jääkiekkoliiton valmentajakysymys ratkaistiin liittojohtokunnan kokouksessa 7.10.1953. Kokous päätti palkata Risto Lindroosin liiton kiertäväksi, pääasiassa nuorisovalmennukseen keskittyväksi valmentajaksi ajaksi 1.11.1953–28.2.1954. Samalla Lindroos velvoitettiin tekemään alkavalle kaudelle valmennusohjelman luonnoksen.¹⁸⁰

Lindroosin lisäksi liitolla oli kolme muuta ehdokasta valmentajaksi. Keijo

Kuuselalta, Aarne Honkavaaralta ja Jukka Wuoliolta tiedusteltiin ehtoja, joilla he voisivat irrottautua valmennustehtäviin 3–5 kuukauden ajaksi.¹⁸¹ Marraskuun lopussa Honkavaara nimettiin ”tilapäisvalmentajaksi”, jolloin hänen palveluksiaan käytettäisiin ”tarpeen mukaan”.¹⁸²

Vaikka liiton päävalmentajaa etsittiin suomalais ehdokkaiden joukosta, myös ulkomaisia verkkoja kokeiltiin. Ruotsin, Englannin ja Länsi-Saksan jääkiekkoliitoilta tiedusteltiin niiden

¹⁷² Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 19.12.1952; ks. myös Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 14.1.1955.

¹⁷³ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 24.1.1953.

¹⁷⁴ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 13.2.1953.

¹⁷⁵ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 23.3.1953.

¹⁷⁶ Zürichissä ja Baselissa pelattujen MM-kisojen lopulliset päivämäärät ilmoitettiin Jääkiekkoliitolle Kansainvälisen jääkiekkoliiton Euroopan-komitean kokouksen 14.–16.11.1952 jälkeen. Jo siinä vaiheessa Kanada ja USA olivat ilmoittaneet, etteivät ne osallistu kisoihin. Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 11.1952.

¹⁷⁷ Jääkiekkoliiton kilpailukertomus 1952–53.

¹⁷⁸ Jääkiekkokirja 1999–2000, 206–207.

¹⁷⁹ Björn Wahl: Havaintoja Jääkiekkoliiton EM- ja MM-kisoista Sveitsissä 6.3.–15.3.1953.

¹⁸⁰ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 7.10.1953.

¹⁸¹ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 2.9.1953.

¹⁸² Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 30.11.1953.

mahdollisuutta järjestää valmentaja Suomeen kolmen kuukauden ajaksi.¹⁸³

Suomen Urheilulehdessä hämmästeltiin marraskuun puolivälissä Jääkiekkoliiton valmentajalinjauksia. Lindroosin valintaa liiton valmentajaksi pidettiin hyvänä ratkaisuna, mutta maajoukkueen jättämistä vaille valmentajaa ihmeteltiin. Urheilulehden haastattelema Lindrooskin piti ”tyrmistyttävänä” liiton johdon päätöstä: toisaalta koulutettiin valmentajia, mutta edustusjoukkueelle sellaista ei haluttu antaa.¹⁸⁴

Arvostelussaan Suomen Urheilulehti kiinnitti huomiota myös maajoukkueen sukupolvenvaihdokseen. Sen mukaan maajoukkue natisi jo edellisellä kaudella (1952–53) liitokistaan, kun vanhan polven pelaajat olivat siirtymässä sivuun. Nyt kun uusien voimien piti astua tilalle, joukkue jätettiin ilman valmentajaa.¹⁸⁵ Urheilulehden kannanotto herätti huomiota ja keskustelua.¹⁸⁶

4.6.1 Kausi käyntiin Keski-Euroopassa

Maajoukkueen kansainvälinen ohjelma kaudelle 1953–54 hyväksyttiin Jääkiekkoliiton liittojohtokunnassa lokakuun alussa.¹⁸⁷ Ohjelmaa oli pohjustettu jo edellisen kevään (1953) MM-kisoissa Sveitsissä Jääkiekkoliiton edustajien toimesta.¹⁸⁸ Myös kesäkuussa Osslossa pidetyssä Pohjoismaisessa kongressissa valmisteltiin tulevaa kautta. Suomen edustajat jakoivat mm. tärkeää informaatiota tulevasta 25-vuotisjuhlastaan. Suomi ehdotti Ruotsille, että ruotsalaiset matkustaisivat Suomeen tammikuun lopulla 1954 juhlaturnaukseen, jossa myös Neuvostoliitto mahdollisesti pelaisi.¹⁸⁹

Jääkiekkoliiton työvaliokunta listasi suunnitelman kauden 1953–54 kansainvälisestä ohjelmasta kokouksessaan 2.9.1953. Suunnitelma päätettiin vielä siinä vaiheessa pitää salaisena. Ohjelmassa oli matka Hollantiin ja Länsi-Saksaan¹⁹⁰ (suunnitelmassa n. 8.–18.12.1953), kotiottelu Puolaa vastaan (25.–30.12.1953), liiton 25-vuotisturnaus (29.–31.1.1954) ja matka Norjaan MM-kisojen jälkeen (maaliskuussa 1954).¹⁹¹ Tässä vaiheessa oli jo selvää, ettei suomalaisten edellisen talven vaatimus Norja-maaottelun järjestämisestä Suomessa toteutuisi.

”Saataisiin nyt yksi pussi, niin pelin luonne voisi muuttua.”

– Joukkueenjohtaja Pentti Lumikko valmentaja Arne Honkavaaralle, kun Neuvostoliitto johti Suomea 8–0 Helsingissä 10.2.1957 pelatussa maaottelussa.

Kausi alkoi jo joulukuun alussa ottelumatkalla Keski-Eurooppaan.¹⁹² Joulukuun 6. päivänä Suomi kohtasi Haagissa Hollannin vahvistetun kansallisen joukkueen, joka hävisi maalein 6–4.¹⁹³ Suomen joukkueen pelaajat saivat Haagin keinojäällä kauden ensimmäisen kontaktinsa pelialustaan, kotimaassa kun ei jäätä ennen matkanläähtöä ollut.¹⁹⁴

Matka jatkui Länsi-Saksaan, jossa Suomi pelasi Krefeldissä ja Berliinissä kaksoismaattelun isäntiä vastaan. Ensimmäisessä ottelussa länsisaksalaiset olivat parempia maalein 5–1, toisen Suomi hävisi maalein 2–3. Maaottelun yhteislukemat olivat näin Saksalle 8–3.¹⁹⁵

Suomen lehdistössä ja myös liiton johdonkin edustajien taholta epäiltiin Länsi-Saksa-pelien mielekkyyttä kauden alussa, kun tekojäällä kautensa aiemmin aloittaneet kovakuntoiset saksalaiset asettuisivat vastaan. Suomen pelättiin saavan todellisen selkäsauan, kuten Ruotsin mestaruussarjan joukkueet Hammarby ja Södertälje olivat saaneet.¹⁹⁶

Länsi-Saksasta maajoukkue matkusti Belgiaan. Joulukuun 12. päivänä Suomi kohtasi Belgian vahvistetun kansallisen joukkueen Liegessä, voittoa maalein 10–6. Seuraavana päivänä joukkueet kohtasivat Antwerpenissä, jolloin Suomi voitti 8–3.¹⁹⁷

Kauden päättyttyä tehty matka todettiin kalliiksi. Kiertuetta kuitenkin perusteltiin vastavuoroisuusperiaatteella: Länsi-Saksan joukkue matkustaisi Suomeen tulevalla kaudella.¹⁹⁸

Vuodenvaihteeseen 1953–54 suunniteltu maaottelu Puolaa vastaan peruuntui. Ottelusta neuvoteltiin loka-kuulle, kunnes Puolasta saapui kieltävä vastaus.¹⁹⁹ Suomen talvella 1952–53 matkan yhteydessä oli sovit-

tu vastavierailusta, mutta sitä ei toteutettu. Suomen Urheilulehden mukaan Puolan jääkiekkoliiton johto oli vaihtunut, eikä edellisenä talvena tehtyjä sopimuksia voitu uuden johdon alisuudessa täyttää.²⁰⁰

4.6.2 Neljännesvuosisata täyteen juhlaturnauksessa

Jääkiekkoliitto juhli 25-vuotista taivaltaan 30. tammikuuta 1954.²⁰¹ Ohjelmaan kuului virallisten juhlatil-

¹⁸³ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 2.9.1953.

¹⁸⁴ Suomen Urheilulehti 12.11.1953 ”Jääkiekkomaajoukkue aikoo selvittää ilman valmentajaa!”.

¹⁸⁵ Ibid.

¹⁸⁶ Suomen Urheilulehti 16.11.1953 ”Laatikon laitamilta”.

¹⁸⁷ Jääkiekkoliiton liittojohtokunnan kokouspöytäkirja 7.10.1953.

¹⁸⁸ Björn Wahl esitteli suunnitelmaa kauden 1953–54 kansainväliseksi ohjelmaksi liittojohtokunnan kokouksessa 14.4.1953. Ks. myös liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 23.3.1953 sekä Wahlin ”Havaintoja Jääkiekkoliiton EM- ja MM-kisoista Sveitsissä 6.3.–15.3.1953.

¹⁸⁹ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 29.5.1953.

¹⁹⁰ Suomen Urheilulehden ennen Keski-Euroopan matkaa haastatteleman Harry Lindbladın mukaan ottelut Länsi-Saksaa vastaan oli alunperin suunniteltu ystävyssotteleluksi. Lindblad ihmetteli marraskuun puolivälissä, missä vaiheessa ottelut olivatkin muuttuneet maaotteluiksi. Liiton virallisissa asiakirjoissa Länsi-Saksa-otteluiden luonteesta ei ole merkintöjä, sitävastoin Belgiassa ja Hollannissa vastaan todettiin asetettujen kansallisten joukkueiden. Suomen Urheilulehti 16.11.1953 ”Jääkiekon VK pulassa”.

¹⁹¹ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 2.9.1953.

¹⁹² Matkan varmistumisesta ks. Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 9.11.1953, joukkueen nimeämisestä Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 1.12.1953.

¹⁹³ Jääkiekkoliiton yhteistoimikunnan kilpailukertomus 1953–54. Ottelua ei ole merkitty viralliseksi maaotteluksi; Jääkiekkokirja 1999–2000, 208.

¹⁹⁴ Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1953–54. Ks. myös Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 7.10.1953.

¹⁹⁵ Jääkiekkokirja 1999–2000, 208; Jääkiekkoliiton yhteistoimikunnan kilpailukertomus 1953–54. Päivämäärien vahvistamisesta, järjestelyvastavastaista ja lippujen hinnoista ks. Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 4.1.1954.

¹⁹⁶ Valitsemiskomitean edustajan Harry Lindbladın matkaa kohtaan esittämästä kritiikistä ks. Suomen Urheilulehti 16.11.1953 ”Jääkiekon VK pulassa”. Ks. myös Suomen Urheilulehti 16.11.1953 ”Laatikon laitamilta”.

Joukkueen palattua matkastaan Lindblad ilmoitti muuttaneensa käsiyksensä matkan tarpeellisuudesta, ks. Suomen Urheilulehti 21.12.1953 ”Jääkiekkomaajoukkueemme kaipaa rotevatekoisia keskushyökkääjiä”.

¹⁹⁷ Jääkiekkoliiton yhteistoimikunnan kilpailukertomus 1953–54.

¹⁹⁸ Jääkiekkoliiton yhteistoimikunnan toimintakauden 1953–54 kertomus. Vastavierailun neuvotteluista ks. työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 7.1.1954.

¹⁹⁹ Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 15.10.1953.

²⁰⁰ Suomen Urheilulehti 12.11.1953 ”Jääkiekkomaajoukkue valitaan jo ensi viikolla”.

²⁰¹ 25-vuotisjuhlan virallisista tilaisuuksista ks. työvaliokunnan kokouksen pöytäkirjan 7.1.1954 liite.

suuksien lisäksi kolmen maan turnaus, johon osallistuivat Suomi, Neuvostoliitto ja Ruotsi.²⁰²

Maajoukkue nimettiin jälleen aivan viime tipassa. Yhteistoimikunta vahvisti Valitsemiskomitean ehdottaman nimilistan puhelinneuvottelussaan 25.1.1954. Joukkueen valmentajaksi nimettiin Risto Lindroos.²⁰³

Virallinen juhlatilaisuus²⁰⁴ järjes-

1953–54

SM-sarjan lopputilanne:

Lohko A

K-Kissat	12
TPS	9
TK-V	8
Tarmo	6
Ilves	5

Lohko B

TBK	13
HPK	13
HIFK	8
HJK	4
KuPS	2

Uusinta: TBK-HPK 6-2

Loppuottelut: K-Kissat-TBK 0-4, 0-4

Pronssiottelut: HPK-TPS 6-5, 10-8 (ja.)

Suomen pelaamat viralliset maaottelut kaudella 1953-54:

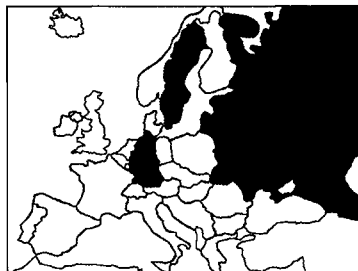
09.12.53	Krefeld	Suomi-L-Saksa	1-5	H
10.12.53	Berliini	Suomi-L-Saksa	2-3	H
29.01.54	Tampere	Suomi-N-liitto	1-8	H
30.01.54	Helsinki	Suomi-Ruotsi	2-7	H
26.02.54	Tukholma	Suomi-N-liitto	MM 1-7	H
28.02.54	Tukholma	Suomi-Ruotsi	MM 3-5	H
01.03.54	Tukholma	Suomi-T-slovakia	MM 1-12	H
02.03.54	Tukholma	Suomi-Norja	MM 2-0	V
04.03.54	Tukholma	Suomi-Kanada	MM 1-20	H
05.03.54	Tukholma	Suomi-L-Saksa	MM 1-5	H
06.03.54	Tukholma	Suomi-Sveitsi	MM 3-3	T

Vasemmalta pelipäivä, pelipaikkakunta, ottelu, MM- tai olympiakisat, loppuottelus ja voitto/tasapeli/häviö (Suomen kannalta). Suomi on selvyyden vuoksi mainittu ensin, vaikka kyseessä olisikin ollut ns. vierasottelu.

Yhteensä:

11 ottelua, 1 voitto, 1 tasapeli, 9 häviötä.

Suomen maaotteluvastustajat*:

* Karttaan ei ole merkattu maita, joita vastaan Suomi pelasi MM-kisoissa.

rettiin Helsingissä, Laulu-Miesten talolla. Paikalla oli liiton ja sen jäsenseurojen edustajien lisäksi edustajat mm. SVUL:sta (puheenjohtaja J.W. Rangell), Valtion urheilulautakunnasta (johtaja Aaro Tynell), Ruotsin jääkiekkoliitosta (varapuheenjohtaja Rudolf Eklöw) ja Neuvostoliiton maajoukkueesta (joukkueenjohtaja Pavel Korotkov). Tilaisuudessa pidettiin onnitelupuheita ja ojennettiin arvomerkkejä jääkiekkotyössä ansioituneille.²⁰⁵

Virallista vuosijuhlaa tärkeämpi oli Neuvostoliiton saapuminen ensivierailulle Suomeen. Kyseessä oli ensimmäinen kerta, kun itänaapurin joukkue pelasi maaottelun ulkomailla. Kansainväliseen jääkiekkoliittoon Neuvostoliitto oli liittynyt kaudella 1952-53.²⁰⁶

Neuvostoliitto saapui Suomeen hyvin valmistautuneena. Joukkueen ensiesiintyminen kansainvälisissä kaukaloissa oli ajoittua jo edeltävälle kaudelle (1952-53), jolloin se jättäytyi viime hetkillä pois Zürichin MM-kisoista. Syynä vetäytymiseen oli erään joukkueen tähtipelaajan, Vsevolod Bobrovin sairastuminen. Maan johtoryhmä päätti lykätä MM-osallistumista vuodelle.²⁰⁷

Juhlturnauksessa Suomi kohtasi ensin Neuvostoliiton ottelussa, joka pelattiin Tampereella. Vieraat veivät voiton maalein 7-1.²⁰⁸ Seuraavana päivänä Suomi kohtasi Helsingissä Ruotsin, joka voitti maalein 7-2. Turnausmuodosta johtuen kauden 1953-54 maaottelu Ruotsia vastaan pelattiin näin ollen poikkeuksellisesti yksiosaisena.²⁰⁹

Yksiosainen oli myös tuon kauden Norja-maaottelu. Viralliseksi maaotteluksi merkittiin MM-kisoissa Tukholmassa pelattu, viralliseen MM-ohjelmaan kuulunut ottelu. Siinä Suomi kukisti norjalaiset maalein 2-0.²¹⁰

Norja-maaottelun ajankohdasta neuvoteltiin läpi kauden. Tammikuun alussa päätettiin ehdottaa maaottelun ajankohdaksi 13.-14.3.1954, eli ennen MM-kisoja. Tätä pidettiin Suomessa parempana vaihtoehtona kuin MM-turnauksesta väsyneen joukkueen matkustamista Osloon heti kisojen jälkeen.²¹¹ Norjasta tuli vastaehdotus, jossa pelipäivät olivat 21.-22.3.1954. Suomesta lähti tammikuun puolivälissä vastaus, jonka mukaan ajankohdat ennen MM-kisoja eivät sovi suoma-

laisille.²¹²

Asia oli auki vielä helmikuun puolivälissä, jolloin liittojohtokunta päätti esittää norjalaisille, että maaottelu pelattaisiin MM-kisojen yhteydessä. Samalla Suomi halusi vahvistuksen, että Norja saapuisi talvella 1955 maaottelumatkalle Suomeen.²¹³

Vuoden tauon jälkeen Suomi pääsi jälleen mukaan kansainvälisen kauden huipentumaan, MM-kisoihin. Mitalista pelattiin tällä kertaa Tukholmassa, Ruotsissa. Liittojohtokunta päätti osallistumisesta kisoihin 21. joulukuuta 1953 pitämässään kokouksessa, saatuaan ruotsalaisilta kisaisänniltä ilmoittautumiskaavakkeet. Kokous päätti osallistumispäätöksen tehtyään, että Opetusministeriöltä anotaan avustusta lentolippujen ja päivärahojen yhteenlaskettu summa.

Myös kisoihin valmistautumista suunniteltiin, liittojohtokunta totesi aikojen olevan niukkoja, mutta periaatteessa se hyväksyisi valmistautumisleirien järjestämisen ennen MM-kisoja ja muita kauden aikana pelattavia maaotteluita. Leirien tarkempi valmistelu jätettiin kilpailuvaliokunnan ja valmentaja Lindroosin harkittavaksi.²¹⁴

Päätös kisaosallistumisesta tehtiin virallisesti Yhteistoimikunnan kokouksessa 4.1.1954.²¹⁵ MM-joukkue pää-

²⁰² Karhu-Kissojen kanssa tehdystä kenttäsovimuksesta ks. Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 12.1.1953.

²⁰³ Yhteistoimikunnan puhelinneuvottelun pöytäkirja 25.1.1954.

²⁰⁴ Juhlturnauksen virallisista juhlallisuuksista ks. Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1953-54.

²⁰⁵ Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1953-54.

²⁰⁶ Neuvostoliitto osallistui Kansainvälisen jääkiekkoliiton kokoukseen ensimmäisen kerran 36. vuosikongressissa Zürichissä 10.3.1953. Neuvostoliiton edustaja Rokolsky selosti kongressiedustajille jääkiekko-oloja maassaan, kertoen mm. jääkiekkoseurojen määräksi noin 7000. Harry Lindblad in kertomus LIHG:n 36. vuosikongressissa Zürichissä 10.3.1953.

²⁰⁷ VALKONEN 1997, 99.

²⁰⁸ Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1953-54; Jääkiekkoliiton yhteistoimikunnan kilpailukertomus 1953-54; Jääkiekkokirja 1999-2000, 208.

²⁰⁹ Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1953-54.

²¹⁰ Jääkiekkoliiton yhteistoimikunnan kilpailukertomus 1953-54.

²¹¹ Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 4.1.1954.

²¹² Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 12.1.1954.

²¹³ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 15.2.1954; Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 15.2.1954.

²¹⁴ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 21.12.1953.

²¹⁵ Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 4.1.1954.

tettiin liittojohtokunnan kokouksessa 15. helmikuuta ja vahvistettiin Yhteistoimikunnassa vielä samana päivänä. Tukholmaan lähetettiin 17 pelaajaa, kaksi johtajaa (valmentaja Risto Lindroos ja huoltaja Jari Ohlson), joukkueenjohtaja, erotuomari, kaksi erotuomaritarkkailijaa sekä yksi TUL:n edustaja. Lisäksi liittojohtokunta myönsi Aarne Honkavaaralle stipendin, jonka turvin hän matkusti kisoihin tarkkailijaksi.²¹⁶ Erikoista MM-miehistössä oli se, ettei siihen kuulunut ainuttakaan pelaajaa Hämeenlinnan Tarmosta ja Tampereen Ilveksestä.

Suomi sijoittui kahdeksan joukkueen turnauksessa kuudenneksi. Seitsemästä ottelustaan se voitti yhden (Norja 2–0), ja pelasi kerran tasan (Sveitsi 3–3). Lopputaulukossa Suomen taakse jäikin juuri Norja ja Sveitsi. Muille turnausmaille Suomi hävisi enemmän tai vähemmän suuri-eneroisesti. Ruotsi voitti Suomen 5–3²¹⁷, mutta Kanada rökitti suomalaisia peräti 20–1. Muita kärkimaita vastaan tappionumerot olivat mainittujen lukujen väliltä.²¹⁸

Vaikka loppusijoitukseksi tuli kuudes, oli lähellä, ettei Suomi jäänyt koko ryhmän viimeiseksi. Sveitsi johti päätösottelua Suomea vastaan vielä kymmenen sekuntia ennen loppuvihellystä maalein 3–2. Yrjö Hakala onnistui kuitenkin sataisemaan kiekon siniviivalta sveitsiläismaalivahdin suojuksiin, joista kimmonneen kiekon Esko Rekomaa laukaisi maalin kattoon. Tasapelillä Suomi vältti sijoittumisen viimeiseksi.²¹⁹

Maailmanmestaruuden voitti tulkasmaa Neuvostoliitto. Se menetti kisoissa vain yhden pisteen. Kanada, joka oli matkassa ”keskitason joukkueella”²²⁰, voitti silti hopeaa, Ruotsin ottaessa pronssia. USA ei kisoihin osallistunut.²²¹

Jääkiekkoliiton palkattuna valmentajana kaudella 1953–54, aikavälillä 1.11.–28.2., toimi Risto Lindroos.²²² Liittojohtokunnan päätöksen mukaan Lindroos oli pääasiassa nuorisovalmentaja, jonka päätehtävä oli nuorten pelaajien kouluttaminen.²²³ Päähuomio valmennusasioissa kohdistettiin Suomen sarjan, juniorimestaruus-sarjan ja osittain maakuntasarjakin joukkueiden peruskoulutukseen.²²⁴

Jääkiekkoliiton kauden valmentajaratkaisu ei juurikaan palvellut maa-

”Yhteenvetona kauden toiminnasta voidaan todeta, että kulunut kausi oli ’kaikkien aikojen paras’. Tämä lausunto on kovin tuttu. Sitä on käytetty usein jääkiekkoa arvosteltaessa. Vaikka se siis onkin tavallaan vanha ja kulunut lauseparsi, on aina riemastuttavaa sitä toistaa, koska se on parhain osoitus jääkiekkoilumme jatkuvasta kehitymisestä.”

– Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1953–54.

joukkueen tarpeita. Vaikka Lindroosin tehtäviin kuuluivat myös edustusjoukkueen valmentajana toimiminen, suuri osa ajasta meni Suomea kierrellessä.²²⁵ Lindroos ei ollut myöskään mukana kauden alussa tehdyllä Keski-Euroopan-matkalla.²²⁶

Taloudellisesti kausi 1953–54 oli Jääkiekkoliitolle hyvä. Liiton 25-vuotisjuhlan yhteydessä järjestetyt kolme turnausottelua houkuttelivat odotettua enemmän yleisöä, joten turnauksen tulot muodostuivat arvioitua suuremmiksi.²²⁷ Myös hyvät sääolosuhteet edesauttoivat huomattavaa ylijäämää osoittaneen tuloksen saavuttamisesta.²²⁸

4.7 Aallonpohja Länsi-Saksassa

Kansainvälisen toiminnan kannalta kausi 1954–55 on jälleen vilkas, mutta tuloksiltaan kausi jäi kehnoksi. Suomi pelasi talven aikana kolme kaksoismaatottelua, joista se hävisi kaksi. Lisäksi maajoukkue osallistui vaisuina tuloksin MM-kisoihin Länsi-Saksassa.

Kauden kilpailuohjelmaa alustettiin Tukholman MM-kisojen kabinettineuvotteluissa. Joukkueenjohtajana ja Kansainvälisen jääkiekkoliiton kongressissa Suomen edustajana toiminut Björn Wahl selvitti Tukholman-neuvotteluja liittojohtokunnalle maaliskuun lopussa. Neuvotteluissa Sveitsi ja Tšhekkoslovakia ilmoittivat alustavasti halukkuutensa Suomen vierailuun. Sveitsi ja Tšhekkoslovakia eivät Suomeen kuitenkaan saapuneet.

Sitävastoin Länsi-Saksan joukkueen ja Norjan Suomen-vierailu vahvistettiin liittojohtokunnalle, tosin suunnitellut päivämäärät eivät lopulta toteutuneet.²²⁹

Toukokuun puolivälissä tulevan kauden (1954–55) kansainvälisessä kilpailukalenterissa oli MM-kisat, kolme maatottelua (Länsi-Saksaa, Ruotsia ja Norjaa vastaan) ja yksi ystävyysottelu (Norjaa vastaan).²³⁰

Ruotsi-ottelun päivämääristä käytiin kinaa lokakuun lopussa. Ruotsin jääkiekkoliitto halusi muuttaa jo sovitun maatottelujakohtaa – ottelun piti pelata 4.–6.2.1955 – mutta Suomen liiton johtokunta ei muutokselle lämmennyt. Liittojohtokunta vastasi ruotsalaisten aloitteeseen, että asia on suomalaisten mielestä loppuunkäsitelty, ja jo sovitusta päivämääristä pidetään kiinni.²³¹

Samassa kokouksessa käsiteltiin myös Länsi-Saksan liiton kanssa käytyä kirjeenvaihtoa. Saksalaisille lähetettiin kirje, jossa todettiin: *”Me emme tunne kansainvälisessä kanssakäymisessä tapausta, että jo tehdyt sopimukset voitaisiin rikkoa. Mikäli Saksa ei täytä sopimustaan, tulemme vetoamaan asiasta kansainväliseen liittoon.”*²³²

Kiistassa oli kyse saksalaisten haluttomuudesta saapua Suomeen kaudella 1954–55. Suomen liitto piti

²¹⁶ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 15.2.1954; Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 15.2.1954.

²¹⁷ Jääkiekkoliiton toimintakertomuksessa 1953–54 todettiin, että ottelu Ruotsia vastaan herätti huomiota, ja siinä ”ainakin tasapeli oli jo käden ulottuvilla”.

²¹⁸ Jääkiekkoliiton yhteistoimikunnan kilpailukertomus 1953–54; Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1953–54.

²¹⁹ RAEVUORI-OTILA 1968, 37–38.

²²⁰ Kanadaa edusti Lyndhurst Motors -seurajoukkue. Aarne Honkavaaran MM-kisaselostus Tukholman kisoista, Jääkiekkoliiton syyskokouksen 10.10.1954 pöytäkirjan liite; ks. myös Aarne Honkavaaran matkakertomus MM-kisoista Länsi-Saksassa 25.2.–6.3.1955.

²²¹ Jääkiekkokirja 1999–2000, 199.

²²² Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1953–54.

²²³ Liittojohtokunnan kokouspöytäkirja 7.10.1953.

²²⁴ Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1953–54.

²²⁵ Ibid.

²²⁶ Jääkiekkoliiton yhteistoimikunnan kilpailukertomus 1953–54.

²²⁷ Jääkiekkoliiton tilinpäätös 1953–54.

²²⁸ Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1953–54.

²²⁹ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 26.3.1954.

²³⁰ Kilpailuvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 13.5.1954.

²³¹ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 28.10.1954.

²³² Ibid.

Joulukuussa 1954 Oslossa pelattu Suomen ja Norjan välinen ottelu aiheutti maiden välille kiistan. Norjan mukaan kyseessä oli maaottelu. Suomi oli kuitenkin matkalla B-miehistöllään, eikä ottelua siksi voitu maaotteluksi laskea. Kuvassa Suomen joukkue, jota voi pitää ensimmäisenä ns. B-maajoukkueena.

Länsi-Saksan saapumista tärkeänä asiana, ja koska asiasta oli aiemmin sovittu. Yhteistoimikunta esittikin, että annettua lupausta pidettäisiin sitovana ja yritettäisiin kääntää saksalaisen päät.²³³

Myös kaudella 1953–54 synnytettyä yhteyttä Neuvostoliittoon yritettiin hyödyntää. Kirjeenvaihtoa käytiin syksyllä 1954. Neuvostoliitolle ehdotettiin yhtä ottelua, joka olisi pelattu Suomessa 30.12.1954.²³⁴

Tukholmassa alustettu Tshekkoslovakian maajoukkueen vierailu Suomeen ei toteutunut. Vierailun ehdosta²³⁵ päästiin sopimukseen marraskuun alussa, mutta Suomen kannalta liian myöhään. Maajoukkueen otteluohjelma oli jo lyöty lukkoon, eikä sopivaa ajankohtaa kalenterista löytynyt. Liittojohtokunta viestitti kuitenkin Tshekkoslovakiaan, että sopivat päivämäärät yritettäisiin vielä löytää.²³⁶

Tshekkoslovakialaisten vierailu ei toteutunut. Liiton kilpailukertomukseen kirjattiin kauden päätteeksi, että vierailu jäi tekemättä ”jään puutteen takia”.²³⁷ Jääkiekkoliiton toimintakertomuksessa tosin sääoloja kiiteltiin, todettiin sarjojen ja cup-kilpailun läpiviennin onnistuneen lähinnä talven

pituuden ansiosta – vaikka valiteltiin keinojään puuttumista.²³⁸

Maajoukkueen kannalta Tshekkoslovakian joukkueen vierailun peruuntuminen tuskin oli suuri onnettomuus. Suomeen olisi saapunut ns. B-joukkue, ja sen ohjelma olisi todennäköisesti rakentunut pääosin otteluihin seura- tai aluejoukkueita vastaan.²³⁹

Jääkiekkoliitto yritti saada Joe Wirkkusen jälleen valmentajakseen kolmen vuoden tauon jälkeen kaudelle 1954–55. Wirkkuselle tarjottiin sopimusta samoilla ehdoilla kuin vuonna 1952. Erona aiempaan oli, että Wirkkuselle luvattiin, että hän valmentaisi nyt maajoukkuetta, eikä joutuisi matkustelemaan pikkupaikkakunnille ”ruohonjuuritason” valmennustilaisuuksiin. Wirkkuselle ehdotettiin viiden kuukauden pestiä, josta yksi kuukausi kuluisi edestakaisiin matkoihin Kanadan ja Suomen välillä.²⁴⁰

Wirkkuselle tehty tarjous ei johtanut sopimukseen. Ainakin virallisesti Wirkkusen saapuminen kaatui siihen, ettei hän ”yrityksistään huolimatta” saanut työnantajaltaan lomaa Suomenmatkaa varten.²⁴¹

Kun Wirkkusen saapuminen oli

kariutunut, liitto päätti tiedustella sekä virallisia teitä että yksityisellä tasolla Englannin liiton edustajilta ulkolaisen valmentajan saantimahdollisuutta. Tiedusteluihin annettiin aikaa kaksi viikkoa.²⁴² Jo alkusyksystä oltiin oltu yhteydessä kanadalaiseen jääkiekkoagenttiin L.A. Motiziin. Tämän tarjoamat valmentajaehdotukset todettiin kuitenkin työvaliokunnassa liian nuoriksi. Neuvotteluja sopivan miehen löytämiseksi päätettiin kuitenkin jatkaa.²⁴³

²³³ Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 28.9.1954.

²³⁴ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 4.11.1954. Ks. myös liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 28.10.1954.

²³⁵ Elokuun lopussa Tshekkoslovakian joukkueelle oli suunniteltu viisi ottelua Suomessa. Suomi olisi maksanut vieraiden matkat. Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 31.8.1954.

²³⁶ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 4.11.1954.

²³⁷ Jääkiekkoliiton kilpailukertomus 1954–55. Sääolosuhteet mainittiin peruutuksen syyksi myös yhteisvaliokunnassa, joka päätti vierailun (suunniteltu ajankohta oli 26.–31.12.1954) peruuttamisesta kokouksessaan 17.12.1954.

²³⁸ Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1954–55.

²³⁹ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 10.8.1954.

²⁴⁰ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 16.8.1954.

²⁴¹ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 24.9.1954.

²⁴² Ibid.

Tiedustelut Englannista eivät tuottaneet tulosta. Lokakuun lopussa liittojohtokunta tekikin päätöksen, ettei liitolle palkata vakituista valmentajaa. Maajoukkueelle valittaisiin tarpeen mukaan valmentaja, mutta esimerkiksi mestaruussarjan joukkueet saivat kauden aikana tulla toimeen omilla valmentajillaan, ilman liiton valmentajan tukea.²⁴⁴

Wirkkusen saapumisen kariuduttua ensimmäistä kauttaan toimiva Valmentajakerho otti vahvasti kantaa valmentajakysymykseen. Sen mukaan VaKe olisi ”mielihyvin” nähnyt Wirkkusen jälleen Suomessa valmentamassa. Sen mukaan Wirkkusen teki sopivaksi tehtävään pätevyys, suomen kielen taitaminen sekä paikallisten olosuhteiden tuntemus. VaKe ilmoitti olevansa valmis kannattamaan tehtävään myös jotakin muuta kanadalaista valmentajaa, mikäli tämä olisi ”pätevä, suomenkielentaitoinen sekä mieluummin itse pelaamaan pystyvä”. Suomen kieltä taitamattomalla ulkomaalaisvalmentajalla VaKe ei katsonut olevan onnistumisen mahdollisuuksia.²⁴⁵

VaKen mukaan myös ruotsalaisen valmentajan palkkaaminen olisi mahdollista. Tämä kuitenkin vain sillä edellytyksellä, että ”ko. henkilön tulisi ruotsalaisenkin mittapuun mukaan olla ensimmäisen luokan valmentaja, sillä muussa tapauksessa ei kotimaisten voimien sivuuttaminen olisi perusteltua”.²⁴⁶

Ratkaisuksi valmentajakysymykseen VaKe esitti Risto Lindroosin nimeämistä liiton päävalmentajaksi. Hänen tehtäviinsä kuuluisivat maajoukkueen ja mestaruussarjan joukkueiden valmennus sekä valmennustoiminnan järjestäminen alempien sarjojen joukkueille. Hänen apunaan toimisi ns. aluevalmentajia. Näin luovutettiin aiemmin käytössä olleesta tavasta, jossa päävalmentaja suoritti pikakäyntejä yksittäisille paikkakunnille.²⁴⁷

Valmentajakerho laati elokuun lopussa esityksen alkavan kauden (1954–55) kurssitoiminnan järjestämiseksi. Samalla se esitti järjestettäväksi viikon MM-leiriä 18.–24.2.1955, viikkoa ennen MM-kisojen alkua.²⁴⁸

VaKen kurssiehdotus meni työvaliokunnassa läpi, lukuunottamatta MM-valmisteluleiriä. Työvaliokunnan

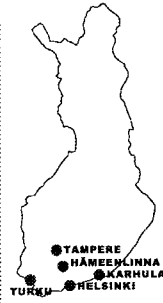
1954–55

SM-sarjan lopputilanne:

<i>Lohko A</i>	
TBK	15
HIFK	11
HPK	7
KyPa	4
HJK	3

<i>Lohko B</i>	
TPS	13
TK-V	12
K-Kissat	6
Tarmo	5
Lukko	4

Mestaruussarjapaikkakunnat:

Loppuottelut: TBK–TPS 5–2, 7–4
Pronssiottelut: HIFK–TK-V 5–4, 9–3

Suomen pelaamat viralliset maaottelut kaudella 1954–55:

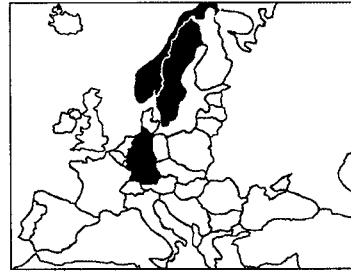
12.01.55	Tampere	Suomi–L-Saksa	2–2	T
13.01.55	Helsinki	Suomi–L-Saksa	1–8	H
04.02.55	Helsinki	Suomi–Norja	5–1	V
06.02.55	Tampere	Suomi–Norja	5–0	V
11.02.55	Ludvika	Suomi–Ruotsi	3–6	H
12.02.55	Tukholma	Suomi–Ruotsi	2–6	H
25.02.55	Düsseldorf	Suomi–N-liitto	MM 2–10	H
26.02.55	Köln	Suomi–USA	MM 1–8	H
28.02.55	Düsseldorf	Suomi–Kanada	MM 0–12	H
01.03.55	Krefeld	Suomi–L-Saksa	MM 1–7	H
02.03.55	Düsseldorf	Suomi–Ruotsi	MM 0–9	H
03.03.55	Köln	Suomi–Puola	MM 3–6	H
05.03.55	Köln	Suomi–Sveitsi	MM 7–2	V
06.03.55	Düsseldorf	Suomi–T-slovakia	MM 2–18	H

Vasemmalta pelipäivä, pelipaikkakunta, ottelu, MM- tai olympiakisat, lopputulokset ja voitto/tasapeli/häviö (Suomen kannalta). Suomi on selvyiden vuoksi mainittu ensin, vaikka kyseessä olisiinkin ollut ns. vierasottelu.

Yhteensä:

14 ottelua, 3 voittoa, 1 tasapeli, 10 häviötä.

Suomen maaotteluvastustajat*:

* Karttaan ei ole merkattu maita, joita vastaan Suomi pelasi MM-kisoissa.

kanta herätti Valmentajakerhon johtokunnassa närkästystä. Se totesi yksimielisesti, että jos MM-ehdokkaiden valmennusta ei voi järjestää todella tehokkaasti, koko MM-kisaosallistuminen joutuu kyseenalaiseen valoon.

VaKen mukaan joukkueelle tulisi järjestää ainakin useita viikonloppuleirejä ja ystävyysotteluita.²⁴⁹

Ennen matkaa Länsi-Saksan MM-kisoihin joukkue kokoontuikin vain yksin yhteisharjoituksiin. Aarne Honkavaaran mukaan tämäkin järjestyi vasta kovan riitelyn jälkeen. Honkavaaran mukaan liiton johto piti harjoitustilaisuutta liian kalliina ja todennäköisesti turhanakin.²⁵⁰

Maajoukkueen kausi alkoi ystävyysottelulla Norjaa vastaan.²⁵¹ Suomi lähetti matkaan ns. B-joukkueen. Ennen Osloon-matkaa joukkue kokoontui Vierumäelle kahden vuorokauden valmistautumisleirille. Varsinaisen ottelumatka kesti vajaa neljä vuorokautta.²⁵² Valmentajan nimeäminen ottelua varten jäi jälleen viime tippaan. Yhteistoimikunta nimesi Aarne Honkavaaran tehtävään kokouksessaan 3.12.1954, vain päivää ennen valmistautumisleirin alkua.²⁵³

Kaksiosainen Norja-ottelu päättyi isäntien 8–1-voittoon (ensimmäinen osa, 4–1, toinen 4–0). Kyseessä ei siis kuitenkaan ollut virallinen maaottelu, vaikka Norjassa siitä sellaisena puhuttiinkin. Ennakkomainonnassa käytettiin termiä ”maaottelu”, jotta ottelu tuntui katsojista houkuttelevammalta.²⁵⁴ Liittojen välillä oli kuitenkin sovittu, että talven virallinen maaottelu pelataan vasta helmikuussa.²⁵⁵

Ottelun jälkipyykki kärjistyi molempien maiden lehdistössä.

²⁴⁹ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 10.8.1954. Pöytäkirjasta ei selviä, toimiko Motitz Kanadassa vai oliko hän Eurooppaan, esimerkiksi Englantiin, asettunut agentti.

²⁴⁴ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 28.10.1954.

²⁴⁵ Valmentajakerhon puhelinneuvottelun pöytäkirja 20. ja 21.9.1954.

²⁴⁶ Ibid.

²⁴⁷ Ibid.

²⁴⁸ Valmentajakerhon johtokunnan kokouksen pöytäkirja 29.8.1954.

²⁴⁹ Valmentajakerhon johtokunnan kokous 26.9.1954.

²⁵⁰ HONKAVAARA 1997, 196.

²⁵¹ Joukkue nimettiin yhteistoimikunnan kokouksessa 16.11.1954. Vielä tässä vaiheessa oltiin yhteydessä myös muihin maihin, joissa joukkue olisi samalla matkalla voinut vierailla. Mistä maista oli kyse, sitä ei pöytäkirjaan kirjattu.

²⁵² Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 25.11.1954.

²⁵³ Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 3.12.1954.

²⁵⁴ Suomen Urheilulehti 16.12.1954 ”Tonus Norja-ottelusta”.

²⁵⁵ Suomen Urheilulehti 13.12.1954 ”Norjalais-tuomarit saattoivat jääkiekkoilijamme kuumeenmaan”.

Norjalainen Sportsmanden-lehti julisti pääkirjoituksessaan helmikuulle sovittun maaottelun viimeiseksi Suomen ja Norjan välillä. Syynä maaotteluyhteyden katkeamiseen olisi lehden mukaan juuri huono ”urheiluhenki”.²⁵⁶

Matkan todellinen syy oli taloudellinen. Koska vuoden 1954 virallinen maaottelu pelattiin Tukholmassa MM-kisojen yhteydessä, Suomen ja Norjan liitot sopivat Suomen joukkueen vierailusta heti uuden pelikauden alussa. Näin Norjan liitto sai pääsylipputuloja.²⁵⁷

Kauden ensimmäinen virallinen maaottelu pelattiin Tampereella 12. tammikuuta, vastassa oli Länsi-Saksa. Ottelu päättyi 2–2-tasapeliin. Vuorokautta myöhemmin vieraat nöyryyttivät isäntiään Helsingissä maalein 8–1. Kaksoismaottelu päättyi näin Länsi-Saksan 10–3-voittoon.²⁵⁸

Helmikuun alussa Norja saapui Suomeen maaottelumatkalle. Helsingissä 4.2.1955 pelattu maaottelun ensimmäinen osa päättyi Suomen 5–1-voittoon. Kaksi päivää myöhemmin Tampereella Suomi piti maalinsa puhtaana, voittaen 5–0. Yhteisluvut olivat isännille 10–1.²⁵⁹

Ottelua edelsi jälleen hyvin hätäinen valmistautuminen. Yhteistoimikunta vahvisti Honkavaaran Suomen valmentajaksi kokouksessaan 1.2.1955. Joukkueen kokoontumispaikaksi päätettiin Hämeenlinna, jossa se pitäisi yhteisharjoituksen 2. helmikuuta. Mikäli seuraavalle päivälle suunniteltua tilaisuutta ei ehdittäisi järjestää, joukkue harjoittelisi ensimmäisen keran yhdessä vasta 3. helmikuuta Helsingissä – siis maaottelun aattona.²⁶⁰

Myös Norjan joukkue oli varpailaan vielä ottelua edeltävänä päivänä. Yhteistoimikunta päätti 3. helmikuuta puoliltapäivin viestittää Norjaan peruutusvaroituksen sääolojen vuoksi. Vahvistus ottelun järjestämisestä luvattiin toimittaa kello 20:een mennessä. Sen saatuaan joukkue kiirehti Suomeen.²⁶¹

Jo perinteeksi muodostunut maaottelu Ruotsia vastaan pelattiin tällä kertaa Ruotsissa. Ludvikassa (11.2.1955) Ruotsi voitti maalein 6–3, Tukholmassa seuraavana päivänä loppuluvut olivat isännille 6–2. Yhteisluvuiksi tulivat 12–5.²⁶²

Ilmoittautumisesta Länsi-Saksassa pelattaviin MM-kisoihin päätettiin liittojohtokunnassa 4.11.1954. Lopul-

Suomen esitys vuoden 1955 MM-kisoissa Länsi-Saksassa oli vauva ja se herätti vilkasta keskustelua Suomessa. Kuva ottelusta Suomi–Ruotsi, jonka Ruotsi voitti maalein 9–0.

linen, sitova ilmoittautuminen kisoihin oli tehtävä 28.1.1955 mennessä.²⁶³

Lopullinen päätös MM-kisoista tehtiin liittojohtokunnassa reilua viikkoa ennen ilmoittautumisen takarajaa. Samalla pyydettiin Valmentajakerholta esitys joukkueen valmentamisesta ja valmentajan valitsemisesta MM-joukkueelle.²⁶⁴ Yhteistoimikunta vahvisti osallistumis päätöksen kokouksessaan 25. tammikuuta – eli vain kaksi päivää ennen ilmoittautumisen takarajaa.²⁶⁵

Valmentajakerhossa oli jo tehty suunnitelmia MM-kisamatkan peruuttamisen varallekin. VaKen kanta oli, että MM-matkan peruutuessa katseet olisi luotava välittömästi vuoden 1956 olympialaisiin. Länsi-Saksan-matkan kariutuessa edustusmiehistö olisi kutsuttava valmennusleirille kisojen ajaksi. Jos taas kisoihin matkustettaisiin, VaKe mukaan miehistö oli saatava muutaman päivän pituiselle leirille heti kisojen jälkeen, kertaamaan kisoissa saatua oppia.²⁶⁶

MM-ryhmän valmentaja nimettiin tälläkin kertaa myöhään. Liittojohtokunta valitsi valmentajaksi Aarne Honkavaaran 7. helmikuuta pitämässään kokouksessa.²⁶⁷ Kokousta edelsi Valmentajakerhon ja Liittojohtokunnan edustajien tapaaminen, joka järjestettiin ”paremman yhteisymmärryksen aikaansaamiseksi periaatteellisissa kysymyksissä”. Samassa kokouksessa VaKen ehdokas lopputal-

ven maaottelujen ja MM-kisojen valmentajaksi, Aarne Honkavaara, esitti rungon tulevien viikkojen valmennusohjelmaksi.²⁶⁸ Joukkue MM-kisoihin ja sitä ennen pelattuun Ruotsi-otteluun nimettiin yhteistoimikunnassa 8. helmikuuta.²⁶⁹

Valmentajakerho halusi kytkeä tulevan kauden olympioprojektiin

²⁵⁶ Suomen Urheilulehti 21.12.1954 ”Norja katkaisee jääkiekkosuhteet Suomeen”.

²⁵⁷ Suomen Urheilulehti 16.12.1954 ”Totuus Norja-ottelusta”.

²⁵⁸ Jääkiekkoliiton kilpailukertomus 1954–55; Jääkiekkokirja 1999–2000, 208; Maaottelun järjestelyistä ks. yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 5.1.1955.

²⁵⁹ Jääkiekkoliiton kilpailukertomus 1954–55; Jääkiekkokirja 1999–2000, 208.

²⁶⁰ Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 1.2.1955.

²⁶¹ Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 3.2.1955.

²⁶² Jääkiekkoliiton kilpailukertomus 1954–55; Jääkiekkokirja 1999–2000, 209.

²⁶³ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 4.11.1954.

²⁶⁴ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 17.1.1955.

²⁶⁵ Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 25.1.1955.

²⁶⁶ Valmentajakerhon kokouksen pöytäkirja 28.12.1954.

²⁶⁷ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 7.2.1955.

Tietävästi tällä kertaa valmentajan nimeämiseen aiemmin ei olisi ollut mahdollisuuttakaan. Valmentajakerhon johtokunnan 28.12.1954 pitämän kokouksen pöytäkirjan mukaan sellaista henkilöä, joka voisi vakituisesti irrottua liiton valmentajan tehtävään, ei ollut. Valmentajakerhon kokouksen pöytäkirja 28.12.1954.

²⁶⁸ Valmentajakerhon johtokunnan kokouksen pöytäkirja 27.1.1955.

²⁶⁹ Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 8.2.1955.

myös tulevaisuuden maajoukkuepe-
laajien kasvattamisen. Se ehdotti, että
”tulevaisuuden joukkue” pelaisi vuo-
den 1955 MM-kisojen aikaan 3–4
ottelua Kokkolan-Raahen-Oulun-lin-
jalla. Rupeaman lopuksi se kohtaisi
vielä MM-kisoista palaavan maajouk-
kueen. Valmentajakerho odotti, että
valmennuksen ja peluuttamisen myötä
tulevaisuuden pelaajien ryhmästä kyp-
syisi lisävahvistusta jo vuoden 1956
olympiajoukkueeseen.²⁷⁰

VaKen suunnitelma toteutui osit-
tain. Yhteistoimikunta vastusti ajatus-
ta, vedoten MM-kisoihin ja molem-
pien liittojen (Jääkiekkoliitto ja TUL)
cup-sarjoihin.²⁷¹ Tulevaisuuden pelaaj-
ista koottiin silti kaksi joukkuetta,
jotka pelasivat kaksi ottelua alueellisia
joukkueita vastaan. Lisäksi joukkueet
pelasivat toisiaan vastaan. Operaatio
todettiin kannattavaksi, vaikka se
tuottikin liitolle tappiota.²⁷²

MM-kisoissa Länsi-Saksassa Suo-
men esitys oli vaisu. Joukkue hävisi
kahdeksasta pelaamastaan ottelusta
seitsemän, voitto tuli vain Sveitsiä
vastaan. Lopputuloksessa Suomi
jätettiin viimeiseksi. Mestaruuden vei
Kanada, ennen Neuvostoliittoa ja
Tshekkoslovakiaa.²⁷³

Ennen MM-ottelua Sveitsiä vas-
taan Jääkiekkoliitosta viestitettiin
joukkueelle, että kyseessä on enem-
mänkin kuin kaksi MM-pistettä.
Joukkueella olisi nyt mahdollisuus
antaa olympianäyttö, lunastaa paikka
Cortinan vuoden 1956 olympialaisiin.
Voitto tuli luvuin 7–2, mutta kuten
myöhemmin huomattiin, olympiamat-
kan toteutumista se ei varmistanut.²⁷⁴

Kisajärjestelyt Länsi-Saksassa sai-
vat ankaraa arvostelua matkaraportin
Jääkiekkoliittoon jättäneeltä Harry
Lindbladilta. Hänen mukaansa saksal-
laisille ei olisi vielä pitänyt myöntää
kisoja. Lindbladin mukaan kaikesta
kuulsi läpi rahanahneus. Lisäksi
asuinot olivat kehnot, peseytymis-
olosuhteet huonot, ruokaa vähän, pää-
sylippujen saaminen muiden jouk-
kueiden otteluihin vaihalloista, kulje-
tukset eivät toimineet, hinnat oli nos-
tettu normaalitasoltaan kisojen ajaksi
jne. Kaiken kruunuksi päätösjuhllalli-
suudet menivät hulinaksi, kun ryhmä
juopuneita kanadalaisia sotilaita rynn-
täsi jälle ja esti palkintojenjakosere-
moniat ja päätöspuheet.²⁷⁵

Oman kisaselvityksensä tehnyt
Aarne Honkavaara kiinnitti huomiota

kanadalaisten käyttämään rannelau-
kukseen. Siinä missä suomalaiset
lennättivät kiekkoa ns. pitkävetoisella
lyöntilaukauksella, kanadalaiset lau-
koivat ranteella, noin 20 sentin vedol-
la. Honkavaara suositti, että suoma-
laisten olisi nopeasti siirryttävä lyhyt-
vetoisen laukauksen kannalle.²⁷⁶

Lindbladin selvityksen mukaan
Suomen joukkue oli liian kokematon
MM-kaukalo. Joukkueessa oli
hänen mukaansa miehiä, jotka eivät
kovissa otteluissa saaneet itsestään
”kerta kaikkiaan mitään” irti.²⁷⁷
Honkavaara puolestaan kohdisti syyt-
tävän sormensa joukkueen heikkoon
valmistautumiseen, josta johtuen kes-
tävyys ei ollut lähelläkään sitä, mitä
MM-turnauksessa olisi pitänyt olla.²⁷⁸

Honkavaara pelasi heikkoo menes-
tystä maajoukkueen valintamenetel-
mään. Vaikka kisoissa olikin lopulta
”lähes paras” mahdollinen miehistö,
pelaajia oli kauden aikana vaihdeltu
paljon. Myös lopullisen miehistön
nimeäminen oli tehty liian myöhään.
Vajaan viikon valmistautumisaika oli
pelaajille liian lyhyt, Honkavaara
arvioi.²⁷⁹

Honkavaara kiinnitti huomiota
myös valmentajan toimintaedellytyk-
siin. Valmentaja on Suomessa vain
tilapäinen henkilö, joka saa tietää teh-
tävästään yhtä myöhään kuin pelaajat-
kin, Honkavaara muistutti.²⁸⁰ ”Valmen-
taminen” oli käytännössä vain päivit-
täisiä palaverieja, joissa pikaisesti yri-
tettiin iskostaa pelaajiin tietoa vastus-
tajan vaarallisimmista pelaajista, vas-
tapuolen käyttämästä taktiikasta sekä
Suomen taktiikasta tulevassa ottelus-
sa.²⁸¹

Sekä Honkavaara että Lindblad kri-
tisoivat suomalaisten varusteita.
Pelaajilla olivat mukanaan omat tai
seurojensa varusteet, ja poikkeuksetta
ne olivat huonossa kunnossa. Ennen
avausottelua tehdyssä tarkistuksessa
todettiin, että yhdellä pelaajalla oli
kunnolliset säärisuojukset ja yhdellä
käyttökelpoiset käsineet. Muiden suo-
jukset olivat alle arvostelun.
Ensimmäinen ja helpoin vaihe arkuu-
den poistamiseen pelaajistamme on
kunnollisten suojusten ja varusteiden
hankkiminen, Honkavaara linjasi.²⁸²

Lindbladin mukaan kotimaista val-
mistetta olevat varusteet ”eivät täytä
edes vaatimattomimpia vaatimuksia
laatuun ja käytännöllisyyteen katso-
en”. Myös kotimainen peliväline,

oli Lindbladin mukaan niin
huono, että ainakin mestaruussarjan
peleihin tulisi hankkia virallisia, totut-
tua raskaampia kiekkoja. Varusteiden
osalta Lindblad totesi Suomen olevan
muiden maiden tasolla vain maillojen
osalta.²⁸³

Taloudellisesti kausi 1954–55 oli
Jääkiekkoliitolle voitollinen. Suurin
menoerä oli mielipiteiden vaihtoa
herättänyt osallistuminen MM-kilpai-
luihin Länsi-Saksassa. Kustannukset
nousivat 1 151 966 markkaan, josta
Valtion osuus oli 200 000 markkaa.

Maaottelut Länsi-Saksaa ja Norjaa
vastaan olivat taloudellisesti tuottavia.
Varsinkin Länsi-Saksa-peliin oltiin lii-
tossa tyytyväisiä, sillä se tuotti takai-
sin edellisenä vuonna Keski-
Euroopan-matkaan uhratut varat.²⁸⁴

Kauden 1954–55 aikana aloitettiin
myös valmistautuminen talven 1956
Cortinan olympialaisiin. Suomen
Olympialainen Komitea myönsi kau-
den 1954–55 olympiavalmennusta
varten 400 000 markkaa. Maajouk-
kueelle ja ”tulevaisuuden pelaajille”
järjestettiin kauden aikana harjoitus-
laisuuksia maajoukkue- ja olym-
piavalmennuksen merkeissä. Sääolo-
jen ja sarjaohjelman puristuksessa val-
mennustilaisuudet jäivät kuitenkin
vain yhden päivän pituisiksi.²⁸⁵

²⁷⁰ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 7.2.1955.

²⁷¹ Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja
28.2.1955.

²⁷² Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja
13.12.1955.

²⁷³ Jääkiekkoliiton kilpailukertomus 1954–55.

²⁷⁴ LAELMA 1978/1, 66.

²⁷⁵ Harry Lindblad: Yleisiä näkemyksiä Saksan mat-
kalta. Liite kevätkokouksen pöytäkirjassa
24.4.1955.

²⁷⁶ Aarne Honkavaara: Matkakertomus jääkiekkoliiton
MM-kisoista Saksassa 25.2.–6.3.1955.
Jääkiekkoliiton arkisto.

²⁷⁷ Harry Lindblad: Yleisiä näkemyksiä Saksan mat-
kalta. Liite kevätkokouksen pöytäkirjassa
24.4.1955.

²⁷⁸ Aarne Honkavaara: Matkakertomus jääkiekkoliiton
MM-kisoista Saksassa 25.2.–6.3.1955.
Jääkiekkoliiton arkisto.

²⁷⁹ Ibid.

²⁸⁰ Ibid.

²⁸¹ HONKAVAARA 1997, 197.

²⁸² Harry Lindblad: Yleisiä näkemyksiä Saksan mat-
kalta. Liite kevätkokouksen pöytäkirjassa
24.4.1955. Aarne Honkavaara: Matkakertomus
jääkiekkoliiton MM-kisoista Saksassa
25.2.–6.3.1955.

²⁸³ Ibid.

²⁸⁴ Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1954–55.

²⁸⁵ Ibid.

5. Toiminta tehostuu 1955–59

5.1 Ympärivuotiseen valmentautumiseen

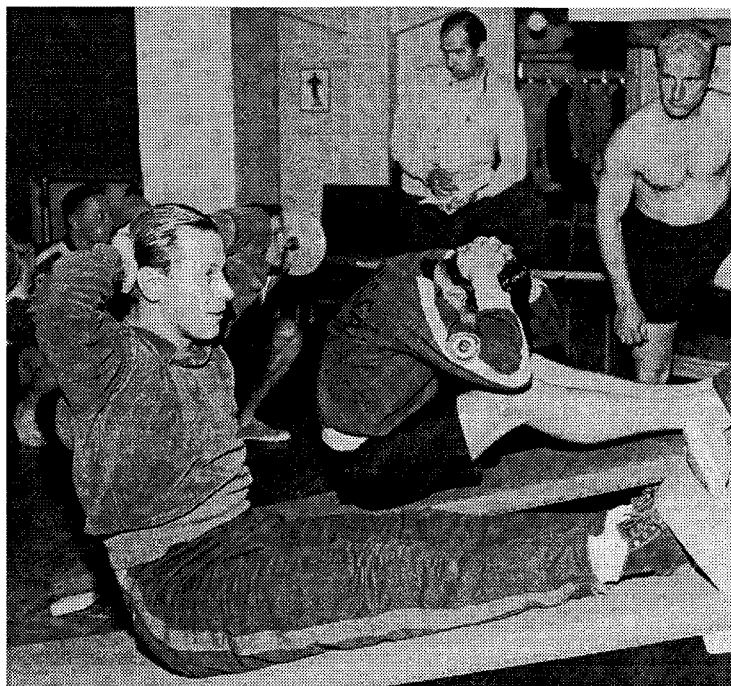
5.1.1 Kasvavaa kritiikkiä maajoukkuetta kohtaan

Suomen huono menestys Länsi-Saksassa vuonna 1955 pelatuissa MM-kisoissa herätti kotimaassa suurta huomiota. Valmentajakerhon johtokunta tarttui aiheeseen välittömästi MM-kisojen jälkeen. Se esitti liittojohtokunnalle kokousta, jossa keskusteltiin suomalaisen jääkiekkoilun tilanteesta. VaKen mukaan kokouksessa tuli keskustella tekijöistä, joiden vaikutuksesta Suomi jäi MM-kisoissa viimeiseksi. Lisäksi tuli tehdä periaatepäätös siitä, osallistutaanko vastaaviin arvokisoihin tulevaisuudessa. Myös paremman kilpailukyvyen edellytyksiä – valmennusta, harjoittelua, kilpailutoimintaa – tuli VaKen mukaan pohtia.¹

Liiton kevätkokouksessa Rauman Lukon edustaja Pauli Talvio kuulutti keskustelua tulevasta linjauksista. Alustuksessaan Talvio esitti, että jatkossa tulisi tarkkaan harkita, koska MM-kilpailuihin kannattaisi osallistua. Talvion mielestä Suomen tulisi osallistua kisoihin korkeintaan joka kolmas tai neljäs vuosi. Varat, jotka uhrattiin Länsi-Saksassa pidettyihin MM-kilpailuihin, olisi pitänyt sijoittaa kotimaiseen toimintaan, lähinnä nuorison kasvatuksen, Talvio esitti.²

Talvion peruste näkökannalleen oli nimenomaan taloudellinen. Hänen tarkoituksensa oli herättää keskustelua, miten jääkiekkoilun vähäiset varat olisivat tehokkaimmin hyödynnettävissä. Talvio kysyi, onko oikein, että liitto käyttää vuosittain ”valtavan markkamäärän parikymmenisen miehen huvimatkaan”, josta saatu hyöty on varsin minimaalinen. Talvio viittasi alustuksessaan myös MM-kisojen aikoihin lehdissä julkaistuihin yleisökirjoituksiin, joissa arvosteltiin maajoukkueen kisamatkaa.³

Talvion alustus herätti keskustelua puolesta ja vastaan. Kokous kuitenkin päätti, että osallistumisia MM-kilpai-

Heikosti sujuneen vuoden 1955 MM-turnauksen jälkeen maajoukkueessa siirryttiin ympärivuotiseen valmentautumiseen. Kesän ohjelmassa oli mm. kuntosaliharjoittelua. Kuvassa Ville Aroniemen johtama kuntosaliharjoitus. Etualalla Unto Wiitala, taustalla Aroniemi, Jukka Wuolio (oik.) seuraa harjoituksen kulkua. Aroniemeä voi pitää suomalaisen kuntosaliharjoittelun pioneerina, hän toi kuntosaliharjoittelun Yhdysvalloista Suomeen.

luihin ei ainakaan kokonaan lopeteta. Päätettiin perustaa komitea⁴, joka tutkisi syitä, joista kansainväliset tappiot johtuivat, sekä harkitsisi asian vaatimia toimenpiteitä.⁵

Vakavan loukkaantumisensa⁶ jälkeen maajoukkueen valmentajaksi siirtynyt Aarne Honkavaara teki MM-kisojen jälkeen oman selvityksensä joukkueen huonosta menestyksestä Länsi-Saksassa. Honkavaaran matkakertomus oli tiukkaan sävyyn kirjoitettu vaatimus maajoukkue toiminnan tehostamiseksi. Hän selitti joukkueen huonoa menestystä mm. läpi talven tapahtuneilla kokoonpanomuutoksilla, lopullisen kisajoukkueen myöhäisellä nimeämisellä, yhteisharjoitusten puutteella ja puutteellisilla varusteilla.

”Jos liitto aikoo edelleen olla mukana tällaisissa kisoissa, on nyt mielestäni vihdoin aika luoda kauko-ohjelma, jolla pyritään luomaan meille voimakas, kestävä, yhtenäinen, pelihimoa täynnä oleva edustajisto, jonka varusteet täyttävät vaativan arvostelun”, Honkavaara kirjoitti.

Honkavaara esitti seuraavalle kaudelle sukupolvenvaihdosta. ”Tämänkertaisesta joukkueesta ei kannata pitää MM-pelaajien listoilla kuin korkeintaan 7 nimeä ja heille on haettava täydennykseksi miehiä, joilla on päämäärä urheilussa, palava harjoitusinto ja pelihimo, kova sisu ja soveliaisuus joukkuehenkeen. Tarkoituisi siis ole valita ehdottomasti parasta joukkuetta valintahetkellä kotimaan otteiden perusteella, vaan on huomioitava miesten aikaisemmat esitykset kansainvälisillä markkinoilla, sopi-

¹ Valmentajakerhon johtokunnan kokouksen pöytäkirja 27.2.1955.

² Jääkiekkoliiton kevätkokous 24.4.1955.

³ Pauli Talvion alustus, liitteenä Jääkiekkoliiton kevätkokouksen pöytäkirjassa 24.4.1955.

⁴ Kolmen miehen komiteaan kuuluivat Aarne Honkavaara, Jukka Wuolio ja Pekka Aitero. HONKAVAARA 1997, 205.

⁵ Jääkiekkoliiton kevätkokous 24.4.1955. Kahdeksan miehen komiteasta ks. myös Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1954–55 sekä komitean työn tuloksista. Valmentajakerhon toimintakertomus 1955–56.

⁶ Honkavaaran aktiiviura päättyi jalan vakavaan loukkaantumiseen vuodenvaihteessa 1952–53.

vaisuus ja kehittymismahdollisuudet”, Honkavaaran kirjoitti.

Honkavaaran mukaan valmistautuminen seuraaviin arvokilpailuihin tuli aloittaa jo kesällä. Oli valittava joukkue varamiehineen, annettava pelaajille tarkat kunto- ja harjoitteluohjeet ja valvottava, että ohjeita noudatetaan. Honkavaaran näkemyksen mukaan sarjaohjelman oli joustettava maajoukkueen edessä, jotta joukkue voisi kokoontua sarjakauden aikana harjoittelemaan ja pelaamaan. ”Vähitellen uskoiis saatavan MM-kisoihin kelpaavan kovakuntoisen joukkueen selotua esille”, Honkavaara päätti.⁷

Valmentaja Honkavaaran esitykset maajoukkue toiminnan kehittämiseksi saivat liiton johdon tuen. Honkavaara sai vielä keväällä tehtäväkseen valmennussuunnitelman tekemisen tulevalle kaudelle.⁸

Jääkiekkoliitto haki kuitenkin vastusta valmentajakysymykseen myös maan rajojen ulkopuolelta. Joe Wirkkusen kanssa oltiin jälleen kirjeenvaihdossa, mutta ilman tulosta.⁹ Wirkkunen teki liitolle kesällä tarjouksen, mutta se oli liittojohtokunnan mukaan liian kallis. Johtokunta ei kuitenkaan luopunut suunnitelmastaan palkata valmentaa ulkomailta. Wirkkusen tarjouksen tyrmättyään se varasi talousarviostaan määrärahan valmentajan palkkaamiseen.¹⁰

Yksi oma-alotteinenkin tarjokas tehtävään saatiin, kun kanadalainen Ray Dinardo ilmoitti kirjeitse olevansa halukas liiton valmennustehtäviin kaudelle 1955–56.¹¹ Myös Kansainvälisen jääkiekkoliiton puheenjohtajan J.F. Ahearnin puoleen käännettiin valmentajakysymyksessä. Liiton arkistomateriaalista ei kuitenkaan selviä, mitä keskustelut tarkalleen koskivat.¹²

Vaikka lisätyövoimaa vilkuiltiinkin maan rajojen ulkopuolelta, Honkavaara palkattiin virallisesti¹³ liiton päävalmentajaksi samassa kokouksessa, jossa Wirkkusen työtarjous hylättiin. Heinä-syyskuun valmennukseen varattiin 100 000 markkaa. Valmentautuminen päätettiin aloittaa viipymättä paikkakunnitain.¹⁴

Ulkolaista valmentajaa etsittiin vielä syksyllä. Liittojohtokunta valtuutti Erkki Wuolion tiedustelemaan mahdollisia ehdokkaita Englannista, samalla, kun hän kartoitti mahdolli-

suutta Suomen ja Englannin maaottelulle.¹⁵

Tukea valmennusnäkemysilleen Honkavaara sai liiton kevätkokouksessa asetetulta komitealta, johon hän toki itsekin kuului. Komitea listasi ”maajoukkueen pelitehoa heikentäneet tekijät” seuraavasti: 1) heikko fyysillinen kunto (vaikutus 33%), 2) valmentajakysymyksen laiminlyönti (18), 3) liian myöhäiseksi jäänyt joukkueen nimeäminen (11), 4) yhteisharjoituksen puute (9), 5) puutteellinen pelitaito ja henkilökohtainen taktiikka (7), 6) pelaajien vapaa-ajan valvonnan puute (7), 7) ei-asianmukaiset suojukset (4) ja 8) muut syyt (11).¹⁶

Maajoukkue rinkiin otettiin 60 miestä, kaikki edellisenä talvena maajoukkueessa esiintyneet pelaajat sekä ns. tulevaisuuden pelaajiksi arvioidut. Liitto nimesi valmennuskeskuksiksi Helsingin, Turun, Hämeenlinnan, Tampereen ja Rauman. Kullakin paikkakunnalla oli vastuullinen valmentaja, jonka johdolla pelaajat harjoittelivat annetun ohjelman mukaan. Harjoituksensa laiminlyöneet poistettiin joukkueen listoilta, tai kuten Honkavaara itse totesi, näiden pelaajien ”sopimus maajoukkueen kanssa oli pakko lopettaa”.¹⁷

5.1.2 Olympiaovi sulkeutuu

Talvi 1956 oli olympiatalvi. Kisaisäntänä toimi Cortina, jonne jääkiekkjoukkueiden oli ilmoitauduttava alustavasti 10. joulukuuta 1955 mennessä. Lopullinen vahvistus osallistumiselle oli oltava järjestäjillä 31.12.1955.¹⁸

Suomen joukkueen ilmoittautumispaperi ei koskaan kisajärjestäjiä tavoittanut. Suomen Olympialainen Komitea ei uskonut joukkueen menestysmahdollisuuksiin, joten joukkue jäi jälleen kisojen ulkopuolelle.¹⁹ Näin siitän huolimatta, että Olympialainen Komitea lähestyi Jääkiekkoliittoa jo joulukuussa 1954, myöntäen liitolle ”alustavasti” 400 000 markkaa olympiavalmennukseen.²⁰

Esitys varojen tarpeesta oli tehty Olympialaiselle komitealle liiton työkomitean toimesta. Kaudelle 1954–55 Olympialaiselta komitealta anottiin 1 250 000 markan valmennusmäärärahaa. Kauden 1955–56 rahantarve olisi 1 050 000, eli yhteensä työvaliokunta halusi olympiaprojektia varten tukea 2 300 000 markkaa.²¹

Jääkiekkoliitossa oltiinkin optimistisiä. Syyskuun puolivälissä 1955 liittojohtokunta teki päätöksen olympiaosallistumisesta, mutta vain, jos Olympialainen Komitea myöntäisi Cortinan-matkaan määrärahat.²²

Lokakuun alussa Valmentajakerhokin oli menettänyt olympiatoivonsa. Se päätti esittää Liittojohtokunnalle, että VaKen edustajan tuli päästä seuraamaan Cortinan kisoja riippumatta siitä, osallistuuko Suomi olympiatiurnaukseen. Samassa kokouksessa tarkistetussa VaKen talousarviossa ei tuleva olympiatiurnaus näkynyt lainkaan.²³

Lopullisesti olympiaovi sulkeutui marraskuun alussa. Liittojohtokunta totesi tilannekatsauksen jälkeen, ettei Cortinaan enää pyritä lähettämään

⁷ Honkavaara: Matkakertomus jääkiekkoliiton MM-kisoista Saksassa 25.2.–6.3.1955.

⁸ Katsaus v:n 1955–56 valmennustoimintaan.

⁹ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 27.5.1955.

¹⁰ Wirkkunen halusi palveluksistaan 2500 dollaria sekä vapaat matkat ja täyden ylöspidon;

Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 13.7.1955.

¹¹ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 28.4.1955.

¹² Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja

27.5.1955. Yhteyksistä Wirkkuseen katso myös

liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 28.4.1955.

¹³ Tieto Honkavaaran pestistä oli saatettu Suomen

Tietotoimistolle jo kesäkuussa. HONKAVAARA

1997, 206.

¹⁴ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 13.7.1955.

Honkavaaran nimeämisestä ks. myös

Jääkiekkoliiton kiertokirje 2/55–56.

¹⁵ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 16.9.1955.

Liittojohtokunnan kokouspöytäkirjoissa ei mainita

neuvotteluista Englannin kanssa, mutta Wuolio

valuutettiin keskustelemaan valmentajakysymyk-

sestä ”Englannissa”. Lisäksi pöytäkirjan liitteenä

on paperi, johon on kirjattu tulevan (1955–56)

kauden otteluohjelma. Ohjelmassa on suluisia ja

kysymysmerkeillä varustettuna myös

Tshekkoslovakia ja Englanti. Johtokunnan kokouk-

sen pöytäkirjassa 6.11.1955 todettiin lisäksi, että

”Englannista ei liene mahdollista saada joukkuetta

Suomeen”.

¹⁶ Katsaus v:n 1955–56 valmennustoimintaan.

¹⁷ Katsaus v:n 1955–56 valmennustoimintaan.

Honkavaaran muistelmin mukaan ehdokkaita oli

tarkalleen 57 kappaletta. HONKAVAARA 1997,

206.

¹⁸ Lindblad, Harry: Selostus LIHG:n kongressista

Düsseldorffissa 27.2., 2.3. ja 5.3.1955.

¹⁹ Suomen Jääkiekkoliiton kilpailukertomus peli-

kaudelta 1955–56.

²⁰ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja

1.12.1954; Yhteistoimikunnan kokouksen pöytä-

kirja 3.12.1954.

²¹ Mahdollisuuksista olympiavalmennuksen aikaa

saamiseksi keskusteltiin työvaliokunnassa

13.9.1954, anottavat summat määritettiin kokouk-

sessassa 24.9.1954.

²² Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 16.9.1955.

Ks. olympiavalmennuksesta myös valitsemiskomi-

tean kokouksen pöytäkirja 11.9.1955.

²³ Valmentajakerhon johtokunnan kokouksen pöytä-

kirja 9.10.1955.

joukkuetta vaan kaksi tarkkailijaa.²⁴ Liiton kilpailuvaliokunta antoi mestaruussarjan ohjelman laatijalle Viljo Puttoselle ohjeen, jonka mukaan Cortinan olympialaisia ei tarvitse ottaa huomioon sarjaohjelmaa laadittaessa.²⁵

Maajoukkueen pelikausi alkoi samoihin aikoihin kuin ilmoittautumisaika olympialaisiin umpeutui, vuodenvaihteessa 1955–56. Syyskuun puolivälissä liittojohtokunnassa tehdyn päätöksen mukaisesti Suomi matkusti Puolaan, jossa se kohtasi isäntäjoukkueen Varsovassa pelatussa kaksoismaattelussa. Puola voitti ensimmäisen osan 4–3, Suomi oli parempi toisessa samoin luvuin.²⁶

Syksyllä 1955 näytti jopa siltä, että Puolan-matkalla Suomi olisi pelannut muitakin maaotteluja. Puolaan suunniteltiin turnausta, johon isäntien ja Suomen lisäksi olisivat osallistuneet myös Neuvostoliitto, Itä-Saksa ja Norja. Suunnitelma ei kuitenkaan toteutunut, vaan matkan ainoaksi vastustajaksi tuli Puola.²⁷ Lisäksi Suomi pelasi ottelun Varsovan kaupunkijoukkuetta vastaan. Suomi voitti ottelun maalein 8–2.²⁸

Puola-ottelu on piirtynyt suomalaisen jääkiekkohistoriaan erityisesti tuomariryökentelystään. Ensimmäisessä kohtaamisessa kaksi puolalaisuomaria vihelsivät suomalaisten mielestä törkeän puolueellisesti. Vieraiden vaatimuksesta toiseen kohtaamiseen tuli toinen tuomari suomalaisten leiristä. Tehtävän otti Aarne Honkavaara, jolla oli jonkin verran kokemusta myös tuomarin tehtävistä. Pelin henki oli edellisen ottelun kaltainen, mutta tasapuolisempi: puolalaisuomari vihelsi jäähyjä suomalaisille, Honkavaara passitti jäähyille puolalaispelaajia.²⁹ Honkavaara viestittikin matkan jälkeen, että tällaisten tilanteiden takia Suomella pitäisi ottelumatoillaan olla mukanaan oma tuomari, jotta tasapuolisuus säilyisi.³⁰

Palattuaan Puolasta maajoukkue ei kauaa kotimaan kamaralla viipynyt. Jo 15.–16. tammikuuta³¹ Suomi pelasi Itä-Saksassa kaksoismaattelun isäntiä vastaan. Päätös itäsaksalaisten tarjouksen hyväksymisestä syntyi vasta liittojohtokunnan kokouksessa 4. tammikuuta. Lähtö oli noin viikko myöhemmin, 13. tammikuuta.³² Alkuperäisen suunnitelman mukaan itäsaksalaisten piti tulla tammikuun alussa

1955–56

SM-sarjan lopputilanne:

<i>Lohko A</i>	
TPS	12
Ilves	8
TK-V	8
HIFK	6
HPK	6
<i>Uusinta:</i>	
HPK–HIFK	7–4

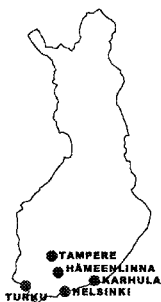
<i>Lohko B</i>	
Tarmo	14
Tappara	13
K–Kissat	9
KyPa	2
Vesa	2

Uusinta: Vesa–KyPa 3–2

Loppuottelut: TPS–Tarmo 7–2, 9–3

Pronssiottelut: Tappara–Ilves 5–2, 2–2

Mestaruussarjaloppukakunat:

Suomen pelaamat viralliset maaottelut kaudella 1955–56:

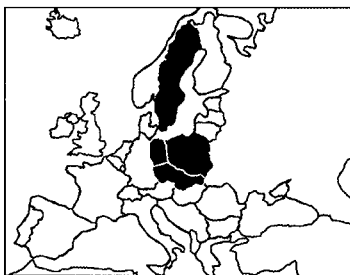
26.12.55	Varsova	Suomi–Puola	3–4	H
28.12.55	Varsova	Suomi–Puola	4–3	V
13.01.56	Rostock	Suomi–Itä-Saksa	2–3	H
14.01.56	Rostock	Suomi–Itä-Saksa	4–9	H
28.01.56	Tampere	Suomi–T-slovakia	1–5	H
29.01.56	Helsinki	Suomi–T-slovakia	1–6	H
12.02.56	Tampere	Suomi–Ruotsi	1–2	H
13.02.56	Helsinki	Suomi–Ruotsi	1–2	H

Vasemmalta pelipäivä, pelipaikkakunta, ottelu, MM- tai olympiakisat, lopputulokset ja voittotasapeli/häviö (Suomen kannalta). Suomi on selvytyden vuoksi mainittu ensin, vaikka kyseessä olisikin ollut ns. vierasottelu.

Yhteensä:

8 ottelua, 1 voitto, 7 häviötä.

Suomen maaotteluvastustajat:

Suomeen, mutta vierailu peruuntui Suomen jääolojen takia.³³

Kyseessä oli ensimmäinen maaottelukosketus Itä-Saksaan. Isännät ottivat ensimmäisessä kohtaamisessa voiton maalein 3–2, toinen ottelu päättyi Itä-Saksan 9–4-voittoon.³⁴

Samassa kokouksessa, jossa Itä-Saksan-matka vahvistettiin, päätettiin USA:n joukkueen saapumisesta Suo-

meen 17. tammikuuta. Vierailu räätälöitiin Kansainvälisen jääkiekkoliiton puheenjohtajan Ahearnen kautta. Yhdysvaltalaiset eivät kuitenkaan Suomeen saapuneet, sillä vierailu kaatui valuuttaongelmiin. Epäselväksi jäi, miten Suomen joukkueen aikataulut olisivat asettuneet, sillä USA-ottelu olisi pelattu Suomessa vain vuorokautsi sen jälkeen, kun Suomi kohtasi Itä-Saksan vieraissa.³⁵

Tammikuun lopun kaksoismaatottelu Tshekkoslovakiaa vastaan kruunasi ennätyskellisen vilkkaan alkukauden³⁶. Avausottelu Tampereella 28. tammikuuta päättyi vieraiden 5–1-voittoon. Helsingissä vuorokautta myöhemmin pelattu ottelu päättyi Tshekkoslovakian hyväksi maalein 6–1.³⁷

Maaliskuun alussa Suomen piti matkustaa Tshekkoslovakiaan 11 päivän pelimatalle. Ohjelmassa oli neljä ottelua Prahassa, Budejovicissa, Bratislavassa ja Ostravassa. Joukkue matkalle valittiin 29. helmikuuta, ja valitut miehet kutsuttiin Helsinkiin

²⁴ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 6.11.1955.

²⁵ Kilpailuvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 16.11.1955. Ks. Jääkiekkoliiton reaktioista

Jääkiekkoliiton 4/1954–55 ”Todistetaan, että...”.

²⁶ Suomen jääkiekkoliiton kilpailukertomus pelikaudelta 1955–56. Kauden 1955–56 kansainvälisestä ohjelmasta ks. liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 16.9.1955. Ks. myös valmentaja Honkavaaran esitys valmennuksen järjestämisestä ennen Puolan-matkaa, liitteenä työvaliokunnan kokouksen pöytäkirjassa 24.11.1955.

²⁷ Suomen Urheilulehti 1.12.1955.

²⁸ Suomen Urheilulehti 2.1.1956, SARIn kolumni.

²⁹ HONKAVAARA 1997, 208.

³⁰ Suomen Urheilulehti 2.1.1956

”Jääkiekkoliitollamme kestävä pohjakunto”.

³¹ Katsaus v:n 1955–56 valmennustoimintaan.

Jääkiekkoliiton virallinen tilastokirja ilmoittaa otteluiden päivämääräksi 13 ja 14.1.1956;

Jääkiekkokirja 1999–2000, 208. Kaikkiaan liiton asiakirjoissa päivämääräksi ilmoitetaan 15. ja 16.1.

Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirjan 4.1.1956 liitteessä kerrotaan joukkueen matkustavan Itä-Saksaan vasta 13. tammikuuta.

³² Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 4.1.1956.

³³ HONKAVAARA 1997, 209.

³⁴ Jääkiekkokirja 1999–2000, 208.

³⁵ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 4.1.1956.

³⁶ Jääkiekkoliitto havitteli vieläkin vilkkaampaa otteluohjelmaa. Syyskuussa liittojohtokunta päätti tiedustella, voisiko jokin ulkomainen joukkue saapua pelimatalle Suomeen joulukuussa. Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 16.9.1955.

³⁷ Jääkiekkokirja 1999–2000, 209. Ks. myös

Jääkiekkoliiton kilpailukertomus 1955–56.

Liittojohtokunta tarjosi Tshekkoslovakiaa myös piireille, mikäli piirien joukkueet olisivat halunneet pelata vieraita vastaan varsinaisten maaotteluiden jälkeen. Syyt olivat taloudelliset: piiri olisi maksanut ottelusta 250 000 markkaa. Mahdollisiksi isäntäkaupungeiksi liitto ehdotti erityisesti Hämeenlinnaa, Turkuu, Poria, Raumaa ja Karhulaa.

Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirjan 13.12.1955 liite.

Jääkiekkoliiton toimistoon 5. maaliskuuta, josta matka olisi alkanut. Paluun Suomeen piti tapahtua 16. maaliskuuta.³⁸ Harry Lindblad yritti liittää matkan yhteyteen myös muita otteluita, mutta kyseeseen olisivat tulleet vain tarkemmin määrittelemättömät pelit Länsi- ja Itä-Saksassa.³⁹ Matka ei kuitenkaan toteutunut. Lähdön esti Suomessa puhjennut yleislakko, joka esti joukkueen matkustamisen.

Liiton taloudesta vastanneet henkilöt tuskin harmittelivat kalliin Tshekkoslovakian-matkan kariutumista. Jo helmikuun lopulla oli selvää, että taloudellinen tulos muodostuisi ennakoitua huonommaksi.⁴⁰

Liittojohtokunta yritti perua Tshekkoslovakian-matkaa jo helmikuun lopulla. Tshekkoslovakia ilmoitti järjestäneensä suomalaisille neljä ottelua. Liittojohtokunta lähetti vastauksen, jossa se ilmoitti, että ”katastrofaalisten pakkasten vuoksi matka Tshekkoslovakiaan on taloudellisista syistä nyt mahdoton”.

Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirjaan merkittiin kuitenkin, että mikäli Tshekkoslovakia vaatii joukkueen lähettämistä, matkaan laitetaan 15 pelaajan ja kahden johtajan vahvuinen ryhmä.⁴¹

Vuodesta 1949 vuosittain pelattu Norja-maaottelujen sarja katkesi kaudella 1955–56. Norjan jääkiekkoliitto vastasi syksyllä 1955 Suomen aika-aulutiedusteluihin, ettei Norja taloudellisten vaikeuksiensa vuoksi voi jatkaa maaotteluita Suomen kanssa. Liittojohtokunta kertoi norjalaiskollegoilleen Suomen olevan halukas jatkamaan maaotteluita heti, kun taloudelliset edellytykset kanssakäymiseen olisivat jälleen paremmat.⁴²

Maaottelu Ruotsia vastaan pelattiin tällä kertaa Suomen maaperällä. Ensimmäinen osaottelu 12.2.1956 Tampereella päättyi vieraiden 2–1-voittoon. Ruotsalaisten esitys oli vaisu, sillä takana oli lumituisen pahasti myöhästyttämä saapuminen. Ottelu aloitettiin tunnin myöhässä. Ruotsalaisittain vaatimatonta tulosta selitti myös joukkueen kokoonpano. Matkassa oli ns. B-yhdistelmä, johon kuului vain kaksi Cortinan olympiamiehistön pelaajaa.⁴³

Maaottelun toinen osa seuraavana päivänä Helsingin Hesperiaassa päättyi myös Ruotsin 2–1-voittoon.⁴⁴

5.1.3 Askel eteenpäin valmennuksessa

Maajoukkuepelaajien ja ns. tulevaisuuden pelaajien ryhmässä oli kauden aikana yhteensä 60 miestä. Pelaajat muodostivat valmennuskeskukset Helsinkiin, Turkuun, Hämeenlinnaan, Tampereelle ja Raumalle. Kullakin paikkakunnalla toimi vastuullinen valmentaja, joka harjoitutti pelaajia yhteisten ohjeiden mukaan. Harjoittelu aloitettiin heinä-elokuun vaihteessa kolmella harjoituskerralla viikossa. Ohjelmassa oli painonnostoa sekä intervalliharjoituksia. Kuntokokeilla tarkkailtiin pelaajien kuntokäyrää ja suoritettiin karsintoja. Harjoituksensa laiminlyöneet pelaajat poistettiin listoilta.⁴⁵

Honkavaara oli kauden päätteeksi hieman yllättynyt pelaajien sinnikkyydestä. Honkavaaran mukaan yllättävän suuri määrä kovennettuun harjoitteluun mukaan tulleista jaksoi seurata ohjelmaa jääharjoittelukautteen asti. Osa kuitenkin luopui leikistä. Honkavaaran mukaan myöhemmin talvella todettiin, että ”juuri näiden kunto oli niin heikko, että *sopimus maajoukkueen kanssa*⁴⁶ oli pakko lopettaa”.⁴⁷

Maajoukkuepelaajien harjoitusohjelma herätti myös arvostelua. Honkavaara totesi kauden päätteeksi, että ensi kerran joukkue jaksoi pelata koko ottelun loppuun asti täydellä teholla, eivätkä kahden-kolmen päivän peräkkäiset ottelutkaan muodostuneet ylivoimaisiksi, kuten aiemmin.⁴⁸

Maajoukkueen heikkona kohtana oli Honkavaaran näkemyksen mukaan aiemmin ollut yhteisharjoituksen puute ja joukkueen liian myöhäinen nimeäminen. Joukkueen nimeäminen tapahtui nytkin liian myöhään⁴⁹, mutta sen vaikutus ei ollut yhtä suuri kuin aiemmin, sillä maajoukkueen runko pysyi muuttumattomana läpi kauden.⁵⁰

Sarjaohjelman lomaan mahdutettiin 10 tilaisuutta, joissa maajoukkueehdokkaat tai jo valittu maajoukkue pelasi erilaisia kotimaisia yhdistelmiä vastaan. Otteluita pelattiin Oulussa, Raahessa, Kokkolassa, Joensuussa, Pieksämäellä, Jyväskylässä, Tampereella, Lauritsalassa, Karhulassa ja Helsingissä.

Honkavaara olisi halunnut maajoukkuepelaajat yhteisharjoituksiin vieläkin useammin. Sarjaohjelma oli

kuitenkin niin tiukka, etteivät seurat halunneet luovuttaa pelaajiaan sarjan ratkaisuvaiheiden aikana yhteisharjoituksiin, koska se olisi sotkenut seurojen omat harjoitusohjelmat.⁵¹

Honkavaara kehitti maajoukkueen pelityyliä entistä puolustusvoittoisemmaksi. Hänen mukaansa ensimmäiset ottelut, joissa Suomen puolustuspeli kesti loppuun asti, olivat Ruotsia vastaan pelatut maaottelut.⁵²

Maajoukkueen suurimmat puutteet olivat päävalmentajan mukaan mailatekniikassa. Lisäksi Honkavaara arvosteli talviharjoittelun junaavuutaa, joka johti pelivauhdin ja -rytmien hiljenemiseen.⁵³

Taloudellisesti kausi 1955–56 oli Jääkiekkoliitolle tappiollinen – ja juuri kansainvälisen toiminnan vuoksi. Liiton toimintakertomuksessa todettiin, miten vaikeaa talousarvion laatiminen ja sen noudattaminen ovat, sillä kansainvälisen kilpailutoiminnan arvioitiin tuottavan melko huomattavia markkamääriä. Odotukset eivät pakkastalven takia toteutuneet.⁵⁴

Menosaraketta koristivat myös valmennuskulut, jotka olivat suuremmat kuin koskaan aiemmin. Toimintakertomuksessa kuitenkin todettiin, että vastinetta rahoille on saatu. Näitä olivat muun muassa ”*läpi vuoden jatkunut valmennustoiminta, täydelliset valmennusohjeet sekä valmennusorganisaation luominen*”.⁵⁵

³⁸ Maajoukkueen kokoonpano, päivätty 29.2.1956. Liitteenä virheellisesti vuoden 1955 kevätkokouksen pöytäkirjassa.

³⁹ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 9.2.1956.

⁴⁰ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 24.2.1956.

⁴¹ Ibid.

⁴² Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 16.9.1955.

⁴³ Suomen Urheilulehti 13.2.1956 ”Ruotsilla vain 2–1 johto jääkiekossa”.

⁴⁴ Jääkiekkokirja 1999–2000, 209.

⁴⁵ Aarne Honkavaaran katsaus v:n 1955–56 valmennustoimintaan.

⁴⁶ Kyseessä on ensimmäinen kerta, kun Jääkiekkoliiton virallisessa arkistomateriaalissa todetaan pelaajien olevan sopimussuhteessa maajoukkueeseen.

⁴⁷ Aarne Honkavaaran katsaus v:n 1955–56 valmennustoimintaan.

⁴⁸ Ibid.

⁴⁹ Honkavaaran arvio.

⁵⁰ Aarne Honkavaaran katsaus v:n 1955–56 valmennustoimintaan.

⁵¹ Ibid.

⁵² 12. ja 13.2. Tampereella ja Helsingissä pelatut ottelut. Molemmat päättyivät Ruotsin 2–1-voittoon. Jääkiekkokirja 1999–2000, 209.

⁵³ Aarne Honkavaaran katsaus v:n 1955–56 valmennustoimintaan.

⁵⁴ Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1955–56.

⁵⁵ Ibid.

”Ruotsin jääkiekkoliiton puheenjohtajakin oli ’niin suunniltaan ilosta’, että seisoivat vain suu auki yleisön edessä palkinto käsissään saamatta sanaakaan suustaan.”

– Arne Honkavaara Ruotsin kosteista kultajuhlilta Moskovan MM-kisoissa 1957.

Suomen joukkue Helsingin rautatieasemalla lähdössä vuoden 1957 MM-kisoihin Moskovaan. Vasemmalta Esko Luostarinen, Pertti Nieminen, Teppo Rastio, Yrjö Hakala, Aki Salonen, Erkki Koiso, Jorma Salmi, Olli Knuutinen, Unto Wiitala ja Eino Nuutinen. Alhaalla Pirhonen, Matti Lampainen, Mauno Nurmi, Arne Honkavaara ja tulkki. Rappusilla Raimo Kilpiö, Esko Niemi, Matti Sundelin (alempi) ja Voitto Soini (ylempi).

Valmennustoiminnasta vastasi pääasiassa toista vuotta toimineen Valmentajakerhon johtokunta. Kauden aikana järjestettiin neljä leiriä, 30 kurssia, 110 valmennustilaisuutta ja useita neuvottelutilaisuuksia. Pelaajien lisäksi valmennuksessa kiinnitettiin huomio piirivalmentajien, seura- ja valmentajien sekä erotuomareiden koulutukseen.⁵⁶

VaKe totesi maajoukkueen valmentajalla nyt ensi kertaa olleen edellytykset suunnitelmallisen valmennuksen toteuttamiseen. Tehostuneen valmennuksen arvioitiinkin näkyneen maajoukkueen pelitason kohoamisena. Päävalmentajalla oli myös aiempaa suurempi sanavalta maajoukkueen kokoonpanoa valittaessa.⁵⁷

VaKen arvion mukaan maajoukkueiden nimeäminen tapahtui edelleen liian myöhään. Lisäksi maajoukkueen yhteisharjoitusten määrää piti lisätä. VaKe esitti, että sarjaohjelmaan tulisi laatia siten, että edustusmiehistö voisi kokoontua yhteisharjoituksiin kahdesti kuussa.⁵⁸

5.2 Ensimmäinen tekojääkausi 1956–57

Kausi 1956–57 oli historiallinen, sillä ensimmäistä kertaa jääkiekkoliijoilla oli käytössään tekojäärata. Tampereelle valmistunut keinojää autoikin ratkaisevalla tavalla sarjojen läpiviemisessä.⁵⁹

Valmentajakerho patisti Jääkiekkoliittoa pidentämään kautta merkittävästi keinojääkauden koittaessa. VaKe ehdotti, että sekä marras- että joulukuussa järjestettäisiin kaksiosaiset maaottelut. Ne muodostaisivat tärkeän

osan maajoukkueen valmistautumisesta vuoden 1957 MM-kisoihin. Ihanne- ja vastustajiksi alkukauden maaotteluihin VaKe luetteli Norjan, Puolan, Itä-Saksan ja Ruotsin – tässä järjestyksessä.⁶⁰

Kansainvälisestä kaudesta 1956–57 suunniteltiin erittäin vilkasta – huolimatta edellisen kauden taloudellisista tappioista. Elokuun alussa kalenteriin oli merkitty matkamaatellut Ruotsia ja Norjaa vastaan heti alkutalvesta. Lisäksi Moskovan MM-kisojen arvioitiin tuovan Suomeen vieraita. Norjan ja Kanadan odotettiin pelaavan Suomessa matkallaan Moskovaan. Myös Itä-Saksan⁶¹ ja Puolan Suomen-vierailut olivat mahdollisia, mikäli vieraiden kulut maksettaisiin. Tshekkoslovakiaan Suomi matkustaisi vain, jos tshekit sitä vaatisivat. Matkaan suunniteltiin yhdistettävän ensimmäinen maaottelukokous Jugoslaviaan.⁶²

Myös suomalaisten osallistumisesta MM-kisoihin päätettiin totuttua aikaisemmin. Päätös kisamatkasta tehtiin jo kauden 1955–56 aikana.⁶³

Tshekkoslovakian-matka pudotettiin otteluohjelmasta syyskuun alussa. Kilpailuvaliokunta totesi, että koska Tshekkoslovakian-ottelusta ei ole vie-

läkään mitään tietoa, ei koko kilpailuohjelmaa voi jättää tästä riippuvaiseksi, ja jätti Tshekkoslovakian laskuista pois.⁶⁴

Itä-Saksan vierailu pysyi suunnitelmassa tammikuulle 1957. Joulukuun alussa liittojohtokunta hyväksyi saksalaisten vierailupäiviksi 13.–14.1.1957, ja ilmoitti ajankohdan Saksaan.⁶⁵ Siihen ilmoitukseen yhteydenpito lopulta katkesi. Kokouksessaan 7. tammikuuta liittojohtokunta totesi, ettei vastausta Itä-Saksasta ollut tullut.

⁵⁶ Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1955–56.

⁵⁷ Jääkiekkoliiton Valmentajakerhon toimintakertomus 1955–56.

⁵⁸ Ibid.

⁵⁹ Jääkiekkoliiton kilpailukertomus 1956–57.

⁶⁰ Valmentajakerhon johtokunnan kokouksen pöytäkirja 12.4.1956.

⁶¹ Itä-Saksa kutsuttiin vierailulle 13.–14.1.1957.

⁶² Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 9.10.1956.

⁶³ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 8.8.1956.

⁶⁴ Ks. kauden kansainvälisestä ohjelmasta myös kilpailuvaliokunnan kokouksen pöytäkirjat 7.11.1956 ja 6.9.1956.

⁶⁵ Asia selviää kilpailuvaliokunnan kokouksen pöytäkirjasta 7.11.1956, jossa todetaan: ”Merkittiin, että Moskovan MM-kisoihin on jo viime pelikaudella päätetty osallistua”. Muihin liiton virallisiin asiapapereihin kisapäätöstä ei ole kirjattu.

⁶⁶ Kilpailuvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 6.9.1956.

⁶⁷ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 4.12.1956.

Johtokunta päätti, että ottelu peruutetaan.⁶⁶

Myös mahdollisuus USA:n joukkueen vierailusta virisi syksyn ja alkutalven aikana. Vielä tammikuun lopulla vierailua pidettiin mahdollisena. Kaikkien aikojen toinen Suomen maaperällä pelattu USA-ottelu ei kuitenkaan toteutunut.⁶⁷

Jääkiekkoliiton päävalmentajaksi nimettiin elokuun alussa Valmentajakerhon esityksen mukaisesti Aarne Honkavaara. Hänen tehtäväkseen annettiin maajoukkue-ehdokkaiden, lupaavien nuorten pelaajien valmennuksen suunnittelu ja hoito sekä valmennusmateriaalin valmistaminen. Honkavaara palkattiin ajalle 1.6.1956–1.4.1957.⁶⁸

Myös ulkomaisen valmentajan palkkausta harkittiin – jälleen kerran. Jääkiekkoliiton kevätkokouksessa 1956 tulevan kauden talousarvioon oli merkattu 700 000 markkaa ulkolaisen valmentajan palkkausta varten. Työvaliokunnan kokouksessa 9.10.1956 määräraha poistettiin, ja valmennuskulut nostettiin 800 000 markkaan.⁶⁹

Kotimainen jääkiekkokausi käynnistyi virallisesti 28. joulukuuta, jolloin Jääkiekkoliitto järjesti koko maan kattaneen jääkiekkoilun päivän. Yli sadalla paikkakunnalla pelattiin tuolloin yhtäaikaaisesti jääkiekkoa, ja mm. Suomen Cupin avauskierrös.⁷⁰

Maajoukkueen kausi alkoi kuitenkin jo ennen jääkiekkoilun päivää. Se matkusti Ruotsiin, jossa se pelasi kaksosmaaottelun isäntiä vastaan. Tukholmassa 13.12.1956 isännät voittivat maalein 4–2. Vuorokautta myöhemmin Västeråsissa luvut olivat 8–0. Näin Ruotsi voitti maaottelun maalein 12–2.⁷¹

Ruotsista joukkue jatkoi Norjaan. Joulukuun 16. päivänä pelattu avausottelu päättyi Norjan 9–4-voittoon. Vuorokautta myöhemmin Suomi vei voiton maalein 5–3. Norja oli kuitenkin parempi yhteismaalein 12–9.⁷² Kyseessä oli Suomen ensimmäinen maaottelutappio Norjalle.

Kauden viimeisen kaksosmaaottelunsa Suomi pelasi ennen Moskovan MM-kisoja. Vierailulle saapui kotikisoihinsa valmistautuva Neuvostoliitto, joka otti maaotteluvoiton luvuin 17–3. Ensimmäinen osaottelu Tampereella (8.2.1957) päättyi 8–3 ja toinen (10.2.1957) Helsingissä 9–0.⁷³ MM-

Osa Moskovan vuoden 1957 MM-kisojen otteluista pelattiin Lenin-stadionille rakennetussa kaukalossa. Ruotsin ja Neuvostoliiton välistä ratkaisuoottelua seurasi noin 50 000 katsojaa.

kisoihin matkustava Leijonamiehistö nimettiin heti toisen osaottelun jälkeen.⁷⁴

Neuvostoliitto-ottelut järjestettiin pika-aikataululla. Päätös itänaapureiden kutumisesta Suomeen tehtiin liittojohtokunnan puhelinneuvottelussa⁷⁵ – aloite ottelun järjestämiseksi tosin tuli Neuvostoliitosta. Neuvostoliitto oli halunnut suomalaiset maahansa pelaamaan jo ennen MM-kisojen alkua, mutta pyyntöön ei voitu suostua mestaruussarjan ohjelmaan vedoten.⁷⁶ Nyt joukkue tarjoutui kuitenkin saapumaan Suomeen. Samassa liittojohtokunnan kokouksessa keskusteltiin myös ruotsalaisten ehdottamasta maaottelusta, joka olisi pelattu MM-kisojen jälkeen Suomessa. Liittojohtokunta hyväksyi suunnitelman periaatteessa, mutta totesi lisätiedustelujen olevan paikallaan.⁷⁷

Maajoukkue valmistautui Neuvostoliitto-otteluun kohtaamalla lehdistön valitseman miehistön. Ottelu järjestettiin Turussa 1. helmikuuta 1957. Varsinkin Lehdistön joukkueen valinnassa pidettiin melkoista kiirettä, sillä lehtimiehillä oli vain pari tuntia aikaa nimetä suosikkinsa.⁷⁸ Ottelu päättyi 4–4-tasatulokseen.⁷⁹

Kausi 1956–57 oli MM-tasolla maajoukkueen kaikkien aikojen menestyksekkäin. Se sijoittui MM-kisoissa Moskovassa neljänneksi. Korkean sijoituksen arvoa tosin

vähensi se, että kisoista jättäytyi pois eturivin länsimaat, Kanadan ja USA:n johdolla.⁸⁰ Poisjääneiden tilalle kisoihin otettiin Itävalta, Itä-Saksa ja Japani.⁸¹

Suomen jääkiekkoliitto vastaanotti ensimmäisen yhteenoton neuvostoliittolaisilta MM-kisajärjestäjiltä joulukuun alussa 1956. Liittojohtokunta päätti heti lähettää Moskovaan alustavan ilmoittautumisen.⁸²

Virallinen päätös osallistumisesta tehtiin liittojohtokunnassa 7.1.1957.

⁶⁶ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 7.1.1957.

⁶⁷ Kilpailuvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 23.1.1957.

⁶⁸ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 8.8.1956.

⁶⁹ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 9.10.1956.

⁷⁰ Jääkiekkoliiton kilpailukertomus 1956–57;

Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja

18.10.1956.

⁷¹ Jääkiekkoliiton kilpailukertomus 1956–57.

⁷² Jääkiekkoliiton kilpailukertomus 1956–57.

Ruotsi- ja Norja-otteluiden varmistumisesta ks. myös kilpailuvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 26.11.1956.

⁷³ Jääkiekkoliiton kilpailukertomus 1956–57.

⁷⁴ Suomen Urheilulehti 11.2.1957 "Moskovaan lähtevät".

⁷⁵ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirjassa 4.2.1957 kerrotaan tapahtumien kulku, mutta ei puhelinneuvottelun päivämäärää.

⁷⁶ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 4.2.1957.

⁷⁷ Ibid.

⁷⁸ Suomen Urheilulehti 31.1.1957 "Katsotaanpa kaukaloon".

⁷⁹ Suomen Urheilulehti 4.2.1957.

⁸⁰ Kisoista olivat poissa Kanadan ja USA:n lisäksi Norja, Länsi-Saksa ja Sveitsi.

⁸¹ Pentti Pirhonen: Moskovan kiekkokamppailut jälki-tarkastelun puntarissa. Jääkiekkoliiton kevätkokouksen pöytäkirjan liite 28.4.1957.

⁸² Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 4.12.1956.

Joukkueen valmentajaksi nimettiin Aarne Honkavaara. Samalla päätettiin anoa Opetusministeriöltä 400 000 markkaa matka-avustusta. Liiton puheenjohtaja Paavo Honkajuuri lupautui soittamaan asiasta suoraan opetusministerille.⁸³

MM-kultaa voitti yllättäen Ruotsi. Kanadan jäätyä pois Neuvostoliiton odotettiin ottavan kultamitalit kotiyteisensä edessä. Ruotsi nousi kuitenkin ratkaisuoittelussa Neuvostoliittoa vastaan 2-4-tappioasemasta 4-4-tasapeliin ja vei mestaruuden. Yleisö ei ruotsalaisten esityksiä arvostanut, vaan vihelsi ja pommitti neuvostopelaajia lumipalloilla.⁸⁴ Neuvostoliitto jäi hopealle, Tshekkoslovakia otti pronssia.⁸⁵

Moskovan kisoja seuranneet ulkomaiset tarkkailijat antoivat suomalaisen peliesityksistä hyvin positiivisia lausuntoja. Innokkaimmat arvioivat joukkueen olevan nousemassa "suurten" jääkiekkomaiden joukkoon. MM-kisoista Jääkiekkoliitolle raportointu Pentti Pirhonen kuitenkin muistutti, että jos Kanada ja USA olisivat olleet mukana, loppujärjestys olisi ollut aivan toinen.⁸⁶

Ruotsin MM-voitto – maan historian toinen – synnytti erään jääkiekkolegandan. Kisojen parhaana hyökkääjänä pidetyn "Tumba" Johanssonin kerrottiin puhjennut Lenin-stadionilla palkintojenjaon jälkeen laulamaan ruotsalaista "Helan Går" -juomalaulua, jota neuvostoviranomaiset ja -katsijat olisivat kuunnelleet kunniaa tehden ja paljastetuin päin. Pirhonen epäili tarinaa keksytyksi, sillä hänen mukaansa moskovalaiset eivät mainitulla tavalla kunnioittaneet muuta kuin oman maansa hymniä. Lisäksi he olivat mestaruuden hävittyään niin haudanvakavia, välinpitämättömiä ja vihastuneita, etteivät olisi moista esitystä kunnioittaneet.⁸⁷

Kysymys Moskovan kisojen järjestelyistä herätti kiinnostusta varsinkin länsimaissa niin kisoja ennen kuin niiden jälkeenkin. Kansainvälisen jääkiekkoliiton vuosikongressissa Cortinassa 1.–4.2.1956 keskusteltiin Neuvostoliitolle jo myönnettyjen kisojen edellytyksistä. Neuvostoliiton edustajilta kysyttiin mm. eri maiden lentoyhtiöiden koneiden laskeutumisoikeuksista Moskovaan sekä lehtimiesten ja liittojen edustajien viisumeista. Suomen edustajana kongressissa

1956–57

SM-sarjan lopputilanne:

<i>Lohko A</i>	
Ilves	16
Tarmo	8
Jymy	7
Vesa	6
TK-V	3

Lohko B

TPS	12
Tappara	12
HPK	11
HJK	3
K-Kissat	2

Uusinta: TPS–Tappara 8–1
Loppuottelut: Ilves–TPS 4–2, 7–5
Pronssiottelut: Tarmo–Tappara 1–6, 3–1

Mestaruussarjaloppukakunat:

Suomen pelaamat viralliset maottelut kaudella 1956–57:

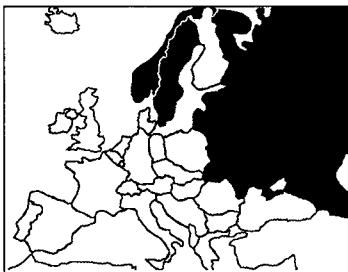
13.12.56	Tukholma	Suomi–Ruotsi	2–4	H
14.12.56	Västerås	Suomi–Ruotsi	0–8	H
16.12.56	Oslo	Suomi–Norja	4–9	H
17.12.56	Oslo	Suomi–Norja	5–3	H
08.02.57	Tampere	Suomi–N-liitto	3–8	H
10.02.57	Helsinki	Suomi–N-liitto	0–9	H
24.02.57	Moskova	Suomi–Puola	MM 5–3	V
25.02.57	Moskova	Suomi–N-liitto	MM 1–11	H
27.02.57	Moskova	Suomi–Itä-Saksa	MM 5–3	V
28.02.57	Moskova	Suomi–T-slovakia	MM 0–3	H
02.03.57	Moskova	Suomi–Itävalta	MM 9–2	V
04.03.57	Moskova	Suomi–Ruotsi	MM 3–9	V
05.03.57	Moskova	Suomi–Japani	MM 5–2	V

Vasemmalta pelipäivä, pelipaikkakunta, ottelu, MM- tai olympialaiset, loppuulos ja voitto/tasapeli/häviö (Suomen kannella). Suomi on selvyden vuoksi mainittu ensin, vaikka kyseessä olisi ollut ns. vierasottelu.

Yhteensä:

13 ottelua, 5 voittoa, 8 häviötä.

Suomen maaotteluvastustajat*:

* Karttaan ei ole merkattu maita, joita vastaan Suomi pelasi MM-kisoissa.

olleen Harry Lindbladin mukaan Neuvostoliiton vastaukset esitettyihin kyselyihin olivat hyvin hatarat. Tulevat kisaisännät ohjasivat keskustelun muihin puheenaiheisiin, ja alkoivat mm. kehua valmistumassa ollutta jäästadioniaan. Lisäksi kisajoukkueil-

le luvattiin paras mahdollinen majoitus, teatteri- ja elokuvalippuja sekä upeita muistopalkintoja. Neuvostoliitto lupasi myös kustantaa joukkueiden matkat.⁸⁸

Vaikka annetut selvitykset eivät täysin tyydyttäneet, kongressi katsoi, että Neuvostoliitto oli antanut täydentävät selvitykset esitettyihin kysymyksiin. Näin kisaisännitys vahvistettiin.⁸⁹

Kisojen jälkeen isäntien arvioitiin onnistuneen järjestelyissään hyvin – ainakin Neuvostoliittoa lähellä olleiden maiden edustajien mielestä. Pirhonen kiinnitti selvityksessään huomiota "suurellisuuteen, mitä valtiojohtoisessa urheilumaassa oli voitu tuhlata pukusuojiin ja osin muutenkin ottelujen ulkonaisiin puitteisiin. Istuen lämpimässä huoneessa erien välillä nojatuoleissa, tuulettimien suristessa, on toki pelaajille monin verroin miellyttävämpää kuin oleskella lautakopperoissa kaminain varassa."⁹⁰ Myös Honkavaara kiitteli "suorastaan upeita" olosuhteita uudessa Urheilupalatsissa, ja ihmetteli jokaiselle pelaajalle varattua omaa, pehmustettua nojatuolia.⁹¹

Myös neuvostoliitolaisten mainostama jäästadion sai kehuja. Halli veti tosin "vain" 15 000 katsojaa, joten isännät siirsivät tärkeimmät ottelut ulkokentälle, jotta katsomosta löytyisi enemmän yleisöpaikkoja. Ratkaisuoittelu Ruotsia vastaan houkuttelikin Lenin-stadionille paukkuvassa pakka-sessakin yli 50 000 katsojaa.⁹²

Pirhosen mukaan järjestyksenpito oli ehkä liiankin tiukkaa. Miliisejä ja

⁸³ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 7.1.1957.

⁸⁴ HONKAVAARA 1997, 237.

⁸⁵ Pentti Pirhonen: Moskovan kiekkokamppailut jälkিতarkastelun puntarissa. Jääkiekkoliiton kevät-kokouksen pöytäkirjan liite 28.4.1957. RAEVUORI 1997, 46.

⁸⁶ Pentti Pirhonen: Moskovan kiekkokamppailut jälkিতarkastelun puntarissa. Jääkiekkoliiton kevät-kokouksen pöytäkirjan liite 28.4.1957.

⁸⁷ Ibid.

⁸⁸ Harry Lindbladin selostus LIHG:n vuosikongressista Cortinassa; Jääkiekkoliiton kevätkokouksen 29.4.1956 liite.

⁸⁹ Ibid.

⁹⁰ Pentti Pirhonen: Moskovan kiekkokamppailut jälkিতarkastelun puntarissa. Jääkiekkoliiton kevät-kokouksen pöytäkirjan liite 28.4.1957.

⁹¹ Aarne Honkavaara: Päävalmentajan kertomus 1956–57. Ks. olosuhteista myös HONKAVAARA 1997, 231.

⁹² Pentti Pirhonen: Moskovan kiekkokamppailut jälkিতarkastelun puntarissa. Jääkiekkoliiton kevät-kokouksen pöytäkirjan liite 28.4.1957. Honkavaara mainitsee omissa kertomuksissaan Neuvostoliitto–Ruotsi-ottelun katsojamääräksi 45 000. Aarne Honkavaara: Päävalmentajan kertomus 1956–57.

sotilaita oli paikalla runsaasti, eivätkä he aina olleet selvillä joukkueiden osanottajien, johtajien ja lehtimiesten erioikeuksista. Myös kielimuuri aiheutti vaikeuksia.

Suurimmaksi haitaksi sekä Pirhonen että Honkavaara nimesivät kuitenkin pitkät etäisyydet. Välimatkat hallien ja hotellien välillä aiheuttivat busseissa ”jökötystä”.⁹³

Päävalmentaja Honkavaara kiitteli turnauksen jälkeen joukkueensa esitystä. Suomi pystyi tällä kertaa venymään vastuksensa mukaan. Lisäksi joukkueen turnauksikävyys osoittautui aiempaa paremmaksi, vaikka kisojen seitsemän ottelua pelattiin 10 päivässä. Ensi kertaa kunto kesti läpi rasakan turnauksen.

Honkavaara totesi myös otteluohjelman tällä kertaa tasapuoliseksi – asia, joka aiemmin oli herättänyt närää. Suomen avausvastus oli Puola, joka kaatuikin 5–3. Honkavaaran arvion mukaan jopa pronssiin olisi ollut mahdollisuudet, niin hyvin Suomi taisteli Tshekkoslovakiaa vastaan mitalin ratkaisessa ottelussa.⁹⁴

Suomen joukkue pokkasi kisoista myös yhden palkinnon. Neuvostoliiton ammattijärjestön pää-äänenkannattaja Trud lahjoitti pokaalin joukkueelle, joka menestyksekkäimmin kamppailee kolmea johtavaa jääkiekkomaata – Ruotsi, Neuvostoliitto ja Tshekkoslovakia – vastaan.⁹⁵

Honkavaaran mukaan Suomen joukkue oli ”lupaavassa nousussa”. Ainesta oli, mutta taloudelliset edellytykset joukkueen nostamiseksi aivan kansainväliselle huipputasolle puuttivat.⁹⁶

Honkavaara tervehti ilolla myös maajoukkueen rungon vakiintumista. Osaselitys menestykseen oli hänen mukaansa joukkueen rungon pysyminen samana kuin kaudella 1955–56. Miehistön yhtenäisyys näkyi myös joukkueen kykyä toteuttaa taktisia muutoksia, Honkavaara arvioi, ja totesi, ettei tulevalle kaudelle tarvita muutoksia valmennuksen peruslinjaan.⁹⁷

Moskovan MM-kisat piirtyivät suomalaisen jääkiekkohistoriaan paitsi Suomen saavuttaman neljännen sijan takia, myös toisesta syystä. Moskovan MM-kisat olivat ensimmäiset kisat, joihin suomalaiskannattajat matkustivat sankoin joukoin. Jääkiekkoliitto mainosti Matkapalace-

yhtiön järjestämiä kisamatkoja kiertokirjeissään.⁹⁸ Myös ainakin Suomen Matkatoimisto järjesti matkoja kisoihin.⁹⁹

Jääkiekkoliiton toiminnassa mukana olleet matkustivat innolla itänaapuriiin. Valmentajakerho päätti vuosi ennen kisoja järjestää jäsenilleen seuramatkan Moskovaan.¹⁰⁰ Kiinnostus levisi pian myös Erotuomarikerhoon. Kesällä VaKen johtokunta totesi, että matka järjestetään yhteisvoimin.¹⁰¹

Vilkas kansainvälinen kilpailutoiminta loi painetta liiton talouteen. Kauden päätteeksi toimintakertomuksessa todettiin, että ”*jatkuvasti lisääntyvän toiminnan ansiosta on liiton taloudenhoidossa ilmannyt suuria vaikeuksia. Menot lisääntyvät, mutta tuloja on kansainvälisistä otteluista entistä vaikeampi saada, koska ulkomaisten joukkueiden matkakustannukset ovat huomattavasti nousseet.*” Jääkiekkoliiton valtakunnalliselta liitolta saama määräraha ei kuitenkaan ollut noussut kustannusten kasvun mukana, puhumattakaan laajentuneen toiminnan aiheuttamien kustannusten mukaan. Vaikka nostamispaineita oli, SVUL:n avustus päinvastoin pieneni. Rahaa tuli nyt 2 624 750 markkaa, eli vähemmän kuin kuuteen vuoteen.¹⁰²

Kauden 1956–57 negatiiviseen tulokseen vaikutti osaltaan maaotteluohjelman rakenne. Suomi matkusti omalla kustannuksellaan sekä Ruotsiin että Norjaan – tosin samalla matkalla. MM-kisojen budjettiin tuli vaje, kun Opetusministeriö ei myöntänyt Valtion Urheilulautakunnan puoltamaa avustusta. MM-kisamatka aiheutti Jääkiekkoliiton budjettiin lopulta 627 136 markan loven.¹⁰³

Tilikauden menot olivat 1 030 993 markkaa suuremmat kuin tulot. Alijäämää tasattiin edellisten vuosien ylijäämillä, mutta kaikkea tappiota ei näinkään kyetty kattamaan.¹⁰⁴

Toimintakertomuksen mukaan valmennukseen käytettiin nelinkertainen määrä varoja verrattuna 4–6 vuoden takaisiin valmennusmenoihin. Silti liitolla ei ollut palkkalis-toillaan ulkomaalaista valmentajaa, jolle vielä keväällä 1956 talousarviossa oli varattu 700 000 markan määräraha. Liiton valmennustoiminnasta vastasi Valmentajakerhon johtokunta, maajoukkueen päävalmentajana toimi Arne Honkavaara. Lisäksi liiton listoilla olivat kolutusvalmentaja

Risto Lindroos, kahdeksan kurssiopettajaa sekä kunto-ohjelman laatija. Päähuomio valmennuksessa oli kohdistettu piiri- ja seuravalmentajien koulutukseen sekä maajoukkueen ohella tulevaisuuden pelaajiin ja junioreihin. Toimintakertomuksen mukaan kansainväliset tulokset huomioon ottaen valmennuksen voitiin sanoa noudattaneen ”oikeaoppista linjaa”.¹⁰⁵

5.3 Takaisin omalle paikalle MM-kisoissa 1958

Keskustelut kauden 1957–58 valmentajataratkaisusta aloitettiin edellisen kauden ollessa vielä kesken. Liittojohtokunta valtuutti Harry Lindbladin, Eino Nuutisen ja Reijo Mannerlan neuvottelemaan Arne Honkavaaran kanssa tulevan pelikauden valmennuksesta.¹⁰⁶ Myös Valmentajakerho oli Honkavaaran valinnan takana, se suositteli heinäkuussa hänen nimeämistään maajoukkueen valmentajaksi.¹⁰⁷

Syyskuun alussa valmentajakysymys oli saatu ratkaistuksi. Liiton päävalmentajaksi nimettiin edelleen Arne Honkavaara. Liittojohtokunta päätti maksaa hänelle korvausta ”tehdyn työn mukaan”.

Honkavaara toimitti liittojohtokunnalle esityksensä valmennuksen järjestelyistä. Liittojohtokunta siirsi

⁹³ Pentti Pirhonen: Moskovan kiekkokamppailut jälkitaustelun puntarissa. Jääkiekkoliiton kevytkokouksen pöytäkirjan liite 28.4.1957; Arne Honkavaara: Päävalmentajan kertomus 1956–57.

⁹⁴ Arne Honkavaara: Päävalmentajan kertomus 1956–57.

⁹⁵ HONKAVAARA 1997, 235.

⁹⁶ Arne Honkavaara: Päävalmentajan kertomus 1956–57.

⁹⁷ Ibid.

⁹⁸ Jääkiekkoliiton kiertokirje No 2/56–57. Palkkioksi yhteistyöstä Matkapalace lupasi yhdelle Jääkiekkoliiton edustajalle vapaan matkan kisoihin. Matka myönnettiin liiton toiminnanjohtaja Reijo Mannerlalle. Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 7.1.1957.

⁹⁹ Suomen Urheilulehti 29.10.1956, ilmoitus.

¹⁰⁰ Valmentajakerhon johtokunnan kokouksen pöytäkirja 28.4.1956.

¹⁰¹ Valmentajakerhon johtokunnan kokouksen pöytäkirja 1.7.1956.

¹⁰² Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1956–57.

¹⁰³ Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1956–57. Ks. myös liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 28.3.1957: ”Liiton taloudellinen asema on huolestuttava”.

¹⁰⁴ Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1956–57.

¹⁰⁵ Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1956–57.

Jääkiekkoliiton kiertokirje No 5/55–56.

¹⁰⁶ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 28.3.1957.

¹⁰⁷ Valmentajakerhon johtokunnan kokouksen pöytäkirja 1.7.1956.

SM-sarjan
loputilanne:

Lohko A

Ilves	12
Tarmo	9
KalPa	9
HJK	8
Vesa	2

Lohko B

Tappara	13
TPS	8
HPK	8
HIFK	6
Jymy-Kiekko	5

Loppuottelut:

Ilves-Tappara 4-6, 7-1, 3-1

Pronssiottelut:

Tarmo-TPS 3-3, 4-1

Suomen pelaamat viralliset
maaoottelut kaudella 1957-58:

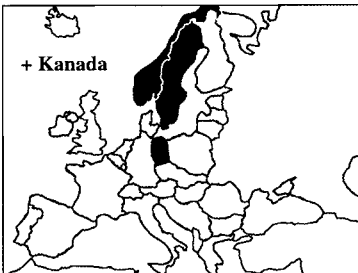
12.01.58	Turku	Suomi-Norja	11-3	V	
13.01.58	Helsinki	Suomi-Norja	5-3	V	
19.01.58	Helsinki	Suomi-Itä-Saksa	2-2	T	
20.01.58	Tampere	Suomi-Itä-Saksa	9-1	V	
23.02.58	Tampere	Suomi-Ruotsi	2-3	H	
24.02.58	Helsinki	Suomi-Ruotsi	2-3	H	
28.02.58	Oslo	Suomi-Tslovakia	MM	1-5	H
01.03.58	Oslo	Suomi-Ruotsi	MM	2-5	H
02.03.58	Oslo	Suomi-N-liitto	MM	0-10	H
03.03.58	Oslo	Suomi-Kanada	MM	0-24	H
05.03.58	Oslo	Suomi-Puola	MM	2-2	T
06.03.58	Oslo	Suomi-Norja	MM	2-1	V
09.03.58	Oslo	Suomi-USA	MM	2-4	H
18.02.58	Helsinki	Suomi-Kanada	1-3	H	

Vasemmalta pelipäivä, pelipaikkakunta, ottelu, MM- tai olympiakisat, loppuulos ja voittotilapeli/häviö (Suomen kannalta). Suomi on seivyyden vuoksi mainittu ensin, vaikka kyseessä olisikin ollut ns. vierasottelu.

Yhteensä:

14 ottelua, 4 voittoa, 2 tasapeliä, 8 häviötä.

Suomen maaotteluvastustajat*:

* Karttaan ei ole merkattu maita, joita vastaan Suomi pelasi MM-kisoissa.

asian edelleen Valmentajakerholle ja Työvaliokunnalle, päätettäväksi "taloudellista säästäväisyyttä koskien evästyksen" kera.¹⁰⁸

Honkavaaran tehtäviksi määritet-

tiin - hänen omasta esityksestään - maajoukkueen valmennuksesta ja peleistä vastaaminen sekä pelaajainekseen tutustuminen liiton nimeämällä paikkakunnilla¹⁰⁹. Tarkkailun perusteella päävalmentaja ja Valmentajakerho nimeäsivät "tulevaisuuden pelaajat". Näiden pelaajien tarkkailussa ja valmennuksessa Honkavaaraa tukisi Jukka Wuolio. Lisäksi Honkavaaran tehtäviin kuului piirivalmentajien koulutus.¹¹⁰

Valmentajakysymys kumpusi esille uudelleen joulukuussa. Laajan keskustelun jälkeen liittojohtokunta päätti vapauttaa päävalmentaja Honkavaaran muista paitsi valmennukseen liittyvistä tehtävistä.

Myös maantieteelliseen painotukseen tehtiin muutos. Johtokunta päätti, että koska liiton toiminta on tekojään myötä siirtynyt entistä enemmän Tampereelle, valittiin kaupunkiin kolmen hengen toimikunta hoitamaan käytännön järjestelyjä.¹¹¹

Liiton tukalaa taloustilannetta pyrittiin helpottamaan paitsi säästämällä kaikissa mahdollisissa kohdissa, myös laajentamalla kansainvälistä ohjelmaa. Liittojohtokunta otti yhteyttä Ruotsiin saadakseen Gävlen, Leksandin tai Moran seurajoukkueen vierailulle Suomeen 2-3 otteluun. Vierailulla joukkue kohtaisi Suomen maajoukkueen. Tavoitteena oli järjestää vierailut mahdollisimman pienin kustannuksin. Kokouspöytäkirjaan merkittiin suorasukaisesti, että "toimenpiteeseen päätettiin ryhtyä liiton taloudellisen aseman parantamiseksi".¹¹²

Maajoukkueen ohjelmassa oli syyskuun alussa jo mainitun seuraottelun ja MM-kisojen lisäksi lisäksi ottelut Ruotsia, Norjaa, Itä-Saksaa ja Kanadaa vastaan. Lisäksi liittojohtokunta suunnitteli tiedustella mahdollisuuksia Neuvostoliitto-otteluun ja Keski-Euroopan-matkaan. Koko otte- luohjelman päällä oli kuitenkin iso kysymysmerkki, johtuen taloudellisista syistä.¹¹³

Samassa kokouksessa, jossa listattiin alkavan kauden kansainvälinen ohjelma, päätettiin hakea Opetusministeriöltä 400 000 markan määräraha MM-kisoja varten.¹¹⁴ Kisoihin ilmoitaututtiin jo ennen vuodenvaihdetta¹¹⁵, vaikka osallistumisesta ei taaskaan ollut tietoa. Joulukuussa liittojohtokunta totesi, että avustusta oli

Opetusministeriöstä haettu, mutta vastusta ei vielä ollut saatu.¹¹⁶

Valtion urheilulautakunta puolsi 250 000 markan avustuksen myöntämistä MM-matkaa varten, jonka Opetusministeriö myönsikin.¹¹⁷ Liittojohtokunta päätti osallistumisesta MM-kisoihin kokouksessaan 7.2.1958. Päätös herätti kuitenkin laajaa keskustelua. Johtokunta päätti talouspainneiden alla, että vastaisuudessa pidättäydytään MM-kisoista, joihin osallistuminen tulee liitolle taloudellisesti rasittavaksi.¹¹⁸

Lopullinen maajoukkueohjelma oli aivan erilainen kuin syksyllä suunniteltiin. MM-kisojen lisäksi maajoukkue ei pelannut ainuttakaan ottelua Suomen rajojen ulkopuolella.

Ruotsi-ottelu merkittiin aluperin kilpailukalenteriin ajankohtaan 15.-16.12.1957. Vahvistusta ottelulle saatiin kuitenkin odottaa. Liittojohtokunnan kokouksessa 11. joulukuuta, vain neljä päivää ennen ensimmäistä Ruotsi-ottelua, asia oli edelleen auki. Kokous valtuutti Reijo Mannerlan soittamaan Ruotsiin ja tarkistamaan tilanteen.¹¹⁹

Ruotsi-ottelun ajankohta varmistui vasta helmikuun alussa. Liittojohtokunta vahvisti päivämääräksi 23.-24.2.1958. Samalla vahvistettiin, että Suomen Jääkiekkoliitto kuittaisi Ruotsista ottamansa velat maksamalla ruotsalaisten matkat Suomeen.¹²⁰

Liitto pyrki viimeiseen asti hyödyntämään myös Moskovaan MM-

¹⁰⁸ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 3.9.1957.

¹⁰⁹ Jyväskylä, Pori, Lauritsala, Heinola, Kotka ja Joensuu. Valmentajakerhon johtokunnan kokouksen pöytäkirja 11.9.1957.

¹¹⁰ Valmentajakerhon johtokunnan kokouksen pöytäkirja 11.9.1957.

¹¹¹ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 11.12.1957.

¹¹² Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 3.9.1957.

¹¹³ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 3.9.1957. Ks. kansainvälisen ohjelman suunnittelusta myös kilpailuvaiokunnan kokouksen pöytäkirjat 27.9.1957 ja 20.11.1957.

¹¹⁴ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 3.9.1957.

¹¹⁵ Alustava ilmoittautuminen piti toimittaa norjalaisille kisaisännille 15.12.1957 mennessä. Lopullinen osallistumisvahvistus piti antaa 15.1.1958. Norjan jääkiekkoliiton kutsukirje Suomen Jääkiekkoliitolle 21.11.1957.

¹¹⁶ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 11.12.1957.

¹¹⁷ Selvitys MM-projektin kuluista Opetusministeriölle, päivätty 5.3.1958. Tieto MM-anomuksen hyväksymisestä ministeriössä oli tehty 26.2.1958.

Selvityksestä käy myös ilmi MM-matkan lopulliset kustannukset, 880 496 markkaa.

¹¹⁸ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 7.2.1958.

¹¹⁹ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 11.12.1957.

¹²⁰ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 7.2.1958.

kisoihin matkustavat joukkueet. Se pyrki saamaan Suomeen Neuvostoliiton, Kanadan tai USA:n heti kisojen jälkeen – ilman tulosta.¹²¹

Kauden ensimmäisen ottelunsa maajoukkue pelasi 10. marraskuuta 1957. Tampereella sitä vastaan asetettiin ruotsalainen Djurgårdenin seurajoukkue. Kyseessä ei siis ollut maaottelu.¹²² Djurgården voitti ottelun maalein 4–3.¹²³

Ruotsi-ottelun ajankohdan epäselvyyksien vuoksi liitto järjesti Maajoukkue–Lehdistö -ottelun joulukuun puolivälissä – samana päivänä, kun alkuperäisen suunnitelman mukaan piti pelata Ruotsia vastaan (15.12.1957). Maajoukkue voitti ottelun maalein 7–1.¹²⁴

Kansainvälinen kausi – jos Djurgården-peliä ja Lehdistö-ottelua ei laskea virallisiksi otteluiksi – käynnistyi lopulta 12.–13.1.1958. Aarne Honkavaaran valmentamaa Suomea vastaan asetettiin Norja kaksoismaattelussa Turussa ja Helsingissä. Suomi oli selvästi parempi yhteismaalein 16–6 (11–3, 5–3).¹²⁵

Vain viikkoa myöhemmin Suomea vastaan asetettiin DDR.¹²⁶ Kaksoismaattelun ensimmäinen osa Helsingissä (19.1.1958) päättyi 2–2, mutta toisessa seuraavana päivänä Suomi oli parempi maalein 9–1.¹²⁷

Myös talven kolmas maaottelu pelattiin Suomessa. Vastakkain oli perinteisessä kohtaamisessa Ruotsi. Molemmat osat (23.2.1958 ja 24.2.1958) päättyivät Ruotsin 3–2-voittoon, joten yhteisluvut olivat vieraiden eduksi 6–4.¹²⁸

Kaudella 1957–58 ei pelattu Neuvostoliitto-maaottelua. Ei, vaikka joukkue Suomessa joulukuussa vierailikin. Kanadassa ja Ruotsissa ottelumatkalla käynyt joukkue vietti yhden yön Helsingissä, mutta ei pelannut ottelua. Lehdistöä joukkueen johto ja pelaajat kuitenkin ottivat vastaan.¹²⁹

MM-kisoissa Oslossa palattiin ns. normaaliin maailmanjärjestykseen. Suomen edelle ennättivät, kuten Moskovan kisoissa, Neuvostoliitto (nytkin 2.), Ruotsi (3.) ja Tshekkoslovakia (4.). Lisäksi vuoden tauon jälkeen kisoihin palanneet Kanada (1.) ja USA (5.) ottivat paikkansa Suomen edellä. Suomi jätti taakseen kahdeksan joukkueen turnauksessa Norjan ja Puolan. Kylmintä kyytiä suomalaisille tarjoi mestari-Kanada, joka voitti

peräti 24–0, ja hopeajoukkue Neuvostoliitto, jonka voitonumerot olivat 10–0.¹³⁰ Kanadaa vastaan Suomi pelasi ilman kahta parasta hyökkääjäänsä, jotta nämä saisivat lepoa ennen tärkeää Puola-ottelua. Kanada-tappio on Suomen jääkiekkohistorian suurin selkäsauna.¹³¹

Taloudellisesti kausi 1957–58 oli edellistä parempi. Kauden alussa liitto joutui kuitenkin turvautumaan luottoon ja varovaisuuteen varainkäytössä.¹³² Helpotusta toivat onnistuneet maaottelut, joista kukin toi liiton kassaan 800 000–1 000 000 markkaa. Vastavasti matka MM-kisoihin toi yli miljoonan markan kulurasitteen. Kokonaisuudessaan tilinpäätös oli 128 078 markkaa ylijäämäinen.¹³³ Maajoukkue kokoontui yhteisharjoituksiin kauden aikana 20 kertaa.¹³⁴

5.4 Ensimmäinen piste ”suurilta”

Kausi 1958–59 aloitettiin jälleen Honkavaaran valmennuksessa. Kaksi ulkomaalaista valmentajaa¹³⁵ oli ilmoittautunut halukkaiksi saapumaan Suomeen liiton tehtäviin, mutta toimenpiteisiin nämä lähestymiset eivät johtaneet.¹³⁶

Honkavaara joutui myös heti kauden alussa Valmentajakerhon johtokunnan hampaisiin. Hän oli kertonut tulevan kauden valmennussuunnitelmistaan lehdistölle, mitä VaKen johtokunta piti epälojalina toimintana.¹³⁷

Lokakuun alussa 1958 Honkavaaran työtehtäviin määriteltiin jälleen kuuluvaksi vain maajoukkueen valmentajana toimiminen. Näin hän ei osallistunut valmennustehtäviin maajoukkueen harjoitusten ja otteluiden ulkopuolella.¹³⁸

Vaikka ulkomaiseen valmentajaan ei tälläkään kertaa voitu turvautua, ulkomaanyhteyksiä pyrittiin hyödyntämään. Jääkiekkoliitto tiedusteli Ruotsin liitolta sen kokemuksia valmennustoiminnan organisoinnista sekä mahdollisuudesta lähettää suomalainen valmentaja kursseille Ruotsiin.¹³⁹ Ruotsin liitto suhtautui suomalaisten pyyntöön myönteisesti. Se ilmoitti, että Suomi voi lähettää valmentajan Ruotsin kursseille marraskuun alussa. Liitto nimesi matkalle Honkavaaran.¹⁴⁰

Myös Valmentajakerho suositteli varovaisesti valmentajan hankkimista

ulkomailta. Se perusteli kantaansa lähinnä valmentajakoulutuksen psykologisilla syillä. Ulkomaisen valmentajan osallistuminen koulutukseen kohottaisi koulutettavien valmentajien itsetuntoa.¹⁴¹

Jääkiekkoliitto aloitti kesällä 1958 yhteydenotot Neuvostoliittoon. Tavoitteena oli saada neuvostoliittolainen joukkue vierailulle Suomeen heti kauden alussa, marraskuussa. Vastausta saatiin kuitenkin odottaa, ja ensimmäinen versio kauden 1958–59 kansainvälisestä ohjelmasta tehtiin ilman tietoa Neuvostoliitto-ottelun toteutumisesta.¹⁴²

Tekojäähäkauteen siirtyminen¹⁴³ näkyi myös maajoukkueen ohjelmassa.¹⁴⁴ Kauden ensimmäinen maaottelu, vieraspeli Ruotsia vastaan, merkittiin kalenteriin ajankohtaan 23.–24.11.1958. Norja kohdattaisiin kaksoismaattelussa 26.–27.11.1958. Ruotsi matkustaisi Suomeen pelaamaan

¹²¹ Kilpailuvallioikunnan kokouksen pöytäkirja 28.1.1958.

¹²² Suomen Urheilulehti 7.11.1957 ”I maajoukkue jääkiekossa”.

¹²³ Suomen Urheilulehti 11.11.1957 ”Lupaava alku tappiosta huolimatta”.

¹²⁴ Suomen Urheilulehti 16.12.1957 ””Kunnoton” Lehdistö Maajoukkueella makupala”.

¹²⁵ Jääkiekkoliiton kilpailukertomus 1957–58.

¹²⁶ Itä-Saksan otelun neuvotteluista ks. liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 3.11.1957.

¹²⁷ Jääkiekkoliiton kilpailukertomus 1957–58.

¹²⁸ Ibid.

¹²⁹ Suomen Urheilulehti 16.12.1957 ”Olisi hyvä, jos pelaisimme kanssanne vaikka joka päivä”.

¹³⁰ Jääkiekkoliiton kilpailukertomus 1957–58. MM-kisojen tuomaritoiminnasta ks. Risto Lindroosin selvitys kisojen erotuomaritoiminnasta. Jääkiekkoliiton arkisto.

¹³¹ HONKAVAARA 1997, 248.

¹³² Ks. esim. liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 3.9.1957.

¹³³ Tulostase 30.6.1958, Jääkiekkoliiton syyskokouksen pöytäkirjan liite 19.10.1958; Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1957–58.

¹³⁴ Valmentajakerhon johtokunnan kokouksen pöytäkirja 3.5.1958.

¹³⁵ Tarjokkaat olivat kanadalaiset Gyle Woods ja J. Fiddler. Jääkiekkoliiton arkisto, ulkomainen kirjeenvaihto.

¹³⁶ Valmentajakerhon johtokunnan kokouksen pöytäkirja 8.9.1958.

¹³⁷ Valmentajakerhon johtokunnan kokouksen pöytäkirja 27.9.1958.

¹³⁸ Valitsemiskomitean kokouksen pöytäkirja 7.10.1958.

¹³⁹ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 13.8.1958.

¹⁴⁰ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 19.10.1958.

¹⁴¹ Valmentajakerhon toimintakertomus 1958–59.

¹⁴² Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 13.8.1958.

¹⁴³ Helsingin ja Tampereen tekojäähäradat avattiin noin lokakuun puolivälissä. Mestaruussarja aloitettiin jo 30.11.1958.

¹⁴⁴ Valmentajakerhossa todettiin alkava kausi 1958–59 ”ennätyksellisen toimintatäyteiseksi” syyskuun alussa, kun tuleva kansainvälinen ohjelma oli hahmottumassa. Valmentajakerhon johtokunnan kokouksen pöytäkirja 8.9.1958.

4.–5.1.1959. Lisäksi ohjelmassa oli maaottelut pohjoisamerikkalaisia vastustajia vastaan, 18.2.1959 kohdattaisiin Kanada Helsingissä ja 23.2.1959 USA Tampereella. Myös ottelut Puolaa ja Itä-Saksaa vastaan olivat esillä, mutta niihin suhtauduttiin varovasti ajan niukkuuden takia.¹⁴⁵

Maajoukkueeseen ehdolla olleiden pelaajien jääkausi alkoi valmentaja Honkavaaran suunnitelman mukaan lokakuun puolivälissä, jatkuen noin kuukauden.¹⁴⁶

Valmentaja Honkavaara esitti ennen kauden alkua maajoukkueen osallistumista mestaruussarjaan. Hän laati suunnitelman talousjärjestelyistä, jonka mukaan syntyneet menot olisi katettu ottelutuloilla. Ehdotus ei kuitenkaan mennyt läpi liittohallituksessa. Honkavaara sai kuitenkin luvan järjestää kolme ottelua piirijoukkueita vastaan siten, että Honkavaara vastasi henkilökohtaisesti kaikista kuluista. Ottelut järjestettiin Tampereella, Raumalla ja Porissa.¹⁴⁷

Lähellä tosin oli, ettei Honkavaaran ja Jääkiekkoliiton tiet eronneet jo marraskuussa 1958. Honkavaara oli saanut liitolta luvan kolmen päivän harjoitusleirin järjestämiseen Tampereella. Honkavaara hoiti järjestelyt Tampereella, liitto lähetti pelaajille kutsut. Mutta kun leirin piti alkaa, kukaan ei saapunutkaan paikalle.

Honkavaara soitti Helsinkiin toiminnanjohtaja Reijo Mannerlalle, joka kertoi, että leiri olikin peruutettu liiton puheenjohtajan Harry Lindbladnin toimesta. Kukaan vain ei ollut ilmoittanut asiasta Honkavaaralle.

Seuraava puhelinsoitto kohdistui Lindbladille. Tämä ilmoitti peruuttaneensa leirin, koska ”siitä ei olisi mitään hyötyä”. Puheenjohtajan asenteesta närkästyneenä Honkavaara ilmoitti eroavansa päävalmentajan tehtävästä.

Seuraavalla viikolla Lindblad saapui Tampereelle. Hän etsi Honkavaaran käsiinsä, ja yritti puhua tätä pyörittämään päätöksensä. Honkavaara piti päänsä.

Tulevina päivinä Lindblad lähestyi Honkavaaraa puhelimitse. Tilanne alkoi olla tukala, sillä matkamaaottelut Ruotsia ja Norjaa vastaan lähestyivät, eikä maajoukkueella ollut valmentajaa. Lopulta Honkavaara suostui jatkamaan – toistaiseksi.¹⁴⁸

Myös MM-osallistumisten vastus-

Suomen pelaajia Prahassa vuonna 1959. Prahassa Suomi onnistui ensimmäisen kerran riistämään pisteen jääkiekon suurmaihiin kuuluvalla joukkueelta, kun se ylsi Ruotsin kanssa 4–4-tasapeliin.

tajat kohottivat ääntään heti kauden 1958–59 alussa. Liittojohtokunnan kokouksessa nousi esiin syitä, joiden perusteella Suomen joukkuetta ei kannattaisi lähettää MM-kisoihin Prahaan.¹⁴⁹ Kilpailuvaliokunta puolestaan päätti lokakuun alussa suositella liittojohtokunnalle, että MM-kisoihin ei osallistuttaisi. Perusteena oli muutenkin laaja kansainvälinen ohjelma sekä kotimainen mestaruussarja.¹⁵⁰

Lähellä olikin, että maajoukkue olisi jäänyt pois MM-kisoista tällä kertaa liiton omasta aloitteesta. Liittojohtokunta päätti 15. tammikuuta 1959, ettei MM-kisoihin osallistuta taloudellisten syiden ja laajan kotimaisen sarjaohjelman takia. Päätös kuitenkin peruttiin vain kaksi päivää myöhemmin Tšhekkoslovakiassa luvattua maksaa Suomen joukkueen edestakaiset lentomatkat sekä luvattua, että oleskeluaika Prahassa supistuu vain MM-kisoihin. Päätöstä edelsivät puhelinneuvottelut jääkiekkoliiton johdon ja Tšhekkoslovakiassa liiton johdon välillä sekä liittojohtokunnan keskinäinen puhelinneuvottelu.¹⁵¹

Vielä syksyllä 1958 Prahan kisaisännät yrittivät houkutella MM-kisamatkaansa epäroivia suomalaisia kisoihin toisenlaisin argumentein. Tšhekkoslovakiassa liitto ilmoitti Suomeen, että heidän seuransa ovat

valmiit pelaamaan Suomea vastaan ennen MM-kisoja suomalaisten kustannusten pienentämiseksi.¹⁵² Virallinen kutsu MM-kisoihin saapui Tšhekkoslovakiasta 16.12.1958 kirjatussa kirjeessä.¹⁵³

Kansainvälisen kauden avanneessa Ruotsi-maaottelussa Suomi kärsi tappion yhteismaalein 4–14. Ensimmäinen osa Södertäljessä (23.11.1958) päättyi 8–2. Seuraavana päivänä Västeråsissa Ruotsin voittoluvut olivat 6–2.¹⁵⁴

Ruotsista Leijonien matka jatkui Norjaan. Marraskuun 26. päivänä Oslolla isännät ottivat 4–3-voiton. Kun Suomi hävisi seuraavana päivänä

¹⁴⁵ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 13.8.1958. Ks. kansainvälisen ohjelman suunnittelusta myös kilpailuvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 15.10.1958.

¹⁴⁶ Valmentajakerhon johtokunnan kokouksen pöytäkirja 8.9.1958.

¹⁴⁷ HONKAVAARA 1997, 246.

¹⁴⁸ HONKAVAARA 1997, 251–252.

¹⁴⁹ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 13.8.1958.

¹⁵⁰ Kilpailuvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 7.10.1958.

¹⁵¹ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 15.1.1959.

¹⁵² Kilpailuvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 7.10.1958. Jääkiekkoliiton arkistosta löytyy myös Tšhekkoslovakiasta aiheesta lähetettyjä sähkösanomia.

¹⁵³ Jääkiekkoliiton arkisto, virallinen kutsukirje. Epävirallisesti osallistumisesta oli tiedusteltu kisaisäntien toimesta jo mm. 8.10.1958 saapuneissa kirjeissä.

¹⁵⁴ Jääkiekkokirja 1999–2000, 209.

Leppoisissa tunnelmissa aurinkoisessa Prahassa vuoden 1959 MM-kisoissa. Joukkue esiintyi yhtenäisissä asusteissa myös kilpailutapahtumien ulkopuolella.

pelatun ottelun 2–4, vei Norja voiton, yhteismaalein 8–5.¹⁵⁵

Kauden toinen Ruotsi-ottelu pelattiin 4.–5. tammikuuta 1959, nyt Suomessa. Helsingissä vieraat veivät voiton niukasti 2–1. Toisessa osatellussa Tampereella loppuluvut olivat ruotsalaisille 7–2.¹⁵⁶

Ennen Prah-matkaa maajoukkue matkusti vielä pelimatkalle Moskovaan.¹⁵⁷ Joukkueen piti matkustaa alkumatka lentokoneella, mutta lopulta vierailulle lähdettiin junalla.¹⁵⁸ Ensimmäisessä kohtaamisessa 12. helmikuuta isännät ottivat voiton maalein 8–1. Seuraavana päivänä luvut olivat suomalaisten tappioksi 2–7.¹⁵⁹

Talvella Suomessa nähtiin myös molempien Pohjois-Amerikan maiden joukkueet. Vierailujen kummisetänä toimi Kansainvälisen jääkiekkoliiton puheenjohtaja J.F. Ahearne, jonka avulla vierailujen ajankohdat sovittiin jo elokuussa 1958. Välikätenä ja viestintuojana toimi Norjan jääkiekkoliiton puheenjohtaja Tore Johannesen. Suomella ei ollut edustajaa Kansainvälisen jääkiekkoliiton kesän 1958 konferenssissa, joten Johannesen toimi Suomen valtuuttamana myös Suomen jääkiekkoliiton edustajana.¹⁶⁰

Helmikuun 18. päivänä 1959 Suomi sai vieraakseen Kanadaa MM-kisoissa edustavan Belleville McFarlands -joukkueen. Kokoonpanosta¹⁶¹ löytyi neljä NHL-liigassa esiintynyttä

pelaajaa, lisäksi kaksi miestä, jotka edellisenä keväänä (1958) olivat olleet mukana Kanadaa edustaneessa Whitby Dunlops -joukkueessa. Ennen saapumistaan Suomeen Belleville oli pelannut Norjassa ja Ruotsissa, voittaneen mm. Ruotsin maajoukkueen kahdesti.¹⁶²

Suomi ei tälläkään kertaa onnistunut kanadalaisia yllättämään. Helsingin Jäästadionilla pelattu ottelu päättyi kuitenkin suomalaisittain kohtuulluvin 1–3 – varsinkin, jos vertaa edellisen talven 0–24-tappioon MM-kisoissa.¹⁶³ Ottelu oli tunnelmiltaan erittäin kuuma, ja yleisökin osallistui tapahtumiin lumipalloja heitellen. Tilanne rauhoittui vasta, kun poliisi saapui paikalle.¹⁶⁴

Kanadan lisäksi Suomi kohtasi ennen MM-kisoja USA:n kotimaan kamaralla. USA:n joukkueen edellinen vierailu Suomessa oli päätynyt Suomen 7–2-voittoon, mutta nyt vieraat olivat parempia. Tampereen tekojäällä 23.2.1959 pelattu ottelu päättyi vieraiden 5–3-voittoon.¹⁶⁵

MM-kisoissa Suomi onnistui ensimmäisen kerran kaappaamaan pisteen ns. ”suurelta” jääkiekkomaalta.¹⁶⁶ Ruotsia vastaan se venyi 4–4-tasapeliin, vaikka oli tappiolla jo 1–4.

Ottelun jälkeen ilo oli suuri Suomen pukukopissa. Tunnelma tosin laski, kun Jääkiekkoliiton puheenjohtaja Harry Lindblad astui koppiin ja

lipsautti mielipiteensä, jonka mukaan Ruotsilla ei koskaan ollut ollut näin huonoa joukkuetta MM-kisoissa.¹⁶⁷

Ruotsilta kaappaamansa pisteen avulla Suomi selviytyi loppusarjaan. Siellä tuli pelkkiä tappioita, mutta loppusijoitus oli kunnias kuudes.¹⁶⁸

Kauden päättyessä liiton taloustilanne näytti lopulta paremmalta kuin osattiin toivoa. MM-kisoja varten saatu 600 000 markan avustus pelasti MM-projektin.¹⁶⁹

Kauden päättyttyä liiton johto ja valmentaja Honkavaara kokoontuivat keskustelemaan maajoukkue toiminnan tilanteesta. Honkavaaran selostuksen perusteella ryhmä totesi, että maajoukkue on ”parempi kuin koskaan aikaisemmin”. Varsinkin taktillisesti oli edistytty huomattavasti.

Kokouksessa käsiteltiin myös ajatusta, että maajoukkue asetuisi mestaruussarjaan yhdeksänneksi joukkueeksi. Se pelaisi yksinkertaisen sarjan kuitenkin siten, että mikään seura ei joutuisi pelaamaan sarjaotteluita ilman maajoukkueeseen kuuluvaa pelaajaansa. Asia varmistettaisiin jo sarjaohjelmaa laadittaessa.¹⁷⁰

Myös kauden 1959–60 valmentajakysymystä järjesteltiin kauden 1958–59 vanhetessa. Liitto oli kirjeitse yhteydessä valmentajakandidaateihin, ja tiedusteli ehtoja, joilla he saapuisivat Suomeen tulevalla kaudella. Valmentajan toiminta-ajaksi Suo-

¹⁵⁵ Jääkiekkokirja 1999–2000, 208.

¹⁵⁶ Jääkiekkokirja 1999–2000, 209.

¹⁵⁷ Neuvostoliitto tarjosi maaottelua Suomelle kirjeessään 8.8.1958. Siinä ehdotettiin maaottelupäiviksi 15.–17.2.1959. Ottelu varmistui marraskuun alussa, kun Neuvostoliitto hyväksyi suomalaisten päivämääräehdotuksen (12.–13.2.1958). Kilpailuvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 11.11.1958.

¹⁵⁸ Kutsukirje matkalle valitulle joukkueelle. Jääkiekkoliiton arkisto. Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 15.1.1959.

¹⁵⁹ Jääkiekkokirja 1999–2000, 208. Suomalaisten kunnostautumisesta kaupparehina ks. luku 8.4.

¹⁶⁰ Jääkiekkoliiton Reijo Mannerlan kirje J.F. Ahearnelle 15.8.1958. Jääkiekkoliiton arkisto, ulkomainen kirjeenvaihto.

¹⁶¹ Juhani Wahlsten kuvasi kanadalaisia vastustajia ”hivittäviksi miehiksi”, joita vastaan pelatessaan saattoi pelätä jopa terveytensä puolesta. WAHLSTEN 1969, 35.

¹⁶² Jääkiekkoliiton lehdistötiedote ennen Suomi–Kanada -ottelua 18.2.1959.

¹⁶³ Jääkiekkokirja 1999–2000, 208.

¹⁶⁴ HONKAVAARA 1997, 255–256.

¹⁶⁵ Jääkiekkokirja 1999–2000, 209.

¹⁶⁶ Suuriksi jääkiekkomaiksi miellettiin Kanada, Neuvostoliitto, Tšekkoslovakia ja Ruotsi.

¹⁶⁷ HONKAVAARA 1997, 257.

¹⁶⁸ HONKAVAARA 1997, 259.

¹⁶⁹ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 13.5.1959.

¹⁷⁰ Muistio liittojohtokunnan jäsenille 10.4.1959.

messa määritettiin kahdeksan kuukautta, alkaen noin elokuun alusta.¹⁷¹

Ensisijainen ehdokas oli jälleen Viljo ”Joe” Wirkkunen, jonka kanssa neuvoteltiin kirjeitse.¹⁷² Tieto Wirkkusen halukkuudesta palata valmennustehtäviin Suomeen kulkeutui liiton johdon korviin Erkki Wuolion kautta.¹⁷³ Myös liiton kevätkokous

1958–59

SM-sarjan lopputilanne:

Tappara	30
KooVee	29
HIFK	22
Lukko	21
TPS	19
Ilves	19
HJK	10
Tarmo	10
KalPa	10
HPK	10

Mestaruussarja-paikkakunnat:

Suomen pelaamat viralliset maaottelut kaudella 1958–59:

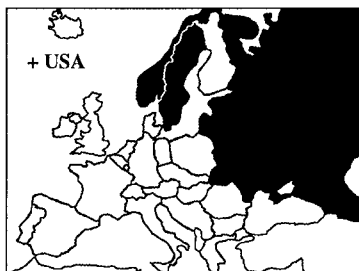
23.11.58	Södertälje	Suomi–Ruotsi	2–8	H
24.11.58	Västerås	Suomi–Ruotsi	2–6	H
26.11.58	Oslo	Suomi–Norja	3–4	H
27.11.58	Oslo	Suomi–Norja	2–4	H
04.01.59	Helsinki	Suomi–Ruotsi	1–2	H
05.01.59	Tampere	Suomi–Ruotsi	2–7	H
12.02.59	Moskova	Suomi–N-liitto	1–8	H
13.02.59	Moskova	Suomi–N-liitto	2–7	H
23.02.59	Tampere	Suomi–USA	3–5	H
05.03.59	Ostrava	Suomi–L-Saksa	MM 5–3	V
06.03.59	Ostrava	Suomi–Ruotsi	MM 4–4	T
07.03.59	Ostrava	Suomi–Italia	MM 4–5	H
09.03.59	Praha	Suomi–Kanada	MM 0–6	H
10.03.59	Praha	Suomi–T-slovakia	MM 2–8	H
11.03.59	Praha	Suomi–USA	MM 3–10	H
13.03.59	Praha	Suomi–Ruotsi	MM 1–2	H
14.03.59	Praha	Suomi–N-liitto	MM 1–6	H

Vasemmalta polkipäivä, pelipaikkakunta, ottelu, MM- tai olympiakisat, lopputulos ja voittotasapeli/häviö (Suomen kannalta). Suomi on selvyyden vuoksi mainittu ensin, vaikka kyseessä olisikin ollut ns. vierasottelu.

Yhteensä:

17 ottelua, 1 voitto, 1 tasapeli, 15 häviötä.

Suomen maaotteluvastustajat*:

* Karttaan ei ole merkattu maita, joita vastaan Suomi pelasi MM-kisoissa.

(24.4.1959) asetui kannalle, että ulkomaalainen valmentaja on Suomeen saatava.¹⁷⁴

Wirkkuselta saapui myönteinen vastaus 25.4.1959 päivätyn kirjeen muodossa. Siinä hän kertoi saaneensa virkavapauspyyntöönsä myönteisen vastauksen työnantajaltaan. Kirjeessään hän listasi vielä ehtonsa saapumiselle, joista tärkeimmät olivat vapaat matkat Port Arthurista Suomeen ja takaisin, vapaa majoitus ja ruoka Suomessa sekä 250 Kanadan dollarin kuukausipalkka. Sopimusajaksi Wirkkunen ehdotti kuutta tai seitsemää kuukautta, miten Jääkiekkoliitto vain haluaisi.¹⁷⁵

5.5 Suomesta MM- tai olympiaisäntä?

Ensimmäinen merkintä Jääkiekkoliiton kiinnostuksesta MM-isännyyteen löytyy virallisista asiakirjoista tammi-kuun alusta 1956. Liittojohtokunta päätti kokouksessaan harkita MM-kisojen anomista Suomeen ”vuonna 1958 tai myöhemmin”. Pöytäkirjassa todetaan lisäksi, että asiaa tutkittaisiin.¹⁷⁶

MM-kisaisännystä sodan jälkeen jatkuvasti havitellut Itävalta luopui vuoden 1957 isännyydestä Neuvostoliiton hyväksi Kansainvälisen jääkiekkoliiton vuoden 1955 kongressissa. Vastavaroisesti Itävaltalalle luvattiin alustavasti ”etuoikeus” vuoden 1958 MM-kisoja jaettaessa.¹⁷⁷

Vuoden 1958 isäntämaan valinta tuli ajankohtaiseksi vuoden 1956 vuosikongressissa Cortinassa. Itävallan lisäksi kisoja hakivat Norja, Tshekoslovakia ja Ranska. Keskusteluissa nämä kolme maata luopuivat kuitenkin isäntäkisasta Itävallan hyväksi, kun oli suoritettu äänestys Itävallan ja Norjan välillä. Kävi ilmi, että Norjaa tuki vain Suomen edustaja.¹⁷⁸

Kun Norjan mahdollisuudet kisojen saamiseksi osoittautuivat olemattomiksi, Norjan edustaja esitti pöytäkirjan ulkopuolella vuoden 1959 kisojen myöntämistä Norjalle. Suomen edustaja Harry Lindblad ilmoitti silloin Suomen mukaan kisoista kiinnostuneiden maiden joukkoon. Hän totesi, ettei Suomessa toistaiseksi ole kisoja suoritettu, ja että Suomellakin varmasti jo vuonna 1959 olisi mahdollisuudet järjestää kisat.¹⁷⁹

LIHG:n puheenjohtaja J.F. Ahearne

”Prahassahan meni melko mukavasti ja finaalipaikka taisi ollakin pääasia. Munaus oli häviö Italialle, mutta onhan sitä heikkojakin hetkiä. Tasapeli Ruotsia vastaan oli hieno suoritus. Kun siellä on nyt päästy tekojään tuntu- maan, niin tasokin kohoaa. Hiiteen semmoinen jääpallo, se vain turhaan häiritsee hyviä juttuja.”

– Kanadansuomalainen Kaj Vartio kirjeessään Jääkiekkoliiton toiminnanjohtaja Reijo Mannerlalle keväällä 1959.

vastasi Lindbladin puheenvuoroon toteamalla, että Suomi tulee aina olemaan vahva isäntäkandidaatti, koska se syrjäisestä asemastaan huolimatta oli mahdollisuuksiensa mukaan ollut mukana sekä kisoissa että LIHG:n muissa tilaisuuksissa.¹⁸⁰

Suomen halukkuus MM-isännäksi tuli seuraavan kerran esille Moskovan MM-kisojen 1957 yhteydessä järjestetyssä vuosikongressissa. Itävalta luopui vuoden 1958 kisojen järjestelyoikeuksistaan, koska Wienin jääpalatsi ei ollut valmistumassa alkuperäisessä aikataulussaan. Kisat myönnettiin

¹⁷¹ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirjassa 15.1.1959 ei kerrota, keiden valmentajien kanssa asiasta keskusteltiin. Myöskään heidän lukumääräänsä ei kerrota.

¹⁷² Viljo Wirkkunen kirje Jääkiekkoliitolle 7.3.1958. Jääkiekkoliiton arkiston ulkomainen kirjeenvaihto. Ks. myös työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 2.4.1959.

¹⁷³ Jääkiekkoliiton sihteerin kirje Joe Wirkkuselle 25.2.1959. Jääkiekkoliiton arkisto, ulkomainen kirjeenvaihto.

¹⁷⁴ Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1958–59.

¹⁷⁵ Joe Wirkkunen kirje Jääkiekkoliitolle 25.4.1959. Jääkiekkoliiton arkisto, ulkomainen kirjeenvaihto.

¹⁷⁶ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 4.1.1956.

¹⁷⁷ Harry Lindbladin selostus LIHG:n vuosikongressista Cortinassa; Jääkiekkoliiton kevätkokouksen 29.4.1956 liite.

¹⁷⁸ Ibid.

¹⁷⁹ Harry Lindbladin selostus LIHG:n vuosikongressista Cortinassa; Jääkiekkoliiton kevätkokouksen 29.4.1956 liite.

¹⁸⁰ Ibid.

Norjalle, jonka liitto juhli samana vuonna 25-vuotista taivaltaan. Tšekkoslovakia protestoi tehtyä päätöstä, ja ilmoitti haluavansa vuoden 1959 kisat. Kisoista luopunut Itävalta puolestaan ilmaisi halunsa MM-kisojen saamiseksi Wieniin vuonna 1959, 1960 tai 1961. Myös Suomen edustaja Reijo Mannerla ilmoitti maansa olevan kiinnostunut vuoden 1960 isännyydestä. Mannerla totesi, että samana vuonna järjestetään olympialaiset, mutta että niihin tuskin kovin moni eurooppalainen maa osallistuu.¹⁸¹

Mannerlan viittaus olympialaisiin herätti laajaa keskustelua. Kongressimaita kehoitettiin tiedustelemaan kansallisilta olympiakomiteoiltaan kunkin maan kantaa olympiaosallistumiseen. Tarkempi keskustelu ja päätösten teko niin olympialaisista kuin MM-kisoistakin vuodesta 1959 alkaen siirrettiin vuoden 1958 kongressiin Osloon.¹⁸²

Suomen toiveet MM-isännyydestä perustuivat paitsi uskoon tekojaiden rakentamiseen keskeisiin jääkiekkokeskuksiin, myös Kansainvälisen jääkiekkoliiton sääntöihin. Vaikka jääkiekkomaailma oli jo siirtymässä hallikauteen, säännöissä sanottiin, että MM-kisaottelut on pelattava tekojääradoilla. Sisähalleista ei kuitenkaan

puhuttu mitään.¹⁸³

Haluja huippujääkiekon siirtämiseksi kokonaan hallilajiksi kuitenkin oli. Tšekkoslovakia esitti Moskovan kongressissa tyytymättömyytensä ulkona pelattaviin otteluihin. He yrittivät mm. siirtää MM-kisojen ottelunsa Suomea vastaan ulkojäättä halliin – tuloksetta.¹⁸⁴

Myös unelma olympiaisännyydestä virisi tutkittavana ajanjaksona. Olympialainen Komitea lähestyi Jääkiekkoliittoa kesällä 1956 kirjeellä, jossa se kertoi vuoden 1968 talviolympialaisten hakemisesta Suomeen. Jääkiekkoliiton liittojohtokunta ilmoitti kannattavansa kisojen hakemista ja totesi, että kisajärjestelyt voitaisiin jääkiekkoilun osalta hoitaa.¹⁸⁵

Syksyllä 1958 Jääkiekkoliitto sai postia olympiaisännyydestä unelmoilta Kuopiolta ja Lahdelta. Liiton työvaliokunta lähetti Kuopioon kirjeen, jossa sanottiin: ”*Katsomme Kuopion sijaintinsa sekä jääkiekkoilun leviämisen kannalta erittäin sopivaksi talviolympialaisten pitopaikaksi.*” Myös Lahteen lähetettiin kirje, mutta sen tarkasta sisällöstä työvaliokunnan kokouksen pöytäkirjassa ei kerrota.¹⁸⁶

MM-isännöisyys putkahti esiin jälleen tammikuussa 1959. Liittojohtokunta keskusteli kokouksessaan Suomen

mahdollisuuksista anoa vuoden 1961 MM-kisojen järjestelyoikeutta. Liittojohtokunta valitsi kolmen miehen komitean tutkimaan asiaa.¹⁸⁷

MM-kisojen hakemiseen palattiin helmikuun puolivälissä. Kolmen miehen komitea toimitti liittojohtokunnalle arvionsa järjestelyiden kustannuksista. Kisojen tuloiksi arvioitiin 37 000 000 markkaa, kun menot olisivat 35 822 000 markkaa.¹⁸⁸

Lisäksi liittojohtokuntaa informoitiin liiton puheenjohtajan Harry Lindblad ja Ruotsin liiton puheenjohtajan Eklöwin aiheesta käydyistä puhelinkeskustelusta. Liittojohtokunta päätti, että vuoden 1961 MM-kisoja ei anota, mutta vuosien 1962–63 tai 1965–66 kisat pyrittäisiin saamaan. Kauden 1962–63 kisojen anomisesta keskusteltaisiin Ruotsin kanssa.¹⁸⁹

¹⁸¹ Reijo Mannerlan selvitys Kansainvälisen liiton kongressista Moskovassa 25.2.–6.3.1957; Jääkiekkoliiton kevätkokouksen 28.4.1957 liite.

¹⁸² Ibid.

¹⁸³ Ibid.

¹⁸⁴ Ibid.

¹⁸⁵ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 8.8.1956.

¹⁸⁶ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 18.11.1958.

¹⁸⁷ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 15.1.1959.

¹⁸⁸ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 15.1.1959; Alustava arviointi MM-kisojen tuloista ja menoista, päivätty 12.2.1959. Jääkiekkoliiton arkisto.

¹⁸⁹ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 15.1.1959.

”Tahkon (Lauri ”Tahko” Pihkala) ajatelma, että luistelu katon alla on urheilun kuolema, istui hyvin sitkeässä.”

– Harry Lindblad keinojaitä ajaneiden kiekkomiesten vastustajista.

Lähde: SUL-KAVA 1978, 23.

6. Kaksi vastausta keinojääkysymykseen

6.1 Luonnonolojen armoilla

Kenttäolot näyttelivät luonnonjaiden aikana hyvin suurta osaa jääkiekkolun harrastamisessa. Tilanne ei heijastunut joukkueiden toimintaan vain paukkuvina pakkasina ja jäät tuhoavina suojakeleinä, vaan myös ylimääräisenä työnä. Kenttien ylläpito ja jäädytys oli usein edustustasonkin pelaajien vastuulla. Kun Jääkiekkoliitto aloitti maajoukkuepelaajien leirittämisen Vierumäellä, leirejä kutsuttiin ”talonmieskursseiksi”, sillä ympäri vuorokauden kukin pelaajista vuorollaan joutui pitämään kenttää kunnossa.¹

Jään kunnan merkityksen ymmärtää lukemalla 1930- ja 1940-lukujen sanomalehtiselostuksia jääkiekkootteluista. Otsikoissa ja ingresseissä kerrottiin miten ottelussa kävi, mutta varsinainen teksti alkoi usein selvityksellä jään kunnosta.

Helsingissä jääkiekkoa pelattiin aluksi mm. Pohjoisrannassa, Kaisaniemenlahden jäällä, Väinämöisellä, Eläintarhassa ja Pallokentällä. Helsingin kaupunki kuitenkin hätisti kiekkoilijat Pallokentältä vuonna 1934. Uusi pelipaikka löytyi Kampista, jonka kentän erikoisuus oli se, että se oli pituussuunnassa hieman kalteva.²

Helsingin pääkenttä oli sotatalveen 1944 asti Kaisaniemessä. Kenttä kuitenkin vaurioitui tuona talvena pommituksissa. Pommituksen tapahtuessa kaukalossa pelattiin ns. sotasarjan ottelua Karhu-Kissat–TBK. Pommitukset yllättivät pelaajat täysin. Yksi

Eräs Helsingin pelipaikoista sijaitsi Kampissa, aivan Tennispalatsin vieressä. Pituussuunnassa kenttä oli hieman kalteva.

potteista osui keskelle kenttää, lennättäen toisen maaleista läheisen puun oksille. Kaikki pelaajat selvisivät kuitenkin hengissä, vain yhden ura katkesi sirpaleen osuttua jalkaan.³

Kaisaniemi kunnostettiin talvella 1945, mutta se ei enää vastannut lajin tarpeita. Uusi pelipaikka löydettiin Hesperian alueelta, Kansallismuseon vierestä. Jääkiekkoliitto ajoi uutta kaukaloa voimakkaasti Hesperiaan, saaden mukaan Karhu-Kissat, HJK:n ja Kiffenin. HJK ja Kiffen vetäytyivät kuitenkin hankkeesta taloudellisista syistä. Kaukalon rakentaminen jäi näin Karhu-Kissojen talkoovoimien toteutettavaksi.⁴

Vähitellen kaikki helsinkiläiset jääkiekkoseurat löysivät itselleen ”kotikentät”, joita ne talkoovoimin ylläpitivät. HSK isännöi Johanneksen kenttää, HIFK Väinämöisen kenttää ja Karhu-Kissat Hesperiaa. Seuroilla oli kauden alussa kova kiire ja kilpailu saada omat ratansa ensimmäisenä luistelukuntoon.⁵

Kokonaisuudessaan Helsingin kenttätilanne oli huono. Tilanne nousi esille erityisesti maajoukkue toiminnan aktivoitumisen myötä. Jääkiekkoliiton puheenjohtaja Harald Roos nosti lehtihaastattelussa elokuussa 1948 esille maaotteluiden viemisen Helsingin olympiastadionille, sillä Hesperian katsomo osoittautui aivan liian pieneksi kaudella 1947–48.⁶

Jääkiekkoliitto sopi Hesperian ra-

dan käyttämisestä maaotteluissa radan haltijaseuran Karhu-Kissojen kanssa. Karhu-Kissat puolestaan huolehti korvauksista Helsingin kaupungin suuntaan. Liiton edustajina asiasta neuvottelleet Yrjö Rahkamo ja Jalle Vallikari tekivät Karhu-Kissojen edustajien kanssa syksyllä 1949 suullisen sopimuksen, jonka mukaan Hesperiaan liiton taholta taattiin määrätty määrä kansainvälisiä otteluita, joista korvauksena Karhu-Kissat suorittaisi 5 % jokaisen ottelun bruttosummasta liiton eräänlaisena kilpailulupamaksuna.⁷

Sopimus johti kuitenkin sovitte luun heti saman kauden lopussa. Tämä johtui peruutuksista, jolloin kansainvälisten otteluiden lukumäärä supistui suunnitellusta.⁸

Erityisesti Etelä- ja Länsi-Suomen leudot talvet pakottivat maajoukkueen ja seurat hakemaan jäätä ajoittain jopa Oulun korkeudelta. Lajin leviämisen kannalta maajoukkueen leirit lajin valtakeskusten ulkopuolella olivat positiivinen asia. Esimerkiksi Oulun ja Kuopion kaupungeissa itänyt jääkiek-

¹ Ks. esim. OTILA 1989/1, 14.

² OTILA 1989/1, 11, 13.

³ RAEVUORI-OTILA 1968, 34.

⁴ RAEVUORI-OTILA 1968, 34–35; ks. myös LAELMA 1978/1, 65.

⁵ HONKAVAARA 1997, 118.

⁶ Uusi Suomi 30.8.1948.

⁷ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 21.3.1950.

⁸ Ibid.

Maajoukkuepelaajatkin osallistuiivat kenttien kunnossapitoon. Vierumäen maajoukkueleirit saivat 1930-luvulla lisänimen "talonmieskurssit", sillä radasta piti huolehtia ympäri vuorokauden.

koinnostus sai lisävauhtia maajoukkueen valmistautumisleireistä.

Paras esimerkki on Kuopion tapaus. Maajoukkueen vuoden 1947 olympialeiri⁹ syytti Savoan jääkiekkoinnostuksen, joka jo 1950-luvulla tuotti mestaruussarjaan kaksi kuopiolaisjoukkuetta.¹⁰

Myös muilla paikkakunnilla jääkiekkoharrastusta vauhditettiin maajoukkueen avulla. Lahden Hiihtoseura lähestyi Jääkiekkoliittoa epävirallisesti syksyllä 1948 tiedustellen, voisiko ja haluaisiko liitto järjestää jonkin kansainvälisen jääkiekko-ottelun Salpausselän kisojen yhteydessä. Mikäli liitto suhtautuisi asiaan myönteisesti, Lahden Hiihtoseura rakentaisi jääkiekkoradan Salpausselälle.¹¹

Raumalle hankittiin kansainvälistä jääkiekkoa paikallisen teollisuuden avulla. Raumalaisen jääkiekon suurmiehiin kuulunut Pauli Talvio viestitti syyskuussa 1949 Jääkiekkoliiton johtokunnalle, että Rauma-Raahe Oy oli lupautunut erilaisiin lahjoituksiin, jos Raumalle kaudella 1950–51 saataisiin Suomen ja Ruotsin välinen juniori-maaottelu. Liittojohtokunta päätti

"mielihyvällä" harkita ehdotusta. Talvio sai tehtäväkseen viedä liittojohtokunnan lämpimät terveiset Raumalle.¹²

Raumalaisten taktiikka toimi. Suomen ja Ruotsin juniorimaajoukkueet kohtasivat kaupungissa 8. helmikuuta 1950. Ottelu tuotti liitolle voittoa 65 322 markkaa. Rauma-Raahe Oy osallistui mm. autokuljetusten, illallisten, majoitusten ja ratavuokrien kustannuksiin yhteensä 45 450 markalla.¹³

Länsirannikon jääkiekkoliijat harrastivat laajaan erikoisissa olosuhteissa. Rauma, Turku ja Pori olivat satamakaupunkeja, mutta jäätä merikaupungeista ei aina löytynyt. Itämeri lykkäsi usein talven tuloa ja piti ilmat leutoina.

Jään puute tosin toimi ainakin Porissa myös jääkiekolle positiivisessa mielessä. Kaudella 1950–51 jääpallon mestaruussarjassa pelannut Porin Kärpät putosi sarjasta, eikä vähiten surkeiden jääolojen takia. Joukkue pääsi vasta sarjakauden alussa, tammikuun puolivälissä, ensi kerran jälle Oulussa, kun se pelasi ensimmäisen

sarjapelinsä.¹⁴

Kun lähtö mestaruussarjasta tuli, osa Kärppien pelaajista vaihtoi mailaa käyräpäisestä jääpallomailasta kulkikkaampaan kiekkomailaan. Alkoi porilaisen jääkiekkoilun nousu, joka nosti kaksi porilaisseuraan mestaruussarjaan 1960-luvulla.¹⁵

Jääkiekkoliitto osallistui myös maajoukkueen leiripaikkana toimineen Vierumäen Urheilupuiston jääkiekko-olojen parannustöihin. Kaudella 1954–55 liitto lahjoitti opistolle jääkiekkoradan laudoitukseen tarvittavan puutavaran. Myös Vierumäen radan valaistusta parannettiin, osin Jääkiekkoliiton avulla, sillä liitto myönsi opistolle 100 000 markan

⁹ Ks. luku 3.3.

¹⁰ KuPS vieraili mestaruussarjassa vuonna 1953–54, KalPa nousi samalle tasolle ensi kerran kaudelle 1957–58.

¹¹ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 23.10.1948.

¹² Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 21.9.1949.

¹³ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 16.2.1950.

¹⁴ LAELMA 1978/3, 121.

¹⁵ Ibid.

lainan sillä ehdolla, että varat käytetään valaistuksen rakentamiseen. Opisto maksoi lainan takaisin liiton kurssimaksujen yhteydessä.¹⁶

6.2 Keinojää r.y. tarttuu toimeen

Katsaus Suomen jääkiekkoratatilanteeseen kuului tutkittavana ajanjaksona Jääkiekkoliiton toimintakertomuksiin vakio-osastona. Aluksi kiinnitettiin huomio jääkiekkoratojen puutteeseen. Kun kiekkokaukalot vähitellen yleistyivät, kertomuksissa harmiteltiin tekojaiden puutetta.

Jääkiekkoliiton johtohenkilöistä tuli ”keinojään saarnamiehiä”, jotka vierailivat eri paikkakunnilla tapaamassa päättäjiä ja puhumassa heitä ympäri keinojääasiassa. Vastarinta oli monilla paikkakunnilla asenteellista, vaikka varsinaiset tyrmäysiskut annettiin taloudellisin perustein. Lauri ”Tahko” Pihkalan¹⁷ ajatus, että luistelu katon alla on urheilun kuolema, istui Jääkiekkoliiton puheenjohtajaksi vuonna 1957 tulleen Harry Lindbladin mukaan sitkeässä kaupunkien urheilulautakunnissa.¹⁸

Suomen surkeaa jäätilannetta ihmeteltäessä vedottiin muiden eurooppalaisten jääkiekkovaltioiden kenttätaloihin. 1950-luvun alussa Norjan Osloon auennut Jordal Amfi -rata herätti Suomessa kateudensenkaisista ihastusta. Jordal Amfi mainittiin esimerkkinä taloudellisesti kannattavasta keinojääradasta, kun suomalais-hankkeiden etenemistä tuskailtiin lehden kirjoituksissa.¹⁹

Jääkiekkoliitto otti ensimmäisiä lyhyitä askeliansa kohti tekojäättä 1950-luvun alussa. Liiton johtokunnalle jaettiin kesäkuussa 1950 ruotsalaisen insinööri Hejjensköldin laatima suunnitelma jääkiekkoliiton keino-radaksi. Liittojohtokunta valitsi kaksimiehisen keinoeratatoimikunnan kehittämään ajatusta edelleen. Toimikuntaan nimettiin johtokunnan jäsenet Teuvo Vaissi ja Harry Lindblad.²⁰

1950-luvun alku ei kuitenkaan ollut hedelmällistä aikaa keinojääprojektin käynnistämiseksi. Osloon vuoden 1952 talviolympialaiset olivat Jääkiekkoliitolle sen historian määrätietoisin voimainponnistus, joka vei resurssija muilta toimintoilta. Lisäksi kansakunta valmistautui vuoden 1952 kesäolympialaisiin, joiden suorituspaik-

”Jääkiekkoliiton soveltuu mainosti jääpalatsien keinoradoille sisäpeliksi, myös harrastettavaksi sellaisilla seuduilla, joilla luonnonolosuhteet tekevät jääratojen rakentamisen mahdolliseksi. Jääkseen tulevien kiekkoliijapolviemme tehtäväksi tämän epäkohdan poistaminen myös meidän maamme kohdalla – silloin Suomen jääkiekkourheilun kehitys on turvattu.”

– Voimistelunopettaja-kandidaatti Pentti Saksanen liikuntakasvatustieteen laudaturtyössään vuonna 1947

kojen toteuttamiseen urheilurakentamisen voimavarat oli valjastettu. Tähän oli Jääkiekkoliitonkin mukauduttava. Keinojääprojektit, joihin olisi tarvittu myös veikkausvaroja, joutuivat ”jähin”.²¹ Myös sotakorvaukset sekä tavara- ja valuuttapula olivat tosi-asioita, joita innokkaimmakaan jääkiekon puuhamiehet eivät voineet sivuttaa.

Liiton syyskokouksessa 28.10.1951 HJK:n edustaja vaati tarmokkaampia toimenpiteitä jääkiekkoliiton pohjan laajentamiseksi. Oli ryhdyttävä voimakkaampiin toimiin keinojääratojen saamiseksi ainakin Helsinkiin ja Turkuun, edustaja Ihalainen vaati.

Jääkiekkoliiton puheenjohtaja Harald Roos vetosi vastapuheenvuorossaan olympialaisiin. ”Keinojääratoja koskeva asia on täytynyt jättää syrjemmälle, koska meidän on keskittävä kaikki voimamme ensi kesän olympiakisojen onnistumiseksi.”²²

Keinojäähanketta valmisteltiin toki myös Jääkiekkoliiton ulkopuolella. Syksyllä 1951 jääurheilulajeja harrastaneet helsinkiläisseurat asettivat 8-miehisen toimikunnan työskentelemään tekojääradan saamiseksi Helsinkiin. Toimittuaan vuoden toimikunta kuitenkin katsoi, että asian tehokkaaseen hoitoon tarvitaan ”arvonantoa nauttiva

rekisteröity yhdistys tai säätiö”. Johtopäätöstä vauhditti Valtion urheilulautakunnan suhtautuminen toimikunnan rahoitusanomuksiin – esitettyihin anomuksiin saatiin kielteiset päätökset.²³

Toimikunnan aloitteesta asiasta kiinnostuneet tahot kokoontuivat 16. helmikuuta 1953 Oy Primula Ab:n kerhohuoneistoon uuden yhdistyksen perustamiskokoukseen. Keinojää r.y:n ja sen työn jatkajan Jääkentäsäätiön taivalta tutkineen Helge Nygrenin mukaan paikalla oli Suomen Luistinliiton ja yhdentoista jääurheilulajeja harjoittavan seuran edustajat, mutta ei Jääkiekkoliiton edustusta.²⁴ Jos näin todella oli, tilanne oli erikoinen, sillä Jääkiekkoliiton johtokunta nimesi kolme päivää ennen perustavaa kokousta edustajakseen yhdistykseen Erkki Saaris.²⁵ Näin ollen Jääkiekkoliitto oli alusta alkaen lähdössä mukaan yhdistyksen toimintaan, vaikkei Nygrenin mukaan perustavaan kokoukseen osallistunutkaan.

Helsinki-keskeisyydestään huolimatta Keinojää r.y. korosti säännöissään, että ”yhdistyksen tarkoituksena on edistää jääurheilun kehitystä Suomessa”. Seikka kirjattiin sääntöihin ilmeisesti siksi, että valtakunnallisuudesta oli apua veikkausvaroja haettaessa.²⁶

Keinojää r.y. tarttui heti tiukasti toimeen. Vain viikko perustamiskokouksen jälkeen yhdistys lähestyi Jääkiekkoliittoa ja esitti, että maottelulippujen hintoja nostettaisiin keinojääkassan kartuttamiseksi. Asiaa käsitellyt Jääkiekon yhteistoimikunta ei kuitenkaan suostunut esitykseen

¹⁶ Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1954–55; Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 16.8.1954. Ks. myös työvaliokunnan esitys asiasta, kokouksen pöytäkirja 10.8.1954.

¹⁷ Vaikka Pihkalan ei pidetäkään suomalaisen jääkiekkoliiton puolestapuhujana, hänen henkilönsä liittyy pienellä tavalla mestaruussarjan pokaalin Kanadamaljan tarinaan. Kanadansuomalaisten lahjoittama pokaali saapui Suomeen Pihkalan toimesta. OTILA 1989, 25.

¹⁸ SULKAVA 1978, 23.

¹⁹ Jordal Amfista ks. esim. Suomen Urheilulehti 26.11.1953 ”Norja suurten joukkoon” ja Suomen Urheilulehti 30.11.1953 ”Eikö nytäkään veikkausvaroista keinojäälle?”.

²⁰ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 8.6.1950.

²¹ Ks. asiasta esim. Suomen Urheilulehti 11.12.1952 ”Keinojää-komiteat saatava virkoamaan”.

²² Jääkiekkoliiton syyskokous 28.10.1951.

²³ NYGREN 1980, 9.

²⁴ NYGREN 1980, 9–10; Jääkiekkoliiton kilpailukertomus 1952–53.

²⁵ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 13.2.1953.

²⁶ NYGREN 1980, 10.

”tässä vaiheessa”, kuten pöytäkirjaan kirjattiin.²⁷

Yhdistys lähestyi myös valtiovaltaa. Valtion urheilulautakunnalle lähetettiin anomus, jossa laaditun kustannusarvion mukaisesti pyydettiin 29 miljoonaa markkaa hankkeen toteuttamiseen. Yhdistys määritteli tavoitteekseen rakentaa 30x60 metrin jääalueella varustetun ”Jääpalatsin”, jonka toiminnasta ja taloudesta vastaisi myöhemmin perustettava säätiö.²⁸

Määräraha-anomuksessa korostettiin tekojään merkitystä myös jääpalloilijoiden harrastukselle. Yhdistyksen säännöistä kävi kuitenkin ilmi, että jääpalloilijat oli jo perustamisvaiheessa siirretty projektista sivuun. Säännöissä todettiin, että yhdistyksen jäseniksi saattoivat liittyä jääkiekkoa, pika- ja kaunoluistelua harrastavat oikeuskelpoiset yhteisöt ja säätiöt. Jääpalloilijoita ei siis mainittu.²⁹

Tulevan radan katsomotiloja pohdittaessa yhdistys kääntyi Jääkiekkoliiton puoleen. Liiton työvaliokunta ilmoitti yhdistykselle liiton kantana, että rakennettavan keinojääradan katsomo tehtäisiin 12 000 hengelle, joista 4 000 olisi istumapaikkoja.³⁰

Jälleen arkistomateriaalista paljastuu mielenkiintoinen päivämääräristiriita. Työvaliokunta päätti suosituksestaan katsomokoosta kokouksessaan 30. marraskuuta 1953. Keinojäää r.y. oli kuitenkin tilannut suunniteltavan jäähallin piirustukset arkkitehti Einari Teräsvirralla jo 4. marraskuuta. Teräsvirta laati piirustukset, joissa hallin kapasiteetti oli 11 000 katsojaa: istumapaikkoja oli 1 500 ja seisomapaikkoja 9 500. Vaihtoehtona oli malli, jossa katsomossa oli 6 000 istumapaikkaa.³¹

Yhdistyksen puheenjohtaja Kalevi Ihalainen kertoi yhdistyksen tilanteesta Urheilutoimittajien liiton luontopäivillä marraskuun lopulla 1953. Ihalaisen mukaan radalle oli katsottu paikka Pallokentän pohjoislaidalta. Lisäksi yhdistys oli ollut yhteydessä useisiin alan rakennusliikkeisiin Keski-Euroopassa.³²

Keinojäää r.y:n toimintaa vaikeutti sen jäsenrakenne. Urheilun keskusjärjestöt ja Helsingin kaupunki eivät kuuluneet yhdistyksen jäsenistöön. Yhdistyksen vuosikokous nimesikin 28. syyskuuta 1953 kolmen miehen komitean käymään neuvotteluja SVUL:n ja TUL:n saamiseksi mukaan

hankkeeseen. Jo aiemmin oli alustavasti tunnusteltu järjestöjen halukkuutta lähteä toimintaan mukaan.³³

Neuvotteluissa todettiin hankkeen menestyksellisen hoitamisen edellyttävän ehdottomasti kaikkien asioiden vaikuttavien tahojen mukaantulemistä. Todettiin myös, että hallinnollisesti paras ratkaisu hankkeen jatkamiseksi olisi säätiöjohtoisuus.³⁴

Säätiön sääntöjen suunnittelu käynnistettiin loppuvuodesta 1953. Jääkiekkoliiton johtokunta tutustui työnimellä Jääpalatsi-säätiö tehtyihin suunnitelmiin kokouksessaan 21.12.1953. Se esitti sääntöehdotukseen muutosta Helsingin kaupunginhallituksen edustajien lukumäärään. Esitetyn seitsemän edustajan sijaan liitto halusi mukaan viisi jäsentä.³⁵

SVUL ja TUL lähtivät edistämään keinojääasiaa alkuvuodesta 1954. Helsingin kaupunginhallitukselle 27.1.1954 lähetetyssä kirjelmässä keskusjärjestöjen puheenjohtajat mm. anoivat perustettavalle Jääpalatsi-säätiölle kaupungilta vuokratonttia Töölön Pallokentältä. Samalla järjestöt pyysivät kaupunkia nimeämään tulevan säätiön edustajistoon seitsemän jäsentä – Jääkiekkoliiton esitys viidestä jäsenestä ei siis mennyt läpi.³⁶

Vuonna 1954 keinojäähanke eteni kahdella rintamalla. Toisaalla tutkittiin tekojään valmistamisen käytännön toimenpiteitä asiantuntijatasolla, toisaalla raivattiin esteitä suunnitellun säätiön syntymisen tieltä.³⁷

Jääkiekkoliiton teknillisen toimikunnan edustaja Teuvo Vaissi matkusti kaudella 1954–55 Ruotsiin tutustumaan paikallisiin keinojäärataratkaisuihin. Aloite Vaissin matkaan tuli Helsingin kaupungilta, sillä liittojohtokunta sai lokakuussa 1954 tiedon, että kaupunki suunnitteli insinööri Airion lähettämistä Ruotsiin ja Länsi-Saksaan tutustumaan paikallisiin keinojääratoihin. Liittojohtokunta päätti, että myös liiton edustaja lähtisi mukaan, ainakin Ruotsiin asti.³⁸

Vaissi raportoi matkastaan liittojohtokunnalle joulukuun alussa. Samassa kokouksessa johtokuntaa valistettiin Helsingin, Turun ja Tampereen keinojääsuunnitelmien tilanteista.³⁹

Keskitymme seuraavaksi Tampereen ja Helsingin tapauksiin. Lähdetilanteesta johtuen Turun tekojäähanke ei tässä yhteydessä käsitellä.

”Kyllä Helsingissä hyvää jääkiekkotoimintaa oli, mutta Hämeään suomalaisen kiekon loi!”

– Harry Lindblad Helsingin ja hämäläiskaupunkien voima-
suhteista sodan jälkeen.

Lähde: SULKAVA 1978, 22.

6.3 Tampere ensimmäisenä tekojääaikaan

Jääkiekkokeskusten ”kilpajuoksu” ensimmäisestä suomalaisesta tekojääradasta päättyi Tampereen voittoon. Teknisesti keinojääkysymyksen tamperelainen vastausmalli erosi helsinkiläisestä versiosta. Tekninen toteutus perustui paikallisen teollisuuslaitoksen jäähdytyskoneiston hyödyntämiseen. Malli jäähdyttämön hyödyntämiseen tuli Tshekkoslovakiasta, jossa oli rakennettu rata halvalla käyttämällä jäähdyttämöstä vedettyjä putkia.⁴⁰

Suomen ensimmäinen tekojäärata avattiin marraskuun 27. päivänä 1956 Koulukadun kentällä. Avausjuhllisuuksien ohessa Ilves, TK-V ja Tappara pelasivat pikaturnauksen. Historiallisen ensimmäisen keinojäämaalin teki Ilveksen Rāshid Hakim-san avausottelussa, joissa Ilves voitti

²⁷ Yhteistoimikunnan kokouksen pöytäkirja 23.2.1953.

²⁸ NYGREN 1980, 10–11, 16.

²⁹ NYGREN 1980, 11.

³⁰ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 30.11.1953.

³¹ NYGREN 1980, 11.

³² Suomen Urheilulehti 26.11.1953 ”Kaikkialla pyritään keinojäähallettiin”. Ihalainen kertoi Urheilulehden mukaan myös, että piirustusten laatiminen oli annettu Teräsvirran huoleksi. Urheilulehtikin siis kertoi asiasta ennen kuin Jääkiekkoliiton työvaliokunta oli virallisesti päättänyt kannastaan suunniteltavan hallin katsomokokoon.

³³ NYGREN 1980, 11.

³⁴ Ibid.

³⁵ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 21.12.1953.

³⁶ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 15.2.1954; NYGREN 1980, 11.

³⁷ NYGREN 1980, 11.

³⁸ Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1954–55;

Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 28.10.1954.

³⁹ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 1.12.1954.

⁴⁰ Tshekkoslovakiassa ”mallista” ks. Suomen Urheilulehti 16.2.1951 ”Jääkiekkoliitomme saavuttamassa lakipisteensä”. Tampereen keinojääprojektista ks. myös Jääkiekkoliito 1/1956–57 ”Tampere ehti ensin”.

TK-V:n maalein 2–1.⁴¹

Ilman kadun toisella puolella sijainnutta Pyynikki Oy:n olut- ja virvoitusjuomatehdasta tekojäärataa ei olisi Tampereellekaan saatu todennäköisesti vielä vuosiin. Pyynikki Oy ei tarvinnut kaikkea jäähdystykoneidensa tehoa syys- ja talviaikana, joten se antoi osan tehosta kentän jäädytystä varten.⁴²

Ajatus Pyynikki Oy:n tuesta keinojääprojektille sikisi ensimmäisen kerran jo vuonna 1950. Tehdas tarjosi itse jäädytyskoneistoaan kentän käyttöön, kunhan projektin rakennusmenot katettaisiin. Tekninen toteutus vaati Suomen Urheilulehden mukaan 105 metrin mittaisen pääjohdon ja jäädytysmaton vetämistä kentälle. Asiasta käynnistettiin neuvottelut Tampereen kaupungin kanssa rahallisen ja muun tarvittavan tuen saamiseksi hankkeelle.⁴³

Idean isä oli tietävästi Pyynikki Oy:n toimitusjohtaja E. Simo Salmelin, joka Suomen Urheilulehden mukaan sai ajatuksen jäähdystykoneiston hyödyntämisestä seuratessaan jäähdystyskompressoreiden asennusta tehtaallaan.⁴⁴

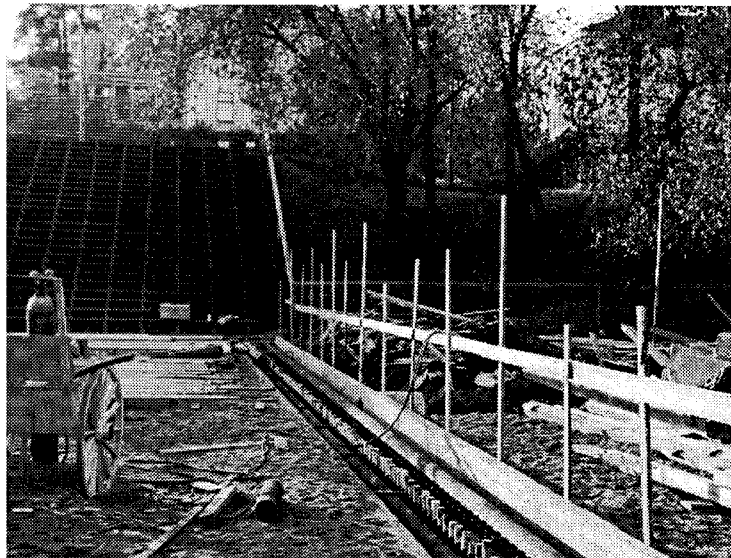
Tampereella oli aiemminkin jääkiekko-oloja järjesteltäessä käytetty mielikuvitusta. Ilves haki talveksi 1933–34 luvan rakentaa jääkiekkoradan Palomäen uimalaitokselle. Ajalta onkin säilynyt valokuvia jääkiekko-otteluista, joissa maalivahdin takana näkyvät uima-altaan ratamerkintöjen numeroinnit. Palomäen rata oli kooltaan ”alimitäinen”, vain 25x50 metriä.⁴⁵

Seuraavalla kaudella (1934–35) Ilves teki sopimuksen Tampereen tennisseuran kanssa. Rata rakennettiin nyt tenniskenttien päälle Koulukadun yläkentalle, Pyynikille.⁴⁶

Kaudelle 1945–46 Tampereella saatiin käyttöön Koulukadun jääkiekkostadion. Kenttä kohosi tamperelaisseurojen yhteisvoimin, talkootyöllä.⁴⁷ Avajaisottelu pelattiin 14. joulukuuta.⁴⁸ Noin 4500 katsojaa vetäneen katsomon avulla Tampere sai järjestettäväkseen kaikkien aikojen ensimmäisen jääkiekkomaatottelunsa 25. helmikuuta, jolloin vastaan asettui Ruotsi.⁴⁹

Koulukadulla tamperelaiskiekkoilijat pääsivät ensi kertaa kotiradallaan pelaamaan korkealaitaisessa kaukalossa, aiemmin reunukset olivat matalamat.⁵⁰

Hämeenlinnassa, jossa jääkiekkoa pelattiin tammikuussa 1946 käyttöön

Suomen ensimmäinen tekojäärata rakennettiin Tampereelle läheisen olut- ja virvoitusjuomatehtaan koneiston varaan. Taustalla Koulukadun kentän katsomo, joka rakennettiin vuonna 1945 talkootyöllä.

vihityllä stadionilla⁵¹, innostuttiin 1950-luvun alussa ”kilpailemaan” Tampereen kanssa keinojään rakentamisessa. Esillä oli kolme vaihtoehtoa: jäähdystykoneiston rakentaminen jo olemassa olevalle radalle, uuden radan rakentaminen Kantolan niemelle ESO:n jäähdystykoneiston turvin tai radan rakentaminen Ahveniston uimaltaan läheisyyteen. Ahvenistolla lämmintä jäähdystysvettä olisi voitu käyttää uima-altaan hyväksi.⁵²

Keinojäää haikailtiin myös Turkuun jäähdyttämön yhteyteen. Jääkiekkoliiton varapuheenjohtaja Erkki Saarinen sanoi Suomen Urheilulehden haastattelussa 16.2.1951, että keskeisistä jääkiekkokeskuksista keinojään saanee ensimmäisenä Turku, sillä Tukon jäähdyttämöiden lähellä oli alue, johon rata olisi voitu rakentaa.

Jäähdyttämösuunnitelmissa keskeisistä kiekkokeskuksista huonoimmassa asemassa oli Helsinki. Kaupungista ei löytynyt jäähdyttämöä, jonka viereen radan olisi voinut rakentaa. Näin ollen pääkaupungissa ainoa ratkaisuksi oli jäädytyskoneiden hankkiminen vain rataa varten.

Saarisen tärkein viesti keinojääkysymyksessä oli kuitenkin se, että suomalaisten jääkiekkoilijoiden kehitys oli vallinneissa oloissa saavuttanut lakipisteensä. Jotta paikalla ei poljettaisi, olisi keinojäää saatava.⁵³

Keinojään valmistuttua jääurheili-

joiden kausi Tampereella pitenee parilla kuukaudella. Jääkiekkoliiton toiminnan painopiste kallistui radan valmistuttua Hämeeseen päin. Liittojohdokunta päätti joulukuussa 1957 perustaa Tampereelle kolmen hengen toimikunnan hoitamaan liiton toiminnan käytännön järjestelyjä kaupungissa.⁵⁴

Epävarmuus ensimmäisen keinojääradan valmistumisesta oli vaikuttanut vahvasti myös mestaruussarjan pelatamiseen ja sarjakauden ennakkosuunnitteluun läpi 1950-luvun. Kausien 1954–57 sarjajärjestelmästä oli päätetty Jääkiekkoliiton vuoden 1953 kevätkokouksessa. Kolmivuotiskauden aikana mestaruussarja pelattaisiin kahdessa lohossa, joiden voitajat kohtasivat kauden päättyessä finaali, ja lohko-

⁴¹ Suomen Urheilulehti 22.11.1956 ”Katsotaanpa kaukaloa”.

⁴² HONKAVAARA 1997, 223.

⁴³ Suomen Urheilulehti 2.3.1951 ”Saadaanko maamme kaksi keinojäärataa”.

⁴⁴ Suomen Urheilulehti 20.2.1958 ”... voisi tehdä keinojään”.

⁴⁵ TIITOLA 1981, 11–12.

⁴⁶ TIITOLA 1981, 12; Jääkiekkoliiton 1/1954 ”Jääkiekkokenttä uhkasi hukkaa!”.

⁴⁷ HONKAVAARA 1997, 54.

⁴⁸ HONKAVAARA 1981, 37.

⁴⁹ HONKAVAARA 1997, 54.

⁵⁰ HONKAVAARA 1981, 37.

⁵¹ RAEVUORI-OTILA 1968, 7.

⁵² Suomen Urheilulehti 2.3.1951 ”Saadaanko maamme kaksi keinojäärataa”.

⁵³ Suomen Urheilulehti 16.2.1951

”Jääkiekkoilijamme saavuttamassa lakipisteensä”.

⁵⁴ Liittojohdokunnan kokouksen pöytäkirja 11.12.1957.

kakkoiset pelasivat pronssista.⁵⁵

Asiaan kuitenkin palattiin keväällä 1956, ennen kolmivuotiskauden viimeistä kautta. Liiton kevätkokouksessa päätettiin Liittojohtokunnan esityksestä, että kevään 1953 päätös jää voimaan, mikäli ainuttakaan tekojäärataa ei saada valmiiksi tulevaan syksyyn (1956) mennessä. Mikäli tekojäärata saataisiin käyttöön, siirryttäisiin mestaruussarjassa kahdeksan joukkueen yksilohkoiseen, kaksinkertaiseen sarjaan.⁵⁶

Liiton syyskokouksen aikaan 4. marraskuuta 1956 oli selvinnyt, ettei tekojääratatilanne ollut muuttunut tavalla, joka edellyttäisi muutoksia vuoden 1953 kevätkokouksen päätökseen. Päätettiin, että kolmivuotiskauden 1954–57 viimeinenkin jääkiekkokausi (1956–57) pelattaisiin mestaruussarjan osalta kaksilohkoisena.⁵⁷

Tulevan kolmivuotiskauden (1957–60) kohdalla syyskokous päätyi juuri tekojäätilanteen takia poikkeukselliseen ratkaisuun. Kokous päätti, että pelikausi 1957–58 olisi välivuosi, jolloin suoritettaisiin uuteen sarjamuotoon siirtymisen aiheuttamat toimenpiteet. Uusi kolmivuotiskausi alkaisi välivuoden jälkeen, ja kattaisi kaudet 1958–61.⁵⁸

Tulevan kolmivuotiskauden arvioitiin jo olevan tekojääratojen aikaa. Syyskokous totesi, että mikäli ”tarpeellinen määrä” tekojääratoja saadaan valmiiksi, pelataan mestaruussarja tulevana kolmen kauden ajanjaksona kahdeksan joukkueen yksilohkoisena, kaksinkertaisena sarjana.⁵⁹

Vuotta myöhemmin Liittojohtokunta esitti uudelleen samansuuntaista ratkaisua. Sen mukaan oli ilmeistä, että Suomessa olisi kauden 1958–59 alusta alkaen toiminnassa kaksi tekojäärataa. Päätettiin, että kausi 1958–59 olisi välivuosi, jonka jälkeen siirryttäisiin uuteen kolmivuotiskauden (1959–62).⁶⁰

6.4 Tekojää Helsinkiin – seitsemän vuoden jälkeen

Helsingin tekojäärata valmistui kaudelle 1958–59, seitsemän vuotta projektin ensivaiheen, 8-miehisen toimikunnan asettamisen jälkeen. Vaikka itseluottamusta uhkuen olikin laadittu rakennuspiirustukset jäähallista, jääurheilulajien ystävät pääsivät aluksi nauttimaan tekojääradasta, jonka katona toimi talvinen taivas.

Vuonna 1952 laaditun kustannusarvion mukaan avotekojääradan loppusumma olisi 29 miljoonaa markkaa. Jo tuo summa oli niin suuri, että tiedettiin tien jäähalliin vievän avotekojäärataa. Kun rata lopulta valmistui, rakennuskustannukset olivat kuitenkin kohonneet 55 miljoonaa markkaan, johon Jääkenttä-säätiö oli ottanut pitkäaikaisia lainoja 30 miljoonaa markkaa. Silti radalta puuttuivat mm. kunnolliset pukusuojat ja kahvio.⁶¹

Avotekojääprojektin hoiti loppuun 8. joulukuuta 1954 perustettu Jääkenttä-säätiö. Säätiön säädekirjan allekirjoittivat Helsingin kaupungin, SVUL:n, TUL:n, Suomen Jääkiekkoliiton, Suomen Luistinliiton ja Keinojää r.y:n edustajat.⁶² Virallisen päätöksen osallistumisestaan perustettuun säätiöön Jääkiekkoliiton johtokunta teki kuitenkin vasta kokouksessaan 17. tammikuuta 1955.⁶³

Säätiön perustaminen hiljensi Keinojää r.y:n toiminnan. Yhdistys jäi henkiin, mutta sille jäi virallisesti propaganda-elimien rooli.⁶⁴

Keinojään rakennustyöt etenivät vuosina 1957 ja 1958, vaikka veikkausvarojen suhteen projektiin suhtauduttiin perin kitsaasti. Syksyllä 1957 rakennettiin 4000 hengen betoniset rinnekatsomot ja teräsbetoninen pelilaatta, jonka sisään oli sijoitettu noin 21 kilometriä jäädytysputkistoa. Kaupunki huolsi alueen valaistuslaitteet ja jääkiekkokaukalon reunat sekä teetti lisäkatsomoita ja erilaista hoitokalustoa.⁶⁵

Rakennustöitä pitkittivät jäädytyskoneiston ympärille kehkeytyneet ongelmat. Säätiön hallitus hyväksyi jo 11. helmikuuta 1956 tanskalaista alkuperää olevan kone- ja putkistokokoonpanon lunastamisen, loppusummaltaan 22 miljoonaa markkaa.⁶⁶ Laitteiston asentamisaikataulu kuitenkin venyi. Sekä Tanskassa että Suomessa oli työmarkkinaselkkauksia, lisäksi laitteiston hankintaa viivästytti kireästä valuuttatilanteesta johtunut ostolisenssin saamisen vaikeus. Putkisto saapui Suomeen jo elokuussa 1956, mutta koneiston ostoluvan puuttumisen takia putkistolle ei voitu tehdä mitään. Putket varastoitettiin Olympiastadionin suojiin, kunnes 20.11.1957 lisenssivirasto myönsi koneistolle ostoluvan – kuudennen anomuksen jälkeen.⁶⁷

Ostolupa tuli niin myöhään, ettei sääolojen takia ollut mielekästä viimeistellä asennustöitä. Työn laadun

varmistamiseksi asennustyöt päätettiin lykätä talven yli.⁶⁸ Alkuvuodesta 1958 rata toimikin vielä luonnonjäätöperiaatteella, ja sillä järjestettiin mm. kolme maaottelua.⁶⁹

Tekojäärata avattiin 26.10.1958. Avauspäivän aikana radalla luisteli 1200 ihmistä. Silti edelleen oli toteuttamatta ns. kolmas rakennusvaihe, jossa radan reunalle pystytettiin yhdistetty pukusuoja ja kahvilarakennus. Keinojään toiminta aloitettiin kuitenkin tilapäisillä pukeutumistiloilla.⁷⁰

Helsingin Jäästadionin virallisia vihkiäisiä vietettiin 2. marraskuuta 1958. Jääkiekko-ottelun HIFK–HJK lisäksi avajaisissa nähtiin kauno- ja pikaluistelua. Kuvaavaa oli, että avajaisilta vietettiin vesisateessa – kuin korostaen, että rata oli tehty tarpeeseen. Avauspäivän surkea sää myös vahvisti, että hankittu koneisto kykenee pitämään jään kunnossa kehoimissakin olosuhteissa.⁷¹

Vaikka pitkäaikainen unelma toteutui, katseet olivat vieläkin paremmissa olosuhteissa. Suomen Urheilulehdessä se sanottiinkin: ”Jäästadion on saanut jään – nyt se kaipaisi suunnitelmiensa lopulliseksi sinetöimiseksi katon pänsä päälle. Jäähalli näissä puitteissa olisi jotain sellaista, mitä me vielä kaipaamme, vaikka mielemme täyttää kiitollisuus jo nyt toteutuneen suurtyön tekijöitä kohtaan.”⁷²

⁵⁵ Jääkiekkoliiton kevätkokous 29.4.1956.

⁵⁶ Ibid.

⁵⁷ Jääkiekkoliiton syyskokouksen pöytäkirja 4.11.1956. Ks. keinojäätilanteen vaikutuksesta sarja-järjestelmään myös Suomen Urheilulehti 8.11.1956 ”Jako ei ota onnistuakseen”.

⁵⁸ Jääkiekkoliiton syyskokouksen pöytäkirja 4.11.1956. Ks. myös liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 3.9.1957 ja kilpailuvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 27.9.1957.

⁵⁹ Jääkiekkoliiton syyskokouksen pöytäkirja 4.11.1956.

⁶⁰ Jääkiekkoliiton kevätkokouksen pöytäkirja 4.5.1958.

⁶¹ Keinojää r.y:n toimintakertomus toimikaudelta 1957–58; NYGREN 1980, 17.

⁶² NYGREN 1980, 14.

⁶³ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 17.1.1955.

⁶⁴ Jääkiekkoliiton toimintakertomus 1954–55.

⁶⁵ Keinojää r.y:n toimintakertomus toimikaudelta 1957–58.

⁶⁶ NYGREN 1980, 17.

⁶⁷ Ibid. Ks. myös Jääkiekkoliiton 1/1956–57 ”Tampere ehti ensin”.

⁶⁸ Ibid.

⁶⁹ Keinojää r.y:n toimintakertomus toimikaudelta 1957–58; NYGREN 1980, 17.

⁷⁰ Keinojää r.y:n toimintakertomus toimikaudelta 1957–58; NYGREN 1980, 18.

⁷¹ Suomen Urheilulehti 3.11.1958 ”Jäästadion sai kasteen”; NYGREN 1980, 18–19.

⁷² Suomen Urheilulehti 3.11.1958 ”Jäästadion sai kasteen”.

7. Kotimaisin vai ulkomaisin voimin?

7.1 Valmentajakysymys

Jääkiekkoliiton pyrkimys ratkaista valmentajakysymys ulkomaisella valmentajalla etenee punaisena lankana maajoukkue toiminnassa läpi tutkittavan ajanjakson.

Liiton pyrkimys hyödyntää ulkomaisia valmentajavoimia onkin yhtä vanha kuin liitto itse. Heti ensimmäisessä kokouksessaan 20.1.1929 se päätti palkata ulkomaalaisen valmentajan pelikaudeksi 1929. Tehtävään valittiin ruotsalainen Kurt Envall, joka oli käynyt Suomessa jo vuonna 1928 Luistinliiton kutsumana opettamassa suomalaisia lajissa alkuun. Samoihin aikoihin (1928) Suomessa vieraili Palloliiton kutsumana myös toinen ruotsalaisvalmentaja, Abbe Jansson.¹

Syitä linjaukseen löytyy useita. Tärkein oli kotimaisen valmennustiedon puuttuminen. Kun kaikki oli aloitettava alusta, ei kokemusta, esikuvia ja asiantuntijoita löytynyt. 1920-luvun lopulla ruotsalaiset Envall ja Jansson antoivat lyhyillä vierailuillaan opastusta sen minkä ehdit, ja näistä tiedon jyväsistä suomalainen valmennustietous alkuvuosina jalostettiin.

Tärkeä peruste oli myös lajin kansainvälinen luonne. Jääkiekko esiteltiin suomalaisille vahvasti kansainvälisenä lajina. Näin nostettiin paitsi yleisön kiinnostusta lajia kohtaan, myös tehtiin pesäeroa jääpalloon.

Jääkiekon tärkein ”kilpailija” palloilulajeissa oli serkkulaji jääpallo, jota kuitenkin pelattiin vain muutamassa maassa. Laajemmin levinnyt jääkiekko vastasi paremmin suomalaisten käsityksiä urheilusta, olivathan 1920- ja 1930-luvut suomalaisen urheilun kulta-aikaa kansainvälisesti. Jääpallo ei ollut olympialaji, mutta jääkiekko oli. Lisäksi jääpallon leviämismahdollisuudet olivat kyseenalaiset lajin vaatiman laajan kentän takia. Jääkiekko tiedettiin lajiksi, jota muualla maailmassa jo pelattiin sisähalleissa.

Mainituilla perusteilla lajin pioneereilla oli hyvät syyt lähteä kehittämään suomalaista jääkiekkotoimintaa. Kun vielä saatiin tukea luistelupiireis-

tä – joissa haluttiin ohjata jääpalloilijat vähemmän jääalaa vaativan jääkiekon pariin – suomalaisen jääkiekon siemen lähti vähitellen itämään.

Jääkiekkoliiton ensivuosien suurimmat vaikeudet kohdistuivat juuri valmennustoimintaan. Kuten jo todettiin, alkuun päästiin ruotsalaisopein. Suomalaisen jääkiekkovalmennuksen ja kurssitoiminnan alku voidaan ajoittaa tammikuun alkuun vuonna 1931. Tampereella järjestettiin 2.–3.1.1931 jääkiekkokurssit, joiden vetäjänä toimi Niilo Tammisalo.² Samassa yhteydessä järjestettiin myös ensimmäiset erotuomarikurssit.

Ennen toista maailmansotaa Suomen Jääkiekkoliitto tukeutui valmennusavussa Ruotsiin. Envallin ja Janssonin jälkeen seuraava ruotsalaisvalmentaja saapui Suomeen keväällä 1935, kun Erik Burman opasti suomalaisia parin viikon ajan.³

Lisää kansainvälisiä kokemuksia saatiin Garmisch-Partenkirchenin olympialaisista 1936, joihin Jääkiekkoliitto lähetti tarkkailijoiksi sihteerinsä Aaro Kivilinnan⁴ ja Niilo Tammisalons.⁵ Jääkiekkopiireissä oli herännyt myös toive olympiasallistumisesta, mutta toiveen toteutuminen tajuttiin nopeasti mahdottomaksi. Silti Ruotsista ehdittiin jo tiedustella valmennusapuakin. Kenestä valmentajasta oli kyse, sitä lähteet eivät kerro.⁶

Maailmansodan jälkeisten vuosien valmentajaratkaisut esiteltiin luvuissa 3–5. Tässä yhteydessä on kuitenkin syytä huomioida sodan jälkeinen linjanmuutos. Kun aiemmin apua haettiin Ruotsista, nyt katseet suunnattiin pääosin Pohjois-Amerikkaan. Toiveissa oli kanadalainen, suomalaista alkupeirää oleva valmentaja, joka hallitsisi suomen kielen.

Tällainen henkilö löytyi kaudelle 1951–52. Viljo ”Joe” Wirkkunen toimi kuuden kuukauden ajan Jääkiekkoliiton valmentajana, keskittyen ns. perusvalmennukseen.⁷ Myöhemmin liitossa todettiin, että Wirkkusta hyödynnettiin vierailullaan ”väärin”, ruohonjuuritason opastuksen sijasta häntä olisi kannattanut hyödyntää maajoukkueen valmennuksessa. ”Virhe” korjattiin Wirkkusen myöhemmillä valmennuskausilla 1960-luvulla.

Wirkkusen kauden 1951–52 toimenkuva on hyvä esimerkki kuvaamaan Jääkiekkoliiton valmennusorganisaatiota 1940- ja 1950-luvuilla.

”Kansainvälistä huippua ei tavoiteta puhumalla vaan sitkeällä työllä, ja se on peräänantamatonta valmennustyötä. Sen työn käynnistävät valmentajat.”

– Valmentajakerhon toimintakertomus 1958–59.

Liiton päävalmentajan tärkein tehtävä ei ollut maajoukkueen valmentaminen, vaan koko Suomen valmennustoiminnasta vastaaminen. Hän ”katsoi päältä” suomalaista jääkiekkovalmennusta, kiersi jääkiekkopaikkakunnilla, opasti pelaajia ja valmentajia. Usein, mutta ei aina, hänet nimitettiin myös maajoukkueen valmentajaksi. Nimitys tapahtui kuitenkin usein niin myöhään, että maajoukkueen valmennuksesta ei aina voinut edes puhua. Maotteluihin valmistautuminen sisälsi muutaman yhteisharjoituksen sekä palavereja käytettävästä taktiikasta.

Valmennustoiminnan painottaminen ns. perusvalmennukseen oli aikanaan perusteltua. Liiton valmentajan valmennusmatkoilla oli suuri merkitys paikkakunnille, joissa vasta aloiteltiin jääkiekkotoimintaa. Päävalmentajan saapumisella oli innostava vaikutus harrastukselle.⁸

7.2 Valmentajakerho ryhdyttämään valmennusta

Maajoukkueen nimeäminen tapahtui vielä 1950-luvun puolivälissä siten, että erityinen Jääkiekkoliiton nimeämä valitsemisvaliokunta nimesi sekä pelaajat että valmentajan. Koska

¹ Jääkiekkoliiton alkutaipaleen valmentajaratkaisusta katso luku 2.

² HONKAVAARA 1960, 108.

³ HONKAVAARA 1960, 108; SAKSANEN 1947, 32.

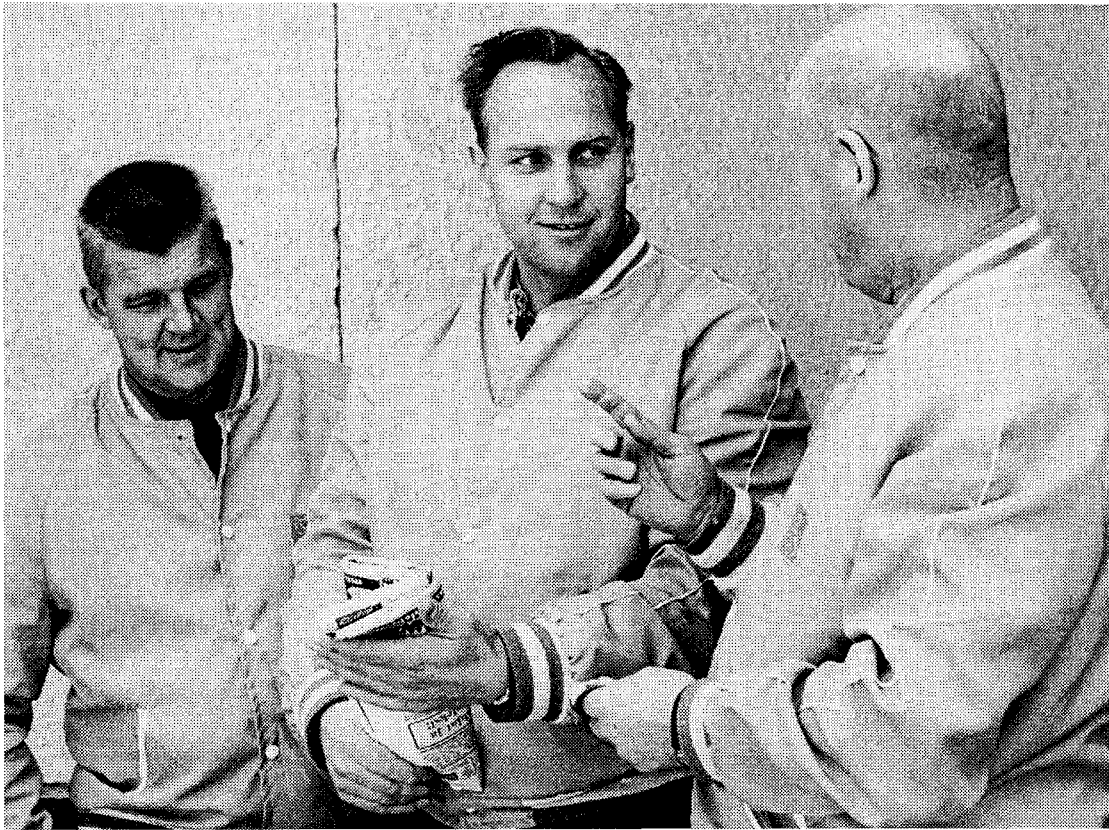
⁴ Kivilinna, joka nimettiin vuonna 1936 liiton varapuheenjohtajaksi ja joka edusti Suomea myös Kansainvälisen Jääkiekkoliiton komiteassa, menehtyi keuhkokuumeella 1940 Talvisodassa. Ks. esim. HONKAVAARA 1960, 26.

⁵ HONKAVAARA 1960, 94.

⁶ SAKSANEN 1947, 55.

⁷ Wirkkusen valmennuskaudesta 1951–52 ks. luku 4.3.

⁸ Ks. esim. RAKKOLAINEN 1991, 17. Tarkemmin lajin levittämisestä luvussa 7.3.

Joe Wirkkunen (vas.), Aarne Honkavaara ja Risto Lindroos olivat kukin vuorollaan päävalmentajan tehtävässä Jääkiekkoliiton organisaatiossa. Kuva vuodelta 1964, jolloin Wirkkunen toimi päävalmentajana, Honkavaara joukkueenjohtajana ja 2-valmentajana sekä Lindroos huoltajana.

nimeäminen tapahtui samaan aikaan, valmentajalla ei ollut mahdollisuutta osallistua pelaajien valintaan. Niitä pelaajia oli käytettävä, jotka valiokunta antoi.⁹

Käytäntöä kritisoi mm. Suomen Urheilulehdessä Jukka Wuolio, jonka mukaan valinta piti antaa maajoukkueen valmentajan tehtäväksi, tai ainakin lisätä tämän äänivaltaa valitsemiskomiteassa.¹⁰

Kahdet MM-kisat pelanneen Rainer Lindströmin arvion mukaan nimeämiskäytännössä oli lisäksi ”lehmänkauppojen” maku. Koska valitsemisvaliokunnissa oli seurojen edustajia, maajoukkuepaikat täytettiin ”äänestä minun poikaa, minä äänestä sinun poikaa” -periaatteella, Lindström väitti Siniviivalla-teoksessa.¹¹

Jääkiekkoliiton valmennusorganisaation toimintatapojen uudistus käynnistyi 1950-luvun puolivälissä. Vahvassa roolissa kehitystyössä oli keväällä 1954 perustettu Valmentaja-

kerho (VaKe). Kerhon perustamiseen voidaan määrittää myös suomalaisen jääkiekkovalmennuksen organisoituminen.

Kerhon syntyä pohjustettiin Jääkiekkoliiton valmentajien neuvottelupäivillä 4.4.1954, jolloin sen sääntöluonnosta käytiin yksityiskohtaisesti läpi.¹² Sääntöluonnos hyväksyttiin työvaliokunnassa 13.4.1954 ja kirjattiin siirrettäväksi liittojohtokunnalle.¹³ Liittojohtokunta hyväksyi luonnoksen, ja nimesi kerhon johtokuntaan oman edustajansa.¹⁴

Sääntöluonnoksessa kirjattiin Valmentajakerhon merkitys ja tehtävät. VaKe perustettaisiin ”Suomen Jääkiekkoliiton valmentajien yhdyssiteeksi heidän koulutuksensa ja muun valmentajatoiminnan hoitamista varten”. VaKe toimisi Jääkiekkoliiton liittojohtokunnan valvonnan alaisena ja sille vastuullisena.¹⁵

Kerhon tehtävänä olisi toimia jäsentensä yhdyselimenä, huolehtia

valmentajien perus- ja jatkokoulutuksesta liittojohtokunnan ohjeiden ja määrärahojen turvin, huolehtia, että jääkiekkovalmennusta koskevaa opetusmateriaalia on saatavissa, huolehtia seurojen valmentajatarpeen tyydyttämisestä sekä antaa lausuntoja ja suorittaa liittojohtokunnan antamia tehtäviä.¹⁶

Kerhon johdossa toimisi 7-henkinen johtokunta, jonka jäsenistä yhden nimittäisi liittojohtokunta sekä loput kuusi Valmentajakerhon vuosikokous. Myös liiton päävalmentaja olisi itseoi-

⁹ HONKAVAARA 1997, 195.

¹⁰ Suomen Urheilulehti 29.12.1952 ”Valinta valmentajan ja kapteenin huoleksi!”.

¹¹ LAELMA 1978/2, 92.

¹² Nuorisovaliokunnan kokouksen pöytäkirja 4.4.1954.

¹³ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 13.4.1954.

¹⁴ Valmentajakerhon kokouksen pöytäkirja 29.8.1954.

¹⁵ Valmentajakerhon sääntöluonnos, liitteenä työvaliokunnan kokouksen pöytäkirjassa 13.4.1954.

¹⁶ Ibid.

keutettu jäsen, mikäli hän ei kerhon johtokuntaan muuten kuuluisi.¹⁷

VaKen toiminnan luonteesta kertoo parhaiten kauden 1958–59 toimintakertomuksen alku:

”Yleisenä tapana on kauden päätteeksi tehdä yhteenveto ja tuoda esille mitä on kauden aikana tehty. Tavallisesti se mitä on jätetty tekemättä kuitataan vaikenemalla. Meillä valmentajilla on kuitenkin tapana käsitellä asiat ilman kaunistelua, sillä eihän epäkohdat kaunistelemalla parane, eikä siten viedä asiaa eteenpäin.”

VaKelle lankesikin Jääkiekkoliiton elimiin nähden ns. rakkikoiran rooli. Se pyrki alusta asti vauhdittamaan liiton valmennustoimintaa – niin innokkaasti, että se ajautui hankaluuksiin liiton johdon kanssa heti ensimmäisellä toimintakaudellaan.

Valmentajakerho tarttui tiukasti toimeen jo ensimmäisessä kokouksessaan. Se esitti liittojohtokunnalle, että päävalmentajan tulisi aina olla mukana maan edustusjoukkueen ottelumatkoilla. Näin ei automaattisesti ollut, vaan edustusjoukkuetta nimettäessä valittiin myös joukkueen mukaan lähtevä valmentaja – jos sellainen mukaan lähetettiin.¹⁸

Myös Valmentajakerhon suhteesta liittoon keskusteltiin ja päätettiin. Pöytäkirjaan kirjattiin, että Valmentajakerhon johtokunta on Jääkiekkoliiton liittojohtokunnan sekä Valmentajakerhon vuosikokouksen alainen. Suomen kiekkoilun valmennus- ja koulutustoiminnasta vastaisivat jatkossa yhteistyössä liiton päävalmentaja, valmentajakerhon johtokunta sekä nuorisovaliokunta.¹⁹

Ensimmäisessä kokouksessa kullutettiin myös päätöstä vuoden 1956 olympialaisista. Valmentajakerho totesi, että olympiavalmennuksen aloittaminen katsotaan aiheelliseksi, mutta ennen tarkemman valmennussuunnitelman tekoa olisi saatava selvyyttä, osallistuvatko jääkiekkoilijat Cortinan kisoihin.²⁰

Valmentajakerhosta tuli vahva, varsinkin mielipiteiltään, tekijä Jääkiekkoliiton hierarkiaan. Jo ensimmäisellä toimintakaudella sen mailat menivät ristiin Liittojohtokunnan kanssa. Vuodenvaihteessa 1954–55 VaKessa keskusteltiin laajasti Liittojohtokunnan ja Valmentajakerhon suhteesta. Paremmen yhteisymmärryksen saavuttamiseksi VaKe päätti ehdottaa Liittojohtokun-

nalle yhteistä neuvottelulaisuutta.²¹

Kohtaaminen järjestettiin Tamperella Hotelli Emmauksessa 6.2.1955. Siinä keskityttiin pääosin Valmentajakerhon toimintatapojen ruotimiseen. Todettiin, että VaKen toiminnasta puuttivat tarkat linjat. Näin ollen olisi syytä sopia tarkoin työalasta, joka kerhon toimintapiiriin kuuluu. VaKen Liittojohtokunnalle tekemät esitykset todettiin lisäksi liian ylimalkaisiksi, niistä puuttivat yksityiskohdat. Liittojohtokunta arvosteli myös VaKen intoa vaatia itselleen ja jäsenilleen etuja jo ennen kuin kerho oli osoittanut saavansa mitään aikaiseksi.²²

VaKen puolelta vakuutettiin, että ilmenneet erehdykset menettelytapakysymyksissä pyritään vastaisuudessa eliminoimaan, ja että mikäli VaKe havaitsee liiton johdossa ymmärrystä työlehen, se täysin rinnoin ryhtyy jälleen hoitamaan tärkeää tehtäväänsä. Liittojohtokunnan edustaja puolestaan osoittivat ymmärtävänsä VaKen kannan erityisesti ”rahallisissa” aloitteissa, sillä enää ei voitu edellyttää, että Jääkiekkoliiton kokoisessa organisaatiossa pystytäisiin hoitamaan valmennustoimintaa ja sen suunnittelua palkattomin voimin.²³

Menettelytapoja käsiteltiin myös VaKen kauden 1954–55 toimintakertomuksessa. Todettiin, että toiminta oli tapahtunut ”ylemmissä portaissa”, eli liiton johdon avulla oli pyritty luomaan maaperää laajemmalle toiminnalle. Todettiin, että monien mielestä liikkeelle olisi pitänyt silti lähteä ”vaativammassa merkeissä”, toisin sanoen ei tekemällä vaativansävyisiä esityksiä liittojohtokunnalle, vaan keskittyä valmennustoiminnan kehittämiseen ja valmentajakoulutukseen.²⁴

Toimintakertomuksessa esitettiin kritiikkiä erityisesti edustusjoukkueen valmennuksen edellytyksiin. VaKen todettiin esittäneen varhaisessa vaiheessa toimenpiteitä tehokkaan valmennuksen aikaansaamiseksi maajoukkueelle. Esteeksi nousi kuitenkin henkilökysymys, kun tehtävään ”yhdenläätoista hetkellä” lopulta nimettiin mies, hän ei ajanpuutteen vuoksi pystynyt luomaan riittävän iskukykyistä joukkuetta.²⁵

Toimintakauden 1954–55 saavutuksiin VaKe laski kuitenkin onnistumiset juuri maajoukkuevalmennuksen piirissä. Maajoukkueen todettiin saaneen vakituisen valmenta-

jan VaKen piiristä ja esityksestä. Lisäksi liittojohtokunnan todettiin nimenneen edustusjoukkueiden valmentajiksi VaKen esittämiä henkilöitä, mikä tulkittiin parhaaksi osoitukseksi liiton johdon taholta voitettua luottamuksesta.²⁶

Toimintakauden 1955–56 parhaaksi saavutukseen VaKe nimesi sen, että maajoukkue sai jo varhaisessa vaiheessa vakituisen valmentajan. Hänelle tuli näin ensimmäisen kerran mahdollisuus todellisen suunnitelmallisen valmennuksen toteuttamiseen.²⁷

Päävalmentajan asema vahvistui kauden aikana myös pelaajavalinnoissa. Hänen mielipiteellään oli aiempaa suurempi painoarvo edustuspelejä valittaessa.²⁸

Edustusmiehistön nimeämisen VaKe totesi edelleen tapahtuvan liian myöhään. Lisäksi valmistautumista maaotteluihin ja MM-kisoihin vaikeutti yhteisharjoitusten vähyys.²⁹

Itsekritiikki leimasi myös VaKen kauden 1956–57 toimintakertomusta. Heti ensi kappaleessa todettiin, ettei suoritettuun työhön voida olla lähimaailmaan tyytyväisiä. Saavutetut tulokset todettiin vaatimattomiksi, mistä osasy sällytettiin koulutussihteerin puuttumiseen. VaKe oli vaatinut koulutussihteerin viran perustamista liiton organisaatioon, mutta turhaan.³⁰

Toimintakertomuksen 1956–57 tärkein viesti olikin, etteivät valmennusasiat olleet menneet kauden aikana juuri lainkaan eteenpäin.³¹

Eräänä päätehtävistään VaKe piti yhtenäisen valmentajaverkoston luomista koko maahan. Asiassa ei kuiten-

¹⁷ Ibid.

¹⁸ Tutkittavan ajanjakson alussa maajoukkueen ottelumatkalla saattoi olla vain joukkueenjohtaja ja huoltaja, mutta ei lainkaan valmentajaa. 1950-luvulla myös valmentaja kuului matkaseurueeseen, mutta hänet nimettiin matkalle aina tapauskohtaisesti, esimerkiksi liiton päävalmentaja ei automaattisesti virkansa puolesta kuulunut joukkueeseen.

¹⁹ Valmentajakerhon kokouksen pöytäkirja 29.8.1954.

²⁰ Ibid.

²¹ Valmentajakerhon johtokunnan kokouksen pöytäkirja 28.12.1954. Ks. myös Valmentajakerhon johtokunnan kokouksen pöytäkirja 27.1.1955.

²² Valmentajakerhon ja Liittojohtokunnan neuvottelulaisuuden pöytäkirja 6.2.1955.

²³ Ibid.

²⁴ Valmentajakerhon toimintakertomus 1954–55.

²⁵ Ibid.

²⁶ Ibid.

²⁷ Valmentajakerhon toimintakertomus 1955–56.

²⁸ Ibid.

²⁹ Ibid.

³⁰ Valmentajakerhon toimintakertomus 1956–57.

³¹ Ibid.

kaan ollut edetty odotetulla tavalla. VaKe kuulutti seuroilta valmentajailmoituksia, jotta edellytykset tehokkaan yhdysiteen luomiseksi valmentajakunnan välille saataisiin luotua. Toimintakertomuksen mukaan verkosto toimisi vasta, kun yhteydenpito valmentajiin onnistuisi ilman välikäsiä.³²

Kausi 1957–58 arvioitiin vielä edeltäjänsäkin huonommaksi. Liiton huono taloudellinen tila esti uudet toimenpiteet valmennusolojen kehittämiseksi. VaKen johtokuntakin kokoontui kauden aikana vain kolme kertaa. Toimintakertomuksessa todettiin, että valmennus on edelleen niillä perustoilla, joille se Länsi-Saksan MM-kisojen jälkeen vuonna 1955 asetettiin. Urheilullisen menestyksen arvioitiin kuitenkin antavan uskoa jatkaa entisellä tiellä.³³ Taloudellisista syistä VaKen vaatimaa henkilöä, joka koulutussihteerin tehtävissä hoitaisi liitossa palkattuna henkilönä valmennusasioita, ei ollut palkattu.³⁴

Positiivisena asiana kaudelta 1957–58 mainittiin valmentajien lisääntynyt vaikutusvalta liiton valitsemiselimissä. Päättyneellä kaudella liiton päävalmentaja oli ensi kertaa mukana liiton valitsemisvaliokunnassa. Näin eräs VaKen tavoitteista täyttyi.³⁵

Kehitystä arvioitiin tapahtuneen myös maajoukkueiden yhteisharjoitusten määrässä. Kaudella 1957–58 maajoukkue oli yhteisharjoituksissa ennätykselliset 20 kertaa. VaKe totesi kehityksen positiiviseksi, mutta muistutti, että Norjan maajoukkue teki kauden aikana yhdessä 145 harjoituskertaa.³⁶

7.3 Jääkiekon levittämisestä Suomessa

Urheilutoimittaja Martti Jukolan arvion mukaan jääkiekko sopii työväestölle, koska sitä voi pelata iltaisin.³⁷ Jukolan huomioon voikin kiittää Jääkiekkoliiton harjoittaman ”propagandastrategian”. Lajin levittämispöytäkirjoissa keskityttiin erityisesti teollisuuspaikkakuntiin.³⁸

Monilla paikkakunnilla jääkiekon esiinmarssi tapahtui paikallisen teollisuusyrityksen johdolla. Esimerkiksi Raumalla idea lajin aloittamisesta Raumalla heräsi Rauma-Repolassa.³⁹ Jääkiekkoliiton valmentajana kaupungissa usein vierailut Aarne Honkavaara jopa vietti joskus öitään Rauma-Repolan tehtaassa.⁴⁰

Toisella satakuntalaispaikkakunnalla, Harjavallassa, jääkiekkoa pelattiin 1940-luvun puolivälissä Kuparitehtaan Urheilukerhon aloitteesta. Harrastus alkoi tehtaassa, kunnes siirtyi vuotta myöhemmin tehtaassa urheilukentälle.⁴¹

Porin tapauksessa kaupunki kiinnostui jääkiekkoliittoa ja laji kaupunkilaisia. Pori oli kehittyvä teollisuuskaupunki, ja siitä syystä Jääkiekkoliitolle oivallinen kohde. Jääkiekko taas kiinnostui porilaisia urheilupiirejä paitsi lajin vaatiman jääalan takia – kenttä oli pienempi kuin jääpallossa – myös taloudellisista syistä. Jääkiekon arvioitiin olevan yleisölajina parempi kuin jääpallo, jolloin kertyisi myös paremmin yleisötuloja.⁴²

Myös TUL oli aktiivinen Porin suunnalla. Porin Pallo-Toverien jääkiekkoharrastus alkoi joulukuussa 1948, kun TUL:n jääkiekkovalmentaja R. Mikalunas piti Porin työväentalolla esitelmän jääkiekosta. Kuukautta myöhemmin PPT:n vuosikokous päätti ottaa lajin ohjelmaansa.⁴³

Jääkiekkoliiton strategiasta tehdasseuduilla keskusteltiin liiton elimissä mm. syksyllä 1952. Raumalainen Pauli Talvio esitti työvaliokunnalle alustuksessaan 9.10.1952, että liittojohtokunta ennen jäiden tuloa lähettäisi liiton edustajan/edustajia kiertämään asutuskeskuksia, joissa katsotaan olevan jääkiekkoilulla menestymisen mahdollisuuksia. Myöhemmässä vaiheessa, jäiden tultua, olisi valmentajan kierrettävä samat paikkakunnat, siten täydentäen alulle pantua työtä.

Alustus herätti työvaliokunnassa runsasta keskustelua. Talvio esitti myös listan mahdollisista paikkakunnista, mutta laajaa listaa ehdotettiin supistettavaksi. Alustus päätettiin lopuksi monistaa ja ottaa esille seuraavassa liittojohtokunnan kokouksessa.⁴⁴

Liittojohtokunta käsitelikin kokouksessaan 15.10.1952 propagandan hoitamista kaudella 1952–53. Keskustelua käytiin Talvion työvaliokunnassa esittämien näkemysten pohjalta. Tuli esille mm. se, että propaganda olisi keskitettävä aluksi tehdasseuduille. Mestaruusarjan joukkueet veloitettaisiin valmentamaan lähiympäristönsä aloittelevia seuroja. TUL:oa olisi käytettävä hyväksi varsinkin juuri maaseudun herättämisessä.⁴⁵

Merkitävää jääkiekon levitystyötä teki myös maajoukkue, joka erityises-

ti harjoitusleireillään kohotti jääkiekkoinnostusta paikallisessa nuorisossa. Paras esimerkki onnistuneesta propagandaiskusta oli vuoden 1947 Kuopion olympialeiri⁴⁶, jonka aikana pelaajat pitivät harjoittelunsa lomassa harjoituksia kuopiolaisille jääkiekkoilijoille. Niissä imivät itseensä ensimmäiset jääkiekko-oppinsa mm. Lauri Helen, Juhani Wahlsten ja Ossi Hyppönen, jotka 10 vuotta myöhemmin muodostivat KalPan tehokkaan ”pyörremyrskyketjun”. Mukana harjoituksissa olivat myös jalkapallotähdet Aulis Rytönen ja Matti Hiltunen.⁴⁷

Maajoukkue jätti Kuopion leirilään jälkeensä paitsi palavaa innostusta lajia kohtaan, myös materiaalista apua. Kuopiolaisille jääkiekkoilijoille lahjoitettiin 1–2 joukkueellisen verran Kanadasta saapuneita luistimia, 20 kiekkoa ja suojusten mallit, jotta kaupungissa päästäisiin pelaamisessa alkuun. Lisäksi kuopiolaisille luvattiin ”ainakin kaksi” paikkaa Vierumällä järjestettävällä valmentajakurssilla.⁴⁸

Varustetilanne olikin tärkeä kysymys jääkiekkoliiton levittämisessä uusille paikkakunnille. Aihe tarjoaisi mahdollisuuden omaan, laajaankin tutkimukseen, mutta kuten johdantoluvussa todettiin, tämän työn puitteissa aiheeseen ei ole mahdollista tarkemmin tarttua.

³² Ibid.

³³ Valmentajakerhon toimintakertomus 1957–58.

³⁴ Ibid.

³⁵ Ibid.

³⁶ Ibid.

³⁷ Suomen Urheilulehti 26.3.1947.

³⁸ Ks. esim. Jääkiekkoliiton 2/1954–55

”Häliituksemme”.

³⁹ WÄLLENLÉN 1986, 15.

⁴⁰ WÄLLENLÉN 1986, 21.

⁴¹ MAJASAARI 1994, 5.

⁴² MAJASAARI 1994, 11.

⁴³ TUOMINEN 1985, 51.

⁴⁴ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 9.10.1952.

⁴⁵ Liittojohtokunta 15.10.1952. Ks. propagandamatkoista myös työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 10.8.1954.

⁴⁶ Ks. leiristä tarkemmin luku 3.3.

⁴⁷ HONKAVAARA 1997, 82. ”Kuopion malli” herätti kiinnostusta myös muilla paikkakunnilla. Joensuun Kiekko-Karhut lähestyi jääkiekkoliittoa syksyllä 1954 ehdottaen, että liitto järjestäisi jääkiekkokurssia Joensuussa kaudella 1954–55. Kiekko-Karhut kertoi kaupungista löytyvän ”ensiluokkainen” jääkiekkorata, sekä hyvät majoitusolot. Kurssin tarkoituksena olisi herättää jääkiekkoinnostusta joensuulaisten keskuudessa. Valmennuskerhon johtokunnan kokouksen pöytäkirja 26.9.1954.

⁴⁸ Tiedot löytyvät Jääkiekkoliiton lehtileikkestä. Sanomalehtileikkeeseen ei ollut merkitty lehden nimeä eikä tarkkaa päivämäärää, mutta kyseinen kirjoitus on joulukuulta 1947.

”Hiljaisina ja vaatimattomina kuuntelivat jääkiekkoilijamme, kun Prahan pormestari Vaclav Vacek esitti kaupungin talon upeassa vastaanottosalissa tervehdyksensä heille ja Suomen urheilulle. Kaikilla vastaanotoilla isäntäväki oli huomaavaista ja uusia ystävyyssiteitä solmittiin runsaasti. Pelin tuoksinassa sattuneista raisuistakin yhteentörmäyksistä puhuttiin vain hymyillen. Vastavierailukin luvattiin järjestää.”

– Helsingin Sanomat 8.1.1949
Suomen joukkueen
Tshekkoslovakian-matkasta.

8. Suomalaisen jääkiekon kansainväliset suhteet

8.1 Pohjoismainen yhteistyö

Jos oli Ruotsin rooli tärkeä jääkiekon ottaessa ensiaskeleita Suomessa, niin toisen maailmansodan jälkeen rooli korostui entisestään. Maiden jääkiekkoliittojen suhteet olivat läheiset. Ruotsin rooli tunnustettiin Suomessa yleisesti. Jääkiekon kansainvälistymisen arvioitiin tapahtuvan Ruotsin ja arvokisaosallistumisten kautta.¹

Yhteistyö oli varsinkin alkuun paitisi viisasta, myös pakon sanelemaa. Sodan jälkeen oli valuutta- ja matkavaikeuksien takia hankalaa järjestää kosketuksia Keski-Euroopan maihin. Lähinaapureiden Ruotsin ja Norjan kanssa maaotteluvaihto saatiin kuitenkin pian pyörimään. Tehtiin vierailuja ja vastavierailuja, joten maaotteluista saatu taloudellinen hyöty jakautui tasaisesti.

Yhteistyö Ruotsin ja Norjan kanssa toteutui laajamittaisimmin Pohjoismaisissa jääkiekkokongresseissa.

Kongressien tärkeimmäksi anniksi voi arvioida yhteisen toimintastrategian suunnittelun Kansainvälisen jääkiekkoliiton kokouksia varten. Pohjoismaat esiintyivät tavallisesti yhteisessä rintamassa asioista päätettäessä.

Esimerkiksi kesäkuussa 1949 Helsingissä järjestetyn Pohjoismaisen jääkiekkokongressin jälkeen Jääkiekkoliiton työvaliokunta antoi sihteerilleen tehtäväksi ottaa yhteys Kansainväliseen Jääkiekkoliittoon ja ilmoittaa sille pohjoismaisten jääkiekkoliittojen yhteisenä kantana, että jääkiekkoilu olisi säilytettävä talviolympialaisten ohjelmassa. Sama kanta ilmoitettiin myös Suomen Olympialaiselle komitealle.²

Esimerkiksi pohjoismaisesta yhteistyöstä käy myös Helsingissä 23.–24.7.1952 järjestetyn Pohjoismaisen jääkiekkokongressin esityslista. Kongressissa käsiteltiin tulevan kauden maaotteluaiakatauluja, Pohjoismaiden yhteistyötä ulkomaisten joukkueiden saamiseksi, maiden pohjoisten osien yhteistyön edistämistä sekä asioita, joissa Pohjoismaat hioivat yhteistä linjaansa MM-kisoja koskevissa asioissa.³

Ruotsilla oli tärkeä rooli myös maa-joukkueiden ”ohjaamisessa” Suomeen. Asiasta sovittiin virallisen konferenssiohjelman ulkopuolella keväällä 1946 maiden kokousedustajien kesken.⁴

Maiden liitot olivatkin yhteydessä kansainvälistä otteluohjelmaa suunnitellessaan.⁵ Mikäli esimerkiksi Ruotsin tiedettiin neuvottelevan ottelusta jonkin kolmannen maan kanssa, kannatti Suomen tiedustella mahdollisuutta vierailun ulottamiseksi myös Suomeen.⁶

Vastaavasti peruutuksen tullessa saattoi ottelu peruuntua molemmilta mailta. Tammikuussa 1950 toiveet USA:n joukkueen saamiseksi Suomeen kariutuivat. Työvaliokunnassa todettiin, ettei USA:ta saada Suomeen, koska se ei ottele Ruotsissakaan.⁷

Yhteistyö toimi myös toiseen suuntaan. Kun Suomi matkusti ottelumatkoille, reitti kulki usein Ruotsin kautta. Näin oli tietenkin erityisesti Norjaotteluiden kanssa, mutta myös muissa tapauksissa.⁸

Suomalaisten kiinnostus ruotsalaiseen valmennusosaamiseen laantui sodan jälkeen. Katseet kohdistettiin nyt Pohjois-Amerikkaan, erityisesti

Kanadaan. Valmentajakerhossa kuitenkin keskusteltiin syyskuussa 1954 mahdollisuudesta hankkia liitolle valmentaja Ruotsista. Ajatusta ”ei pidetty mahdollisena”. VaKe korosti kuitenkin sitä, että kyseisen valmentajan tulisi ”ruotsalaisenkin mittapuun mukaan olla ensimmäisen luokan valmentaja, sillä muussa tapauksessa ei kotimaisten voimien sivuuttaminen olisi perusteltua”.⁹

Valmentajavaihtoon Ruotsin kanssa VaKe suhtautui myönteisesti. Syksyllä 1954 VaKe päätti ottaa yhteyden Ruotsin valmentajapiireihin.¹⁰ Samalla tiedusteltiin, millaisia mahdollisuuksia olisi saada ruotsalainen valmentaja kursseille Suomeen.¹¹ Vastaus VaKen tiedusteluun saapui pari kuukautta myöhemmin. Ruotsin jääkiekkoliitto ilmoitti, ettei valmentajavaihto kuluvalla pelikaudella ollut mahdollinen.¹²

Kesällä 1958 Ruotsi oli palkannut kanadalaisen Eddie Reiglen päävalmentajakseen. Marraskuun alussa 1958 hän piti Ruotsin huippuvalmentajille valmentajakurssin. Osallistumismahdollisuutta tarjottiin myös kahdelle suomalaisvalmentajalle. Tukholmassa Johanneshovin jäästadionilla pidetylle kurssille osallistuvat Aarne Honkavaara ja Teuvo Vaissi.¹³

Yhteistyötä tehtiin kaikilla mahdollisilla tasoilla. Lokakuussa 1949 Jääkiekkoliiton työvaliokunta totesi Kansainvälisen jääkiekkoliiton toimittaneen Suomeen 10 kappaletta rans-

¹ Ks. esim. Uusi Suomi 10.3.1948.

² Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 7.9.1949.

³ Liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 9.7.1952.

⁴ Suomen Urheilulehti 17.4.1946.

⁵ Ks. esim. työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 21.10.1949.

⁶ Esimerkiksi lokakuussa 1949 työvaliokunta otti yhteyttä Tshekkoslovakiaan tiedustellen, olisiko mahdollisuuksia Suomen ja Tshekkoslovakian kanssakäymiselle ottaen huomioon, että Tshekkoslovakian maajoukkue saapuu esim. Tukholmaan ottelemaan Ruotsin kanssa. Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 21.10.1949.

⁷ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 11.1.1950.

⁸ Suomen joukkueen matkareittejä on selvitetty luvuissa 3–5.

⁹ Valmentajakerhon puhelinneuvottelu 20. ja 21.9.1954.

¹⁰ Ehdotus Pohjoismaisen valmentajavaihdon aloittamisesta kurssitoiminnassa hyväksyttiin Jääkiekkoliiton työvaliokunnassa 13.9.1954.

¹¹ Valmentajakerhon johtokunnan kokouksen pöytäkirja 26.9.1954.

¹² Valmentajakerhon johtokunnan kokouksen pöytäkirja 28.12.1954.

¹³ HONKAVAARA 1997, 251.

kan- ja englanninkielisiä uusia virallisia pelisääntöjä. Ennen kuin sääntöjä alettiin suomentaa, pyydettiin Ruotsin jääkiekkoliitolta heidän jo mahdollisesti suorittamansa ruotsinnois- samaista säännöistä, jotka sitten olisivat apuna suomenkielisessä kääntämis- työssä.¹⁴ Myös Norjasta tiedusteltiin mahdollista käännöstä. Kahden miehen sääntötoimikunta tekikin suomen- nustyön lopulta englannin- ja norjan- kielisistä säännöistä.¹⁵

Yhteistyö Norjan kanssa ei ollut – jo maantieteellisistäkin syistä – yhtä läheistä kuin Suomen ja Ruotsin suhde. Tärkein yhteistyöfoorumi oli Pohjoismainen jääkiekkokongressi. Maaottelukumppanina Norja oli Suomelle hyvin tärkeä maa. Tutkittavana ajanjaksona Suomi kohtasi Norjan 23 kertaa virallisessa maaottelussa. Erytisesti ajanjakson alkuvuosina yhteis- työn merkitystä ei ole syytä vähätellä.

Lista kaikista asioista, joita toimitet- tiin pohjoismaisena yhteistyönä, olisi hyvin pitkä. Jo mainitujen yhteistyö- muotojen lisäksi suoritettiin opetusfil- mien vaihtoa¹⁶, erotuomarikoulutusta¹⁷, hankittiin jääkiekkovarusteita¹⁸, pyy- dettiin diplomimalleja jne. Lyhyesti voi todeta, että suomalainen jääkiekkoilu nojasi hyvin vahvasti pohjoisiin naapu- reihinsa.

8.2 Suhteista Keski-Eurooppaan ja Pohjois-Amerikkaan

Kansainvälisiä yhteyksiä hoidettiin tavallisesti Kansainvälisen jääkiekko- liiton kongresseissa, kirjeenvaihdolla ja sähkösanomien välityksellä. Syrjäisen sijaintinsa vuoksi varsin- kaan Keski-Euroopan jääkiekkovai- kuttajat eivät juuri Suomeen eksyneet.

Suurta huomiota kotimaan lehdis- tössä herättäneen Tshekkoslovakian- matkan¹⁹ jälkeen joukkueenjohtaja Henry Kvist korosti kontaktien luo- mista myös muualle kuin Ruotsiin. Kvistin mukaan vaikutteita on saatava muualtakin, jotta maajoukkueen peli- tapa voidaan luoda sellaiseksi, että se tehoaa kaikkialla missä kiekkoa pela- taan. ”On pyrittävä valitsemaan sel- lainen pelitapa, joka meille hyvin sopii ja joka varmasti johtaa mene- tykseen. Tällaisen pelitavan valinnan tekee mahdolliseksi vain riittävän run- sas yhteistyö”, Kvist linjasi.²⁰

Maaottelujen järjestäminen Keski- Euroopan ja Pohjois-Amerikan mai-

Maajoukkueen tärkeimmät ”matkakohteet” 1940- ja 1950-luvuilla olivat Ruotsi ja Norja. Kuvassa maajoukkueen pelaajia Tukholman rautatieaseman edessä.

den kanssa oli vaikeampaa kuin Ruotsin ja Norjan tapauksissa. Sodan jälkeen matkustushaluja Keski- Eurooppaan hillitsivät valuutta- ja matkavaikeudet. Valuuttasäännös- telystä johtuen ottelumatkat – niin Suomeen kuin Suomesta – kariutuivat usein taloudellisiin syihin.

Suhteet Pohjois-Amerikan maihin keskittyivät lähes täysin kohtaamisiin MM-kisoissa. Kisojen ulkopuolella Suomi kohtasi USA:n ja Kanadan tut- kittuna ajanjaksona yhteensä vain neljä kertaa.

Neuvotteluissa USA:n ja Kanadan kanssa tärkeässä välittäjän roolissa oli Kansainvälisen jääkiekkoliiton pu- heenjohtaja John Francis ”Bunny” Ahearne. Jääkiekkoliiton puheenjoh- taja vuosina 1957–74 toimineen Harry Lindbladin mukaan Ahearne suosi suhteissa Pohjois-Amerikkaan Suo- mea. Vaikka Suomessa pelatut ottelut olivat ennen kaikkea hyvää mainosta lajille, niiden taloudellistakaan merki-

Vastustajina 19 maata

Suomi pelasi vuosina 1928–59 yhteensä 146 ottelua, jotka on merkit- ty aikakirjoihin virallisina maaottelui- na. Vastustajina oli yhteensä 19 maata. Niistä kahdeksaan saatiin ensi- kontakti MM- tai olympiaturnauksis- sa. Yksitoista maata kohdattiin ensimmäisen kerran maaottelussa.

Ensikontaktit vastustajiin:

Ruotsi	1928
Viro	1937
Romania	1938
Hollanti	1939 MM
Italia	1939 MM
Saksa	1939 MM
USA	1939 MM
Sveitsi	1941
Norja	1947
Belgia	1949
Kanada	1949
Tshekkoslovakia	1949
Iso-Britannia	1951 MM
Puola	1952
Länsi-Saksa	1952 OK
Neuvostoliitto	1954
Itä-Saksa	1956
Itävalta	1957 MM
Japani	1957 MM

Vasemmalta maan nimi, vuosi jolloin Suomi kohta- si kyseisen maan ensimmäisen kerran. Lisäksi on merkitty, jos ensikohtaaminen tapahtui MM- tai olympiakisoissa.

¹⁴ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 21.10.1949.

¹⁵ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 16.11.1949.

¹⁶ Ks. esim. liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirjat 16.11.1949 ja 21.11.1949.

¹⁷ Ks. esim. liittojohtokunnan kokouksen pöytäkirja 28.4.1955.

¹⁸ Ks. esim. Suomen Urheilulehti 23.1.1946 ”Jääkiekkomaaottelut” ja työvaliokunnan kokou- sen pöytäkirja 16.11.1949.

¹⁹ Ks. luku 4.1.2.

²⁰ Kvist: Ottelukertomus Suomen jääkiekko- maajoukkueen Tshekkoslovakian matkalta.

työstään ei sovi vähätellä.²¹

Ahearnella olikin hyvät edellytykset ohjailla Pohjois-Amerikan joukkueiden Euroopan-matkailua, sillä hän omisti Englantia kotipaikkanaan pitäneen Blue Ribbon Travel -matka-

toimiston. Toimistosta tuli kanadalaisjoukkueiden Euroopan-kiertueiden vakituinen matkanjärjestäjä. Ja matkustettavaa todella oli, sillä usein arvokisoihin valmistautunut joukkue pelasi kymmeniä harjoitus- ja näy-

tösotteluita Euroopassa ennen arvokisojen alkua.²²

Kanadaa MM-kisoissa edustaneet joukkueet on Suomessakin usein ymmärretty paikallisiksi seurajoukkueiksi, joille annettiin tehtäväksi maansa edustaminen eurooppalaisissa kaukaloissa. Näin yksinkertainen tilanne ei kuitenkaan ollut. Edustus-oikeus annettiin paikallisen amatöörikilpailun Allan Cupin voittajalle, mutta tavallisesti joukkue hankki vähintään kentällisen verran vahvistuksia muista saman sarjan joukkueista ennen lähtöään kisamatkalle.²³

Kanadalaisia valmentajia kartoitettaessa²⁴ hyödynnettiin myös suhteita Kanadassa asuviin suomalaisiin ja suomalaissiirtolaisten jälkeläisiin. Lokakuussa 1947 Helsingin Sanomat kertoi jääkiekkokatsauksessaan liiton saaneen ”Kanadan suomalaisilta” kirjeen, jossa ilmoitettiin heidän jääkiekkjoukkueensa olevan valmis saapumaan Suomeen pelaamaan ennen vuoden 1948 olympiakisoja. Samalla Suomeen saapuisi ”tunnettu valmentaja R. R. Hellsberg”, joka ohjaisi tarvittaessa olympiajoukkuettamme. ”Vastaus tähän tarjoukseen oli luonnollisesti myönteinen ja lopullista tietoa odotetaan”, Helsingin Sanomat kirjoitti.²⁵ Vierailu jäi kuitenkin suunniteltutasolle, Jääkiekkoliiton arkistosta tai sanomalehdistä ei tämän jälkeen löydy mainintaa vierailun jatkosuunnittelusta tai edes suunnitelman kariutumisesta.

8.3 Maajoukkue toiminnan taloudellinen merkitys

”Olemme joutuneet tavallaan noidutuun kehään. Edustuspelaajiemme kehittäminen kansainväliselle tasolle on edellytyksenä suurten otteluitten saamiselle maahamme, ja näitten otteluitten kautta vasta saadaan tuloja jääkiekkoilun huipun kehittämistä ja pohjan laajentamista sekä lujittamista varten.”

Jääkiekkoliiton puheenjohtajan Harald Roosin vuoden 1952 kevätkokouksessa lausumat avauspuheenvuoron sanat tiivistävät maajoukkueen

Suomen kv. kontaktit kausi kaudelta

	Belgia	Hollanti	Iso-Britannia	Itä-Saksa	Itävalta	Japani	Kanada	Länsi-Saksa	N-liitto	Norja	Puola	Romania	Ruotsi	Saksa	Sveitsi	T-slovakia	USA	Viro
1927-28																		
1928-29																		
1929-30																		
1930-31																		
1931-32																		
1932-33													x					
1933-34																		
1934-35																		
1935-36																		
1936-37																		x
1937-38												x						x
1938-39		m		m									x	m			m	x
1939-40																		
1940-41													x		x			
1941-42																		
1942-43																		
1943-44																		
1944-45																		
1945-46													x					
1946-47										x								
1947-48																		
1948-49	m						x			m					x	m		
1949-50										x								
1950-51			m				m			x					m	x	x	
1951-52							o	o	o	o					o	o	o	
1952-53										x	x							
1953-54							m	m	x	m					m	m		
1954-55							m	x	m	m	m				m	m	m	
1955-56																	x	
1956-57										x	x	m					m	
1957-58										m	x	m					m	m
1958-59							x	m	x	x							m	x

Merkkien selitykset:

x = Maat kohtasivat kauden aikana maaottelussa, mutta mahdollisesti myös MM- tai olympiakisoissa

m = Maat kohtasivat kauden aikana vain MM-kisoissa

o = Maat kohtasivat kauden aikana vain olympiakisoissa

²¹ SULKAVA 1978, 24.

²² VALKONEN 1997, 85.

²³ HONKAVAARA 1997, 97.

²⁴ Ks. luvut 4 ja 5.

²⁵ Helsingin Sanomat 17.10.1947 ”Uusia kansainvälisiä suhteita”.

taloudellisen merkityksen Jääkiekkoliitolle. Suomessa pelatut maaottelut olivat tärkeitä Jääkiekkoliiton taloudelle ja edelleen koko liiton harjoittamalle jääkiekkotoiminnalle.

Luvuissa 3–5 esitetty kansainvälisen kilpailukalenterin suunnittelu mahdollisimman aikaisessa vaiheessa oli Jääkiekkoliitolle tärkeä asia paitsi aikataulujen, myös talousarvioiden kannalta. Kotimaassa pelatuista otteluista kertyi liiton kassaan tuloja, jotka budjetoitiin jo etukäteen talousarvion tulot-sarakkeeseen. Sääoloista ja muista syistä johtuneiden peruuntumisten takia otteluohjelma muuttui kauden aikana usein, kuten luvuissa 3–5 esitettiin.

Kansainvälisessä jääkiekkokanssakäymisessä vallinneen käytännön mukaan vierasjoukkue maksoi itse matkansa kohteeseensa. Maan sisällä liikuttaessa isännät vastasivat kustannuksista ja ylläpidosta. Myös vieraiden päivärahat menivät tavallisesti isäntien pussista. Näin ollen maaotteluista muodostui isäntäliitolle myös kuluja.²⁶

Jääkiekkomaaotteluista pyrittiin sopimaan ns. vastavuoroisuusperiaatteella: jos me matkustamme nyt, tulkaa te vierailulle ensi vuonna. Tähän perustui mm. Pohjoismaiden välinen maaotteluvaihto. Otteluja järjestettiin vuorotahtiin kunkin maaperällä, jotta kaikille osapuolille tuli vuorollaan kotiottelun lipputulot. Kaikissa tapauksissa vastavuoroisuus ei kuitenkaan toteutettu, kuten aiemmin on selvitetty. Tästäkin johtuen kilpailukalenteria kirjoitettiin uudelleen ja uudelleen kauden vanhetessa: vierailuja peruuntui, uusia sovittiin (luvat 3–5).

Jääkiekkoliiton tärkein tulonlähde oli SVUL:n vuosittainen tuki. Maaottelut olivat SVUL-tuen rinnalla merkittävä tulonlähde, jonka mukaan budjetti vahvistui tai kaatui. Jääkiekkoliiton kauden 1950–51 toimintakertomuksessa todettiin:

”Toiminnassaan on Jääkiekkoliitto suuresti riippuvainen SVUL:n taloudellisesta tuesta. Varsin kiittävästi olemmekin SVUL:n taholta tulleet huomioonotetuksi määrärahoja jaettaessa; joskaan saatu summa – tarkastelun kohteena olevana ajanjaksona se on ollut 2 milj. mk. – ei ole ollut riittävä siitäkään huolimatta, että olemme järjestämällämme maaotteluilla pyrkinet kohentamaan talou-

dellista asemaamme. Voidaan sanoa, että ilman USA:n ja Tshekkoslovakian maaotteluita taloudellinen asemaamme olisi vieläkin heikompi. Toimintavuosi tuotti tappiota – niinkuin aiemmin mainittiin, nousi tappio noin 725 000 markkaan Pariisin-matka tuli maksamaan meille noin 1 300 000 mk. Toivottavasti nämä kalliisti ostetut kokemuksen tulevat kantamaan hedelmiä ja toivottavasti myös Oslossa ensi talvena pidettävät talviolympialaiset tekevät tuon suoritettun matkan oikeutetuksi.”

8.4 Matkoja yltäkyläisyyden äärelle

Kansainvälistä kanssakäymistä arvioidessa ei sovi unohtaa maajoukkue toiminnan merkitystä edustusjoukkueen pelaajien tasolla. Sodan jälkeen tehdyt pelimatkat esimerkiksi Ruotsiin ja Norjaan veivät suomalaispelaajat yltäkyläisyyden äärelle. Kuten Arne Honkavaara asian ilmaisi, matkat Ruotsiin olivat tapauksina verrattavissa myöhempien aikojen maailmanypärysmatkoihin.²⁷

Maaottelumatkat tarjosivat pelaajille harvinaisen mahdollisuuden ulkomaanmatkailuun. Se olikin ainoa ”palkka”, jota heidän voidaan sanoa saaneen. Muuten matkoilta maksettiin vain päivärahat, esimerkiksi siviilityön palkanmenetyksiä edustusajoilta liitto ei korvannut.

Maaottelumatkat herättivät paljon huomiota myös suomalaisessa lehdistössä. Ottelut olivat kauden kohokohia varsinkin, jos MM- tai olympiaki-soihin ei osallistuttu. Paitsi ottelutahtumia, myös joukkueen kokemaa oheistoimintaa selostettiin lehdissä runsain sanoin. Esimerkiksi Oslonmatkan vuonna 1947 kirjoitettiin sisältäneen kaupunkierroksen, tervehdyskäynnin paikallisen kiekkojohtajan kotona sekä ”loistelaita lounaita”.²⁸

Aamulehdessä kerrottiin: *”Haastateltavamme (huoltaja Henry Kvist) lausui aluksi, että parempaa ja tottelevaisempaa joukkuetta ei olisi voinut toivoa huollettavakseen. Pojat tottelivat tarkasti kaikkia määräyksiä, vaikka ruokajärjestyksen noudattaminen näissä herkkuja täynnä olevissa maissa kysyikin lujaa tahtoa.”*²⁹

Jos kariutuivat tietyt MM-kisamatkat valuuttavaikkeuksiin, niin tiukassa olivat pelaajien käyttörahatkin.

”Ostakaa pois koko mailavarasto, sillä hockey-peli kuolee kuitenkin Suomesta!”

– Tamperelaisen Sandbergin urheilukaupan ”puukhollari” Ilveksen jääkiekkoilijoille 1930-luvun alussa myydes-sään heille pilkkahintaan CCM-merkkiset jääkiekkomailansa.

Jääkiekkoliitu 1/1954 ”Jääkiekkokenttä uhkasi hukkaa!”.

Suomen Pankista ei valuuttaa voinut noin vain ostaa, ja mustassa pörssissä valuutta oli kallista. Pelaajat turvautuivatkin tuliaisista ostaakseen samoihin menetelmiin kuin ”tavallisetkin” matkailijat – mukaan matkalle otettiin kaikenlaista myytävää. Ruotsiin matkustettaessa kauppatavarana oli viinaa, jota pelaajat kuljettelivat tullin läpi mitä mielikuvituksellisimmilla tavoilla.³⁰

Suuriin vaikeuksiin edustusjoukkueet eivät trokauspuhissaan tietävästi joutuneet. Käry kävi joskus tullitarkastuksessa, mutta tullivirkailijat suhtautuivat tapauksiin usein läpi sormien.

Maaottelumatkalla Ruotsiin ja Norjaan talvella 1951 pelaajat keksivät laittaa kaikki myytävät pullot samoihin matkalaukkuihin Ruotsissa, jotta niitä ei pitäisi rahdata tullitarkastusten läpi Norjaan ja takaisin. Laukut jätettiin säilytykseen raja-asemalle Charlottenburgiin Ruotsin puolelle.

Kun ottelut Oslossa olivat pelattu ja miehistö palasi Ruotsin puolelle, tuli yllätys. Säilytyksen sääntöjen mukaan yli kolme vuorokautta säilössä lojuneet matkatavarat siirrettiin tulliin tarkastettavaksi. Kun asioiden laita selvisi, miehiin iski hätä.

Valmentaja Henry Kvist rohkaisi

²⁶ Majoitus- ja muonituskustannuksista keskusteltiin mm. liittojohtokunnassa 29.5.1953.

²⁷ Ks. pelimatkojen arvostuksesta esim. HONKA-VAARA 1981, 21, 24 ja HONKAVAARA 1997, 66, 215.

²⁸ Aamulehti 19.2.1947, Helsingin Sanomat 12.3.1947.

²⁹ Aamulehti 19.2.1947.

³⁰ Pulloja kätkettiin matkatavaroiden joukkoon, housun puntiin, tai minne vain keksittiin. HONKA-VAARA 1997, esim. 66 ja 71–72.

Suomen joukkue vieraili olutthaalla Länsi-Saksassa pelattujen MM-kisojen yhteydessä vuonna 1955. Joukkueella ei vielä tuolloin ollut yhtenäistä asustusta. Monet pelaajat kantoivatkin seuraajoukkueidensa värejä myös maajoukkuematkoilla.

mielensä ja lähti selvittämään asiaa. Hän selitti tullipäälikölle, että laukuissa olivat koko joukkueen pullot. Kvist töksäytti, että kun ruotsalaiset vastustajat ovat niin paljon parempia, ajattelimme antaa heille pienen lahjan. Tullipäälikkö mieltä hetken ja sanoi:

– No hyvä on. Vieköä pullonne, mutta älkää antako niitä ruotsalaisille ennen peliä.

Vaikka pelaajat pääsivät pinteestä, tullista lienee lähtenyt tieto myyjäjoukon saapumisesta Karlstadiin, sillä ainakin kaksi pelaajaa kärsi myyntitouhuistaan. Aarne Honkavaara ja Teuvo Hellén yrittivät kaupata pullojaan kadulla ja paikallisen pikkuhotellin portiereillekin. Lopulta paikalle saapui kaksi poliisia, ja myyntimiesten tie vei poliisilaitokselle.

Kuulusteluissa Honkavaara ja Hellén kertoivat keitä olivat ja rahatilanteensa. Poliisit kysyivät, mitä he olisivat pulloista saamallaan rahoilla ostaneet. Hellén vastasi, että hän olisi ostanut pikku tyttärelleen kumihousut, joita ei saa Suomesta. Kuultuaan housujen hinnan, kolme kruunua, poliisi kaivoi taskustaan kukkaron, antoi Hellénille rahat ja sanoi, että nyt voit ostaa ne housut.

Poliisipäälikkö ilmoitti miehille,

että heidän täytyy takavarikoida pullo, mutta muuten asia oli heidän puolestaan selvä eikä jatkotoimenpiteisiin ollut syytä.³¹

Myös Neuvostoliiton-matkoilla matkassaa kartutettiin myyntityöllä. Helmikuussa 1959 Suomi pelasi kaksioismaattelun Moskovassa, ja nytkin tietyt pelaajat kunnostautuivat myyntimiehinä. Matti Lampainen onnistui myymään valmentaja Honkavaaran rikkiänsä kellon, ja Jorma Salmi myi vaatteekin päältänsä. Hän palasi Suomeen verryttelypuvussaan.³²

Jääkiekkoharrastuksesta oli maajoukkuepelaajille hyötyä myös syksyllä 1947. Kaikki tärkeimmät elintarvikkeet olivat kortilla ja annokset pieniä. Lokakuussa olympiaehdokkaiksi nimetyt 30 miestä saivat kuitenkin miehlisan yllätyksen. Posti toi kirjeen, jossa todettiin: *"Teille on myönnetty kaikkein raskaimman työntekijän elintarvikkekortit täksi jakelukaudeksi."*³³

³¹ HONKAVAARA 1997, 72.

³² HONKAVAARA 1997, 254–255.

³³ HONKAVAARA 1997, 81.

Luumuja, kumihousut, jauhoja, lasipullo...

Jääkiekkoilijoiden matkat ulkomaille olivat todellakin oman aikansa "tavaranhakumatkoja". Aarne Honkavaara kirjasi tultuaan pelimatkalta Ruotsista ja Norjasta helmikuussa 1947 tavarat, jotka hän Suomeen kuljetti. Osa oli tuliaisia kotiin, osa tuttavien tilaamia tavaroita. Listalta löytyivät seuraavat tavarat ja elintarvikkeet:

- Kahvia 5,5 kg
- Kaakaota 5 pussia
- Teetä 6 pakettia
- Sokeria 1 kilo
- Vaniljasokeria 2 pussia
- Sakariniina 2 pussia
- Sakariinjauhoa 1/2 kg
- Kanelia 5 laatikkoa
- Pippuria 1 laatikko
- Rusinoita 1/4 kg
- Pastilleja 5 askia
- Purukumia 10 pakkausta
- Kuivattua kaalia 1 paketti
- Tupakkaa 9 askia
- Saippuaa 10 pakettia
- Lääkettä 1 pullo
- Herneitä 6 pakettia
- Marie-keksiä 6 pakettia
- Kalasäilykkeitä 1 purkki
- Hedelmäsäilykkeitä 3 purkkia
- Lihasäilykkeitä 1 purkki
- Sardiineja 14 purkkia
- Lasipullo
- Luumuja 1/4 kg
- Marmeladia 10 purkkia
- Maitoa 2 purkkia
- Margariinia 1/2 kg
- Jauhoja 1 kg
- Kauraryyniä 1,5 kg
- Ovomaltinepurkki
- Perunajauhoja 1 kg
- Suklaalevyjä 38 kpl
- Kardemummaa 2 pussia
- Appelsiinia 5 kg
- Sitruunoita 1 kg
- Filmirullia 2 kpl
- Kumihousut
- Sukat
- Housut
- Puserokangas
- Hamakangas
- Rusetti
- Takkikangas
- Paita
- Karhulankaa
- Kengännauhoja

Lähde: HONKAVAARA 1997, 74

9. Lopuksi

Suomen Jääkiekkoliiton maajoukkue-toiminnan suuret linjat määrittyivät heti liiton toiminnan alussa. Ensimmäisessä varsinaisessa kokouksessaan liitto päätti hankkia pelikaudelle 1928–29 ulkomaisen valmentajan. Päätos oli ymmärrettävä, sillä valmennustietoutta ei Suomesta löytynyt. Silti samalla määritettiin linja, joka päti koko tutkittavan aikakauden ajan: jääkiekko oli kansainvälinen peli ja siitä haettaisiin kansainvälistä menestystä. Linjaus oli kyseisenä ajanjaksona vallinneen suomalaisen urheiluilmaston mukainen: nuori valtio haki identiteettiään mm. urheilukentiltä, 1920-luvun olympiamenestyksen siivittämänä.

Kansainvälistyminen tapahtui kuitenkin vähitellen, toimintaa laajennettiin asteittain. Aluksi pelaajien ja yleisön huomio kiinnittyi mestaruussarjaan ja ns. kaupunkiotteluihin¹, joissa määrättiin paikallinen arvojärjestys. Tutkittavan ajan alussa ilmiö ilmeni myös lehtikirjoituksissa². Kirjoituksissa on selkeä ”kaupunki-vastaan-kaupunki” asenne, varsinkin, kun maajoukkue oli nimetty.

Maaotteluiden yleistymisen myötä kaukalossa taisteltiin maiden välisestä kunniaista, aluksi lähinaapureita vastaan. Myöhemmin asetettiin järjestyseen koko kiekkoileva maailma, MM- ja olympiakisoissa.

Suomalainen jääkiekko kansainvälistyi vahvasti 1940- ja 1950-luvuilla. Kehitys alkoi vuosittaisilla otteluilla Ruotsia ja Norjaa vastaan, 1950-luvulla yhteydet avattiin mm. Neuvostoliittoon, Pohjois-Amerikkaan ja uudelleen Keski-Eurooppaan. Kansainvälinen kanssakäyminen vakiintui 1950-luvulla arvokisaosallistumisten myötä.

Kuten luvuissa 4 ja 5 osoitettiin, arvokisaosallistumiset olivat tutkittavana ajanjaksona ”poliittisia” päätöksiä. MM-kisaosallistumisista päätettiin vuosittain tapauskohtaisesti Jääkiekkoliiton johdossa. Liiton johto arvioi maajoukkueen kilpailulliset ja taloudelliset edellytykset MM-matkaan, ja teki päätöksensä näiden tekijöiden ristipaineissa. Lisäksi päätöstä tehdessään liiton johto joutui ottamaan kantaa omaksumaansa linjaan: jatketaanko valitulla kansainvälisellä

tiellä, vai suunnataanko varoja ja valmennuksellisia voimavaroja kotimaiseen toimintaan. Paineet molemmista ”oppisuunnista” olivat kovat.

Olympiakisojen alla päätösprosessiin osallistui liiton johdon lisäksi toinenkin taho. Olympialainen Komitea arvioi suomalaiskiekkoilijoiden menestymismahdollisuudet, ja päätti, kannattaako isoa joukkuetta kisoihin lähettää.

Matkat MM- ja olympiakisoihin tuottivat liitolle vain menoja, mutta yksittäisillä maaotteluilla oli toiminnalle positiivinen merkitys. Kotiottelut toivat liiton kassaan rahaa, joilla jääkiekkotoimintaa rahoitettiin. Maajoukkueen ohjelman toteutuminen näkyikin välittömästi liiton taloudellisessa tilassa: jos kotiotteluita peruutettiin, vuosibudjetti painui miinukselle. Tilanne korosti lajin taloudellisten edellytysten vaatimattomuutta.

Tutkimuksessa maajoukkue-toiminta on jaettu kolmeen ajanjaksoon. Toisen maailmansodan jälkeen toimintaa käynnisteltiin uudelleen, ”jälleenrakennettiin” (luku 3). Ensimmäiset maaottelukokoukset saatiin lähinaapureiden kanssa. ”Jälleenrakentaminen” huipentui kauteen 1947–48, jolloin haaveiltiin olympiakisoista. Olympialainen Komitea ei kuitenkaan joukkuetta kisoihin lähettänyt.

Toisella ajanjaksolla (1948–55, luku 4) toiminta kasvoi vahvasti. Nyt kaukalossa luistelivat jo ”Leijonat”, maajoukkueen symboliksi muodostunut leijonamerkki ilmestyi pelipaitoihin vuonna 1948. Kansainvälinen toiminta alkoi vakiintua, ja arvokisoihin joukkuetta lähetettiin – ei tosin joka vuosi.

Ajanjakson viimeisenä vuonna maajoukkue-toiminta ajautui kuitenkin kriisiin. Suomi voitti vuoden 1955 MM-kisoissa vain yhden ottelun. Huono menestys herätti Suomessa laajaa keskustelua, resurssien kohdistaminen maajoukkueeseen joutui kasvavan kritiikin kohteeksi. Linjamuutosta ei kuitenkaan tehty, vaan maajoukkueen toimintaa päätettiin tehostaa.

Vuosina 1955–59 (luku 5) kansainvälinen kanssakäyminen vakiintui. Vuoden 1956 olympiakisoihin ei joukkuetta lähetetty, mutta vuosien 1957, 1958 ja 1959 MM-kisoissa Suomi oli mukana. Maajoukkueen toimintaa kehitettiin valmennuksen ja organisa-

tion osilta.

Tutkittava aikakausi päättyi kevääseen 1959. Jääkiekkoliitto vietti silloin 30-vuotisjuhliansa, ja laji oli astumassa uudelle vuosikymmenelle. Vuosikymmenen vaihteessa markkinavoimat alkoivat vilkuilun jääkiekon suuntaan, pelipaitoihin ilmestyivät ensimmäisen mainokset kaudella 1959–60.³ Jääkiekon mahdollisuuksia televisiolajiksi arvioitiin vuosikymmenen vaihteessa, vuoden 1958 lopulla perustetun Urheilutelevisiotoimikunnan puitteissa. Myös jääkiekon julkisuusarvo oli kasvanut, liiton propagandavaliokunta esittikin liittojohtokunnalle kokouksessaan 26.11.1958, että maajoukkueen ulkomaanmatkoille nimettäisiin matkanjohtaja tai lehdistösihteeri, jonka tehtävänä olisi palvella kotimaista lehdistöä.

Myös urheilulliselta puolelta löytyy peruste päättää tutkimus kauteen 1958–59. Praham MM-kisoissa keväällä 1959 Suomi ylsi 4–4-tasapeliin Ruotsia vastaan. Kyseessä oli ensimmäinen pisteriisto lajin ”suurmailta” arvokisoissa.

¹ Ennen toista maailmansotaa jääkiekossa, kuten muissakin palloilulajeissa, ns. kaupunkiotteluiden arvo on tulkittavissa jopa suuremmaksi kuin mestaruussarjan, koska parhaat palloilukeskukset saattoivat koota joukkueensa eri mestaruussarjatasojen joukkueiden pelaajista.

² Ks. esim. Tampereen Sanomat 29.1.1938 ”Mitä kuuluu” ja Aamulehti 25.1.1938 ”Helsinki määrää”.

³ Jääkiekkoliiton lehdistötiedote 6/1959–60.

Liitteet

LIITE 1:

Suomen pelaamat viralliset maaottelut 1929–59

1927–28:

29.01.1928 Helsinki Suomi–Ruotsi 1–8 H

1932–33:

17.02.1933 Tukholma Suomi–Ruotsi 1–11 H

1936–37:

20.02.1937 Helsinki Suomi–Viro 2–1 V

1937–38:

18.02.1938 Tallinna Suomi–Viro 1–2 H

22.02.1938 Helsinki Suomi–Romania 6–6 T

1938–39:

20.01.1939 Helsinki Suomi–Viro 9–1 V

26.01.1939 Tukholma Suomi–Ruotsi 1–6 H

03.02.1939 Basel Suomi–Saksa MM 1–12 H

04.02.1939 Basel Suomi–Italia MM 2–5 H

05.02.1939 Basel Suomi–USA MM 0–4 H

06.02.1939 Basel Suomi–Hollanti MM 1–2 H

09.02.1939 Basel Suomi–Italia MM 1–2 H

1940–41:

17.02.1941 Helsinki Suomi–Ruotsi 0–11 H

01.03.1941 Basel Suomi–Sveitsi 0–12 H

1944–45:

14.02.1945 Tukholma Suomi–Ruotsi 0–9 H

1945–46:

25.02.1946 Tampere Suomi–Ruotsi 5–9 H

1946–47:

06.02.1947 Oslo Suomi–Norja 10–2 V

07.02.1947 Oslo Suomi–Norja 9–1 V

11.02.1947 Forshaga Suomi–Ruotsi 4–11 H

12.02.1947 Uppsala* Suomi–Ruotsi 9–3 V

03.03.1947 H-linna Suomi–Ruotsi 8–13 H

04.03.1947 Tampere Suomi–Ruotsi 5–8 H

11.03.1947 Helsinki Suomi–Norja 14–4 V

12.03.1947 H-linna Suomi–Norja 20–1 V

1947–48:

25.02.1948 Helsinki Suomi–Ruotsi 2–4 H

26.02.1948 Tampere Suomi–Ruotsi 0–8 H

1948–49:

03.02.1949 Helsinki Suomi–Kanada 4–5 H

08.02.1949 Helsinki Suomi–Sveitsi 1–16 H

09.02.1949 Tampere Suomi–Sveitsi 8–4 V

12.02.1949 Tukholma Suomi–Ruotsi MM 1–12 H

14.02.1949 Tukholma Suomi–T-slovakia MM 2–19 H

17.02.1949 Tukholma Suomi–Norja MM 7–3 V

18.02.1949 Tukholma Suomi–Belgia MM 17–2 V

03.03.1949 Turku Suomi–Ruotsi 5–9 H

04.03.1949 H-linna Suomi–Ruotsi 2–6 H

1949–50:

15.02.1950 Tampere Suomi–Ruotsi 2–4 H

16.02.1950 Helsinki Suomi–Ruotsi 4–9 H

22.02.1950 Turku Suomi–Norja 7–7 T

23.02.1950 Helsinki Suomi–Norja 4–1 V

1950–51:

14.12.1950 Praha Suomi–T-slovakia 2–8 H

16.12.1950 Brno Suomi–T-slovakia 0–7 H

14.01.1951 Helsinki Suomi–T-slovakia 0–2 H

15.01.1951 Tampere Suomi–T-slovakia 2–4 H

05.01.1951 Tampere Suomi–USA 7–2 V

12.02.1951 Oslo Suomi–Norja 4–1 V

13.02.1951 Oslo Suomi–Norja 3–0 V

15.02.1951 Forshaga Suomi–Ruotsi 2–3 H

16.02.1951 Norrköping Suomi–Ruotsi 1–8 H

10.03.1951 Pariisi Suomi–Kanada MM 1–11 H

12.03.1951 Pariisi Suomi–USA MM 4–5 H

13.03.1951 Pariisi Suomi–Sveitsi MM 1–4 H

15.03.1951 Pariisi Suomi–Ruotsi MM 3–11 H

16.03.1951 Pariisi Suomi–Norja MM 3–0 V

17.03.1951 Pariisi Suomi–I-Britannia MM 3–6 H

1951–52:

15.02.1952 Oslo Suomi–Ruotsi OK 2–9 H

16.02.1952 Oslo Suomi–Ruotsi OK 0–12 H

17.02.1952 Drammen Suomi–Kanada OK 3–13 H

18.02.1952 Oslo Suomi–USA OK 2–8 H

20.02.1952 Oslo Suomi–Norja OK 5–2 V

21.02.1952 Sandvika Suomi–T-slovakia OK 2–11 H

22.02.1952 Oslo Suomi–L-Saksa OK 5–1 V

23.02.1952 Lilleström Suomi–Puola OK 2–4 H

27.02.1952 Ludvika** Suomi–Ruotsi 0–2 H

1952–53:

31.12.1952 Katowice Suomi–Puola 3–3 T

02.01.1953 Katowice Suomi–Puola 5–4 V

01.02.1953 Helsinki Suomi–Ruotsi 0–5 H

02.02.1953 Tampere Suomi–Ruotsi 4–6 H

01.03.1953 Tampere Suomi–Norja 3–1 V

02.03.1953 Helsinki Suomi–Norja 1–1 T

1953–54:

09.12.1953 Krefeld Suomi–L-Saksa 1–5 H

10.12.1953 Berliini Suomi–L-Saksa 2–3 H

29.01.1954 Tampere Suomi–N-liitto 1–8 H

30.01.1954 Helsinki Suomi–Ruotsi 2–7 H

26.02.1954 Tukholma Suomi–N-liitto MM 1–7 H

28.02.1954 Tukholma Suomi–Ruotsi MM 3–5 H

01.03.1954 Tukholma Suomi–T-slovakia MM 1–12 H

02.03.1954 Tukholma Suomi–Norja MM 2–0 V

04.03.1954 Tukholma Suomi–Kanada MM 1–20 H

05.03.1954 Tukholma Suomi–L-Saksa MM 1–5 H

06.03.1954 Tukholma Suomi–Sveitsi MM 3–3 T

1954–55:

12.01.1955 Tampere Suomi–L-Saksa 2–2 T

13.01.1955 Helsinki Suomi–L-Saksa 1–8 H

04.02.1955 Helsinki Suomi–Norja 5–1 V

06.02.1955 Tampere Suomi–Norja 5–0 V

11.02.1955 Ludvika Suomi–Ruotsi 3–6 H

12.02.1955 Tukholma Suomi–Ruotsi 2–6 H

25.02.1955 Düsseldorf Suomi–N-liitto MM 2–10 H

26.02.1955 Köln Suomi–USA MM 1–8 H

28.02.1955 Düsseldorf Suomi–Kanada MM 0–12 H

01.03.1955 Krefeld Suomi–L-Saksa MM 1–7 H

02.03.1955 Düsseldorf Suomi–Ruotsi MM 0–9 H

03.03.1955 Köln Suomi–Puola MM 3–6 H

05.03.1955 Köln Suomi–Sveitsi MM 7–2 V

06.03.1955 Düsseldorf Suomi–T-slovakia MM 2–18 H

1955–56:

26.12.1955 Varsova Suomi–Puola 3–4 H

28.12.1955 Varsova Suomi–Puola 4–3 V

13.01.1956 Rostock Suomi–Itä-Saksa 2–3 H

14.01.1956 Rostock Suomi–Itä-Saksa 4–9 H

28.01.1956 Tampere Suomi–T-slovakia 1–5 H

29.01.1956	Helsinki	Suomi–T-slovakia	1–6	H	
12.02.1956	Tampere	Suomi–Ruotsi	1–2	H	
13.02.1956	Helsinki	Suomi–Ruotsi	1–2	H	
1956–57:					
13.12.1956	Tukholma	Suomi–Ruotsi	2–4	H	
14.12.1956	Västerås	Suomi–Ruotsi	0–8	H	
16.12.1956	Oslo	Suomi–Norja	4–9	H	
17.12.1956	Oslo	Suomi–Norja	5–3	H	
08.02.1957	Tampere	Suomi–N-liitto	3–8	H	
10.02.1957	Helsinki	Suomi–N-liitto	0–9	H	
24.02.1957	Moskova	Suomi–Puola	MM	5–3	V
25.02.1957	Moskova	Suomi–N-liitto	MM	1–11	H
27.02.1957	Moskova	Suomi–Itä-Saksa	MM	5–3	V
28.02.1957	Moskova	Suomi–T-slovakia	MM	0–3	H
02.03.1957	Moskova	Suomi–Itävalta	MM	9–2	V
04.03.1957	Moskova	Suomi–Ruotsi	MM	3–9	V
05.03.1957	Moskova	Suomi–Japani	MM	5–2	V
1957–58:					
12.01.1958	Turku	Suomi–Norja	11–3	V	
13.01.1958	Helsinki	Suomi–Norja	5–3	V	
19.01.1958	Helsinki	Suomi–Itä-Saksa	2–2	T	
20.01.1958	Tampere	Suomi–Itä-Saksa	9–1	V	
23.02.1958	Tampere	Suomi–Ruotsi	2–3	H	
24.02.1958	Helsinki	Suomi–Ruotsi	2–3	H	
28.02.1958	Oslo	Suomi–T-slovakia	MM	1–5	H
01.03.1958	Oslo	Suomi–Ruotsi	MM	2–5	H
02.03.1958	Oslo	Suomi–N-liitto	MM	0–10	H
03.03.1958	Oslo	Suomi–Kanada	MM	0–24	H
05.03.1958	Oslo	Suomi–Puola	MM	2–2	T
06.03.1958	Oslo	Suomi–Norja	MM	2–1	V
09.03.1958	Oslo	Suomi–USA	MM	2–4	H
18.02.1958	Helsinki	Suomi–Kanada	1–3	H	
1958–59:					
23.11.1958	Södertälje	Suomi–Ruotsi	2–8	H	
24.11.1958	Västerås	Suomi–Ruotsi	2–6	H	
26.11.1958	Oslo	Suomi–Norja	3–4	H	
27.11.1958	Oslo	Suomi–Norja	2–4	H	
04.01.1959	Helsinki	Suomi–Ruotsi	1–2	H	
05.01.1959	Tampere	Suomi–Ruotsi	2–7	H	
12.02.1959	Moskova	Suomi–N-liitto	1–8	H	
13.02.1959	Moskova	Suomi–N-liitto	2–7	H	
23.02.1959	Tampere	Suomi–USA	3–5	H	
05.03.1959	Ostrava	Suomi–L-Saksa	MM	5–3	V
06.03.1959	Ostrava	Suomi–Ruotsi	MM	4–4	T
07.03.1959	Ostrava	Suomi–Italia	MM	4–5	H
09.03.1959	Praha	Suomi–Kanada	MM	0–6	H
10.03.1959	Praha	Suomi–T-slovakia	MM	2–8	H
11.03.1959	Praha	Suomi–USA	MM	3–10	H
13.03.1959	Praha	Suomi–Ruotsi	MM	1–2	H
14.03.1959	Praha	Suomi–N-liitto	MM	1–6	H

Vasemmalta pelipäivä, pelipaikkakunta, ottelu, MM- tai olympiakisat, lopputulos ja voitto/tasapeli/häviö (Suomen kannalta). Tilastossa Suomi on selvyden vuoksi mainittu ensin, vaikka kysessä olisikin ollut ns. vierasottelu.

* Ottelu keskeytettiin kahden erän jälkeen huonon jään takia. Se esiintyy Suomessa virallisten maaottelujen listalla, vaikka Jääkiekkoliitto kauden jälkeen totesi, ettei kyseessä ollut maaottelu.

** Ottelu todettiin myöhemmin epäviralliseksi maaotteluksi Ruotsin joukkueen tason takia. Silti ottelu esiintyy Suomessa virallisten maaottelujen listalla.

Lähde: Jääkiekkokirja 1999–2000, 208–209.

LIITE 2:

Suomi–Ruotsi -maaottelut

Suomessa virallisiksi maaotteluiksi Ruotsia vastaan on merkitty 43 ottelua. Ruotsin Jääkiekkoliiton Suomi-maaotteluiden tilasto näyttää samalta ajanjaksolta erilaiselta. Ruotsin Jääkiekkoliiton ”Stora ishockeyboken” vuodelta 1960 listasi virallisiksi maaotteluiksi vain EM- ja MM-kisoissa pelatut ottelut. Tällä rajauksella virallisia maaotteluita olivat vain seuraavat yhdeksän ottelua:

12.02.1949	Tukholma	Ruotsi–Suomi	MM	12–1
15.03.1951	Pariisi	Ruotsi–Suomi	MM	11–3
15.02.1952	Oslo	Ruotsi–Suomi	OK	9–2
26.02.1954	Tukholma	Ruotsi–Suomi	MM	5–3
03.02.1955	Düsseldorf	Ruotsi–Suomi	MM	9–0
04.03.1957	Moskova	Ruotsi–Suomi	MM	9–3
01.03.1958	Oslo	Ruotsi–Suomi	MM	5–2
06.03.1959	Ostrava	Ruotsi–Suomi	MM	4–4
13.03.1959	Praha	Ruotsi–Suomi	MM	2–1

Lisäksi ”Stora ishockeyboken” listasi Suomen ja Ruotsin kohdanneen 16 kertaa epävirallisissa maaotteluissa, joista 12 oli ns. kaksoismaaotteluja (maaottelun lopputulos laskettiin kahden ottelun yhteistuloksesta).

Huomioitavaa on, että epävirallisten maaottelujen listalta puuttuu Uppsalassa 12.2.1947 pelattu ottelu, jonka Suomi voitti maalein 9–3. Ruotsin miehistön takia ottelu todettiin Suomen Jääkiekkoliitossa myöhemmin epäviralliseksi, vaikka se edelleen kummittelee Jääkiekkoliiton virallisten maaottelujen listalla. Ruotsalaiset eivät siis laske neet ottelua edes epäviralliseksi maaotteluksi.

Lähde: Stora Ishockeyboken 1960, 61, 63.

LIITE 3: Jääkiekkoliiton seura- ja jäsenmäärät

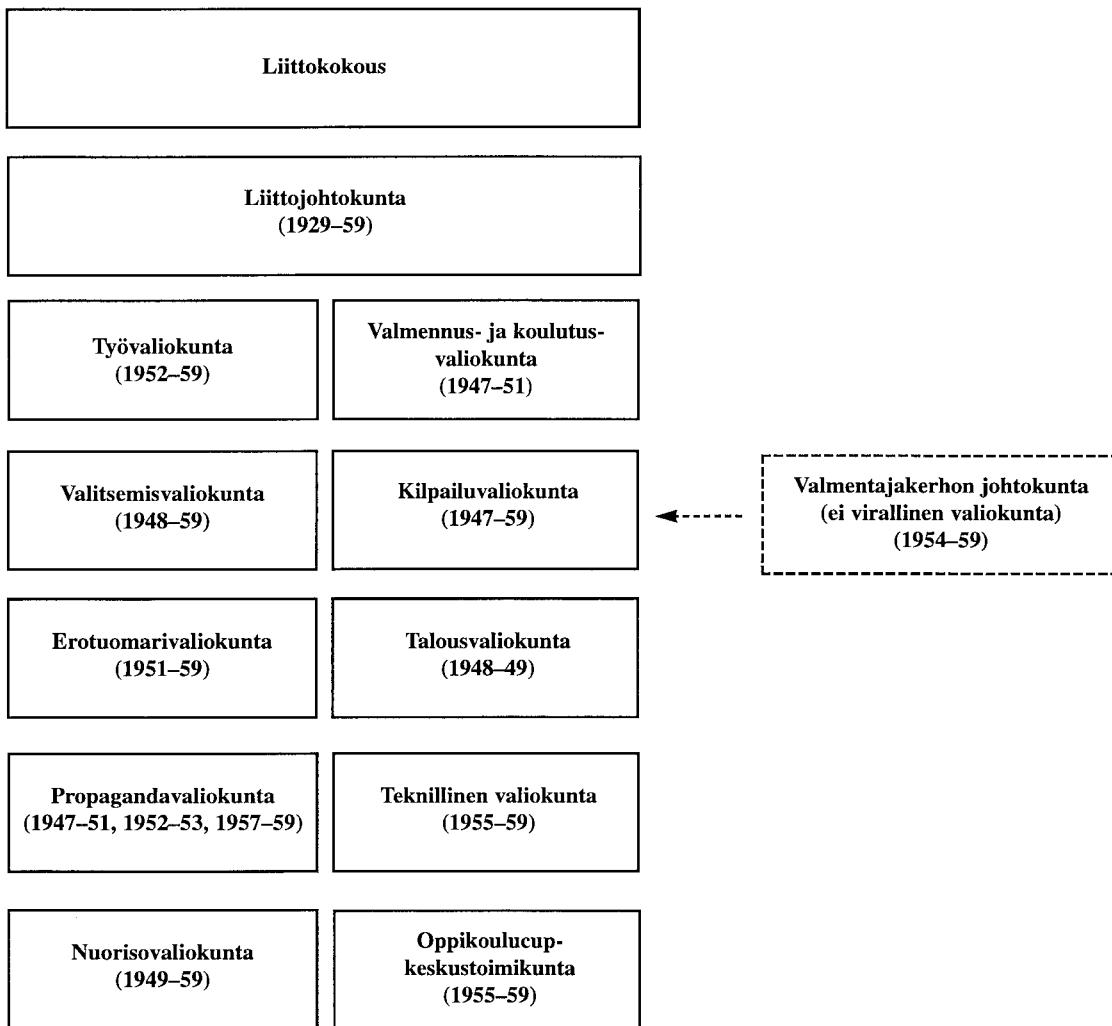
1929	7	205	1941	25	1783	1953	114	10	240
1930	10	315	1942	32	1986	1954	120	10	336
1931	13	360	1943	32	2030	1955	133	12	305
1932	15	405	1944	*32	*2531	1956	144	15	228
1933	15	405	1945	**34	**2647	1957	177	17	743
1934	17	487	1946	37	2740	1958	180	18	780
1935	17	487	1947	40	3380	1959	205	26	100
1936	19	590	1948	44	3 597	Vasemmalta vuosi, seuramäärä ja jäsenmäärä.			
1937	21	780	1949	53	4 417				
1938	24	1356	1950	68	6 917				
1939	25	1480	1951	84	8 646				
1940	25	1586	1952	105	9 785				

*Jääkiekkoliiton vuoden 1944 toimintakertomuksen mukaan seurojen lukumäärä oli 31 ja jäsenmäärä 1 488.

**Jääkiekkoliiton vuoden 1945 toimintakertomuksen mukaan seurojen lukumäärä oli 23 ja jäsenmäärä 1 328.

Lähde: HONKAVAARA 1960, 116. Jääkiekkoliiton arkistosta ei löydy virallisia seura- ja jäsenlukuja joka vuodelta.

LIITE 4:
Suomen Jääkiekkoliiton organisaatio
(valiokuntien kohdalla vuodet, jolloin
valiokunta toimi)

Jääkiekkoliiton johto ja toimihenkilöt:

- * Puheenjohtaja
- * Varapuheenjohtaja
- * Sihteeri
- * Toiminnanjohtaja

Lähde: HONKAVAARA 1960, 114–132.

Lähteet

1. Arkistolähteet

Suomen Urheiluarkisto, Helsinki:
Suomen Jääkiekkoliiton arkisto

2. Painetut lähteet

HONKAVAARA, AARNE: Suomen Jääkiekkoliitto 1929–59. Tampere 1960.

HONKAVAARA, AARNE: Menneet vuodet. Teoksessa Siniviivalla. Espoo 1978.

HONKAVAARA, AARNE: ”Pommi-koneet kenttien yllä”. Teoksessa Pelimiehiä, tulisieluja – Tampereen Ilves 50 vuotta. Tampere 1981.

HONKAVAARA, AARNE: Tampe-reelta nääs. Muistelmat (ei painettu). 1997.

ITKONEN, HANNU: Kenttien kutsu. Tutkimus liikuntakulttuurin muutoksesta. Tampere 1996.

JUKOLA, MARTTI: Suuri olympia-kirja. Porvoo 1952.

LAELMA, JYRKI: Unto Viitala – koko elämä jääkiekolle. Teoksessa Siniviivalla. Espoo 1978. (Laelma 1978/1).

LAELMA, JYRKI: Helsinki – takapajulasta suunnanantajaksi. Teoksessa Siniviivalla. Espoo 1978. (Laelma 1978/2).

LAELMA, JYRKI: Pori – aina vain huipulla. Teoksessa Siniviivalla. Espoo 1978. (Laelma 1978/3).

MAJASAARI, MATTI: Pitkä laukaus – porilaisen jääkiekkoilun historia. Pori 1994.

NYGREN, HELGE: Wiipuri – menetty, mutta ei unohdettu urheilukaupunki A.D.–1939. Helsinki 1986.

NYGREN, HELGE: Jääkentäsäätiö – Isbanestiftelsen 1954–1979. Helsinki 1980.

OTILA, JYRKI: Tästä se alkoi. Teoksessa Kaukalomme leijonat. Rauma 1989. (Otila 1989/1).

OTILA, JYRKI: Varjosta valoon. Teoksessa Kaukalomme leijonat. Rauma 1989. (Otila 1989/2).

PALTAMO, TERHO: Talviolympialaisten kansainvälistyminen vuosina 1924–1984. Lahden museolautakunta tutkimuksia XXI. Lahti 1987.

RAEVUORI, ANTERO: Pitkä kiekko – jääkiekon MM-kisat kautta aikojen. Juva 1997.

RAEVUORI, ANTERO ja OTILA, JYRKI: Jääkiekkoilumme tähtiä ja tähtihetkiä. Porvoo 1968.

RAKKOLAINEN, PASI: Maakunnasta maineeseen. Forssan Palloseura ry:n 60-vuotishistoriikki. Forssa 1991.

SAKSANEN, PENTTI: Suomen jääkiekkourheilun kehitys. Liikuntakavatushistorian laudaturtyö 1947. Sijainti Jääkiekkoliiton arkisto, Muistiot, raportit ja tutkimukset.

SULKAVA, ESA: Harry Lindbladin aikakausi. Teoksessa Siniviivalla. Espoo 1978.

TIITOLA JAAKKO: ”Kun korsetit kierrettiin vyötärölle...”. Teoksessa Pelimiehiä, tulisieluja – Tampereen Ilves 50 vuotta. Tampere 1981.

TUOMINEN, MARKKU: Porin Pallo-Toverit ry 50 vuotta. Pori 1985.

WAHLSTEN, JUHANI: Hakkaa päällä, Suomen poika. Tapiola 1969.

VALKONEN, EERO: Pelakkaa pojat – Vertaileva tutkimus jääkiekon asemasta ja kehityksestä Suomessa ja Pohjois-Amerikassa toisen maailmansodan jälkeen. Kulttuurihistorian pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto, historian laitos 1995.

VALKONEN, EERO: Kuka kontrolloi peliä? Kansainvälisen jääkiekko-toiminnan kehitys olympia-aatteesta suurvaltapolitiikan ja kaupallisuuden kautta ammattilaisviihteeksi. Kulttuurihistorian lisensiaattitutkiel-

ma. Turun yliopisto, historian laitos 1997.

WALLECHINSKY, DAVID: The Complete Book Of The Winter Olympics – 1998 Edition. USA 1998.

WALLENIOUS, PEKKA: Lämäri lähtee sydäimestä – Rauman Lukko 50-vuotias. Rauma 1986.

WILSKMAN, IVAR: Suomen urheilut XX:n vuosisadan alkuvuosina. Helsinki 1907.

WUOLIO, EIJA-LEENA: Suomen liikuntahistoria. Liikutatieteellinen seura. Helsinki 1982.

WUOLIO, JUKKA: Jääkiekko. Porvoo 1958.

Vuosikirjat

Jääkiekkokirja 1999–2000

Jääkiekkokirja 1993–94

Stora Ishockeyboken 1960. Ystad, 1960.

3. Lehdistö

Suomen Urheilulehti, vuosikerrat 1928–59

Jääkiekkoilu, vuosikerrat 1954–57

Kiri, vuosikerta 1939

Hajanumeroita vuosilta 1928–59 seuraavista lehdistä:

Aamulehti, Helsingin Sanomat, Maakansa, Savo, Savon Sanomat, Uusi Suomi.